هەرێمی کوردستان - عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستان - عێراق

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

46

سالَی/ 2008 – بەرگی چل و شەش

چاپی یەکەم/ سالَی 2008

پێرِیست

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (1)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2008/2/10 ل5

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (2)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2008/2/26 ل13

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی دەستپێك خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/3/10 ل51

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (1) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/3/17 ل69

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (2) خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2008/3/30 ل83

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (3) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/3/31 ل145

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (4) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/4/2 ل197

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (5) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/4/7 ل257

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (6) خولی دووەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2008/4/13 ل297

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (7) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/4/14 ل317

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (8) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/4/16 ل373

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (9) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/4/21 ل443

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (10) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2008/4/22 ل515

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (11) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/4/23 ل561

ئەمڕۆ، چەندین کۆبوونەوەی بۆ کراوە، هەر دوو دیوانی چاودێری لە هەولێرو سلێمانی ڕەئیان کۆکە لەسەر ئەو پرۆژەیە کە تەقدیم کراوە، ئێستا داوا لە لیژنەی یاسایی دەکەم خاڵ بە خاڵ بیخوێننەوە، ئەگەر ڕەئی هاوبەش هەبێت باشە، ئەگەر نەشنبێت هەر یەکە لە لیژنەی دارایی و لیژنەی ناوخۆ بیخوێننەوە، فەرموو کاک د.دلێر.

بەڕێز د.دلێر اسماعیل حەقی شاوێس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پرۆژە یاسای دیوانی چاودێری دارایی هەرێمی کوردستان

بەشی یەکەم

پێناسەو ئامانجەکانی دیوانی چاودێری دارایی

ماددەی 1: مەبەست لەم زاراوانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریانە:

1 ـ هەرێم: هەرێمی کوردستان ـ عیراق.

2 ـ دیوان: دیوانی چاودێری دارایی هەرێم.

3 ـ ئەنجومەن: ئەنجومەنی چاودێری دارایی.

4 ـ سەرۆك: سەرۆکی دیوانی چاودێری دارایی هەرێم.

5 ـ دەسەڵاتی چاودێری: ئەنجومەن، سەرۆکی ئەنجومەن، سەرۆکی ئەنجومەن، هەردەستەو فەرمانبەرێکی دیوان کە یەکێك لەو دووانە دەسەڵاتیان پێ دابێت لە بواری پسپۆری چاودێری دا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بە عەرەبی بیخوێنەوە کاك خەلیل.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

قانون دیوان الرقابة المالي لاقليم كوردستان ـ عيراق

الفصل الاول

التعاريف والتشكيلات واهداف ديوان الرقابة المالية

المادة 1: يقصد بالمصطلحات الاتية، المعانى المبينة ازاءها.

1 ـ الاقليم: أقليم كوردستان العراق.

2 ـ الديوان: ديوان الرقابة المالية في الاقليم.

3 ـ المجلس: مجلس الرقابة المالية.

4 ـ الرئيس: رئيس الديوان الرقابة المالية للاقليم.

5 ـ سلطة الرقابة: المجلس ورئيسه وكل هيئة وموظف ديوان يخوله احدهما في مجال اختصاص الرقابة.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ڕەئی لیژنەی یاسایی و لیژنەی دارایی هاوبەشە، فەرموو کاك دلێر.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان ـ عیراق

لیژنەی یاسایی، سەرلەبەیانی ڕۆژی سێ شەممەی 28 ی ڕەشەمێی ساڵی 2707 ی کوردی، ڕێکەوتی 3/18 /2008 زایینی، بۆ لێکۆڵینەوەی پرۆژە یاسای هەموارکردنی یاسای دیوانی چاودێری دارایی هەرێمی کوردستان کۆبووەوە، کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمەوە پێشکەش کراوە، پاش خوێندنەوەی یەکەمی لە پەرلەمان، لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە 26 لە بەرواری 1/18 2007 حەواڵەی لیژنەکەمان کراوە، هەروەها لە هەمان کۆبوونەوەی لیژنەکەمان لە پرۆژە یاسای دیوانی چاودێری داراییشمان کۆڵیەوە، کە لە لایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کراوەو دوای خوێندنەوەی یەکەمی لە پەرلەمان لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە 1 ی ڕۆژی 3/17 /2008 حەواڵەی لیژنەکەمان کراوە، لیژنەکەمان لەگەڵ کەسانی پەیوەندار بەم بابەتە کۆبووەوە، ئەنجام بڕیاری دا ڕاپۆرت لەسەر هەردوو پرۆژەکە پێشکەش کرا، دوای گفتوگۆ و ڕاگۆڕینەوە، بۆمان دەرکەوت کە پرۆژە یاساکەی ژمارەی یاسایی ئەندامەکان هەموو ئەو بنەماو هزرانەی تێدایە کە لە پرۆژەکەی حکومەت دا بۆ هەموار کردن پێشکەش کراوە، بە بنەمای یاسایش دەوڵەمەندی دەکات، لەبەر ئەوە لیژنەکەمان سەرەتا تەئیدی دەکات و پێشنیاز دەکەین ئەم هۆکاری دانانەشی بۆ زیاد بکرێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کەواتە هیچ ملاحەزەتان لەسەر ماددەی یەکەم نیە، کاك دلێر ئێوە هیچتان لەسەر ماددەی یەکەم هەیە؟ ئەگەر ئەندامانی پەرلەمان لەسەر ماددەی یەکەم هیچیان نەبێت، وەکو گوتم هەردوو دیوانی ڕەقابەی مالی و لیژنەی یاسایی و لیژنەی دارایی ملاحەزەیان لەسەر ماددەی یەکەم نیە، کەس لە ئێوە ملاحەزەتان لەسەر ماددەی یەکەم هەیە؟ تەنها سۆزان خان، کاك شوقی فەرموو نوقتەی نیزامی هەیە.

بەڕێز شوقی حسین ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە ئەو تەقریرەی لیژنەی یاسایی لەسەر مەشروعی تەعدیلی قانونی دیوانی ڕەقابەی مالیە هاتووە، ئەوەی کە لێرەیە، ئەوە مەشروعێکی موتەکاملە کە هاتووە، یەعنی فەرقی هەیە لەگەڵ ئەو تەعدیلە، ئەگەر ڕوونکردنەوەیەك لەو بارەیەوە بدەن باشە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ڕوونکردنەوەیەکە ئەوەیە کە پێشتر دوو پرۆژە هاتبوو لە دیوانی ڕەقابەی مالی، دواتر بووە یەك و یەکیان خستەوە، ئێمە تەکلیفی ژمارەی ئەندامانی یاسایمان کرد لە پەرلەمان، بۆ یەکخستنی لەگەڵ هەردوو ڕەقابە، پسپۆڕانی ڕەقابەی مالی دیوانی چاودێری لە هەولێر و سلێمانیش دانیشتن بەیەکەوە ئەو پرۆژەیان نووسی، واتە ئەو پرۆژەیە هی هەردوو دیوانە لەگەڵ لیژنەی یاسایی، بەڵام نازانم لیژنەی داراییش لەسەر

هەندێك خاڵ ملاحەزەی هەیە یان نا؟ ئەوە نەتیجەی خولاسەی ماوەیەکە، کە دەڵێین 3/17 ، پاش ئەوەی چەندین مانگ کۆبوونەوە و موناقەشات و ئەوانە کراوە، ئەوجا ئەوەیان حازر کردووە، سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێشنیار دەکەم لە تەعریفەکان دا (رئاسة مجلس الوزراء)ی بۆ ئیزافە بکرێت، چونکە ئەویش بەدەر نیە لە سوڵتاتی رەقابەی مالی، دەبێت تەعریفیش بکرێت لێرەدا، کە بڵێین (الرئاسة) واتە (رئاسة مجلس الوزراء). دەزانم سەربەخۆیە، بەڵام لێرەدا هەموو تەعریفەکان کە هاتوون، هەرێم مەبەستی هەرێمی کوردستانە، من دەڵێم پێشنیاری ئەوە دەکەم کە تەعریف بکرێت، چونکە لە دوو، سێ شوێن دا هاتووە ناوی رئاسەی مەجلسی وزەرا، ئەگەر لێرەدا تەعریف بکرێت شتێکی خراپ نیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کە ناوی هاتبێت بە ریئاسەت مەجلسی وزەرا، پێی ناوێت، لێرەدا مەبەستیان قانونەکە و دیوانی چاودێی و سەرۆکی دیوانی چاودێریە، کە دەڵێین سەرۆك لێرەدا بۆ ئەوەی کەس نەڵێت سەرۆکی پەرلەمان یان سەرۆکی حکومەت یان سەرۆکی هەرێم، مەبەستمان سەرۆکی دیوانی چاودێریە تێکەڵی مەکەن، کاك ڕۆمیۆ فەرموو.

بەڕێز رۆمیۆ حزیران نیسان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من عنوانەکەی (قانون دیوان الرقابة المالیة لاقلیم کوردستان ـ العراق) لە بڕگەی 2 دا هاتووە، (الدیوان.......دیوان الرقابة المالیة في الاقلیم) لە بڕگە 4 داهاتووە (الرئیس.....رئیس دیوان الرقابة المالیة للاقلیم) وە لە بڕگەی 5 یشدا پێم باشە (سلطة الرقابة) بکرێت بە (المجلس و رئیسە وکل هیئة وموظف في الدیوان) نەك بەس دیوان، (في) بۆ زیادبکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تۆ بڕگە مەبەستت ماددەیە؟ بەڵێ کاك ڕۆمیۆ.

بەڕێز رۆمیۆ حزیران نیسان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لە بڕگە یەك (فی الاقلیم) هاتووە، لە بڕگەیەکی تر (للاقلیم)، لە بڕگەی 2 وا هاتووە، مەبەستم ئەوەیە بکرێت بە ئیقلیمی کوردستانی عیراق. لە بڕگەی 5 کە دەڵێت: (سلطة الرقابة: المجلس ورئیسە وکل هیئة وموظف الدیوان) بگوترێت (وموظف في الدیوان)، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەوە ئەو ملاحەزەیە لە زۆر پرۆژەدا هەمان موناقەشە دەكرێت، جارێكی تر دووپاتی دەكەمەوە كە تۆ نووسیت لەسەر ئەوە (دیوان الرقابە المالیە لاقلیم كوردستان ـ العراق) لە خوارەوە پێویست ناكات دیسان بنووسێت كوردستانی عیراق، (أقلیم) یەعنی كوردستانی عیراق، هەموو جار وامان گوتووە، بەڵام ئەوە (وموظف في الدیوان) مەعقولە، وانیە كاك خلیل؟ كاك غفور فەرموو.

بەڕێز غفور طاهر سعید مەخموری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەنیسبەت بڕگەی یەكەم، هەرێمی كوردستانی عیراق، ئێمە هەتا لە ناو پەرلەمان زۆر جاریش باسمان كردووە، هەرێمی كوردستان ـ عیراق، نەك كوردستانی عیراق، ئەو (ی) بكرێت بە (ـ)، لە بڕگەی 5 یش دەسەڵاتی چاودێری: ئەنجومەن و سەرۆكی ئەنجومەن و دەستەو هەر فەرمانبەرێكی دیوان كە یەكێك لەو دووانە دەسەڵاتیان پێدا بن لە بواری پسپۆری چاودێری دا، ئەوەی بۆ ئیزافە بكەین(لە بواری پسپۆری چاودێری دارایی دا) ئەوە بە نیسبەت بڕگەی 5 ، لێرەدا جەنابی سەرۆك پرسیارێكم هەیە، بە ڕاستی لە دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان كە ئەمڕۆ 4/16/ 2008، پار لە ڕۆژێكی وەكو ئەمڕۆ دا لە 2007/4/16 خوێندنەوەی یەكەم بۆ پرۆژەی یاسای بەكرێدانی خانووبەرە كرا، ئێستاش داخلی مەنهەجی ئەو فەسڵە كراوە كە كاری لەسەر بكرێت، كە راپۆرتی لیژنەكانیش ئامادەن، هەموومان لە لایە، من تێ ناگەم بۆچی كە گرفتی ڕۆژانەی خەڵكە، بۆ ئێمە هەر دوای بخەین؟ داواكارم لە دانیشتنەكانی داهاتوو دا بیخەنە پێش بۆ ئەوەی بەشێك لە هەمومی خەڵك كەم بكەینەوە لە رووی كرێی خانووبەرە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

حەق بوو بهاتبای بۆ لای ئێمە لە ریئاسەت پێش كۆبوونەوەكە باست كردبا، لە مەوزوع دەرچووی. ملاحەزەت هەیە وەرە بۆ سەركردایەتی بەسەر چاو، جوابیشمان هەیە بۆ ئەوە كە پێشتریش جوابمان داویەتەوە، گەلاوێژ خان فەرموو.

بەڕێز گەلاوێژ شابا ججی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من لەسەر عنوانی پرۆژەكە باسێكم هەیە، ئەگەر بكرێت (قانون دیوان الرقابە المالیە) ئیدارەی بۆ زیاد بكرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كە گوتت رەقابەی مالی ئیدارەش دەگرێتەوە، كاك جمال فەرموو.

بەڕێز جمال یوسف بۆتانی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەحەقیقەت لە فەقەرەی 5، من بە سیاغەیەكی ترم نووسیوە، ئەگەر بكرێت ئەو سیاغەیە تەسبیت بكرێت باشە، زۆر كورتیشە ڕەنگە باشتریش بێت،(سلطة الرقابة لرئاسة المجلس و هیئاتە تخويل الموظفين كله في مجال الاختصاصات الرقابية) هەر ئەوە بێت لە جیاتی فەقەرەكەی تر تەسبیت بكرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك جەمال ئەوەی هاتووە تەعریفە دەبێت وابێت، بەس یەك خەلەلی تێدایە (وكل هيئة وموظف في الديوان يخوله الرئيس او المجلس) نەك (احدهما) تۆزێك نا مەفهومە، لە خاڵی یەكەم (الاقليم) هەرێمی كوردستان (-) بۆ ئیزافە بكەن، ئەوەی كاك غفور گوتی ڕاست دەكات(الاقليم كوردستان - العراق) ئەگەر كاك شێخ و كاك د.دلێر هیچ ملاحەزەیەكیان نەبێت دەیخەمە دەنگدانەوە، تەنیا ئەو تێبینیە وەرگیرا كە دەڵێت (وموظف في الديوان)، كوردستانەكەش (-) بۆ ئیزافە كرا، كێ لەگەڵ موقتەرەحەكەیە دەستی بڵند بكات تكایە؟ فەرموون، كێ لەگەڵ دانیە؟ بە كۆی دەنگ ماددەی 1 پەسەند كرا، بۆ ماددەی 2 تكایە؟ كاك د.دلێر فەرموو.

بەڕێز د. دلێر اسماعیل حەقی شاوێس:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ماددەی 2: دەسەڵاتێكی چاودێری دارایی دادەمەزرێت لە هەرێم بە ناوی (دیوانی چاودێری هەرێمی كوردستان - عیراق) كەسایەتیەكی مەعنەوی سەربەخۆی دارایی و كارگێری و چاودێری دەبێت و هەموو رەفتارێكی یاسایی بۆ بە ئاكام گەیاندنی ئەركی سەر شانی خۆی پیادە دەكات، سەرۆك یان ئەو كەسەی كە سەرۆك ئەو دەسەڵاتەی پێ دەدات نوێنەرایەتی دەكات.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك خلیل فەرموو.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة 2: تؤسس رقابة المالية في الاقليم بأسم (ديوان الرقابة المالية لاقليم كوردستان - عيراق)، تتمتع بالشخصية المعنوية والاستقلال المالى وألاداري، ولها القيام بجميع التصرفات القانونية لتحقيق مهامها ويمثلها رئيسها او من يخوله.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لیژنەی یاسایی هیچ تێبینیەكی لەسەر ئە ماددەیە نیە، تەنها لێرەدا كە دەڵێت: (تتمتع) باش نیە و دەیكەینە (يتمتع)، چونكە باس باسی دیوانە، مادام ناوی دیوانمان هەیە، ئەو شەخسیە مەعنەویە بۆ دیوانە، چاككردنەوەیەكی لوغەویە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ملاحەزەكەتان راستە، كاك د. دلێر هیچ ملاحەزەیەكتان هەیە؟

بەڕێز د. دلێر اسماعیل حەقی شاوێس:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە وەكو لیژنەی دارایی سەبارەت بە ماددەی 2 هیچ تێبینیەكمان نیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كەس قسەی هەیە لەسەر ئەو ماددەیە؟ كاك ملا سعدالدین فەرموو.

بەڕێز سعدالدین ملا عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من رەئیم وایە ماددەی 2 و 3 و 4 لێك بدرێت، وا بڵێین: (تأسس رقابة مالیة في الاقلیم، دیوان الرقابة لاقلیم كوردستان ـ العراق، ذات شخصیة معنویة)، (یتمتع) ی ناوێت، پرسیارێكم لە لیژنەی قانونی هەیە، ئیستقلالی مالی و ئیداری چ فەرقێكی دەبێت؟ ئەگەر بڵێی (وله میزانیة خاصة)، چونكە ئەو ئیستقلالی ئیداری هەیە، بەس ئیستقلالی مالی تۆزێك تەفسیراتی زۆر هەڵدەگرێت، لە كۆتاییەكەشی دا كە دەڵێین: (ویمثلها رئیسها او من یخوله ویرتبط الدیوان برئاسة المجلس الوطني، ویهدف الدیوان الى تحقیق رقابة فعالة على الاملاك والاموال العامة عن طریق ممارسة الاقتصاد وصلاحیة مخولة بمقضى هذا القانون) یەعنی ئەو 4 ماددەیە هەر چواریان پێكەوە موتەعەلقن بەیەكەوە، نەك هەر یەكەو بە ماددەیەكی تایبەت، لەگەڵ رێزم.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك هیوا فەرموو.

بەڕێز هیوا صابر أمین:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

وەڵڵا پرسیارێك roomان تێ دەكات، كە دەسەڵاتێكی چاودێری دادەمەزرێت، ئێمە ئێستا دیوانی چاودێری داراییمان هەیە، دوو دیوانە ئایا باشتر نیە پەرلەمان بڕیاری یەكگرتنەوەی بدات دواتر یاسای بۆ دابنێت، ئەوە پرسیارێكەو چاوەڕێی وەڵامی جەنابتانین.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەوە زۆر بە چاكی باس كراوە، ئەو پرۆژەیە بۆ ئەوەیە بنەمای یاسایی تەواوی هەبێت بۆ یەكخستنەوەی ئەو دوو دیوانە، هەموو كاری فەنی تەواو بووە، ئەمەش كارێكی یاساییە، هەنگاوی دواتر ئەوەیە كە ئیعلان كردنی ئەو دیوانە، تۆزێكیش پەیوەندی بەوەوە هەیە كە هەردوو وەزارەتەكە یەكبگرێتەوە، ئەگەر دوو وەزارەتەكە یەكی گرت من دڵنیام لەوەی كە یەك، دوو ڕۆژێكی پێ ناچێت، ناڵێم چەند هەفتەیەك، دیوانەكەش دەبێتە یەك دیوان، كاك بایزیش لێرەیە و دەزانێت، ئێمەش هەموومان ئەو حەقیقەتە دەزانین كە هەموو خەڵك چاوەڕێی ئەوە دەكەن، كە وەزارەتەكان یەكبگرنەوە، نەك تەنها وەزارەتی دارایی، بەڵكو هەموو ئەو وەزارەتانەی كە ماون، ئەوەش ویستی هەموو خەڵكە، كە هەر سێ وەزارەتەكە بەیەك جار ئیعلان بكرێت، كاك شێروان قسەت هەبوو؟ فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەگەر تەماشای فەقەرەی 3 ی ماددەی 22 بکەین، دەڵێت: ئیلغای دیوانی رەقابەی مالی دەبێت کە لێرە دروست کراوە، وە ئیلغای نیزامی رەقابەی مالی دەبێت کە لە ئیدارەی سلێمانی دروست کراوە، بۆیە بە پێی ئەو یاسایە هەردووکیان تەوحید دەبن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک د.جرجیس فەرمون.

بەڕێز د.جرجیس حسن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من تێبینیەکی بەسیتم هەیە کە لە مابەینی عەرەبی و کوردیەکەیەتی، لە کوردی دەسەڵات هاتووە، لە عەرەبی نەهاتووە، لەبەر ئەوە لە عەرەبیەکەش وەکو کوردیەکەی بێت باشترە بڵێین (تأسس سلطة الرقابة) نەك (تأسس ديوان الرقابة).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک خلیل ئەوە شەرح بکە؟

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڵێ مولاحەزەیەکی بەجێیە، چونکە ئەسڵی پرۆژەکە بە کوردی بۆ ئێمە هاتووە، کوردی تەرجومە کراوە بۆ عەرەبی، ئەوە جێگای دڵخۆشیە أنشالله هەموو پرۆژەکان وا دەبێت، لەبەر ئەوە کوردیەکە موعتەبەرە، لەوێ ئیزافەی دەکەین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەی ئەوەی کاک سعدالدین گوتی؟

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی کاک سعدالدین گوتی، یەعنی واباشترە وەکو قانونەکانی ترە، چونکە ئێمە وا چووینە، هی یەکەم باسی تەسمیەیە و ئینشای شتێکە ناوە، دووەم باسی عائیدیەتە، ئەمەش شتێکی ئەساسیەو جەوهەریە، ناتوانین لەگەڵ ماددەی 3 دەمج بکرێت، چونکە ئەسڵی تەعدیلەکەش هەروا بوو، هەر بە رەئیسی تەحەروری کوردی بوو، ئێستا سەر بە ریئاسەی مەجلسی وەتەنیە، بۆ ئەهمیەتەکە ماددەیەکی تایبەت بێت باشترە، ئەوەی تریش باسی جەوهەری ئیشەکە دەکات بۆ ئەو دیوانە، وابزانم هەریەکەو ماددەیەکی موستەقیل بێت باشترە، هیچ دەمج ناکەین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک کریم فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ڕاستە لە کوردیەکەی دەسەڵات هاتووە، ئێمە لە لیژنەی یاساییدا ئەو دەسەڵاتەمان لابرد بۆ ئەوەی تێکەڵی دروست نەبێت، ئێمە 3 دەسەڵاتمان هەیە، دەسەڵاتی یاسادانان و دەسەڵاتی تەنفیزی و دەسەڵاتی دادوەری، ئەوەش ئەگەر بکرێت بە دەسەڵات پێمان شتێکی پەسەند نەبوو، لەبەر ئەوە دەسەڵاتەکەمان لابرد، لە کوردیەکە دەبوایە لابچێت، بەڵام بە داخەوە لایان نەداوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک خلیل فەرموو.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵڵا وەکو ئەوەی لەبیرمە لامان نەدا لە ماددەی 1 یش دەنگمان بۆی دا و تەعریفمان کرد، هەتا بە نووسرایش نەمان نووسیوە، لە ڕاپۆرتی لیژنەی خۆمان دەنگیشمان بۆ دا، لەبەر ئەوە ئەو سوڵتەیە لازمە ببێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک فرست فەرموو.

بەڕێز فرست احمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وشەی سوڵتە لێرەدا فەرقی هەیە، لەگەڵ سوڵتەی تەشریعی و تەنفیزی و دادوەری، لە هەموو ئەجهیزەی موراقەبەی مالی کە سوڵتەی نەبێت ناتوانێت هیچ بکات، ئەو سوڵتەیە بەو مەفهومە نیە کە ئەویش سوڵتەی چوارەمە، ئەوە سوڵتەی مالیە و مەحدودە بە ئیش و کاری خۆی زمنی ڕەقابەی مالی، لە دەوڵەتان لە هەموو دەزگا مالیەکان و سیستەمەکانیش ئەو وشەیە هەیە، من مولاحەزەم کردووە کە بەکارهاتووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی کاک خلیل و کاک فرست گوتیان لە جێگای خۆیەتی بزەبت، بەڵام من دەمەوێت ئەوە بڵێم مەسەلەی شەخسیەتی مەعنەوی شتێکەو مەسەلەی میزانیەی موستەقیلیش شتێکی ترە، ئەوەی کە کاک سعدالدین ئیشارەتی پێدا مەسەلەی شەخسیەی مەعنەوی، ئەوە مەفهومی قانونی خۆی هەیە، بەڵام موازەنەی دیوانی ڕەقابەی مالی فەقەرەیەکە دەبێت لە زمنی موازەنەی عامەی دەولە لە بۆ هەرێم، بۆیە شەخسیەی مەعنەوی و موزانەی مالی دەبێت لێك جیابکرێنەوە، لەبەر ئەوەی لە ئەسڵ دا جیاوازیان هەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کەواتە ماددەکە وەکو خۆی دەیخەمە دەنگدانەوە، تەنها لوغوییەکەی کە چاککراوە، کێ لەگەڵیەتی دەستی بڵند بکات تکایە؟ فەرموون، کێ لەگەڵ دانیە؟ بە کۆی دەنگ قەبوڵ کرا، ماددەی 3 تکایە کاک دلێر فەرموو.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی 3: دیوان بە ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان ـ عیراقەوە دەبەسترێتەوە.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة 3: ترتبط الديوان برئاسة(المجلس الوطني لكوردستان ـ العراق).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لە کوردیەکە دەڵێت ئەنجومەن، لە عەرەبیەکە دەڵێت سەرۆکایەتی.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڵێ لە کوردیەکە دەڵێت: دیوان بەئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان ـ عیراقەوە دەبەسترێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کامەیان ڕاست ترە؟ کاک د. جرجیس ڕەبتی بە ریئاسەتەوە هەیە یان نا؟

بەڕێز د. جرجیس حسن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بە تەسەوری من وەك لە عەرەبیەکە هاتووە ئاوا تەواو ترە، ئەوەش هەر پێویستە وا بمێنێت (برئاسة المجلس الوطني).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی کاک فرست شەرحەکەی دا، پێی وایە ئەگەر بڵێی ئەنجومەنیش هەر ریئاسەیە، بۆ ئەوەی ئیشی پەرلەمان تەفسیر نەبێت، تەحدید بکرێت، کاک خلیل فەرموو.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە لای ئێمە وەکو لە موناقەشەش دا هەر ریئاسەمان دانا، هەرچەندە لە هی عیراق ئەوەی پەسەند کراوە، ئەویش دەڵێت (بمجلس النواب)، ئەسڵی پرۆژەکە ئەنجومەنی نیشتمانیە، بەڵام وابزانم ئەوانە هەیئاتی موستەقیلن تابع بە پەرلەمان بێت، ئەوا ریئاسە تەعاملی لەگەڵ دەکات، لەبەر ئەوە بنووسین یان نەنووسین وەك کاک فرست ئیشارەتی پێ کرد هەر ریئاسە دەگرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک زرار نوقتەی نیزامیت هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز زرار طاهر أمين:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێستا ئەوانەی کە هەڵدەستن، بەشێکیان دەڵێن پێمان باشە سەر بە سەرۆکایەتی پەرلەمان بێت، بەشێکی تریش دەڵێن پێمان باشە سەر بە ئەنجومەن بێت، یەکسەر بیخە دەنگدانەوە، ئەو یان ئەو بێت، چونکە ئەوە موناقەشەی ناوێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی ئەسڵی پرۆژەکە کە هاتووە، سەر بە پەرلەمان بێت یان سەر بە ئەنجومەن بێت، قانونیەن ئەگەر گوتت سەر بە ئەنجومەن بێت، یەعنی سەر بە سەرۆکایەتی بێت، کێشەیەك نیە، ئەگەر بڵێی سەرۆکایەتی دەبێتە بەشێك لە سەرۆکایەتی، وە نەبێت بڵێن بۆ خۆی لەویَ دانیشتووە بۆیە، ئەگەر سەر بە سەرۆکایەتی بێت ئیستقلالیەتی ئەوانە کەمتر دەبێت، ئەگەر چی عەمەلیەن سەرۆکایەتی تەعاملی لەگەڵ دەکات، ئەگەر بڵێی ئەنجومەنیش هەر سەرۆکایەتیە، خۆ ناکرێت هەر راپۆرتێك کە هات پەرلەمان بۆی کۆبێتەوە، بیداتە پەرلەمان، ئەوە هەر ناکرێت. سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لەبەر ئەوەی لە ماددەی 5 دا هاتووە و دەڵێت: سەرۆکی دیوانی رەقابەی مالی بە قەرارێك لە ریئاسەی ئیقلیم تەعین دەبێت، پاش هەڵبژاردنی لە ئەنجومەنی نیشتمانی، یەعنی ئێمە کۆدەبینەوە و ناوێك دادەندرێت، ئەوە وا تێگەیشتووم، واتە لەسەرەوە لە ماددەی 3 دا (یرتبط الدیوان بالمجلس الوطنی) پێم باشترە، چونکە لە ماددەی 5 دا وا هاتووە، مەبەستیشمان لەوە نیە کە هین بێت، چونکە ئەمە یاسایەو بۆ پەرلەمان دەبێت هەموو عومری، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەس تەنیا ئەوەی روون بکەمەوە، ئەوە مانای ئەوە ناگەیەنێت تۆ و وەزیریش لێرە متمانەی لێت دەوێت، هەروەها پەرلەمانیش متمانەی لێت دەوێت، بەڵام ئیرتیباتی بەڕێز رەئیسی وزەرایە، رەبتی بەوەش نیە، هەر دەتەوێت روونکردنەوەش بکەی، ئەو ماددەیەش فەرقی هەیە لەگەڵ ماددەکانی تر، متمانە لە پەرلەمان دەدرێتە وەزیر، دەدرێتە سەرۆکی دادوەریش، دەدرێتە سەرۆکی حکومەتیش، بەڵام هەریەکە رەبتی جێی تەنفیزی خۆیەتی، کاك سعدالدین فەرموو.

بەڕێز ملاسعدالدین ملا عبدالله عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

جەنابی سەرۆکی پەرلەمان، سەرۆکی دیوان بە دەرەجەی وەزیرە، ڕاستە (یرتبط) وەکو دانان تەرشیحەکەی لە جانبی مەجلسی وەتەنیە، لە جانبی پەرلەمان دا، بەڵام ئیرتیباتەکەی وەکو رەفەی تەقاریر لە بۆ ریئاسەو سەرۆکە، خۆ ناکرێت هەر بە هەمووی بێت، لەگەڵ رێزم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك حاتم فەرموو.

بەڕێز حاتم محمد جان حسن:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

وەڵڵا تەقریبەن هەر ئەو پێشنیارەی كاك زرار بێت، باش بوو كە لەگەڵ ئەوەم دیوان ڕاستەخۆ پەیوەندی بە سەرۆكایەتی پەرلەمانەوە بێت، بۆ ئەوەی كارەكانیان تۆكمە ترو باشتر بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێخ الله فەرموو.

بەڕێز شێخ الله ابراهیم شێخ الله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

وەڵڵا من لەگەڵ دەقی پرۆژەكەمە كە هاتووە، هەروەكو خۆی بمێنێتەوە، پێم وایە لە جێگای خۆیەتی و هێزی زیاتری دەبێت بەرامبەر بە لیژنەكە، مەبەستم كوردیەكەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك بكر فەرموو.

بەڕێز بكر فتاح حسین:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پرسیارێكم هەیە، دیوانی رەقابەی مالی كێ لێی دەپرسێتەوە؟ تەبعەن پەیوەندی بە ریئاسەی پەرلەمانەوە هەیە، ڕاستە یەعنی پەرلەمان پەسەندی دەكات بە زۆرینەی دەنگ، بەڵام لێپرسینەوە لە ئادای دیوانی رەقابەی مالی مەفروزە ریئاسەی پەرلەمان لێی بپرسێتەوە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك طلعت فەرموو.

بەڕێز طلعت خضر سیف الله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پێم وایە ریئاسەی پەرلەمان بەشێكە لە پەرلەمان، لەبەر ئەوە ئەو نەسە دوو شتی جیاواز نیە، بەو دەقە عەرەبیەش وابزانم ماناكەی تەواو دەبەخشێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك د. ناصح فەرموو.

بەڕێز د. ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لێرەدا كە دیاری كراوە دیوان بە ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستانی عیراقەوە دەبەسترێتەوە، دیسانەوە خەلەلی تێ دەكەوێتەوە، ئەو (ـ) چاك بكەنەوە لە كوردیەكەی زەحمەت نەبێت، لە ڕاستیدا بە هەموو ئەنجومەن نابەستێرێتەوە، ئەمە بە سەرۆكایەتی ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستان دەبەسترێتەوە، لەبەر ئەوە منیش پێم وایە دروست ترە بنووسرێت (دیوانی سەرۆكایەتی ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستان ـ عیراق) دەبەسترێتەوە، ئەوەیان دروست ترە لە رووی یاساییەوە، چونكە جیاوازی لە نێوان ئەنجومەن و

سەرۆکایەتی هەرێم هەیە، ئەنجومەن هەموومانین، سەرۆکایەتی ئەو سێ بەرێزەن کەوا لە مەنەسەکە دانیشتوون، لەبەر ئەوە من پێم وایە باشترە بنووسرێت بۆ سەرۆکایەتی، ئەمە مانای ئەوە نیە لە پێش ئەنجومەنی نیشتمانی ئەو بەرپرسیار نیە، ئەو بەرپرسیارە، بەلاَم لە ڕێگەی بەرێزتانەوە، لە ڕێگەی سەرۆکایەتیەوەیە، لەبەر ئەوە پێویستە و تەئکیدی دەکەمەوە (دیوان بە سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان ـ عیراق) ببەسترێتەوە، لەگەڵ ڕێزم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من ڕەئیم ئەوەیە، ببەسترێتەوە بە ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان، بەلاَم لێرە کێشەیەك هەیە، ئێمە لە ماددەی 2 گوتوومانە کە سەربەخۆیی دارایی و ئیداری دەبێت، پێم وایە ئەگەر بێت و ببەسترێتەوە بە ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان، نابێت ئەو ئیستقلالیەتەی هەبێت، بەڵکو میزانیەکەی دەبێت جوزئێك بێت لە میزانیەی پەرلەمان، یەعنی ناکرێتە فەقەرەیەك لە موازەنە، وەکو هاوڕێم کاك شێروان باسی کرد، بەلاَم دەکرێت ئیستقلالی مالی هەبێت و ببەسترێتەوە بە سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك کریم فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە ڕووی یاساییەوە هیچ جیاوازیەك نیە، لە سەرۆکایەتی پەرلەمانیش ئەو دەسەلاَتانەی لە ئەنجومەنی پەرلەمانەوە وەرگرتووە، بۆیە هیچ ئەشکالیەتێك دروست ناکات، ئەگەر بە سەرۆکایەتی پەرلەمانیش ببەسترێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عوسمان فەرموو.

بەڕێز عثمان عبدالله قادر(بانی مارانی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵلاَ لەبەر ئەوەی ڕەقابە هەیە، خۆشتان دەزانن چاوی خەڵکی زۆر لەسەر ئەو دەزگایە هەیە، بۆیە مەجالی قسە کردن بۆ هیچ کەسێك نەمێنێتەوە، فعلەن باشترە بە ئەنجومەن ببەسترێتەوە، ئەنجومەنیش وابەستەیە بە سەرۆکایەتی، خۆ ئەنجومەن و سەرۆکایەتی دوو شتی لەیەك جیا نین، بەلاَم ئەگەر وا پیشان دەدرێت کە سەرۆکایەتی تایبەت بکرێت، ڕەنگە جێگای قسەکردن بێت، بۆیە باشترە ئەگەر بە ئەنجومەن ببەسترێتەوە زۆر بە قوەت تر دەبێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك جرجیس فەرموو.

بەڕێز د. جرجیس حسن:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەڕاستی دیوان، بۆ خۆی دیوانێكی موستەقیلە، تەئكید لەوە دەكەینەوە كە سەرۆكایەتی پەرلەمان مورتەبت بێت، چونكە دەسەڵاتی هەرە بەرزە لە هەرێم، ئێمە زۆر موناقەشەمان كرد كە بە شەخسی رەئیسەوە مورتەبت بێت، نەك بە ریئاسەت، بەڵام لەبەر زروفی هەرێم، ئێستا ئێمە ئەوەمان گوت بە ریئاسەی سەرۆكایەتی پەرلەمان دا مورتەبت بێت، بەرەئی من چونكە ئیرتیباتەكە بەس تەقدیمی تەقاریرە، هەندێك تەقاریری تایبەت رەبت دەبێت بە پەرلەمانەوە، ئەوەش بۆ سەرۆكایەتی دەكرێت، ئینجا سەرۆكایەتی موخەیەرە، كە پەرلەمان نایدات رەبتی بەوەوە هەیە، بەڵام ئێمە تەقاریر دەنووسین بۆ سەرۆكایەتی پەرلەمان، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ڕەنگە خەلەل لە تەرجومەكە هەبێت بە ڕاستی، من رەئیم لەگەڵ رەئی ئەو برادەرانەیە كە دەڵێن دەبێت ئەو دەزگایە پەیوەندی بە ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستانەوە هەبێت، شتێكی زۆر زۆر مەنتقیە كە پەیوەندی بە ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستانەوە هەبێت، چونكە پەرلەمانی كوردستان گەورەترین دەسەڵاتی رەقابیە لەو هەرێمە دا، زۆر تەبیعیە دەزگایەكی رەقابی تابع بە ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستان بێت، نەك بە ریئاسەتی پەرلەمانی كوردستان، لە زۆر تەشریعاتەكانیش ئەو مەسەلانە یەكلایی بووەتەوە، بۆیە من لەگەڵ ئەو رەئیەم كە سەر بە ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستان بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك خلیل فەرموو.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەو موزوعی ئیرتیباتە، وەكو د. جرجیس ئیشارەتی پێكرد، تەواو دیوانی رەقابە مەستەقیلە، تەبەعیەت، باسی تەبەعیەتی ئۆرگانی نیە، نە جوزئێكە لەوە، نە دائیرەیەكیشە لەوە، هیچ سوڵتەشی لەسەر نیە، تەنها مەرجەعیەتە، عائیدیەتە، پێشتر سەر بە رەئیسی هەرێم بوو، بە ناوی (رئیس الحركة التحررية) ئێستا بە سەرۆكایەتی هەرێم دەبێت لە ناحیەی ئەوەی تەقاریر بۆ ئەو دەدات، یان بۆ سەرۆكایەتی ئەنجومەن هەیە، پێی بڵێت برۆ هەمان جیهەت ئیجرائی رەقابە بكە بڕۆ تەحقیقی رەقابە بكە بۆ فلان شت، یەعنی

وا دەزانن بە ریئاسە عەمەلی ترە، هەتا تۆ نەنووسی هەر ریئاسەیە و بە عەمەلی وا دەبێت، ئێمە چەند دانیشتنمان کرد لەگەڵ هەردوو پسپۆرانی هەولێر و سلێمانیش هەر بەوە دەرچوون لە بیر،زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پێش ئەوەی بیخەمە دەنگدانەوە، دەبێت یەك شت روون بکرێتەوە کە گوترا ئیرتیباتی بە مەجلسی وەتەنی کوردستانەوە هەیە، ئەوا ئیرتیباتی بە ریئاسەتەوە دەبێت، چونکە قەت ناکرێت راپۆرتی دیوانی رەقابەی مالی بێتە ئێرە، هێشتا مەراحلی ماوە راپۆرتێك دەنووسێت دەیداتە سەرۆکی هەرێم یان دەیدات بە سەرۆکایەتی پەرلەمان، هێشتا وەزارەتەکە وەڵامی وەزارەتەکە نەهاتووە، ناکرێت ئیحتیمالی غەڵەتی هەیە، ئیحتیمالی چاککردنەوەی هەیە، بۆیە ناکرێت بەو شێوە فراوانە شتێك عەرز بکەی،حەسمی نیهائی نەهاتووە، هەمووی لێرە دانیشتوون پسپۆرن، ئەزموونیان هەیە، چەندین ساڵە زانان لەو ئیشانە، دەیخەمە دەنگدانەوە، دوو رەئی هەیە لەسەر ماددەکە، یان دەڵێی ئەوە یان ئەوە، سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوان کە تەقریری خۆیان دەهێنن، لە هەمان کاتیش دا تۆ دەتوانی ئەو تەقریرە بەدواداچوونی تەواوی بۆ بکرێت، هەتا وەزارەتەکەش وەڵامەکەی دەداتەوە، دەیدەیتە ئەو لیژنە مەعنیە و دەڵێی تۆش بڕۆ بەدواداچوونی خۆی بۆ بکە، یەعنی شتەکە هەمووی هەماهەنگیە لە لای جەنابتان بێت یاخود لەلای ئەنجومەن بێت هەریەك شتە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوەی من تێی دەگەم عیلاقەی بە لیژنەوە نیە، ئەو راپۆرتانە هیچ علاقەیەکیان بە لیژنەکانی پەرلەمانەوە نیە، ئەو راپۆرتانە ئەگەر هینی وەزارەت بێت، لیژنە دەبێتە مەحکەمە، ئەگەر کۆتایی قەتعی بێت، دەبێت لیژنە ببێتە مەحکەمە و تەحقیقی بۆ بکات، لە کۆتاییدا قەراری مەحکەمە دەبێت. ئێستا دەیخەمە دەنگدانەوە، پەیوەندی بە ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان، لە عەرەبیەکە کە هاتووە بە ریئاسەت، کێ لەگەڵ نەسە عەرەبیەکەیە، دەستی بڵند بکات کە دواتر هاتووە، کە ئیرتیبات دەکات بە ریئاسەتی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانەوە، 34 کەس لەگەڵ ئەوەن، کاك کمال دەڵێت بیخەوە دەنگدان وازح نیە، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە دیوانی رەقابەی مالی ئیرتیبات بکات بە ریئاسەتی پەرلەمانەوە؟ ئەم جارە 33 کەسن، دیارە یەکێك پەشیمان بووەوە، کێیە با بیڵێت، کێ لەگەڵ دەقە کوردیەکەیە؟ کە دەڵێت پەیوەندی بە ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانەوە هەبێت، زۆرینەیە، بۆیە بە زۆرینە پەسەند کرا، چاکی بکەنەوە لە عەرەبیەکە، بۆ مەعلوماتتان ئەو سیغەیە ناگۆڕێت، نەوەکو سبەی یەکێك بێت تەفسیری بکات، کوا راپۆرت نەهاتووە، هەر ئیرتیباتە کە بە ریئاسەتە، ئەوە قانونیەکانیش لێرە دانیشتوون، تکایە ماددەی 4، کاك دلێر فەرمووو.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی 4: ئامانجی سەرەکی دیوان بریتی دەبێت لە چاودێریەکی کارا لەسەر موڵك و ماڵی گشتی لە ڕێگەی پیادەکردنی ئەو پسپۆڕی و دەسەڵاتانەی کە بە پێی ئەم یاسایە پێی دراوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك خلیل فەرموو.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة 4: یهدف الدیوان أساسا الى تحقیق رقابة فعالة على الاملاك والاموال العامة، عن طریق ممارسة الاختصاصات والصلاحیات المخولة له بمقتضى هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە هیچ تێبینیەکمان نیە، تەنها ئەوە دەقی کوردیەکەی کەتەرجومە کراوە، گوتراوە لەسەر (موڵك و ماڵی گشتی) لە عەرەبیەکە نووسراوە (على الاملاك والاموال العامة) خۆی ئەموالی عامە ئەملاکیش دەگرێتەوە، ئەو کەلیمە هەبێت یان نەبێت، هەر یەکە لە رووی قانونیەوە، لەبەر کوردیەکە وا تەرجومە کراوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك دلێر هیچتان هەیە لەسەر ئەوە؟ فەرموو.

بەڕێز د. دلێراسماعیل حقی شاوێس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە هیچ تێبینیەکمان لەسەر ماددەی 4 نیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کەس قسەی هەیە لەسەر ئەو ماددەیە؟ فەرموو کاك شێخ فتاح.

بەڕێز فتاح عبدالله نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵلاهی ئەوەی من دەمەوێت باسی بکەم، مومکینە ئیشی من نەبێت، بەڵام من ئەو عیبارەتە بە لەنگ دەبینم، ئەوەی کە نووسراوە (یهدف الدیوان أساسا الى تحقیق رقابة فعالة على الاموال والاملاك) پێم وایە (الهدف من تأسیس الدیوان أساسا لتحقیق رقابة فعالة على الاموال العامة) بۆیە من پێم وایە باشترە وابێت، هەر ئەوەندەم مەبەست بوو، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

وەڵلاهی من ملاحەزەی ئەوە دەکەم ئەو (أساسا) ە زیاد بێت، کاك جمال فەرموو.

بەڕێز جمال محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵڵا بە رەئی من، ئەمە زۆر زۆر وازحە ئەگەر هەر ئەملاك بێت، ئەموال ناگرێتەوە، بەڵام ئەگەر ئەموال بێت ئەوا هەردووكی دەگرێتەوە، خۆ ئەگەر هەردووكیان هەبێت زۆر باشترە، چونكە لە ناحیەی قانونی لەم مەوزوعانە دەتوانرێت ئیستیفادەی لێ بكرێت بە شێوەیەكی غەڵەت، بۆیە تەواجودی هەردووكیان زۆر واردە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك محمد ناوت نەنووسی، بەڵام بۆ ئەخیر جارە.

بەڕێز محمد فرج احمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

هینەكەی من لەسەر ئەوەیە كە تەحقیقی هەدەف نیە، تەحقیق دائیمەن وەسیلەیە، دەبێت ئەم هەدەفە دیار بێت ئایا بۆ شەفافیەتە، یان بۆ تەحقیقی عەدالەتە؟ یەعنی تەحقیقی رەقابە هەدەف نیە، ئامانج نیە، وەكو وەسیلەیەكە بۆ شتێكی تر، لەبەر ئەوە ئێمە هەدەفەكە بكەین بە شتێك كە بۆ تەحقیقی شەفافیەت بێت، تەحقیقەكە خۆی وەسیلەیەكە دەكرێت بۆ شتێكی موهیم تر بێت.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك د. دلێر هیچ قسەیەكت هەیە؟ كاك خلیل قسەت هەیە لەسەر قسەكانی كاك محمد فرج؟ دەی فەرموو كاك خلیل.

بەڕێز خلیل ابراهیم احمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

(أساسا) بەڵێ زیادەیە، بەڵام ئەوەی ئەموال، ئەموالی عامە مەعلومە قەزائیەن تەفسیری دیارە، هەروەها لە قەوانینیش دیارە، یەعنی ئەملاك زیادەیە بە ڕاستی، ئەوەی بەڕێز محمد فرج خۆی ئەمە هەدەفەكی ئەساسیە بۆ كاراكردنی چاودێری، ئەو قانونە هەمووی دەرچووە لەبەر ئەوەی كە ئەم دەزگایە كاراتر بێت و بەهێز تر بێت، لەبەر ئەوە، ئەوە هەبێت بە رەئی من.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك خلیل باشتر وایە بوترێت (یهدف الدیوان المحافظة على الاملاك والاموال العامة عن طریق تحقیق رقابة فعالة وبمارسة الاختصاصات والصلاحیات المخولة له بموجب هذا القانون)، هەدەفەكە ئەوەیە محافەزە بكات لەسەر ئەموالی عامە. كاك د. نوری فەرموو.

بەڕێز د. نوری جمیل تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من سیغەیەكی ترم هەیە ئەگەر بڵێین: (یكون الدیوان رقیبا على الاملاك والاموال العامة عن طریق ممارسة الاختصاصات والصلاحیات المخولة له بمقتضى هذا القانون)، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

لەبەر ڕۆشنایی هەندێك مولاحەزات ئەو سیغەیە باشترە، كاك خلیل بیخوێنەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة 4: یهدف الدیوان الى المحافظة على الاملاك و الاموال العامة عن طریق ممارسة رقابة فعالة وفق الاختصاصات والصلاحیات المخولة له بموجب هذا القانون.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

دەیخەمە دەنگدانەوە كێ لەگەڵ ئەو موقتەرەحەیە دەستی بڵند بكات تكایە؟ فەرموون، كێ لەگەڵ دانیە؟ بەس كاك د. نوری لەگەڵ دانیە، بە زۆرینەی دەنگ پەسەند كرا، بۆ ماددەی 5 تكایە كاك دلێر بیخوێنەوە.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ماددەی 5: سەرۆكی دیوان بە بڕیاری سەرۆكایەتی هەرێم و لەسەر پێشنیازی ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستان بە زۆرینەی دەنگی ئەندامانی دادەمەزرێت، بە پلەی وەزیرو هەموو ماف و ئیمتیازێكی وەزیری هەیە سەبارەت بە مووچەو دەرماڵەو خانەنیشینی خزمەت و دەسەڵاتی وەزیری دارایی سەبارەت بە بوودجەو میلاكی دیوان و ماوەی سەرۆكایەتی 4 ساڵەو بواری دووبارەبوونەوەی هەیە بە زۆرینەی دەنگی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستانەو نابێت لە ماوەی سەرۆكایەتیەكەی دا لەسەر كار لابربدرێت، دەبێت ڕەزامەندی زۆرینەی دەنگی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستان بێنێت.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك خلیل فەرموو.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة 5: یعین رئیس الدیوان بقرار من رئاسة الاقلیم و بناء على ترشیح المجلس الوطنی الكوردستانی بأكثریة أعضاءها و یكون بدرجة وزیر وله حقوق وامتیازات الوزیر فیما یتعلق بالراتب والمخصصات والتقاعد والخدمة وله صلاحیات وزیر المالیة فیما یتعلق بشؤون الدیوان وملاكه وموازنته، ومدة رئاسته 4 سنوات قابل للتجدید و موافقة أكثریة أصوات أعضاء المجلس الوطنی الكوردستانی ، ولا یجوز عزله فی مدة رئاسته الا بموافقة أغلبیة أصوات أعضاء المجلس الوطنی لكوردستان ـ العراق.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك خلیل هیچ تێبینیەكتان هەیە؟

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لیژنەی یاسایی هیچ تێبینیەكیان لەسەر ئەو ماددەیە نیە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك د.دلێر فەرموو.

بەڕێز د.دلێر اسماعیل حقی شاوێس:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لیژنەی دارایی هەست دەكات لاسەنگیەك و لەنگیەك هەیە لە داڕشتنی ئەو ماددەیە، جگە لەوە ئێمە پێمان چاكە خاڵ بەند بكرێت و بەو شێوەیەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە:

1 ـ سەرۆكی دیوان بە بڕیاری سەرۆكایەتی هەرێم و لەسەر پێشنیازی ئەنجومەنی نیشتمانیی كورستان بە زۆرینەی دەنگی ئەندامەكانی دادەمەزرێت.

2 ـ پلەی وەزیرو هەموو ماف و ئیمتیازێكی وەزیری هەیە سەبارەت بە مووچەو دەرماڵەو خانەنیشین و خزمەت.

3 ـ دەسەڵاتی تەواوی هەیە سەبارەت بە بوودجەو میلاكی دیوان.

4 ـ ماوەی سەرۆكایەتی 4 ساڵەو ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستان بۆی هەیە بە زۆرینەی دەنگ تەنیا بۆ 4 ساڵی ترهەڵی بژێرێتەوە.

5 ـ لە ماوەی سەرۆكایەتیەكەی دا بە بێ ڕەزامەندی زۆرینەی دەنگی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستان لانابرێت.

پێم باشە بەو شێوەیە بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

عەینی شتە، بەڵام كردووتە چەند خاڵێك، لە نەسەكەی تر دەرنەچووە، بەڵام لە عەرەبیەكەی (قرار) دەبێت ببێتە (مرسوم) كاك خلیل، (اكثرية أعضاءها) ببێتە (اعضاءه)، كەس قسەی هەیە؟ كاك د. جرجیس قسەی هەیە فەرموو.

بەڕێز د.جرجیس حسن:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من مولاحەزەم لەسەر نوقاتەكانی كاك دلێر نیە، بەڵام ملاحەزاتم لەسەر ئەوە هەیە كە (لايجوز عزله الا بموافقة اغلبية أعضاء المجلس الوطني لكوردستان) من پێشنیار دەكەم كە بە دوو لەسەر سێی دەنگی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی بێت، بەخۆی ئیشەكە ئیشێكی قورسەو ئیشێكی وایە موحتەمەلە خاسەتەن بە نیسبەت هەردوو حیزب، ڕەنگە بچێتە ناو زۆر مەوازعی تر، لەبەر ئەوە دەبێت سیقەیەكی تەواوی هەبێت بە خۆی وە نەترسێت لەوەی كە بەیانی فكرەیەكی موعەیەن یان حیزبێكی موعەیەن بتوانێت عەزلی بكات، دەبێت فعلەن دوو لەسەر سێی ئەندامان موافەقەی لەسەر بكات، بۆ ئەوەی عەزلی

نەکەن، لەبەر ئەوە بە تەسەوری من عەزلەکەی دەبێت قوەتێکی موعەینی هەبێت و نەترس بێت، سیقەی بە خۆی هەبێت کە ئیش و کاری خۆی بە جدی بکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە مولاحەزەیەکی باشە، بەڵام با موناقەشەی بکەین دواتر من رەئی خۆم دەڵێم، کاك دیلمان فەرمووو.

بەڕێز محمد احمد صالح(دیلمان ئامێدی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی دەڵێت: (مدة رئاسته 4 سنوات قابل للتجدید) پێشنیار دەکەم (لمرة واحدة)ی لەگەڵ بێت، چونکە دەبێتە 8 ساڵ، شتێکی موهیمە با بۆ یەك دەور بێت، هەروەها لەگەڵ ئەوەم کە دوو لەسەر سێی دەنگی ئەندامانی لەگەڵ بێت، چونکە هەم ئەم دەزگایە هەم رەئیسەکە گرنگی خۆی هەیە، باشترە زۆر جار ئەغلەبیەکی بەسیت دێت کە ئیجابی نابێت، لە لای من تۆزێك ئیزدیواجیەتی سوڵتە دروست بووە بەرامبەر ئەم دەزگایە، تەعین لەلای سەرۆکی هەرێمە، تەرشیحەکە لای پەرلەمانە، خۆی تابعی پەرلەمانە، هەردوو جێگرەکەش لەلایەن پەرلەمانەوە تەرشیح دەبن، سوێندەکەش لە پەرلەمان دەخوێنێتەوە، بۆیە پێشنیاری من ئەوەیە تەعینەکەش هەر لەلایەن پەرلەمانەوە بێت، یەعنی وەکو هەر یاسایەکی دیکە ئیقرار موسادەقەی سەرۆکایەتی هەرێم بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك جرجیس موداخەلەیەکت هەبوو؟ فەرموو.

بەڕێز د.جرجیس حسن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من کەوا دەڵێم، تەبعەن تەبیعەتی پەرلەمان دەزانین لە دوو حیزب پێکهاتووە، ئەوە لەگەڵ ئیش و کاری دیوانی رەقابەی مالی بڕێك زەحمەتە، یەعنی هەر حیزبێك لەو حیزبانە بڕێك لە وەزعەکەی تێك دا کە شتێکی موعەین پەیدا بوو، یەکێك پەیدا دەکات دەڵێت: وەڵڵا بە ئەغلەبیەتی ئەسوات عەزلی دەکەن، بۆ خۆی لە دیوانی رەقابەی مالی ئەسڵەن لە هەموو دونیا عەزل نیە، کە دامەزرا 4 ساڵی خۆی تەواو دەکات، بەڵام لێرە وەکو گوتمان با عەزل هەبێت، نەوەکو شتی موعەین هەبێت،لەبەر ئەوە من تەئکید دەکەمەوە لەسەر ئەوە،بە باشی دەزانم بۆ ئەوەی پشتگیریەکی تەواو لە رەئیسی دیوان بکرێت، بۆ ئەوەی تووشی هەندێك شت نەبێت، ئیزافەی دوو لەسەر سێی بکرێت بۆ ئەوەی سیقەی بە خۆی هەبێت، لەم زروفەی کە ئێستا ئێمە تێیداین، زروفی گەندەڵی تەواوە، یەکجار زۆرە، خەریکە بەرەو نەهیبەمان ببات، ئەو نەهیبەش ئێمە دەزانین چیەو لە کوێ دێت، لەبەر ئەوە ئەگەر ئێوە سەلاحیاتی کامل بە تەواوی نەدەنە دیوانی رەقابەی مالی باوەڕبکەن هەر بەو شکلە دەمێنێت، ئێمە با بە جدی بچینە ناومەوزوع، هەندێك خاڵی تریش هەیە، بەڵام جارێ ئەو خاڵە با تەسبیت بکەین، بۆ ئەوەی بتوانین باشترین بەرنامەمان هەبێت. ڕاستە ئەمە یەك لە هەدەفەکانی ئێمەیە، بە قوەت بێت، بەهێز بێت، سەربەخۆ بێت، هەروەها ئەرکەکانیشی بەجێ بهێنێت، بەڵام یەك شت دەڵێم من خۆم دام نابوو ئەخیر کەس قسەی بکەم، بەڵام ئەو

موشكیلەی كە هاتووە، ئۆتۆماتیكیەن ئەگەر ئیقراریشیان نەكرد ئەو ئیقتراحەی تۆ، هەر وا دەگەیەنێت، چونكە كە نووسراوە (أغلبیة أعضاء المجلس) واتە ئەگەر 56 دەنگ كەمتر بێت نابێت، ئێستا 80 كەسن، لەو هەشتا كەسە دیسان دەكاتە دوو لەسەر سێی، بەڵام موفتەرەحەكەت دوایی دەیخەمە هینەوە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك محمد فرج فەرموو.

بەڕێز محمد فرج احمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە سەیری پەرلەمان بكەین كە نوێنەری خەڵكی كوردستان هەمووییەتی، وە پێكهاتەكەشی ئەوە خاوێنە، ئەگەر ئەمڕۆ تۆزێك ئیعتیبارات هەبێت ئەوا سبەی ئەو ئیعتیباراتانە كاڵ دەبێتەوە، خاڵێكی تر، ئێمە كە دەڵێین سەرۆكی هەرێم دەسەڵاتی باڵای تەنفیزیە، ئێستا لێرە پەرلەمان كە سوڵتەی تەنفیزیەو یەكەم دەسەڵاتە تەرشیحی دەكات و تەعینی دەكات، من پێم وایە پێچەوانەكەی دروستە، بەڵام بۆ؟ چونكە ئیسدارەكە هەر سەرۆكی هەرێم دەیكات، وەكو بڵێی تەحسیلی حاسڵە، ئەوەش هەر دروست دەبێتەوە كاتێك كە پەرلەمان هەر قەرارێك دەدات، ئیسداری نیهائی هەر سەرۆكی هەرێم دەیكات، لەبەر ئەوە شتێكی سروشتیە، ئەو تەرشیح بكات و ئەم ئەوەی بكات، خاڵێكی تر ئێمە وەكو وەزیرێكی سروشتی مامەڵەی لەگەڵ بكەین، یەعنی سێ لەسەر چوار ئێمە دامانناوە بۆ شتی موهیم، بۆ نموونە بۆ لابردنی، بۆ گۆڕینە پەرلەمان، بۆ سیقە سەندنەوە لە ئەنجومەنی وەزیران، یەعنی ناكرێت مەسەلەن، یەكێك كە بیخەیتە ئاستی وەزیر ئەو هەموو شتەی پێ بكرێت، هەروەكو وەزیر مامەڵەی لەگەڵ دا بكەین، شتێكی دروستە لەگەڵ ئەو تەرحەی كاك دیلمان دام كە بەرپرسی ئەو دەزگایە تەنها یەك جار بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

د. نوری فەرموو.

بەڕێز د. نوری جمیل تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پشتگیری لە راپۆرتی لیژنەی دارایی دەكەم، تەنها ئەوەندە دەڵێم كەوا ناولێنان و لابردنی بە دوو لەسەر سێی ئەندامانی پەرلەمان بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك محمد فەرموو.

بەڕێز محمد حكیم جبار:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

وەڵڵا منیش تەئیدی كاك محمد فرج دەكەم، چونكە دژیەكیەك دەبینین، یەكەم جار پەرلەمان تەرشیحی دەكات و لە خوارەوەش بۆ 4 ساڵی دیكە بە دەست پەرلەمانەوە بێت، یەعنی هەر لە لایەن پەرلەمانەوە بێت، یەكەم جار پەرلەمان دایئەنێت تەرشیحی دەكات، بەڵام لە خوارەوە نووسراوە پەرلەمان لای دەبات لە

کاتێك ئەگەر پێویست بوو، یان بۆ تەجدیدی بۆ 4 ساڵی دیکە پەرلەمان دەیکات، جا یان ئەوەی سەرەوە چاك بکەنەوە لە لایەن پەرلەمانەوە بێت، سەرۆکی هەرێم پێشنیازی دەکات و تەرشیحی دەکات ئەو کات پەرلەمان دەنگی بۆ دەدات، ئەوە چاك بکرێتەوە هەر باشە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

شیرین خان فەرموو.

بەڕێز شیرین عبدالرحمن دینۆ:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵڵا منیش تێبینیم هەیە لەسەر تەرشیح، کە بە تەئکید ئەو شەخسەی دەبێتە رەئیسی دیوان دەست نیشان دەکرێت، لە دوای مەرسووم ریئاسەتی ئیقلیم بێتە کرن، بەس تەرشیح لێرە دیار نیە، یەعنی ئێمە وەکو دەزانین ئەنجومەنی نیشتمانی دەنگی بۆ دەدەین نەك تەرشیحی بکەین، نازانم بەدیلێك هەیە پێش تەرشیح یان نا،یەعنی موافەقەی بکات و تەسدیقی بکات، چونکە ئالیەتی تەرشیح دیارنیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من ئەوەندە دەڵێم کێ تەرشیح دەکرێت، موهیم نیە، خۆ لێرە قەراری لەسەر دەدرێت، جا ریئاسەتی پەرلەمان بێت یان حکومەت بێت، بەڵام ئۆتۆماتیکیەن ئەوە هەر ڕاوێژی لەسەر دەکرێت و موناقەشەشی لەسەر دەکرێت، بەڵام بڕیارەکە خۆ هەر لە پەرلەمانە، یەعنی مەرکەزێکی موهیمی هەیە رەئیسەکە کەس لە خۆیەوە ناتوانێت ئەوە تەقیم بکات، تەقیمەك دەبێت بە گفتوگۆ کردن لەگەڵ سەرۆکی هەرێم لەگەڵ سەرۆکی حکومەت، لەگەڵ هەموو لایەنە پەیوەندارەکان، بەڵام دواتر لێرە موناقەشەو متمانەکە دەدرێت پێی کە بوو بە قەرار سەرۆکی هەرێم وەکو ئەوانی تر بە مەرسوم دەری دەکات، شتەکە یەعنی هەیئاتی موستەقیلە بەو شێوەیە دەبێت، بەڵام بنووسی سەرۆکی هەرێم تەرشیحی دەکات رەبتت بەوێ کردەوە، نەنووسرێت مەعلومە و عورفە بە ڕاوێژ یەکێك تەرشیح دەکرێت و لێرە ئێوە قەراری نیهائی لەسەر دەدەن، کاك اسماعیل فەرموو.

بەڕێز اسماعیل محمود عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش هەر لەگەڵ ئەوەم یەك جار بێت دەورەکەی، جارێ ئەو کەسەی دادەندرێت دەبێت کێ بێت، یەعنی بەڕاستی مەرجێکی بۆ دابندرێت ئەو کەسەی کەدادەندرێت، خۆی لە رەقابەی مالی دەرچوو بێت، ئەوجا ئەو کەسە دابندرێت، بووە کەسێك دابندرێت کە لە دادگا ئیتیهام کرابێت؟ یان دەستی هەبوو بێت لە پێشێلکاریەك، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بۆ یەکجار وابزانم کاك دلێر داوای کرد، ئەوە غەڵەتە، بەڵام بۆ غەڵەتە؟ دەڵێی (قابل للتجدید) یەعنی دیسان ئێوە دەنگی بۆ دەدەنەوە، خۆ ئەوە تۆماتیکیەن نابێت، دیسانەوە دێتەوە ئێرە و بۆ دووەم جار تەرشیح دەبێتەوە و دەنگی بۆ دەدرێت، بەڵام ئەگەر سەرۆکی دیوانەکە لێهاتوو و سەرکەوتوو بوو، تۆ

بیخەیتە ناو قانونەوە بۆی نیە لە یەکجار زیاتر نەبێت، مەجبور دەبی لای ببەی یان دەبێت قانونەکە هەموار بکەیەوە، کە گوتت بۆی هەیە جارێکی تر ئەوا لێرە دووبارە هەڵی دەسەنگێنی کە باش بووە یان خراپ بووە، فەرموو کاك اسماعیل.

بەڕێز اسماعیل محمود عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من بزەبت وا دەڵێم یەعنی بۆ یەکجار دابندرێت، کە جارێکت دانا نەبێتە جارێکی تریش نەڕوات لەوە زیاتر.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من عەکسی قسەی تۆم نەگوت، بەڵام دوو، سێ کەسی تر هەبوون کە قسەیان کرد درێژەی کێشا ، کاك سعدالدین فەرموو.

بەڕێز ملاسعدالدین ملاعبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من هەندێك شت هەیە بە زیادی دەزانم، یەعنی (ویکون بدرجة وزیر) بەسە، ئەوەی ناوێت (وحقوق وامتیازات الوزیر فیما یتعلق بالرواتب والمخصصات والتقاعد والخدمة) ئەوانەی بۆچیە؟ هەروەها (وله صلاحیات وزیر المالیة فیما یتعلق بشؤون الملاك) ئەوەشی ناوێت، بە دەرەجەی وەزیر کافیەو تەواو، خاڵێکی تر لەگەڵ رەئی برادەرانم کە خۆی تەرشیح دەکاتەوە بۆ جارێك یان دوو جار یان زیاتر لە جارێك، ئەوجا پێویستە ئەوە تەحدید بکرێت چەند جار بۆی هەیە رەئیسی دیوان خۆی تەرشیح بکاتەوە، خاڵێکی تر لە بارەی ئەغلەبیە، سێ ئەغلەبیە هەیە، ئەغلەبیەی بەسیت هەیە، ئەغلەبیەی موتڵەق هەیە، ئەغلەبیەی ساحق هەیە، ئەغلەبیی ساحق نایەت لێرە، بەڵام بەلای کەمی لێرەدا تەحدیدی ئەغلەبیەی بەسیت و موتڵەق بکرێت، ئەوەی دەوێت، چونکە کە تۆ گوتت ئەغلەبیە حیسابی حزوری ئەسڵی دەکەی، ئەوجا 50 + 1 ی دەکەی، ئایا ئەغلەبیەی موتڵەق زیاترە؟ دواتر تۆ حیسابی ئەغلەبیەی بەسیت یان موتڵەق دەکەی؟.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سعدالدین، پێویستی بە وەڵام دانەوە هەیە قسەکانی تۆ، یەکەم: کە دەڵێی وەزیر یان سەلاحیاتی وەزیر، کە تۆ دەڵێی وەزیر بەسە، نا زۆر پێویست دەکات کە حقوق و ئیمتیازات و....... ئەمانە هەمووی بنووسرێت، غەیری وەزیری مالیە کەسی تر بۆی نیە ئەبواب نەقل بکات یان لە فەسلێکەوە بۆ فەسڵێکی تری بەرێت، لەبەر ئەوە ئەو سلاحیاتەی دراوەتێ، سەلاحیاتی سەرفی میزانیەی خۆی دەدرێتێ، لەبەر ئەوە ئەو تەحدیدە زۆر زەروریە، ئەغلەبیە ئەوەیە، ئەغلەبیەی ساحقە نیە، ئەوەڵەن قانونیەکان کە دایانڕشتووە دەزانن، ئێمەش پێشتر ئاگادارین لەو شتانە، ئەو جوملەیەی کە زەروریە، ئەگەر نا دەبێت بە هەموو شتێکەوە بگەڕێتەوە بۆ وەزیری مالیە، ئەگەر نا ئەو ئیستقلالیەتەی نابێت وەکو ئێستای لێ دێت، ئەی ئێمە ئەو قانونە بۆ دەردەهێنین؟. دووەم: ئەکسەریەی ساحقە لە موستەلەحاتی قانونی دا نیە،

ئەکسەریەی بەسیتە و موتلەق هەیە، بەڵام ئەوە لە جەریدە هەیە، لێرە نیە، ساحقە چیە؟ فەرموو کاک سعدالدین بۆم شەرح بکە.

بەڕێز ملاسعدالدین ملاعبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ساحقە ئەوەیە کە دەبێت کە کردتە 4 بەش، سێ لەسەر چواری ئەوە دەبێتە ئەکسەریەی ساحقە، بەڵام ئەغلەبیەی بەسیت و ئەغلەبیە موتڵەقە هەیە کە حیسابی حزور دەکرێت ئەوجا 50 +1 دەکرێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەغلەبیەی ساحقە سێ لەسەر چوار ناگرێتەوە، سێ لەسەر چوار ئەغلەبیەی سێ لەسەر چوارە، دوو لەسەر سێ ئەغلەبیەی دوو لەسەر سێیە، ئەغلەبیەی موتڵەقە ئەوەیە کە (50 +1) ئەغلەبیەی بەسیتە حزور چەندە؟ ئەوجا 50 +1 دەکرێت، ئەو دووە هەیە لە قانون دا، کاک رۆمیۆ فەرموو.

بەڕێز رۆمیۆ حزیران نیسان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من دوای پشتگیری خۆم بۆ رایەکەی د. جرجیس، کە دوو لەسەر سێی ئەندامانی پەرلەمان دەنگی بۆ بدەن، بە پێچەوانەوە من تەئکید لەسەر ئەوە دەکەمەوە، بەڕاستی خۆ دیارە لەبەر ئەوەی ئەم پۆستە پۆستێکی گرنگ و حەساسە، هەر لە تەعین کردنەکەی، لە حقوق و ئیمتیازات، هەر لە سەلاحیاتی کە سەلاحیاتەکەی لە ئاستی وەزیر دابێت لە ئیش و کارەکانی، بەڕاستی ماوەی سەرۆکایەتیەکەی کە دەڵێت 4 ساڵە قابیلە بۆ دووبارەکردنەوە، ئەو تەجدیدە زۆر دەگرێت، دەتوانێت بۆ جارێك و دوو و سێ جار خۆی تەرشیح بکاتەوە، من دەپرسم ئایا ئەم تەجدیدە تەئکیدی لەسەر بکەینەوە، ئایا بۆ جارێکە یان چەند جارە؟ پێشم وایە بۆ یەك جار بێت باشترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

جارێ لە ناحیەی تەجدید لە گەڵ ئەوەی نیمە یەك جار بێت، ئەو شوێنە حەساسانە بە تایبەتی رەقابەی مالی یان هەر شێوازێکی کێشەی گەندەڵی پێم وا نیە کارێکی ئاسان بێت، کەسێکی کەفوئی فەعال بۆ ئەو پۆستانە بدۆزرێتەوە، کە یەکێکت دۆزیەوە باش بوو و ئیشەکانی بە باشی بەڕێوەبرد بۆ چانسی ئەوەی نەبێت جارێکی دیکە ئەو پۆستە بەڕێوە ببات، خاڵێکی ترکە دەڵێت: (له امتيازات حقوق وامتيازات الوزير......... فيما يتعلق بالرواتب والمخصصات) ئەوە زیادە، لەبەر ئەوەی راتب و موخەسەسات رەواتب و ئەوە خۆی حقوق و ئیمتیازاتە، خاڵێکی تر لە ناحیەی عەزل کە دەڵێت: (لايجوز عزله في مدة رئاسته الا بموافقة أغلبية الاصوات) بە رەئی من هەموو خاڵەکان دەست نیشان بکرێت، لە چ حاڵەتێك پەرلەمان عەزلی ئەوەی دەکات، عەزلی سەرۆکی دیوان دەکات، ئەگەر ئیجازەم بدەی چوار حاڵەتم دیاری کردووە:

1 ـ التقصير في اداء المهام.

2 ـ ارتكاب جناية او جنحة.

3 ـ اتهام بفعل يتناقض مع اهداف الديوان.

4 ـ ئەوە پێشنیارێكی نوێیە، حەق وایە لەمەولا لە ڕۆشنبیری بەڕێوەبردنی وڵات ئەو فەقەرەیە ئیزافە بكەین، لەبەر ئەوەی ئێمە كێشەیەكمان هەیە لە زۆر لە وەزارەتەكان، ئەوەی مەسەلەی تەحەزوبە، یاخود هەندێك بڕیار لە هەندێك شوێن ناڵێم هەموو، دەردەچێت بە پێی ئینتیمای حیزبیە، بۆیە پێشنیار دەكەم حاڵەتێك ئیزافە بێت (على صدر عن وعى القرار فيه تمييز على أساس فكرى أو الساسى) زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك سەردار قسەكانت بە جێیە، بەڵام خۆی كە گوتت پەرلەمان عەزلی دەكات، ئەوە پێویست ناكات، لێرە خۆی ئەسبابەكە لێرە عەرز دەكرێت، قەناعەتتان پێی هات دەنگی بۆ دەدەن، پێویست ناكات شەرحی بكەی، ئەوە وا نیە بڵێی موزەفێكەو شروتەكانی هین بكەی، لێرە كە گوتت پەرلەمان، لێرە قەرار لەسەری دەدرێت، 10 كەسەكە یان لایەنەكان كە تەقدیمیان كردووە، پەرلەمان كە قەناعەتی پێی هات زمنی ئەو شتانەیە كە خەڵك دەنگی بۆ دەدات لای ببەن، قەناعەتی پێی نەهات متمانەی پێی تازە دەكاتەوە، كاك رشاد فەرمووو.

بەڕێز رشاد احمد ابراهیم:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پێشنیار دەكەم، ئەو 4 ساڵە كراوە بێت، نەوەكو 4 ساڵ و بەس، ئەوە رەئیسی دیوان زەرفەكە بە قانون تەعین دەبێت، ئەگەر ئادای باش بوو، كەفائەتی باش بوو، با ئیستمرار بكات، بۆ 4 ساڵ جارێك دیسان بێتەوە ناو پەرلەمان و تەرشیح بكرێتەوە و دەنگی بۆ بدرێت، ئەگەر چاكیش نەبوو، 4 ساڵ زۆر زۆرە مانەوەی با خیلالی ساڵێك لابرردرێت، دواتر بە نیسبەت عەزلیشی كە بە رێگای پەرلەمانەوە دەبێت، فەقەرەیەكی بۆ ئیزافە بكرێت، (أو بقرار صادر من جهة قضائية) چونكە ئیحتیمالات هەیە، خوا نەكات شتێك بوو داواكاری گشتی بۆی هەیە دەعوای لەسەر تەسجیل بكات و مومكینە قەرارێك دەردەچوێنیت بە زدی وی، ئەو كات تۆ بڵێی تەعاروز نەكات لەگەڵ پەرلەمان؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك جمال فەرمووو.

بەڕێز جمال محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من لەم بابەتە حەز دەكەم ئەگەر بە شێوەیەكی فراوان و بە بیرێكی تازەوە بیر لەم بابەتە بكەینەوە، تەبیعی لە سیستەمی ئەمریكی بۆ هەر كارێك لەم بابەتانە سەرۆكی هەرێم كەسێك دەست نیشان دەكات و تەرشیحی دەكات، ئەو كەسە ئەگەر دێتە بەردەمی پەرلەمان، دەبێت پەرلەمان تەبەنی بكات، كە پەرلەمان تەبەنی كرد، سەرۆكی هەرێم تەعینی دەكات، تەبیعی ئەم سیستەمە، سیستەمێكی زۆر چاكە كە دەبێت كەسێك تەرشیح بكات كە دوو لەسەر سێی دەنگی پەرلەمان بێنێت، یەعنی لەسەر بنەمای حیزبایەتی و

ئەو شتانە نیە، بۆ کارێکی لەم بابەتە، دووەم: بۆ مانەوەی شەخسیەتێك لەم بابەتە، (ئەلیکس بانۆ) هەر لەوەتەی من لە 1976 ەوە چوومەتە ئەمریکا، پێش منیش بە 15 ساڵ هەر ئەم موهیمەیەی هەبووە، هەتا ئێستاش هەر ئەو موهیمەیەی هەیە، هەموو 4 ساڵ جارێك كە حكومەت دەگۆرێت یان حكومەتێکی تازە دێت، ئەو ناهێننەوە بەردەمی پەرلەمان، هەتا قەناعەت و هەتا موشکیلەیەك دروست نەبێت لەسەر شەخسیەتی، جارێکی تر ئەو شەخسە نایەتە بەردەمی پەرلەمانەوە بۆ ئەوەی کارەکەی پێ بسپێردرێتەوە، لەبەر ئەوە ئێمە دەبێت مەجالەکە فراوان بکەین لە بەردەمی ئەو شەخسە، بۆ ئەوەی ئەو شخسە بتوانێت کاری خۆی بە شێوەیەك بکات کە رەزامەندی هەموو خەڵك بە دەست بێنێ و هەموو خەڵك سوور بێت لەسەر ئەوەی کە بمێنێتەوە، لەبەر ئەوە من لەگەڵ لابردن و دوو ساڵ و دوو جارو ئەمە نیم، شەخسیەتێك لەو بابەتە کە دروست بکەی کە ئیشرافی ئوموری مالی و ئیمکانیەتی دەوڵەت و تەقدیری پارەو ئەو شتانەی لێ دەکات، ئەمە دەبێت بمێنێت، چونکە دروست کردنی شەخسیەتێك لەو بابەتە، شارەزایەك لەو بابەتە کارێکی ئاسان نیە، من لەگەڵ ئەوەم لە لایەن سەرۆکی هەرێم وەکو ئەمریکا و دەوڵەتانی تر تەرشیح بکرێت، پەرلەمان تەبەنی ئەو ناوە بکات، ئینجا سەرۆکی هەرێم تەعینی بکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەس تەنها روونکردنەوەیەك کاك جمال، هەر وڵاتێك پابەندە بە دەستور، ئەگەر وڵاتەکە پەرلەمانی بێت، بەو شێوەیەی کە لە عیراق و لێرە هەیە، ئەگەر ریئاسی بێت، وەکو لە ئەمریکا، وەك ئەوەی جەنابت دەبێت، بەڵام ئێمە پابەندین بە دەستووری عیراقی و هەروەها پرۆژەی دەستوری خۆشمان بەو شێوەیە دارێژراوە، کە لەگەڵ دەستووری عیراقی پرۆژەی دەستووری خۆمان بگونجێت، ئەگەر نا هەردووکی هەمان هەدەف دەگەیەنێ، کاك جعفر فەرموو.

بەڕێز جعفر مصطفى معروف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من یەك، دوو تێبینیم هەیە، لە 4 ساڵەکە من تەئیدی لیژنەی دارایی دەکەم، کە 4 ساڵی دیکە بۆی هەبێت، فەترەیەکی زەمەنیە، خاڵێکی تر بە دوو لەسەر سێی پەرلەمان، وەکو کاك د. جرجیس گوتی، هەر بەوە دابندرێت و لاش ببردرێت، ئەگەر پێویستی کرد لە کاتێك دا خوا نەکات ئەو شەخسە کارێکی خراپ دەکات، فەترەکە فەترەی پشووی پەرلەمانە، دەبێت سەرۆکایەتی پەرلەمان دەسەڵاتێکی هەبێت ئەو کارە رابگرێت تاوەکو پەرلەمان دەست دەکاتەوە بە کاری خۆی، خاڵێکی تر ئەگەر ئەو پلەی وەزیر بێت، یەعنی چ مەهامێکی لە ئەنجومەنی وەزیران هەیە، لە کاتی لێپرسینەوە ئەنجومەنی وەزیران چ مەسئولیەتێکی بەرامبەر بەوە هەیە ئەگەر بە پلەی وەزیر بێت، لەبەر ئەوە حەقە بە پلەی وەزیر نەبێت، پلەیەکی تری بۆ دیاری بکرێت، ئەگەر زیاتریش بێت لەوە ئاساییە، بەڵام با ئەو مولزەم نەبێت بە ئەنجومەنی وەزیرانەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك ئارام فەرموو.

بەڕێز ئارام رسول مامند:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پشتگیری بۆچوونەکەی لیژنەی دارایی و ئابووری دەکەم، سەبارەت بە فەترەی سەرۆکایەتی دیوان کە 4 ساڵ بێت و تەنها بۆ 4 ساڵی تر هەڵبژێردرێتەوە، من پێم وایە بە پێچەوانەی رەئی هەندێك لەو بەڕێزانە کە باسیان کرد، لە هەرێمی کوردستان بەرزترین دەسەڵاتی یاسادانان و بەڕێوەبردن، فەترەی دەسەڵاتی بۆ دیاری کراوە و هەڵدەبژێردرێتەوە، من پێم وانیە دەسەڵاتی سەرۆکی دیوان لە سەرۆکی هەرێم و پەرلەمان بەرزتر بێت، بۆیە بە باشی دەزانم، وەکو کە برادەرانی لیژنەی دارایی و ئابووری ئیشارەتیان پێداوە، با فەترەی 4 ساڵ بێت و 4 ساڵ دوای ئەوەش بتوانێت خۆی هەڵبژێرێتەوە، بە شەرتێك کە ئەندامانی پەرلەمان، بە زۆرینە دەنگی بۆ بدەن، من پێشم وایە ئێمە دەتوانین لە فەترەی ئیش کردن بتوانین، دەیان کادری کەفوء پەروەردە بکەین لەم بوارەدا، کە جێگای ئەو بگرێتەوە، ئێمە ئومێدێکی گەورەمان بەو دەزگایە هەیە کە هەوڵ بدات، ڕێگری بکات لەبەردەم ئەوەی کە پێی دەگوترێت گەندەڵی ئیداری کە ئەمڕۆ زۆر باسی لێوەدەکرێت، بە دیدی من کە ئێمە دەست نیشانی فەترەکەی بکەین، خۆی لە خۆیدا ئێمە پابەندین بە پرنسیپێکی دیموکراسی و لەسەرەتاوە ئەو دەزگایە وەکو دەزگایەکی بە توانا و سەرۆکەکەشی کە دەزانێت فەترەی هەیە، باشتر دەتوانێت بە دەم ئیش و کارەکانیەوە بچێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك بەڵێن فەرموو.

بەڕێز حمد عبدالله محمود(بەڵێن):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵڵا من پشتگیری لە د. جرجیس دەکەم، سەبارەت بە دوو لەسەر سێی دەنگی ئەندامان، بەڵام پرسیارێك دێتە پێشەوە، ئایا ئەگەر هاتو لە کاتی دامەزراندنی یان عەزل کردنی جارێکی تر تەرشیح کردنەوەی لە هەر سێ حاڵەت، ئەگەر دوو لەسەر سێی نەهێنا، ئایا ئۆتۆماتیکیەن تەحسیل حاسڵە ئەو مورەشەحە؟ جارێکی دیکە نادرێتەو دەنگدانەوە؟ یان یەکێکی تر هەڵدەبژێردرێت؟ یان چۆن دەبێت؟

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عثمان فەرموو.

بەڕێز عثمان عبدالله قادر(بانی مارانی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەگەڵ ئەوەم کە یاسایەك هەبێت بۆ پشتیوانی کردنی لێپرسراوی چاودێری دارایی لە وڵاتەکە، چونکە ئەگەر لێپرسراوی دارایی پشتێوانێکی بە قوەتی یاسایی نەبێت ناتوانێت چاودێری بکات، حەقە ئێمە بە یاسا پشتیوانیەکی بە قوەت بۆ لێپرسراوی چاودێری دارایی لێرە دەربکەین، بۆ ئەوەی بتوانێت رەقابەو چاودێر لەسەر هەموو دەزگایەکی حکومی بکات، هەروەها لەگەڵ ئەوەم کە بۆ لابردنیشی دوو لەسەر سێی دەنگی ئەندامانی پەرلەمانی پێ وەربگیرێت، بۆ دامەزراندنی هەم بۆ لێپێچینەوە لەگەڵی، خاڵێکی تر حەز

دەکەم وازح بێت، کێ بانگی سەرۆکی چاودێری دارایی دەکات بۆ لێ پێچینەوە، یەعنی حەقە ئەنجومەن بێت، داواش بکات بانگهێشت بکرێت بۆ لێ پێچینەوە نەك هەموو کەسێك بە کەیفی خۆی بانگ بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك د. کمال فەرمود.

بەڕێز محمد قادرعبدالله(د. کمال کەرکووکی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی چاودێری دارایی کارێکی گرنگ و پیرۆزە، هەر هەمووومان پێویستیمان پێی هەیە کە دەمانەوێت ماڵی خەڵکی کوردستان بە ئەمانەت و بە پاکی چاودێری بکرێ و نەکەوێتە دەست خەڵکێکی بێ ویژدان و بی یاسا، بۆ ئەوەی بە ئارەزووی خۆیان تەسەروفی پێ بکەن، بۆیە بەرپرسەکەشی پێویستە زۆر سیقەی هەبێت و پشتی قایم بێت بەو یاسایەی کە ئەو پەرلەمانە بۆی دەردەکات، بە ئاسانی دوو لایەن کە دەسەڵاتی زۆرتریان هەبێت لەناو پەرلەمان نەتوانێت بە ئاسانی لای ببات، بۆیە من تەئیدی ئەوە دەکەم کە لابردنەکەی بە دوو لەسەر سێ بێت، زۆر زۆر پشتی قایم بێت، بۆ تەمدید کردنەکەش تەنها 4 ساڵ نەبێت، ئەگەر ئەو بەرپرسە کاری باشی کرد، دوژمنی زۆر دەبێت، هەر ئەو دوژمنانەش تەئسیریان لەسەر خەڵکێکی تر دەبێت، کە بتوانێت ئاڵوگۆڕی پێ بکات، ئەگەر باش بوو پەرلەمان نەك بۆ 4 ساڵ با هەر پشتیوانی بکات تا باشتر کارەکانی بەرێوەببات، هەر کاتێك دیترا خراپە، ئەو کاتە لەو 4 ساڵەی کە ماوەکەی تەواو دەبێت دەنگی بۆ نادەن و لای دەدەن، یان ئەگەر خەلەلێکی هەبوو تەحویلی قەزای دەکات، قەزاش محاسەبەی دەکات، بۆیە من لەگەڵ ئەوەم پشتیوانیەکی زۆر بەهێزیان هەبێت، تاوەکو زیاتر جورئەت پەیدا بکەن و بتوانن ئیشەکانیان بە پاکی و دروستی بکەن، تەئسیری لابەلاو ئەم بەرو ئەو بەر لەسەریان نەبێت، لەوەش نەترسێت هەر دوولا یەکی گرت بتوانێت عەزلی بکات، بە دەنگ دانێك 50 +1 با دوو لەسەر سێ بێت، بۆ وەرگرتنەکەی تەبیعی وەربگیردرێت و بە ئەغلەبیە بێت، ملاحەزەیەك کرا کە پەرلەمان لە دوو لا پێك هاتبێت، نا پەرلەمان لە دوو لا پێك نەهاتووە، لایەنی تری زۆر تێدایە، ئەحزابی بچووك و گەورەی تێدایە، کە 12 تەرەفین لە ناو ئەو پەرلەمانە، بەڵام دوو تەرەفی رەئیسی و ئەساسی تێدایە کە وەزنێکی قورسیان هەیە، بۆیە ئەوە پێویستە تەسحیح بکرێت، لە دوایی دا کە هەر بۆ ئەو پەرلەمانە بەرێزە دەمێنێتەوە، رەئی من ئەوەیە کە ئەم چاودێریە داراییە لێرە بەهێز بکەین، نە ترس بن، ئەگەر ئیشیان نەکرد ئەوجا بانگیان بکەین عقوبەیان بدەین، قەراری ئەخیریش هەر بۆ پەرلەمانە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێخ بایز فەرموو.

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

موناقەشەی زۆر کرا بۆ تەرشیح کردنی سەرۆکی دیوان، جا لێرەوە بێت یاخود لە ریئاسەی ئیقلیم، بەڕاستی ئەمە یەکێکە لە دائیرەکانی تابع بە پەرلەمان، مەفروزە هەر لێرەوە تەرشیحەکە بکرێت، لەبەر ئەوەی بە دەرەجەی وەزیرەو لێرەوە موسادەقەی لەسەر دەکرێت، بەو شێوەیەی کە باس کرا، باسی ئەوە کرا کە دەسەڵاتی وەزیری دارایی شەرت نیە هەبێت، ئەگەر دەسەڵاتی وەزیری دارایی نەبێت، دەبێت داوای یەك میلاك و یەك تەبدیل لە وەزارەتی دارایی بکات، ئەو کاتە دەبێت چەند ملکەچ بێت بەرامبەر بەو فەرمانبەرەی تەبدیلی عنوانەکەی بۆ دەکات یان نایکات، باسی ئەوە کرا کەوا تەفسیل باس نەکرێت، کەوا تەقاعودی هەبێت یان ئەو ئیمتیازەی هەبێت، ئەگەر ئەوەی نەبێت قانونێکی پەرلەمان هەیە، دەڵێ : وەزیر و ئەوانەی ئەعزای مەجلسی وزەران، بەم نەوعە تەقاعودیە موستەحەقن، لەبەر ئەوەی ئەوە ئەندام نیە لە مەجلسی وزەرا، مەفروزە بەو شێوەیە باس بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێستا هەندێك شت هەیە دەبێت بیخەینە دەنگدانەوە، تەبعەن وابزانم کەسئیعتزازی لەسەر ئەوە نیە کە دانانی یەکەمی بە زۆرینەی دەنگی ئەندامانی پەرلەمان دەبێت، واتە 50 + 1 واتە 55 +1 = 56 کەس بۆ دانانی، بۆ لابردنی رەئی د. جرجیس سەرۆکی دیوانی چاودێری لە هەولێر کە دەڵێت بە دوو سولس بێت، موناقەشەی زۆر لەسەر کرا، ئەوە هەندێك لە ئەندامانی پەرلەمان پشتگیریان لەو داخوازیە کرد، کە لابردنەکەی بە دەنگی دوو لەسەر سێ بێت، بۆیە ئەوە دەخەمە دەنگدانەوە کێ لەگەڵ ئەو رەئیەیە؟ دانانەکە فەرقی هەیە لەگەڵ لابردنەکەی، عەزلەکەی زروفێکی تایبەتی هەیە، ئیمکانی ئەوەی هەیە، وەکو باسی کرد نەبێتە جێگای موساوەمە، نەبێتە جێگای ئیتیفاقێکی وا کە ئەگەر خەلەلێکی هەبێت، کەموکوڕیەکی هەبێت، ڕەنگە ئەو کاتە هەموو ئەندامانی پەرلەمان دەنگ بۆ ئەوە بدەن کە لای ببەن، بەڵام ئەوە حیمایەکە بۆ ئەوەی بوێر بێت، بەڵام لە دانانەکەی هێشتا تۆ نایناسی بە چاکی، زۆرینەکە کافیە بۆ دانانی، بۆ لابردنی بە رەغبەتی عەدنان و کمال نەبێت، بڵێن وەڵڵا لێرە 56 دەنگ دەتوانین کۆی بکەینەوە بۆ لابردنی، وەکو باسمان کرد حیمایەکی هەبێت، ئەگەر غەڵەتێکی گەورەی نەکردبێت، ناتوانێت دوو لەسەر سێی ئەندامانی پەرلەمان دەنگی بۆ بدات کە لای ببەن، لەبەر ئەوە حەز دەکەن هەردووکیان دەخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە بۆ دانانیشی دوو لەسەر سێ بێت؟ کێ لەگەڵ ئەسڵی پرۆژەکەیە کە بە زۆرینەی دەنگی ئەندامانی پەرلەمان بێت؟ کەواتە هەڵبژاردنی بە زۆرینەی دەنگی ئەندامانی پەرلەمان بێت، واتە بە زۆرینەی موتڵەق دەبێت، کێ لەگەڵ ئەوەیە بۆ لابردنی سەرۆکی دیوانی چاودێری بە دەنگی دوو لەسەر سێی ئەندامانی پەرلەمان بێت؟ با دەستی بڵند بکات تکایە؟ کێ لەگەڵ ئەوە دانیە؟ بە زۆرینەی دەنگ لابردنەکەی دوو لەسەر سێ دەبێت، مەسەلەیەکی تر کە قسەی لەسەر کرا، لە پرۆژەکە نووسراوە ماوەی سەرۆکایەتی 4 ساڵە و دەکرێت تازە بکرێتەوە، تەحدید نەکراوە چەند جار تازە بکرێتەوە، واتە دووجارە یان سێ جارە، ئەو موقتەرەحە دەخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە لە

ماددەکە هەموار بکرێت، ماوەی سەرۆکایەتی 4 ساڵە و بۆی هەیە کە یەك جار تازە بکرێتەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە؟ بەڵی کاك د.دلێر فەرموو.

بەڕێز د. دلێر اسماعیل حقی شاوێس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوە ڕەئی لیژنەی دارایی و ئابووریە، ئێمە داوا ناکەین بۆ 4 ساڵ بێت بە تەنیا، ئێمە داوا دەکەین کە خۆی هەڵدەبژێرێت بۆ 4 ساڵ پەرلەمان تەنیا بۆ جارێکی تر بێت کە دەبێتە 8 ساڵ، ئێمە داوا دەکەین تەنیا بۆ جارێکی تر هەڵبژێردرێتەوە، بێجگە لەوە ئێمە مەرجی تریشمان هەیە بۆ سەرۆکی ئەو دەزگایە، کە دەبێت 15 ساڵ خزمەتی هەبێت، کە 15 ساڵ خزمەتی هەبێت، بە ڕاستی کارێکی وا زەحمەتیش بکات هەر زەحتێکی زۆر زۆرە، ئەمە جگە لەوەی دەرگا بۆ خەڵکی تر بکەینەوە، بۆیە پێشنیازەکەی ئێمە ئەوەیە کە وەکو هەڵدەبژێردرێت بۆ ماوەی 4 ساڵ، تەنها مافی ئەوەی هەبێت بۆ 4 ساڵی تر کە دەکاتە 8 ساڵ هەڵبژێردرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك د. لێرە عەینی قسە دەگەیەنێت، ئێمەش هەروا دەڵێین قسەکانمان هەر یەکە، لێرە نووسراوە، ماوەی سەرۆکایەتی 4 ساڵ دەبێت بۆی هەیە تازەی بکاتەوە بۆ یەك جار، ئەو موقتەرەحە کە لیژنەی دارایی بە نەوعێکی تر نووسی بووی بەس ماناکەی عەینی ئەوەیە، کە ئەندامانی پەرلەمان داوایان کرد کە تازەکردنەوەکە بۆ یەك جار بێت، وەکو سەرۆکی هەرێم کە کرا، کێ لەگەڵ ئەو مەقتەرەحەیە دەستی بڵند بکات تکایە؟ سێ کەس لەگەڵ نیە، بە زۆرینەی دەنگ مودەی ریئاسەکەی بۆ یەك جار دووبارە دەکرێتەوە. ئەوجا سیاغەکەی دەگۆڕین، ماددەکە بە گۆرانکاریەوە، بەڵێ کاك فرست فەرموو.

بەڕێز فرست احمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نازانم تەرشیح چۆن لە مەجلس دەکرێت، ئیحتیماله تەرشیح لە ریئاسەتی مەجلس بکرێت، وەسیقە لە مەجلس وەردەگیردرێت، ئەمە وەکو ملاحەزەیەکە.

بەڕێز سەرۆکی ئەجومەن:

ڕاستە وایە، تەرشیح لە ریئاسەتی مەجلس دەکرێت، بەڵام موافەقەتی مەجلسی دەوێت، کەواتە ئەوەش دەگۆردرێت، خۆ مەجلس کۆنابێتەوە، ریئاسەت تەقدیمی دەکات و دەیخاتە بەردەمتان و ئێوەش قەراری لەسەر دەدەن، کەواتە ئەو ماددەیە بە گۆرانکاریەوە، واتە یەکەم گۆرانکاری قەرارەکە بووەتە مەرسوم، کاك کریم فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبداله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کە لێرەدا باس لە تەرشیح لە مەجلسی وەتەنی دەکرێت، مەبەستی ئەوەیە بە زۆرینەی دەنگ ئەو تەرشیحە بۆ سەرۆکایەتی هەرێمە، بۆ ئەوەی مەرسومی هەرێمی پێ دەربکات، لێرەدا تەرشیحەکە بۆ ئەوە هاتووە، یەعنی دەخرێتە دەنگدانەوە بە زۆرینە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەم جارە لە نوقتەی نیزامیەکەت زۆر موەفەق بووی، ماناکەی فعلەن وا دێت، (یعین رئیس الدیوان بمرسوم من رئاسة الاقلیم وبناء علی ترشیح) یەعنی ئەوە وایە کە بەو شێوەیەی کە تەقدیم کراوە لە ریئاسەت و دەنگی بۆ دراوە و ئیقراریش کراوە، ئێستا دەیخوێنمەوە، (یعین رئیس الدیوان بمرسوم من رئاسة الاقلیم وبناء علی ترشیح من المجلس الوطنی لکوردستان العراق بأکثریة أعضاءه، ویکون بدرجة وزیر له حقوق وامتیازات فیما یتعلق بالراتب ومخصصات والتقاعد والخدمة وله صلاحیات وزیر المالیة فیما یتعلق بشؤون الدیوان وملاکه وموازنته ومدة رئاسته 4 سنوات قابل للتجدید بموافقة اکثریة أصوات أعضاء المجلس الوطنی لکورستانی، ولایجوز عزله فی مدة رئاسته الا بموافقة ثلثی أصوات أعضاء المجلس الوطنی لکوردستان العراق) دەیخەمە دەنگدانەوە کێ لەگەڵ ئەو ماددەیە؟ بە کۆی دەنگ قەبوڵ کرا، بۆ ماددەی 6 تکایە؟ کاک دلێر فەرموو.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی 6: دیوان پێك دێت لە :

1 ـ ئەنجومەنی چاودێری دارایی:

أ ـ ئەنجومەنی چاودێری پێك دێت لە سەرۆکی دیوان وەك سەرۆك و دوو جێگری سەرۆك و بەڕێوەبەرە گشتیەکان وەك ئەندام، لە کاتی ئامادە بوونی سەرۆکی دیوان یەکێك لە دوو جێگرەکەی جێگای دەگرێتەوە، کە سەرۆکی دیوان دیاری دەکات.

ب ـ ئەنجومەن مانگی جارێك کۆدەبێتەوە لەسەر داوای سەرۆك و رێژەی یاسایی تەواو دەبێت بە ئامادەبوونی دوو لەسەر سێی ئەندامان.

ج ـ ئەنجومەن بڕیارەکانی بە زۆرینەی دەنگی ئامادە بووان دەدات و لە کاتی یەکسان بوونی دەنگەکان ئەو لایە سەرکەوتووە کە دەنگی سەرۆکی لەگەڵ دایە.

2 ـ سەرۆکی دیوان:

سەرۆکی دیوان دەبێتە سەرۆکی ئەنجومەن و ئەم فەرمانگانەی خوارەوە پەیوەست دەبن بە سەرۆکی دیوانەوە:

أ ـ فەرمانگەی کاروباری کاگێری و دارایی و یاسایی کە بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات و هەڵدەستێت بە ئامادەکردن و پێشکەش کردنی خزمەتگوزاریەکانی کارگێری و دارایی و یاسایی لە پێکهاتەکانی دیوان.

ب ـ فەرمانگەی کاروباری هونەری و توێژینەوە، بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات و هەڵدەستێت بە پێشکەش کردنی ئەرکی هونەری و پیشەییەکان کە کاری چاودێری پێویستیەتی لە لایەنی بە پلان و بە دواداچوون و پێوەرە ژمێریاریەکان و هەڵسەنگاندنی ئەنجامدانی کارو راهێنان، هەروەها ئەرکی گەڕان بە

دوای هۆکارەکانی بەرەوپێش بردنی ئەرکی چاودێری و زیادکردنی کاریگەری و بەرزکردنەوەی ئاستی جیّ بەجیّ کردن بە هاوکاری و هەماهەنگی لەگەڵ فەرمانگەو بەڕێوەبەراتیەکانی دیوان.

ج ـ نووسینگەی سەرۆکی دیوان فەرمانبەرێك بە پلەی بەڕێوەبەر سەرۆکایەتی دەکات.

بەشی ڕاگەیاندن و پەیوەندیە گشتیەکان.

هـ ـ بەشی چاودێری ناوخۆیی.

3 ـ هەردوو جێگری سەرۆك:

سەرۆکی دیوان دوو جێگری دەبێت، بریکاری وەزارەت و هەموو ماف و ئیمتیازێکی تایبەت بە بریکاری وەزارەتیان دەبێت، بە بڕیاری سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان دادەمەزرێن، لەسەر پێشنیاری سەرۆکی دیوان.

4 ـ هەر فەرمانگەیەکی وردبینی بەڕێوەبەرێکی گشتی یاخود ژمێریاری یاسایی یەکەم کە پسپۆر بێت لە کاری چاودێری دا سەرۆکایەتی دەکات و تایبەت دەبێت بە ژمارەیەك چالاکی بۆ ئەو لایەنانەی کە دەکەونە ژێر حوکمی چاودێریەوە، بە پێی بڕیاری ئەنجومەن کە بگونجێت لەگەڵ کاری چاودێری دارایی کە ئەمانەن:

أ ـ فەرمانگەکانی وردبینی مەڵبەندی:

1 ـ فەرمانگەی چالاکی تەمویل و دابەش کردن و کۆمپانیاکان.

2 ـ فەرمانگەی چالاکی پیشەسازی و سەرچاوە سروشتیەکان.

3 ـ فەرمانگەی چالاکی کشتوکاڵ و ئاوەدان کردنەوە.

4 ـ فەرمانگەی چالاکی خزمەتە گشتیەکان.

5 ـ فەرمانگەی چالاکی سەندیکا و کۆمەڵەو ڕێکخراوە جەماوەری پێشەییەکان.

6 ـ فەرمانگەی چالاکی ئەندازەیی و هونەری.

ب ـ فەرمانگەکانی وردبینی پارێزگاکان:

1 ـ فەرمانگەی وردبینی ناوچەی یەکەم.

2 ـ فەرمانگەی وردبینی ناوچەی دووەم، هەموو ئەو فەرمانگانەی لە بڕگەی 4 ی ئەم ماددەیەدا هاتوون بەستراونەتەوە بە هەردوو جێگری سەرۆکی دیوان بە پێی بڕیارێك کە لە لایەن ئەنجومەنەوە دەردەچێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك خلیل فەرموو.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادە 6: یتشكل الدیوان من:

1 ـ مجلس الرقابة المالیة:

أ ـ تتشكل مجلس الرقابة من رئيس الديوان كرئيس مع نائبيه والمدراء العامين أعضاء وعند غياب رئيس الديوان ينوب عنه أحد نوابه الذى يحدده رئيس الديوان.

ب ـ يجتمع المجلس مرة واحدة في الشهر ويكون بطلب من الرئيس ويكتمل النصاب القانونى بحضور 2/3 أعضاءه.

ج ـ يصدر المجلس قراراته بأكثرية أصوات الحاضرين، وعند تساوى ألاصوات يرجح الجانب الذى صوت له الرئيس.

2 ـ رئيس الديوان:

يكون رئيس الديوان رئيسا للمجلس، وترتبط الدوائر التالية برئيس المجلس:

أ ـ دائرة شؤون الادارية والمالية والقانونية، يرأسها مدير عام فيقوم بأعداد وتقديم الخدمات الادارية والمالية والقانونية الى تشكيلات الديوان.

ب ـ دائرة الشؤون الفنية والبحوث يرأسها مدير عام، يقوم بتقديم المهمات الفنية والحرفية التى تحتاجها للتخطيط والمتابعة والانظمة الحسابية مع تقييم نتائج العمل والتأهل، وكذلك تأخذ على عاتقها البحث عن عوامل التطوير مهمة الرقابة وزيادة تأثيرها، ورفع مستوى تنفيذها والتنسيق مع الدوائر والمديريات التابعة للديوان.

ج ـ مكتب رئيس الديوان يرأسه موظف بدرجة مدير.

د ـ قسم الاعلام والعلاقات العامة.

هـ ـ قسم الرقابة الداخلية.

3 ـ نائبى الرئيس:

لرئيس الديوان نائبان ويكون كل واحد منهما بدرجة وكيل وزارة، ويتمتع بجميع الحقوق والامتيازات الخاصة بوكيل الوزارة، ويعينان بقرار من رئاسة المجلس الوطنى الكوردستان العراق، و بترشيح من رئيس الديوان.

4 ـ دوائر التدقيق:

يرأس كل دائرة منها مدير عام أو محاسب قانونى، وتختص بعدد الانشطة القطاعية حسب ما يقرره المجلس و وفقا لمتطلبات العمل الرقابى المالى وتتكون من:

أ ـ دوائر تدقيق المركزية، وهي :

1 ـ دائرة نشاط التمويل والتوزيع والشركات.

2 ـ دائرة نشاط الصناعى والموارد الطبيعية.

3 ـ دائرة نشاط الزراعى والاعمار.

4 ـ دائرة نشاط الخدمات العامة.

5 ـ دائرة النشاط النقابات والمنظمات الجماهيرية والمهنية.

6 ـ دائرة النشاط الهندسى والفنى.

ب ـ دوائر تدقيق المحافظات:

1 ـ دائرة التدقيق المنطقة الاولى.

2 ـ دائرة تدقبق المنطقة الثانية.

ترتبط الدوائر المنصوص عليها في الفقرة 4 من هذه المادة بنائبي رئيس وفق قرار يصدره المجلس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لیژنەی یاسایی هیچ تێبینی لەسەر ئەم ماددەیە نیە، غەیری هەندێك مولاحەزاتی لوغەوی نەحوی كە دوایی دروستی دەكەین.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك د. دلێر فەرموو.

بەڕێز د. دلێر اسماعیل حقی شاوێس:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لیژنەی دارایی و ئابووری پێی چاكە، سەبارەت بە ماددەی 6 (أ) یەكەم ئەنجومەنی چاودێری دارایی، لیژنەكەمان پێی چاكە لە بڕی دوو جێگری سەرۆك با یەك جێگر هەبێت، ئەگەر لە حاڵەتێكیش دا بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستان بڕیاریان دا لە جیاتی دوو جێگر یەك جێگر بێت، لەهەر شوێنێك لە یاساكە دا دووان هەیە با بكرێت بە یەك، پێمان چاكە خاڵی (ب) بەم شێوەیەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە، ئەنجومەن بە لایەنی كەمەوە مانگی جارێك كۆدەبێتەوە، واتە (بەلایەنی كەمەوە) ی بۆ زیادبكرێت، هەروەها لە فەقەرە 4 دەقی یاساكە فەرمانگەكانی وردبینی، پێمان چاكە بكرێت بە فەقەرەی (ب) فەرمانگەكانی وردبینی پارێزگاكان، لیژنەكەمان پێی چاكە بەم شێوەیەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە: ب ـ لەهەر پارێزگایەكی هەرێم دا فەرمانگەیەكی وردبینی دادەمەزرێت. نەك بەو شێوەی كە هەیە (ناوچەی یەكەم و ناوچەی دووەم) یەعنی هەر پارێزگایەك لە هەرێم دا فەرمانگەیەكی وردبینی تیا بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

وەڵڵا مولاحەزەكانی لیژنەی دارایی فعلەن بەجێن، بە نیسبەت دوو نائیبەوە، چونكە ئەگەر وەكو پرنسپ یەك نائیب بێت باشترە، دائیرەكانیش با لەسەر ئەساسی پارێزگاكان بێت باشترە، هەروەها ئەوەی پێش مەجلس (لمرة واحدة على الاقل أو بطلب من الرئيس) ئەوە هەمووی زیادەیە، چونكە ئەوە تەحسیل حاسڵە هەر دەبێت ئەوە داوا بكات، بەڵام ئەگەر لێرە بینووسی ئەگەر رەئیس داوا نەكات، ئەوە نابێت، ئێستا (من المجلس مره واحده على الاقل في الشهر) هێشتا ئەوە مولزەمە، هەتا رەئیس داوا دەكات، ئەگەر داواشی نەكرد ئەو كاتە موتەئەكیدم لێرەوە نەبوو نائیبی رەئیس دەتوانێت داوا بكات، بەڵام ئیلزامی بكەی بە بێ ئەوەی تەحدیدی بكەی كەئەنەهو رەئیس داوا بكات، چونكە رەئیس لێرە نەبوو و غائیب بوو، یەعنی كۆبوونەوە نەكرێت، دەبێت ئیجتیماعەكە هەر بكرێت، كاك خلیل فەرموو.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت دوو نائیب، ڕاستی لە پرۆژەی عیراق لە قانونی دیوانی رەقابەی عیراقی لەوێش (أكثر من النائب) هەیە، وابزانم لە 4 نائیبیش کەمتر نیە، خاڵێکی تر باسی مەنتیقە لەسەر ئەساسی پارێزگاکان، عیراقیش هەر لەسەر ئەساسی پارێزگاکانە، ئێستا 7 مەنتیقەیە لە عیراق، لە پرۆژەی ئەخیری پێشتر 6 مەنتیقە بووە لە ساڵی نەوەدەکان، ئینجا مەوزوعی مەناتق شتێکی وابزانم تەبیعیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

وەڵڵاهی کاك خلیل من بە سەراحەت پێت بڵێم، دوو مەنتیقە بڵێی دەکاتە هەولێرو سلێمانی، دوو ئیدارەیی، لەبەر ئەو حەساسیەتە هەیە لاببەن، حەز دەکەن بیکەنە 5 مەنتیقە مانعمان نیە، بەس مەڵێن دوو مەنتیقە، کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە کە موناقەشەی ئەوەمان کرد لەگەڵ هەردوو چاودێری دارایی، هی ئیدارەی سلێمانی کۆن و هی هەولێر، مەبەستمان ئەوە نەبوو کە دوو نائیب هەبێت، یەکێك تەمسیلی ئەولا بکات و ئەوەی تریش تەرەفەکەی تر، بەڵکو تەماشای ئیش و کاری رەقابەمان کرد، دوو ئیشی سەرەکی هەیە، یەکێکیان تەدقیقە، ئەوەی تریان رەقابەیە، دەبێت ئەمانە یەك و نائیبیان هەبێت، بۆ ئەوەی سەرپەرشتی سەر ئیشەکانیان بکەن، ئەوە لە لایەن تەدقیقەوە، ئەوەش لە لایەنی ریقابیەوە، بۆیە ئێمە تەئیدمان کردن، بەڕاستی نەك بەو تەوەجوهەی ئێستا عەرز کرا، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

شێخ باییز فەرموو.

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی من مولاحەزەم لەسەر یەك شت هەیە، لە هەموو شوێنەکان هاتووە دەڵێی فەرمانگە، فەرمانگەی فلان شوێن، فەرمانگەی فلان شوێن، عادەتەن فەرمانگە کە هاتووەتە ناو هینەکان باسی بەرێوەبەری گشتی دەکرێت، ئێمە وای دادەنێین دیوان بە دەرەجەی وەزیرەو ئیمتیازاتی وەزیری هەیە، جێگرەکان بە دەرەجەی وەکیلی وەزارەت دادەنێین، بەڵام ناکرێت فەرمانگە بێت و دائیرە بنووسی مودیری عام و دائیرەی فلان، دەبێت بنووسی سەرۆکی دائیرەی فلان، یا بە دەرەجەی مودیری عام بێت و هەموو ئیمتیازاتی مودیری عامی هەبێت، ئەوە هاتووە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لە عەرەبیەکەی وا هاتووە (یرأسها مدیر عام)، د. جرجیس قسەت هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز د. جرجیس حسن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت ئەو خاڵەی کە دەڵێت قیتاعە یان موقاتەعە، هەولێر بە موقاتەعە نازانین، تەنها دهۆك و سلێمانی دەگرێتەوە، چونکە هەولێر مەرکەزی لێیە، بە خۆی مەرکەز بە خۆی ئەو کارە دەکات، لەبەر ئەوە ئێمە دوو ناوچەمان داناوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك ئاریز فەرموو.

بەڕێز ئاریز عبدالله احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە یەکەم نووسراوی ئەنجومەنی چاودێری پێك دێت لەسەرۆکی دیوان، وەك سەرۆك و دوو جێگرەکەی، ئەنجومەنی چاودێری پێك دێت لەسەرۆکی دیوان وەك سەرۆك، ئەو (وەك سەرۆك) ی ناوێت، دیوانی چاودێری داراییە، یەعنی وەك سەرۆکی پێ ناوێت، ئەوەی تریش پشتیوانی لە رەئی لیژنەی دارایی دەکەم کە بە ڕاستی یەك جێگر باشترە، خۆم تەجروبەی دوو جێگریم هەیە، دەزانم چەند ناخۆشە، کە چەند ئۆباڵ دەخرێتە ئەستۆی یەکتری، زۆربەی جار کارەکان بە شێوەیەکی ڕێك و پێك ناکرێت، لەبەرئەوە ئەوەی کە دوو جێگری دیت بێت دەزانیٚ، یەعنی هەبووە ئەو شتە وەکو هەوێیەتی لیٚ دێت، لەبەر ئەوە یەك سەرۆك و یەك جێگر بەسە، ئەگەر باسی ئەوەش دەکرێت لەبەر ئەوەی دوو جێگرە، ئەی بەرێوەبەری گشتی ئیشەکانی چۆن دەکات، پێویستە خۆی ئاگای لە هەموو وردەکاریەکان بێت، لەبەر ئەوە 100٪ پشتیوانی لە رەئیەکانیان دەکەم و بە گونجاوی دەزانم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك اسماعیل فەرموو.

بەڕێز اسماعیل محمود عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش پشتیوانی لە راپۆرتەکەی لیژنەی دارایی دەکەم، کە یەك جێگری هەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك رشاد فەرموو.

بەڕێز رشاد احمد ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێشنیار دەکەم، هەیئەی ئیستیشاری تێدا نەهاتووە لە تەشکیلەی ئەو دیوانە، مەفروزە بە لایەنی کەم 4 موستەشار هەبێت لە ئیختیساسی جۆراوجۆر، لەبەر ئەوە ئیشی دیوانی رەقابە زۆر زۆر فراوانە هەموو لایەنێکی بەخۆوە دەگرێت، مەفروزە موستەشارێکی قانونی هەبێت بە پلەیەکی بەرز، موستەشاری پیشەسازی و زراعی هەبێت، لەبەر ئەوەی ئەو ئیشانە لوبی ئیشی دیوانی رەقابەی مالیە، پێویستی زۆری

بەو بوارانە هەیە، ئەگەر خیبرەی نەبێت لەو مەجالانە بەڕاستی بڕێك ئاستەنگ پەیدا دەبێت، لەبەردەم ئیشەکانیان، بە نیسبەت دوو جێگرەکەش، پێشنیار دەکەم یەکێکیان مالی بێت و ئەوەی تریان قانونی بێت، بۆ ئەوەی تەختیەی هەردوولا بکرێت، بە پێی ئیختیساس دابندرێت، یەك قانونی و یەك مالی، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك بەڵێن فەرموو.

بەڕێز حمد عبدالله محمود(بەڵێن):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش پشتیوانی لە هەردوو پێشنیارەکەی لیژنەی دارایی دەکەم سەبارەت بە یەك جێگر، هەروەها مەنتیقەکانیش بکرێتە پارێزگا، بەڵام لە بارەی خاڵی 4 لە دەوائیری تەدقیقی مەرکەزی، فەقەرەی 5 هاتووە کە دەڵێت: (دائرة نشاط النقابات والمنظمات الجماهیریة والمهنیة) پێش ئێستا هەر لەو جەلسەی ئەمڕۆکە یاسای مینحەی ئەحزاب خوێندراوە، کە لە ماوەی داهاتوو مومکینە بکرێت بە یاسا، لەبەر ئەوە پێویستە لێرەدا مینحەی ئەحزابیش بچێتە ژێر چاودێری ئەو نەقابانە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شوقی فەرموو.

بەڕێز شوقی حسین ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ڕەنگە تێبینیەکەم، پەیوەندی بە ماددەی پێشووەوە هەبێت، بەڵام ئەو ماددەیە ڕۆیشت، ڕەنگە بتوانرێت لێرەش ئەو مەسەلەیە، ئەگەر بە پەسەند زانرا چارەسەری بکەین، لە کاتی غیابی هیچ موشکیلەیەکمان نیە، بەڵام لە حاڵەتێك کە خۆی ئیستیقالەی دا یان حاڵەتی وەفات یان حاڵەتی دوورخستنەوە، لەو حاڵەتانە پێویستە سەقفێکی زەمەنی هەبێت، بۆ ئەوەی کە یەکێکی تر دابندرێت، بۆ نموونە دوو مانگ سەقفی زەمەنی هەبێت بۆ ئەوەی کە یەکێکی تر لە جێگەی دابندرێت، نەك بە مەفتوحی بمێنێتەوە بۆ 4 ساڵی تر و مەجالی ئەوەی تێدا نەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی دەبێت ماددەیەکی تێدا بێت (عند غیابە ینوب عنە نائب) شتێکی وای دەبێت تێدا بێت، کاك د.جرجیس فەرموو.

بەڕێز د. جرجیس حسن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بە تەسەوری من دەبێت دوو نائیب هەبێت، من پێشنیار دەکەم کە دوو نائیب هەبێت، چونکە ئیش و کاری دیوانی ڕەقابەی مالی یەکجار زۆرە، وەزعێکە کە فعلەن دەبێت بە جدی بچێتە پێش، ئێمە 10 فەرمانگەمان هەیە زائیدی ناحیەی مالی و ئیداری، هەروەها تەدقیقیش، لەبەر ئەوە بە ڕەئی من نائیبێك بە تەنها ڕەنگە ئەم ئیش و کارەی پێ بەڕێوە نەچێت، ئەوەش مانای ئەوە نیە، یەعنی لە جێگایەکی

موعەیەن دوو نائیب پێکەوە لەگەڵ وەزیر بەرێوە ناچن، بە پێچەوانەوە تەسەور دەکەم ئەگەر سێ کەس دانیشن لە کۆبوونەوەیەك دا، ڕەنگە لە دیوانی رەقابەی مالی زۆر زۆر چاکتر بێت لە دوو کەس، لەوانەیە مەعلوماتی زۆر تر بە دەست بهێنن، دەتوانم بڵێم ئیش وکاریان باشتر دەبێت و دەتوانن بە باشی بەرێوەی ببەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پێتان چۆنە قەرارێك وەربگرین، ئەوەی پێشتر ناوی نەنووسیوە دواتر داوای قسەکردن بکات نەی دەینێ؟ باشە، سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من حەز دەکەم ئەمجارە زۆر پێچەوانەی برادەران ببم، من پشتگیری لیژنەی دارایی دەکەم، بەلام لە بەشی یەکەم یەك نائیب نا، حەز دەکەم 10 نائیبی هەبێت ئەو کەسە، بەس بۆ ئەوەی بتوانێت ئیشەکەی بە تەواوی بەرێتە سەر، دوو نائیبیش دوور بێت لەوەی کە ئەمان با عایدی ئیدارەی مالی سلێمانی و ئەوەی تر عایدی ئیدارەی مالی هەولێر بێت، (مەبەستم لە کۆنەکەیە کە هەتا ئێستا دەنگمان نەداوە بۆ بودجەی وەزارەتی مالیەی هەردوولا)، بەلام من پێم خۆشە بەڕاستی، ئەگەر وەکو ئەوە بێت کە جەنابی کاك جرجیس باسی کرد، وەڵلاهی گوناحە ئەو ئیشە زۆرە دەخەینە ئەستۆی ئەوانەوە، بەوە بیبەستینەوە کە نەوەکو لەسەر ئیفترازی ئەوە بەو هینەوە بێت، با تۆزێك واقع بینانە بین، ئێمە ئەگەر دەمانەوێت بەدواداچوونی گەندەڵی بکەین و بزانین لە کوێدا کەموکوڕی هەیە، داوای شەش بکات با شەش نائیبی بۆ دابنێین، هیچ کێشەی تێدا نیە، خاڵێکی تر کە من دەمەوێت باسی لێوە بکەم (یکون رئیس الدیوان رئیسا للمجلس وترتبط الدوائر التالیة) لێرەدا (بالرئاسة المجلس) بێت، لە خاڵی (ب) ی دووەم، نووسراوە (دائیرة الشؤون الفنیة والبحوث ویرأسها مدیر العام یقوم بتقدیم المهمات الفنیة والحرافیة) لێرەدا (الحرافیة) ئەوە کەلیمەی شیاو نیە لەوێدا، چونکە حرفە نیە ئەمە، ئەوە شتێکی پێی دەگوترێت (پرۆفیشناڵتی) کە پێشکەش دەکات، جا ئێوە جەنابتان بگەرێن بزانن ئەو پرۆفیشناڵتیە چیە کە پێشکەشی دەکات، بۆ ئەوەی شتێکی بۆ دابنێن لەوێدا، خاڵێکی ترم ئەوەیە، کە لە خاڵی 3 باسی (نائبی الرئیس) هاتووە، لە کۆتایی خاڵی 4 دا باس لەوە دەکات و دەڵێت: (ترتبط الدوائر المنصوص علیها فی الفقرة مع من هذه المادة بنائبی الرئیس وفق قرار یصدره المجلس) ئەوە ئەگەر بێتە خاڵی دووەم و بڵێی (لرئیس الدیوان نائبان) یان هەرچەندێك کە دادەندرێت (ویکون) بۆ هەرکامێکیان با تەحدیدی نەکەین ئێستا، ئینجا لە دوایی دا دەڵێت: (وترتبط الدوائر المنصوص علیها فی الفقرة 4 من هذه المادة بنواب الرئیس أو نائبی الرئیس)، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك ئارام فەرموو.

بەڕێز ئارام رسول مامند:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە ڕاستی دا هەر کاتێك من چاوم بە دوو جێگر دەکەوێت، بەو ئیتیجاهە فکرم دەڕوات کە ئەمە بۆ دڵڕازی کردنە، بۆ تەوافقە، نەك لەسەر ئەساسی ئەوە بێت، هەروەکو برای بەڕێزم کاك شێروان ئیشارەتی پێدا و گوتی لەسەر ئەساسی پێویستیە بۆ هەردوو ئەرکەکەی ئەو دەزگایە کە دادەمەزرێت، من پێشنیاری ئەوە دەکەم هەوەکو لیژنەی دارایی و ئابووریش پێشنیاریان کردووە کە تەنها یەك جێگری هەبێت، خۆ ئەگەر ئەرکەکانی بەو شێوەیە رۆیشت و پێویستی بە دوو جێگر هەبێت، ئەوا پاش فەترەیەکی تر دەتوانێت بە مولحەقێك پرۆژەیەکی تر تەقدیم بکەن بۆ ئەوەی جێگرێکی بۆ زیادبکرێت، ئەسڵەن ئەگەر هەر بەو شێوەیە بێت کە هاتووە، ئەگەر سەرۆك غائیب بێت، جێگرێکی سەرپەرشتی کۆبوونەوەکە دەکات، بەڵام ئەگەر دوو جێگری هەبێت، ئیحتیمالە لە بەینی جێگرەکان ڕێك نەکەوتنێك هەبێت، بۆ ئەوەی کە کێ سەرپەرشتی کۆبوونەوەکانی دیوان بکات، بۆیە من پێشنیاری ئەوە دەکەم کە وەکو سەرەتا جێگرێکی هەبێت و ئەگەر پێویستی بەوەش هەبێت کە سەرپەرشتی بەشەکانی بکرێت با بەڕێوەبەرایەتی گشتی چارەسەری بکات، نەك بە جێگر، پشتگیری ئەو پێشنیارەی بەڕێز وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی و ئابووریش دەکەم، ئەم موئەسەسەیە وەکو وەزارەتێکە باسی سەرۆکی دیوان دەکەین بە پلەی وەزیر، بریکارەکان بە پلەی بریکاری وەزارەت، هەتا بەڕێوەبەرەکانیش بە پلەی بەڕێوەبەرایەتی گشتی، بۆچی فەرمانگە بێت؟ بۆچی بەڕێوەبەرایەتی گشتی نەبێت؟ بۆیە من پێشنیار دەکەم ئەو موستەڵەحەش گۆڕانی بەسەر دابێت، بۆ ئەوەی یاساکانی تریش لەگەڵی بگونجێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سعدالدین فەرموو.

بەڕێز ملاسعدالدین ملا عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ملاحەزەیەکم هەیە لەسەرماددەی 6، یەعنی ئەگەر ئێمە تەماشای بکەین، بەڕێوەبەرە گشتیەکان عەدەدیان گەلێك زۆرە، 6 دائیرە لە دوائیری تەدقیق، دائیرەی شئونی ئیدارەو مالی، دائیرەی شئونی فەنی، هەمووی (ویرأس کل فیها مدیر عام) یەعنی ئەگەر لێکی بدەیەوە، 8 ـ 9 بەڕێوەبەری گشتی دەکات، ئەوەش عەدەدێکی زۆرە، لە خاڵی 2 کە دەڵێت: رەئیسی دیوان، ئەو دوو دائیرەی شئونی مالی و ئیداری، لەگەڵ دائیرەی شئونی فەنی، تەقریبەن مەهامەکانیان وەکو یەکە، مەهامەکانیان لەیەك نزیکە، ئەگەر بێتو تەماشای دیوانی رەقابەی قانونی عیراقی بکەی، یەك دائیرە هەیە، هەر دەڵێت: (دائرة الشؤون الائدارية والفنية والقانونية) وا هاتووە، لێرەدا ئێمە لێکمان کردووەتەوە، ئەگەر تەماشا بکەین (بأداء وتقديم الخدمات الائيدارية والقانونية) نەك (الى تشكيلات الديوان) ئەوە مەهامەك، لە خاڵی 2 و لقی ب، (يقوم بتقديم المهامات الفنية والحرفية التى تحتاجها للتخطيط والمتابعة)، بەڵام بۆ کێ؟ ئەویش بۆ عەینی دیوان، یەعنی مەهامەکانیان زۆر لەیەك نزیکە، لە خاڵی 1 کە باسی مەجلسی رەقابەی مالی دەکات، واباشە کە (د)

زیادبکرێت، سەلاحیەتێك بدرێتە رەئیسی دیوان زۆر باشە، ئەو سەلاحیەتە چیە؟ رەئیسی دیوان ئەو سەلاحیەتەی هەبێت، رەئیسی هەر دائیرەیەك یان رەئیسی هەر جیهەتێك بانگ بکرێت، بۆ حزوری ئیجتیماعاتی مەجلیس، ئەگەر پێویست بێت، یەعنی بڵێین: (لرئیس الدیوان دعوة أی رئیس أو الجهة خاضعة للرقابة لحضور اجتماعات المجلس) ئەوە وا باشترە (المتعلقة بدائرته)، لە پاشان کە باسی دائیرەی تەدقیق دەکەین، دەڵێت: (ویرأس کل الدائرة منها مدیر عام أو محاسب قانونی وتختص بعدد بأنشطة القطاعیة والجهات الخاضعة للرقابة)، یەعنی جیهاتی خازعە لە بۆ رەقابە نەك هەمووی، تەنها ئەوەی کە لێرەدا باسی کراوە، لەسەر مەسەلەی کە دوو نائبی هەبێت یان یەك یان سێ، ئەو دوو نائبانە کە دەڵێت: (وترتبط الدوائر المنصوص علیها فی الفقرة 4 من هذه المادة بنائبی الرئیس) ئێمە دوو دائیرەی تەدقیقمان هەیە، ئەگەر تەماشا بکەین، دائیرەی مەرکەزی و دائیرەی تەدقیقی پارێزگاکان، ئەوانە هەریەکەو وەکیلێك ئیشرافی لەسەر دەکات، یەعنی ئەگەر لای ببەی خەلەل بە قانونەکەی دەگات، لەگەڵ رێزم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سالم فەرموو.

بەڕێز سالم محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە دوو نائیب بێت باشترە، یەکی ئیداری و یەکی قانونی، بەڵام ئالیەتی تەعینی ئەوان، تەرشیحی ئەوان پەرلەمانی و ریئاسی پێ دەرکەوتووە، چونکە زۆرجار جێگای رەئیس دەگرنەوە، دەوائری تەدقیق، لە هەموو دائیرەیەك مودیرو محاسبی قانونی هەیە، وابزانم ئەو مەحاسب قانونە زیادەیە، چونکە یەك مودیر عام هەبێت جا محاسب بێت یان نەبێت، بۆیە ئەو محاسب قانونیە زیادەیە، خاڵێکی ترم، (دوائرالمحافظات) جەنابی د. جرجیس گوتی ئەگەر مەبەست لە سلێمانی و دهۆك بێت باشە، ئەگەرنا دەبوو سێ بوبایە، بەڵام مادام وایە ئەگەر بڵێین: (دائرة المنطة الاولی) مەنتیقەی سلێمانیە، ئەوەی تریش دائیرەی مەنتیقەی دهۆك دەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کوێستان خان فەرموو.

بەڕێز کوێستان محمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پشتگیری هەر سێ خاڵەکەی لیژنەی دارایی دەکەم، بۆ مەسەلەی دوو جێگری ناکرێت ئێمە بڵێین لەبەر ئەوەی عیراق لە یەکێك زیاتری هەیە با ئێمەش دووان دابنێین، عیراق 16 پارێزگایە و ئێمە 3 پارێزگاین، ئەو هەموو مودیری عامەو ئەو هەموو فەرمانگەیە، بەڕاستی ئەمە وەکو کاك ئارام ئیشارەتی پێدا هەندێك جار گومان دروست دەکات بۆ دۆزینەوەی جێگایەك بۆ خەڵك، کە ئەگەر ئەو گومانەی ئێمە ڕاست بێت، ئەمە مەهامەکەی خۆی ناپێکێت بۆ چاودێری، بۆ مەسەلەی بەرێوەبردن و ئیش، ئەوە وەزیرە، جێگرە، کۆمەڵێك مودیر عام و کۆمەڵێك فەرمانگەیە ناکرێت بەمە ئەو ئیشەیان پێوە بەرێ نەچێت، تەنها دەبێت

وەکیلێکی دیکە هەبێت ئینجا مەهامەکەیان تەواو دەبێت، لەبەرئەوە پشتگیری هەر سێ خاڵەکەی لیژنەی دارایی دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

گێلاس خان فەرموو.

بەڕێز گێلاس محی الدین حمە غریب:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش پشتیوانی لە پێشنیارەکەی لیژنەی دارایی دەکەم بۆ دانانی یەك جێگر، بە هەمان شێوەی باس کرا عیراق گەورەترە، ئێمە سێ پارێزگاین، لەبەر ئەوە تەنها جێگرێك لە جێگای خۆیەتی، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عادل فەرموو.

بەڕێز عادل محمد أمین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش پشتگیری لەوە دەکەم کە تەنها یەك جێگر هەبێت، لەبەر ئەوەی جێگرو سەرۆك عادەتەن ئیشیان سەرپەرشتی کردن و ئاراستە کردنە، فەرمانگەکانی خوارەوە زیاتر ئیشەکان دەکەن، سەبارەت بەوەی کە ناوی بە فەرمانگە هاتووە، من پێشنیاری ئەوە دەکەم کە بەڕێوەبەرایەتی گشتی بەڕێوەبەرایەتیەکان ئینجا فەرمانگە، بەم شێوەیە بێت، هەروەها سەبارەت بەوەی دوو ناوچەی وردبینی، من لەگەڵ ئەوە نیم، من لەگەڵ ئەوەم لە ئاستی پارێزگاکان نەبێت، بەڵام لێرە پرسیارێك دێتە پێشەوە، ئەم داوایەی من کورت بینانە بێت، ئێمە لێرە باسی پارێزگا دەکەین، ئیدارەیەکمان هەیە بە ناوی ئیدارەی گەرمیان، ئەویش لە ئاستی پارێزگا دا 4 تا 5 قەزای لەبەر دەست دایە، لە رووی مەساحەشەوە ئەوەندەی پارێزگایەك دەبێت، ئەگەر بەم قانونە بێت، مانای وایە لەوێ بەڕێوەبەرایەتیەك ناکرێتەوە بۆ ئەو ئیدارەیە، بۆیە پێم باشە و پێشنیاری ئەوە دەکەم شوێنی ئەو ئیدارەیەش بەڕێوەبەرایەتیەکی هەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

د. ناصح فەرموو.

بەڕێز د. ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو پێشنیارانەو تێبینیانەی لیژنەی دارایی دایان ناوە منیش پشتگیری دەکەم، لە بیدایەتی بڕگەی أ دەڵێت: ئەنجومەنی چاودێری پێك دێت لە سەرۆکی دیوان وەك سەرۆك، من پێم وایە پێویست ناکات (وەك سەرۆك)، تەبعەن جێگرێك باشترە هەبێت، ئەگەر تەماشا بکەین لە هەموو خاڵەکان دا ناوی فەرمانگە هاتووە تا دەگاتە هی پارێزگاکانیش، من پێم وایە دابەش بکرێت، فەرمانگە نەمێنێت با بەڕێوەبەرایەتی گشتی هەبێت، نەك فەرمانگە، چونکە فەرمانگە ئەسڵەن ئەوە موستەلەحێکە خەریکە تازە دێتە ناو هینەکانی ئێمەوە، ئێستا لەوەتەی 17 ساڵە هەرێمی کوردستان دامەزراوە، ئێمە بەڕێوبەرایەتی

گشتیمان هەبووە، من پێم وایە هەر بەڕێوەبەرایەتی گشتی بێت نەك فەرمانگە، چونکە ئەگەر بڵێی فەرمانگە هەر هەمووی بە فەرمانگە هاتووە، نازانم کامەیان بەرزترە، بەڕێوەبەرایەتی گشتی هەبێت ئەو کاتە دواییش بەڕێوەبەرایەتی هەبێت، لە خاڵی 4 دا دەڵێت هەر فەرمانگەیەکی وردبینی بەڕێوەبەرێکی گشتی یاخود ژمێریاری یاسایی یەکەم، من نازانم پێویستە ژمێریاری یاسایی یەکەم دەبێت پلەی هەبێت، بۆ ئەوەی بڵێین بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی دایدەنێی، چونکە لێرە مەسئولیەتەکە مەسئولیەتی بەڕێوەبەرایەتی گشتیە، بۆیە دەبێت ئەو ژمێریاریە یاساییەش هەر بە پلەی بەڕێوبەرایەتی گشتی بێت، هەروەها پشتگیری لە پێشنیارەکەی کاك عادل دەکەم، هەر لێژنەی دارایی و یاسایش وایان داناوە، وردبینی پارێزگاکان هەبێت نەك بکرێت بە ناوچەی یەك، ناوچەی دوو، وەکو لێرەدا هاتووە، ئەی ناوچەکانی تر چی لێ بکەین، باسی سلێمانی و دهۆك دەکرێت ئەی گەرمیان چی لێ دەکرێت، کە ئێستاکە لە ئاستی پارێزگایە، باشە ئەی کەرکووك چی لێ بکەین، دیارە بە تەواوی دەستمان لە کەرکووك شوشتۆتەوە و وازمان لێی هێناوە، لەبەر ئەوە تکادەکەم هەر پارێزگاکان بمێنێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

د. نوری فەرموو.

بەڕێز د. نوری جمیل تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش پشتگیری لە راپۆرتی لیژنەی دارایی دەکەم، بە تایبەتی پێشنیاری ئەوەی کەوا یەك جێگر هەبێت، سەبارەت بە بەکارهێنانی وشەی فەرمانگەکان لێرە تا ئێستا لە هەموو وەزارەت و دەزگاکانی حکومەتی هەرێم دا تێرمی بەڕێوبەرایەتی گشتیمان بەکارهێناوە، چاکترە لێرەش دا هەر ئەو وشەیە بەکاربهێنین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عثمان فەرموو.

بەڕێز عثمان عبدالله قادر(بانی مارانی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەرچەندە قسەی زۆری لەسەر کرا، بەڵام دەربارەی دوو جێگری، لە سەرەتا رەئیەکی تر هەبوو، بەڵام هەردوو ئەو بەڕێزانەش تەرحیان کرد، کاك د. جرجیس بە جۆرێك شەرحی کردو کاك شێروانیش بە جۆرێکی تر، کەواتە وا پێ دەچێت زیاد بێت و بە شێوەی تەوافقی بێت، بۆیە منیش پشتگیری یەك جێگری دەکەم، چونکە وەك هەندێکیان باسیان کرد ئەو جێگرە، یەکێکیان بۆ تەدقیق و ئەوەی تریان بۆ دوو پارێزگا، کەواتە هەموو وجهە نەزەرەکان یەکیان نەگرتەوە، بۆیە پێ دەچێت تەوافقی بێت، من پشتگیری لیژنەی دارایی دەکەم کە یەك جێگر هەبێت، دەربارەی موستەشار فعلەن لە هەموو دەزگاکانی تر موستەشار داندراوە، ئەوەش پێویستە موستەشاریان هەبێت، چونکە لە رووی یاساییەوە باشە، مەسەلەی فەرمانگەکانیش بەراستی با تەزەخوم نەکرێت، یەعنی وەکو وەزارەت دارایی لێ بێت، بۆ وا گەورە بێت،

ئەوە ئیشی چاودێریە، شەرت نیە هەموو مدیریەتی عامەکانی هەبێت لە هەموو شوێنێك، ئێمە خۆمان هەمووەمان لەبەر تەزەخومی مووچەخۆر هەموو ڕۆژێ شت دەنووسین و هاواردەکەین، حەق نیە وا گەورەی بکەین، چاودێری مانای وانیە وەکو وەزارەت هەیکەلی گەورە بێت، دەربارەی گەرمیانیش، من پێم وایە چۆن بۆ پارێزگاکانی تر حیساب دەکرێت هەرواش بۆ ئیدارەی گەرمیانیش حیساب بکرێت، چونکە ئەوان لەمەولا وا بڕیار دراوە کە وەکو پارێژگا تەعامولی لەگەڵ بکرێت، بۆیە ئەویش حەقە لە هەر مەسەلەیەك کە مەشمولە بە پارێزگاکان وەك ئیدارەی گەرمیانیش لەبەرچاو بگیردرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

قسەکانت لەجێن، بەڵام نازانم بۆچی تەعلیق هەر دەبێت هەبێت، یەعنی یەکێك گوێی لە تۆ بێت دەڵێت دائیمەن دەنگ بۆ تەوافق دەدات، الحمدلله ئەمڕۆ تەئیدی تەوافقت کرد باش بوو، کاك محمد فرج فەرموو.

بەڕێز محمد فرج أحمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە فەقەرەی ب (يجتمع المجلس مرة واحدة بالشهر) لە جیاتی (و) ، (أو) دابندرێت، (أو يكون بالطلب) یەعنی جاری وا هەیە جگە لە مانگێك لەوانەیە کەمتر لەوە بێت، ئەگەر مانگێك بێت رەئیس دەتوانێت دوای خات و پێشی بخات، ئەوە تەحسیلی حاسڵە، بەڵام لە ناکاویەك هەبێت، بۆیە ئەو (و) ە بکرێت بە (أو يكون بالطلب من الرئيس) منیش وەکو سۆزان خان ئەو حەرەفیە، وا دەبینم وەکو گۆزە دروست کردن و ئەوانەیە، لەڕاستی دا ئەوە بکرێت بە (الفنية والتخصصية التى تحتاجها التخطيط)ئەگەر تەخەسوسی بێت لە باتی ئەو کەلیمەیە، منیش هەر لەگەڵ ئەوە نیم کە دوو نائیب هەبێت، دیارە بۆ خۆی ماناکەی دەگەیەنێت، ئەم ئیشە ئەوە نیە بڵێین تەنها رەقابە و محاسەبە دەکات، ئەگەر سەیری فەسڵی دووەم بکەین لە ماددەی 8 دا 8 فەقەرەی داوە، دەتوانین بڵێین 6 لەو فەقەرانە 6 ئیختیساسی جیاواز جیاوازن، دەتوانین بڵێین بۆ هەریەکێك لەوانە نەفەرێکی دەوێت، بەڵام دەکرێت ئێمە کورتی بکەینەوە و بیکەین بە سێ نائیب، چونکە ئەو ماددەی 8 کە دێت لە دواوە کۆمەڵێك ئیختیساساتی هینی لە خۆ گرتووە، لە مەسەلەی پارێزگاکان من هەر لەگەڵ دوو ناوچەیەدا نیم، ئێمە دەبێت مەسەلەی پارێزگاکان زۆر بە گرنگ وەربگرین، ئێمە دەزانین تەنمیەی ئەقالیمی هەیە، یەعنی پارەیەکی جیا لە میزانیەی عیراق دادەنرێت بۆ تەنمیەی ئەقالیم، هەروەها دوەلی مانحە هەمیشە لەم پارێزگایانە پارەیەکی زۆر خەرج دەکەن، یەعنی ئێستا ئەگەر بۆ نموونە بڵێین ئەمریکا لە هەولێرو سلێمانی و لە دهۆك چەندی خەرج کرووە یان کۆریا، ئەمانە هەمووی پێویستی بە تەدقیقێکی زیاتر هەیە، دەبێت لەسەر ئاستی پارێزگا بێت، نەك لەسەر ئاستی دائیرەی یەکەم و دائیرەی دووەم، لەبەر ئەوە پێم باشە دەوائیرەکە لەسەر ئاستی پارێزگا بێت نەك لەسەر مەنتیقەی یەك و مەنتیقەی دوو، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك محمد فەرموو.

بەڕێز محمد رفعت عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش پشتگیری لە راپۆرتەکەی لیژنەی دارایی و ئابووری دەکەم کە یەك جێگر هەبێت باشە، چونکە یەك جێگر دەتوانێت کارەکانی بکات، خاڵێکی تر بە نیسبەت دابەش کردنی فەرمانگەکان بە دوو ناوچە، من لەگەڵ ئەوەدام کە ئەوانە ئیلغا بکرێن، وەکو جەنابت باست کرد ڕەنگە تەفسیرێکی تری بۆ بکرێت، بڵێن وەکو کۆن دەمێنێتەوە، هەر هەولێرو سلێمانی دەبێت، لەبەر ئەوە ئەو تەفسیرە نەمێنێت باشە، ئێمە بەرەو وەحدەو تەوحید دەڕۆین، بۆیە پێشنیاردەکەم کە ئەوەش لابردرێت، دەربارەی فەرمانگە منیش ڕەئیم لەگەڵ ڕەئی ئەو برادەرانەیە کە نەمێنێت، وشەی بەرێوبەرایەتی گشتی و بەرێوبەرایەتی لە جێگای ئەوانە بکاربهێندرێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پەخشان خان فەرموو.

بەڕێز پەخشان عبدالله زەنگەنە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی من کە هاتم لە ماددەی 5 دابووون، داوای لێ بووردن دەکەم کە دواکەوتم، من خۆم ئامادەکردبوو بۆیاسای بەرهەمە کشتوکاڵیەکان، بە نیسبەت ماددەی 6 ەمەوە، یەعنی ئەرکەکانی دیوانی ڕەقابەی مالی ئەوەندەی من لێی تێگەیشتبم ئەرکەکانی ڕەقابیە، تەدقیقە، یەعنی ئەگەر شتێکی تەنفیزی تێدابێت بۆ خزمەتی ئەو تەدقیق و ڕەقابەیەیە، نەك جیهەتێکی تەنفیزی بێت، بۆیە هەست دەکەم زۆر قورس کراوە بە مودیریات و ئەمانە، لەگەڵ ئەوەم ناوچەکان لە جیاتی یەك و دوو، با سێ ناوچە هەبێت، یەعنی ئێمە مەنتیقەی گەرمیان مەنتیقەیەکی بەرفراوانە، دەکرێت بە ناوی پارێزگاوە ناو بندرێت، من لەگەڵ بۆچوونەکانی لیژنەی دارایی و ئابووریم کە یەك جێگر هەبێت، هەرچەندە ئەو شەرحەی جەنابی کاك خلیل و جەنابی برادەرانی ڕەقابە کردیان، یەعنی تا ڕادەیەك خەریك بوو ئیقناع ببم، بەڵام هەست دەکەم ئەوەش زۆر وارد نیە، یەك جێگر دەتوانێت بەو کارە هەڵبستێت، لەگەڵ ئەوەی لیژنەی دارایی و ئابووریم کە بە لایەنی کەمەوە مانگی جارێك کۆببێتەوە، بەڵام من وای تێ دەگەم عادەتەن هەیئات بە بانگهێشتی سەرۆك کۆدەبێتەوە، یەعنی بوونی ئەو عیبارەتە غەڵەت نیە لێرە کە لەسەر داوای سەرۆك یەعنی ئەوەندەی من تێی بگەم هەموو هەیئەتێك هەر وایە، وەکو پەرلەمان کە لەسەر داوای سەرۆکی پەرلەمان کۆدەبینەوە، یەعنی شتێك نیە مەرهون بێت بە ئەوەوە، وابزانم ئوسوڵەن وایە لەهەموو هەیئاتەکان لەبەر ئەوە زیاد نیە، بەڵام لەگەڵ ئەوەم مانگی جارێك کەمتر نەبێت کۆبوونەوەکانیان، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێخ بایز فەرموو.

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیارە زۆر باسی مدیریەتی عامەو فەرمانگەکان کرا، برادەرانیش رەئیان هەبوو، مدیریەتی عامە ئەو مدیریەتەیە کە چەندەها ئەقسام و مدیریات و لە خوارەوەش محافەزات مدیریاتی هەیە، ئەم دائیرانەی کە ئێستا ناویان هاتووە، لە هەموو قانونەکانی عیراقیش دا بەناوی دائیرەوە ناوی هاتووە، ئەم دائیرانە دەبێت رەئیسی دائیرەی هەبێت، نەك مدیری عام، ئێمە گوتمان و جارێکی تریش دەیڵێمەوە رەئیسی دیوان بە دەرەجەی وەزیرە، جێگرەکانیش بە دەرەجەی وەزیرن، لەبەرئەوە دەبێت رەئیسی دائیرەکانیش بە مدیری عام بن، تکام وایە تێی بگەن، چونکە ڕاستیەکەی بەم شێوەیەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێستا شتەکان روون بوونەوە پێویست دەکات هەندێك لە شتەکان بە دەنگدان حەسمی بکەین، یەکەم شت ئەوەیە کە رەئیس یەك نائیبی هەبێت، کە لە پرۆژەکە هاتووە دوو نائیبی هەبێت، رەئی لێژنەی دارایی و زۆر لەئەندامانیش رەئیان وابوو کە یەك نائیبی هەبێت، بۆیە دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە سەرۆکی دیوان یەك نائیبی هەبێت؟ فەرموون، کێ لەگەڵ دانیە؟ بە زۆرینەی دەنگ یەك نائیبی دەبێت، مەوزوعێکی تر هەیە کە باس نەکرا بە حەقیقەت من ملاحەزەم کرد هیچ یەکێکتان باستان نەکرد، کە دانانی نائیبی رەئیس و مدیرعامەکان، داوای لێبوردن دەکەم باسی ئەوە لە ماددەی 7، دائیرەی تەدقیقی مەحافەزات، دوو دائیرەیان هەیە لە سلێمانی و لە دهۆك کە ئێستا عەمەلیەن، بە پێی ئەو قانونە وا دەبێت، بەڵام ئێمە هەموو قەوانینەکانی ترمان لەسەر ئەساسی محافەزاتە، ئەندامانی پەرلەمانیش ئاماژەیان بەوە کرد، کەوا پێویست دەکات لێرەش بە ناوی دائیرەی محافەزات بێت، هەمانە کە کەرکووك بگەڕێتەوە و ماددەی 140 جێ بەجێ بکرێت، ئەویش دەبێتە دائیرەیەکی تر، لەبەر ئەوە دەوائیری تەدقیقی محافەزات (تشکل دائرة التدقیق في كل المحافظات في أقليم كوردستان) هەر ئەوەندە بێت، کاك د.جرجیس فەرموو.

بەڕێز د.جرجیس حسن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەخۆی بەناوی دائیرە هاتووە، فعلەن تەئیدی برادەران دەکەم کە تەئکیدیان لەسەر ئەوە کردووەتەوە کە دائیرە تەواو ترە، هەروەها رەئیسی دائیرە دەبێت بە دەرەجەی مدیری عام بێت، چونکە ئێمە دەزگامان هەیە، وەزارەتەمان هەیە، ئەنشیتەمان هەیە، لەبەر ئەوە پێویستی بە دائیرەیە زیاتر، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو وشەی حرفیە، وەکو مولاحەزەکەی سۆزان خان گوتی، وابزانم د. نوریش پشتگیری لێی کرد، (الحرفیە) زیادەیە، موهیماتی فەنی هەمووی دەگرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك حاتم فەرموو.

بەڕێز حاتم محمد جان حسن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە تەرجومەکە بە غەڵەت هاتووە، خۆی پیشەییە، بەڵام کراوە بە حرەفیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کەواتە ئەوەی تر دەخەمە دەنگدانەوە، کە دەوائیرەکان لەسەر ئەساسی ناوچەی یەك و دوو نەبێت، لەسەر ئەساسی دەوائیری تەدقیق نەبێت، یەعنی لەسەر ئەساسی پارێزگا بێت، کاك د. ناصح فەرموو.

بەڕێز د.ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەگەڵ ڕێزم بۆ جەنابی وەزیر کە دەڵێت فەرمانگە باشترە، یەعنی تۆ فەرمانگە دەخەیتە دەنگدانەوە؟

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو دانیشە، من ئەوە دەخەمە دەنگدانەوە کە محافەزات بێت یان دائیرە بێت، یان ناوچە بێت، ئێوە هەندێکتان گوتتان لەسەر ئەساسی محافەزات بێت، کێ لەگەڵ ئەوەیە لەسەر ئەساسی محافەزات بێت دەستی بڵند بکات تکایە؟ فەرموون، کێ لەگەڵ دانیە؟ بەکۆی دەنگ دەبێتە دەوائیری تەدقیقی محافەزات، هەر ئەوەیە، ئینجا دێینە سەر ئەوەی نوقتەی نیزامی تەقدیم بکرێت لەلایەن کاك عادل، فەرموو.

بەڕێز عادل محمد أمین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کە بڕیاری لێ دەرچووە وەکو محافز تەعاملی لەگەڵ دادەکەن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاکە دانیشە، ئیدارەی گەرمیان ئەوەی کە لە حکومەت کراوە شتێکی موەقەتە، گەرمیان بەشێکە لە کەرکووك، ئەو شتە ناکرێت، لەبەر ئەوە دامان ناوە بۆ بووژاندنەوەو خزمەت گوزاریە کە کێشەکانیان چارەسەر بکرێت، لە هەموو قانونەکە دابنێن، ئەوە شتێکی خراپە، ئەو دائیرانە وەکو کاك شێخ بایزو د. جرجیسیش ئاماژەیان پێی کرد، قانونی رەقابەی مالی لە عیراق نازانم لە وڵاتانی تریش هەمووی باسی دەوائیر دەکات، فەرقی هەیە لەگەڵ مدیریەی عامە، تۆ گوتت مدیریەی عامە دەبێت مدیر عامی بۆ تەعیین بکەی، ئەمە دائیرە بێت بچوکترە، دەکرێت مەحاسبێکی بۆ تەعیین بکرێت، لێرە لە قانونەکەدا دەڵێت یان مدیری عام یان محاسبی قانونی، کەواتە ئەگەر بیکەیتە مدیریات فراوانی دەکەی، مەجبوری دەکەی 9 مدیریەت بێت و 9 مدیری عامیشی بۆ دابنێی، چەند فروعێکی بۆ دابنێی، هەندێك دائیرە هەیە موجەرەد دەستەیەکەو دائیرەیەکە، یەعنی ئەوە تەواو بیکەیە مدیریات زۆر فراوان تر دەبێت، ئەو موستەلەحە لە قانونی عیراقیش دا هاتووە و تەبیعیشە، لەبەرئەوە ئەوانەی کە داوایان کرد هەر موسیرن، بۆیە دەیخەمە دەنگدانەوە، کاك د. ناصح فەرموو.

بەڕێز د. ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

فەرمانگە مدیریاتی عامیش دەگرێتەوە، هەروەها مدیریاتیش دەگرێتەوە، من پێم وایە ئەوە دروست ترە، ئێمە دەبێت تەحدیدی بکەین، چونکە هەم مدیریات هەیە لە ناو ئەو فەرمانگانە، هەم مدیریاتی عامەش هەیە، بۆیە کە باسی محاسبی قانونینم کرد گوتم ئایا بە دەرەجەی مدیری عامە یان نا؟ چونکە جەنابی وەزیر بۆ خۆی دەڵێت دەبێت بە دەرەجەی مدیری عام بێت، لەگەڵ ڕێزم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەکرێت مدیری عام بێت یان محاسبی قانونی بێت.کاك شێخ بایز فەرمووو.

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

یەکەم: شت ئەمانە هەیئاتن، مدیریاتی تێدا نیە، هەموو دائیرەیەك لەم دائیرانە خۆی هەیئەیەکە، ئەم هەیئانە دەچن تەدقیق دەکەن و مەربوتن بە مدیریەتی عامە ی دائیرەکەیانەوە، دووەم: بە ڕاستی من پێم وایە، ئەمە مەوزوعێك نیە هین بێت، خۆی مەعلومە، یەعنی ئێستا دەتوانن بە هەیئە بڵێن کە ئەوەندە هەیئەیە هەمووی، دەڵێم مدیری عام لەلای ئێمە ئێستا کە هەیە بریتیە لە مدیری عام و سکرتێرەکەی.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سۆزان خان فەرمووو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەهیچ کوێی دنیادا، (جەنەراڵ دایرێکتەری) نیە، یەعنی شتێك نیە ناوی مدیریەی عام بێت، بەس نازانم ئەوە چەند ساڵە لە هەرێمی کوردستان دا ئەوە پەیڕەو کراوە، لە هەموو شوێنێکی دنیادا دائیرەیە، (ئینستتیوشنە) یەعنی پێی ناگوترێت میریەی عامە، نیە شتی وا، لەوانەیە ئینستتیوشن کەلیمەیەکی غەڵەت بێت، بەڵام جەنەراڵ دایرێکتەری نیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان فەرمووو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

حەلقەی دەوائیر لە دام و دەزگاکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان تەقریبەن نەماوە، هۆیەکەیشی ئەوەیە زۆر وەزارەت هەیە تەنها سێ تا چوار مدیریەی عامەی تێدایە، لێرە ئێمە دەنگمان دا کردمانە مدیریاتی عامە، بەس ئەوە مانای وانیە دەزگایەکی وەکو چاودێری دارایی تایبەتمەندی خۆی نەپارێرێت، ئەو دام و دەزگایەی کە هاتووە وەکو خۆی پەسەند نەکەین، دەوائیر هەر بە دەرەجەی مدیری عام تەرەئوسی دەکات، مدیریەی عامەش هەر بە دەرەجەی عام تەرەئوسی دەکات، بۆیە من لەگەڵ ئەوەدام کە ئەو دەزگایانەی کە

هاتووه وەكو خۆی دەنگی لەسەر بدرێت، ئەوە نیە كە تەقلیدی بەغدا دەكەین، بەلاَم چاودێری دارایی لەسەر ئەساسی ئەو تەشكیلاتە ڕۆیشتووە لە هەموو دنیادا، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەوەی كە گۆڕانكاری لیَ كرا، یەكەم: دوو نائیب دەبێتە یەك نائیب، دووەم: الحرفیە لادرا، سێیەم: فەرمانگەكان وەكو خۆی دەمێنێتەوە، چوارەم: دەوائیری تەدقیق بووە محافەزات، لەبەر ئەوە ماددەكە هەمووی بخوێنینەوە، كاك خلیل فەرموو.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئاخر سەتر لەو ماددەیە، لازمە ئەویش بگۆردرێت كە نووسراوە (ترتبط الدوائر المنصوص علیها في الفقرة 4 من هذه المادة بنائبی الرئیس) مادام ئەوە نەما، (وفق قرار یصدره المجلس).

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

لەهەر شوێنێك دا نائیبەی هەبێت دەبێتە نائیب، بەلَیَ مامۆستا كاكە.

بەڕێز عبدالكریم أبوبكر مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

كاك محمد فرج و پەخشان خان باسی فەقەرەی (ب) یان كرد لە مەجلسی رەقابەی مالیە هاتووە، بۆیە پێشنیار دەكەم ئیعادەی سیاغەی بەو جۆرە بكرێتەوە، (یجتمع المجلس مرة واحدة في الشهر وله أن یجتمع بطلب من الرئیس عند الاقتضاء) چونكە لە هەموو ئەوانی تر وایە، هەندێكیان ڕۆتینە هەندێكیان ئیستیسنایە، لەبەر ئەوە دەبێت وای لیَ بكەین.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەوە كاكە بیدایەتی قسەكانمان گوتمان ئەوە گۆڕا، (یجتمع المجلس فی الشهر مره واحده على الاقل) ئەوە دەگرێتەوە، پێویست ناكات بە تەلەب بێت كە ئەوە تەحسیل حاسڵە. بەلَیَ مامۆستا كاكە.

بەڕێز عبدالكریم أبوبكرمصطفى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

دەتوانێت ئەگەر رەئیس داوای بكات بە سورەی ئیستیسنائی ئیجتماع بكات، لەبەر ئەوەیە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك د. جرجیس فەرموو.

بەڕێز د. جرجیس حسن:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەڕاستی من ئەوەی تیَ ناگەم كە بۆ ئێمە تەقلیس بكەین؟ ئێمە لەلایەكەوە دەلێین دەبێت تەفعیلی دیوانی رەقابەی مالی بكەین، ئیهتیمامی پیَ بدەین، بەلاَم لە لایەكی ترەوە دەلێین دەبێت تەقلیس بكەین و یەك

نائیب بەسە، مەبەست لە یەك نائیب بۆ؟ دوو نائیب لە ئیجتماعات لە دانیشتن لە دانوستاندن، بۆیە بە تەسەوری من باشترە لەوەی کە یەك نائیب بێت، مومکین نیە بە یەك نائیب بەرێوەبچێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

د. جرجیس مادام دەنگمان بۆی دا، ئێستا هەموو ئەندامەکانیش بڵێن ناتوانم بگەرێینەوە، کە دەنگ درا تەواو، ئەوە بە زۆرینەی دەنگ دەنگی بۆدراوە، هەردووکی مەنتقی هەیە، بەڵام تەواو، ئەو ملاحەزەی کە کاك خلیل گوتی، فەقەرەی ئەخیر لە ماددەکە لەو سیاغەی کە خۆت گوتت، بیخوێنەوە.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

(ینظم نطاق العمل وارتباط الدوائر المنصوص علیها في الفقرة 4 مع هذه المادة بقرار من المجلس).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك خلیل ئەمە فەرقی هەیە، ئەوە بەس فەقەرەی 4 کە تۆ باسی دەکەی، وابزانم ئەوە زیادە، کە خیلافی لەسەر ئەوەنیە با ئەو جوملەیە نەمێنێ، وانیە کاك د.جرجیس؟ خۆتان یان مەجلسەکە قەرار بدات و لابربدرێت، باشە ماددەکە بەو گۆڕانکاریەی کە کراو خوێندرایەوە دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵێەتی دەستای بڵند بکات؟ فەرموون، کێ لەگەڵ دانیە؟ بە کۆی دەنگ قەبوڵ کرا، بۆ ماددەی 7 تکایە، کاك دلێر فەرموو.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی 7:

یەکەم: پێویستە ئەو کەسەی بە سەرۆکی دیوان دادەمەزرێت ئەم مەرجانەی تێدا بێت:

1 ـ پێویستە هاووڵاتی نیشتەجێی هەرێم بێت.

2 ـ هەڵگری بڕوانامەی بەکالۆریۆس بێت لە یەکێك لە بوارەکانی کارگێری، دارایی، ئابووری، یاسایی و شارەزایی هەبێت لە پسپۆریەکەی دا یان پێشتر پۆستێکی بە پلەیەکی تایبەت وەرگرتبێت لە بواری پسپۆریەکەیدا.

3 ـ نابێت بە تاوانێك بەندکرابێت کە لە پلەو ناو وناوبانگی کەم بکاتەوە.

دووەم: پێویستە ئەوانەی بە جێگری سەرۆکی دیوان دادەمەزرێن ئەم مەرجانەیان تێدابێت:

1 ـ پێویستە هاووڵاتی و نیشتەجێی هەرێم بێت.

2ـ دەبێت بڕوانامەی بەکالۆریۆسی لە زانستەکانی کارگێری دارایی یان ئابووری هەبێت.

3 ـ پێویستە خزمەتی بۆ ماوەی 15 ساڵ هەبێت، بە مەرجێك کاری 10 ساڵی بە کردەیی هەبێت لەبواری پسپۆریەکەیدا.

4 ـ نابێت بە تاوانێك بەندکرابێت کە لە پلەو ناوو ناوبانگی کەم بکاتەوە.

سێیەم: بەڕێوبەرە گشتیەکان بە بڕیاری ئەنجومەنی نیشتمانی دادەمەزرێن لەسەر پێشنیاری سەرۆکی دیوان و پێویستە ئەم مەرجانەیان تێدا بێت:

1. پێویستە هاوولاتی و نیشتەجێی هەرێم بێت.

2 ـ دەبێت بڕوانامەی بەکالۆریۆسی لە زانستەکانی کارگێری یان دارایی ئابووری هەبێت.

3 ـ پێویستە خزمەتی بۆ ماوەی 15 ساڵ هەبێت، بە مەرجێك 10 ساڵی کاری بەکردەیی هەبێت لە بواری پسپۆریەکەیدا.

4 ـ نابێت بە تاوانێك بەندکرابێت کە لە پلەو ناوبانگی کەم بکاتەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك خلیل فەرموو.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة7:

أولا: يشترط فيمن يعين رئيسا للديوان مايلي:

1 ـ أن يكون من مواطني الاقليم ومقيما فيه.

2 ـ أن يكون حاصلا على شهادة جامعية (البكالوريوس)في احدى مجالات (الادارة، المالية، الاقتصاد، القانون) وله الخبرة في مجال اختصاصه أو كان قد تولى وظيفة بدرجة خاصة في مجال اختصاصه.

3 ـ أن لايكون محكوما عليه بجريمة تنتقص من مركزه و سمعته.

ثانيا: يشترط فيمن يعين نائبا لرئيس الديوان توفر مايلي:

1 ـ أن يكون من مواطني الاقليم ومقيما فيه.

2. أن يكون حاصلا على شعادة بكالوريوس في العلوم الادارية أوالمالية أو الاقتصادية.

3 ـ أن يكون له الخدمة لمدة 15 سنة شريطة أن تكون له 10 سنوات خدمة فعلية في الوظيفة ذات العلاقة بمهام الاختصاصه.

4 ـ أن لايكون محكوما عليه بالجريمة تنتقص من مركزه و سمعته.

ثالثا: يعين المدراء العامون بالقرار من المجلس الوطني و بترشيح من رئيس الديوان و يشترط بأن تتوفر فيهم مايلي:

1 ـ أن يكون من مواطني الاقليم ومقيما فيه.

2 ـ أن يكون حاصلا على شهادة البكالوريوس في العلوم الادارية و المالية أوالاقتصادية أوالهندسية.

3 ـ له الخدمة لمدة 15 سنة منها 10 سنوات ممارسة الفعلية في وظيفة ذات العلاقة بمهام اختصاصه .

4 ـ أن لايكون محكوما عليه بالجريمة تنتقص من مركزه وسمعته.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لیژنەی دارایی هیچ تێبینیەکی لەسەر ئەم ماددەیە نیە؟ کاك دلێر فەرموو

بەڕێز د. دلێر اسماعیل حقی شاوێس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لیژنەی دارایی و ئابووری پێی چاکە لە ماددەی 7 خاڵی دووەم بە ژمارە، بەم شێوەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە: (بەلای کەمەوە هەڵگری بڕوانامەی بەکالۆریۆس بێت لە یەکێك لە بوارەکانی کارگێری، ژمێریاری، دارایی، ئابووری و یاسایی، شارەزایی هەبێت لە بواری پسپۆریەکەیداو خزمەتی کردەنی لە 15 ساڵ کەمتر نەبێت)، ئەمە سەبارەت بە پێداویستیەکانی سەرۆکی دیوانی رەقابەی مالیە، لێرەدا دەڵێت هەڵگری بڕوانامەی بەکالۆریۆس بێت لە یەکیك لە بوارەکانی کارگێری دارایی و ئابووری و یاسایی، شارەزایی هەبێت لەبواری پسپۆریەکەیدا یان پێشتر پۆستێکی بە پلەیەکی تایبەت وەرگرتبێت لەبواری پسپۆریەکەیدا، ئێمە ئەو فەقەرەی ئەخیرمان لێی لابردووەو فەقەرەیەکی تریشمان بۆی زیادکردووە، کە خزمەتی کارگێری کردەنی لە 15 ساڵ کەمتر نەبێت، دواتریش بەلای کەمەوە دەبێت هەڵگری بڕوانامەی بەکالۆریۆس بێت لەو ئیختساسانە، هەروەها محاسەبەشمان بۆی ئیزافەکردووە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لێرەدا نەی گوتووە وەزیفەکەی دەرەجەی خاسەی هەبێت، ئەو دەڵێت ئەگەر ئەوەی نەبوو ئەوجا، بۆ نموومە یەکێك هەیە مومکینە مەجالی ئیختساسی خۆی نەبێت، بەڵام پۆستی وەزیری وەرگرتووە، ئەو پۆستە وەزیریە مەبەستی لەوەدایە، یان پۆستێکی تایبەتی وەرگرتووە، ئەگەر خیبرەکەی نەبوو و شەهادەی بەکالۆریۆسی هەبوو ئەو پۆستەشی وەرگرتبوو، لێرەدا ڕێگەی داوە کە تەرشیح بکرێت، چیت گوتووە تۆ لە ئەخیرەکەی؟ باشە لە ریئاسەتەوە دەست پێ دەکەین، کاك د.کمال فەرموو.

بەڕێز محمد قادر قادر(د.کمال کەرکووکی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە حەقیقەت دا بۆ سەرۆکی ئەم دەزگایە بە رەئی من پێویستی بە کەسێکە کە شەهادەیەکی جامعی ئەوەلی هەبێت، بەڵام پاك و دڵسۆز بێت، خاوەنی قودرەت بێت، شەرت نیە تەشخیس بکرێت تەنها دەبێت لەو مەجالە بێت،بۆیە من لەگەڵ ئەوەم سەرۆك با وا نەبێت، بەڵام ئەوانی تر قەیدی نیە، سەرۆکی دەزگاکە با شەهادەکەی تەحدید نەکرێت، حەدی ئەقەل بێت شەهادەیەکی جامعی ئەوەڵی هەبێت، هەروەها خیبرەیەکی باشی هەبێت لە مەجالی خۆی، چونکە نەزاهەت و جدیەت و هەوڵدان، ئەگەر تۆ 15 ساڵ خیبرەی بۆ دابنێی ئیحتیمالە یەکێك 15 ساڵ خیبرەی هەبێت، بەڵام ئەو شروتەی کە ئەم ئیشەی بۆ داندراوە، ئەو شروتە نەیگرێتەوە، خیبرەکەی بە رەئی من ئەوەی لیژنەی دارایی، ئەو خاڵەی کە 15 ساڵی بۆ داناوەو دەست نیشانی کردووە، باشە ئەوە دانەنرێت، زۆرسوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێردڵ فەرموو.

بەڕێز شێردڵ عبدالله حەوێزی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بە نیسبەت سەرۆکی دیوان مەرجمان بۆی داناوە، دەڵێین شارەزا بێت، بەڵام شارەزایی بە بێ خدمە چۆن شارەزا دەبێت، بۆیە دەبێت مودەی خدمەکەی تەحدید بکەین، بەلایەنی کەمەوە لە 10 ساڵ کەمتر نەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ڤیان خان فەرموو.

بەڕێز ڤیان سلیمان حاجی بەشار:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەگەڵ بۆچوونی لیژنەی دارایمە، بەڵام بە پێویستی دەزانم کە ئەوەی دەبێتە سەرۆکی دیوانی چاودێری دەبێت شەهادەیەکی بەرزی هەبێت، هەروەها خزمەتیشی هەبێت بۆ ماوەی 10 ساڵ، شەهادەکەشی ماستەر یان دکتورا بێت، بواری ژمێریاریشی بۆ زیادبکەین وەکو لیژنەی دارایی فەرموویان، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک عثمان فەرموو.

بەڕێز عثمان احمد حمدأمین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەر بۆ خۆی ئەو دیوانی رەقابیە یەکەمجارە لە کوردستان شتێکی وابێت، بەڕاستی ئێمە تەجروبەمان نیە، یەعنی ئەوەی کە لێرەدا دیاری کراوە، شروتەکانی بەوەی کە راپۆرتی لیژنەی دارایش باسی لێوە کردووە، ئەوە دەبێتە ئەساس بۆ ئایندەیەکی دیکە کە پەرلەمان دەتوانێت بە چاوێکی روونتربڕیار لەسەر شتەکان بدات، ئەو خیبرەیە لەگەڵ شەهادەکەی کە بەکالۆریۆسی هەبێت، خۆی ئەوە ئەدنای تەجروبەیە، ئەگەر نا تەجروبە هەر ئەوەیە کە خاوەنی شەهادەی بەکالۆریۆس لەو شروتانەی کە ئیدارەو مالیەو ئابووریە، لە خیلالی دائیرەکەی خۆیدا، ئەگەر نا بۆ رەقابە نازانرێت کە خاوەنی خیبرەیە یان نیە، لەبەرئەوە ڕاپۆرتەکەی لیژنەی دارایی شتێکی باشە و ئەوەی کە دیاریش کراوە کە 15 ساڵە یان 10 ساڵ ئەوەشیان شتێکی باشە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک محمد فەرموو.

بەڕێز محمد حکیم جبار:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵڵا من تەئیدی ڕای لیژنەی دارایی دەکەم، کە بۆ بوارەکان ژمێریاری زیادبکرێت، ئەوەی یان پێشتر پۆستێکی هەبێت با لابردرێت، چونکە مەسەلەیەکی تەخەسوسیە، پاشان مەسەلەی خزمەتە فیعلیەکان کە دووبارە بووەتەوە لە هەر سێ شوێنەکە، لە هی یەکەم نیە، بەڵام لیژنەی دارایی بۆی ئیزافە کردووە بۆ

ماوەی 15 ساڵ، بەمەرجێك ئەو ساڵانەی کە خزمەتی کردەنی هەبێت لە بواری پسپۆریەکەی دا پاش بە دەست هێنانی شەهادەی بەکالۆریۆس، یەعنی لە پێشدا شەهادەکەی هەبوو بێت ئینجا خزمەتی ئەوەندە ساڵەی هەبوو بێت، نەك لەم دواییەدا کە دوو، سێ ساڵە شەهادەی وەرگرت بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك رشاد فەرموو.

بەڕێز رشاد أحمد ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من تێبینیم هەیە لەسەر شروتی تەعین، خاڵی یەکەم کە دەڵێت: (من مواطنی اقلیم کوردستان وساکنا فیه) من پێشنیار دەکەم بکرێتە (علی أن یکون عیراقیا و مقیما في اقلیم کوردستان)، لەبەرئەوەی ئێمە چەندین وەزیرمان لە بەغدا هەیە، جێگری سەرۆك وەزیرانمان هەیە لە بەغدا، سەرۆك کۆمار هەر هی خۆمانە، وابزانم ئیحتیمالە تەعاروز بکات لەگەڵ دەستوری عیراقیش، شروت لە دەستوری عیراقی دەڵێت: (علی أن یکون عراقیا) ، بۆیە وابزانم کێشەیەك دروست دەبێت لە موستەقبەل، بۆیە لیژنەی یاسایی زیاتر دەزانن لەو مەسەلەیە، پێم خۆشە روونکردنەوەیەکمان بدەنێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پەخشان خان فەرموو.

بەڕێز پەخشان عبدالله زەنگەنە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی لەو شروتانە چەندین جاری دیکەش باسکراوە، یەعنی کە دەڵێین هەڵگری بڕوانامەی بەکالۆریۆس بێت، منیش تەئیدی ئەو رەئیە دەکەم کە لەوە کەمتر نەبێت، بەنیسبەت ئەوەی کە شەرتەکانی کە شارەزایی هەبێت لەو بوارانە یان پێشتر پۆستێکی هەبوو بێت، منیش لەگەڵ ئەو رەئیەم کە ئەو شارەزاییەی چۆنە؟ چەندی خزمەت کردووە؟ لە خاڵی 3 دەڵێت نابێت بە تاوانێك بەندکرابێت، بۆیە من وای دەبینم ئەو پێگەیە پێگەیەکی حەساسە، بۆیە لەجیاتی ئەوەی بەندکرابێت بە تاوانێك سیغەیەکی تری وای بۆ ببیننەوە کە ئەو شەخسە هیچ تەعنێکیشی لەسەر نەبوو بێت لە بواری مالی یان هەر بوارێکی تر، ڕەنگە لەرووی قانونیەوە ئینسان نەتوانێت، چونکە جاری وا هەیە تەعن هەیە، بەڵام ڕاست نیە، بۆیە سیغەیەکی وای بۆ بدۆزینەوە هەر لەوە حەسر نەبێت کە حوکم نەدرابێت، هەیە حوکم نەدراوە بەڵام پێم بڵێن فلان دەبێتە رەئیسی ئەوە، لەوانەیە بڵێم ناوەڵڵا با ئەوە نەبێت بە رەئیس، لەبەر ئەوە ئێمە سیغەیەکی وای بۆ دابنێین زەمانی قودرەت و لێهاتوویی ئەو کەسە بکەی کە بۆ ئەو مەوقعە داندراوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بۆ ئەو ئەندامانەی تر کە ناویان نووسیوە، ئەو مەوزوعە بۆ ئەوەی ئەوەندە تیکرار نەبێتەوە، ئەو شروتانەی کە داندراون هەمووی شروتی قانونین، بەڵام دواتر کە ئێوە موناقەشەی دەکەن و متمانەی پێ

دەكەن ئێوە قەرار دەدەن، هەر شتێكی تر هەبێت وەكو جەنابت فەرمووت لێرەدا دەبێتە كۆسپ، ئەوەی كە شتێكی تری هەبێت با داوا بكات دەنگی بۆ نەدەن، ئەوە یەك، دووەم ئەوەی كە (ان یكون حاصل على شهادة جامعیة أولیة) كە ئەوەلیەت گوت بەلای كەمەوە ئەوە حەل دەبێت، بۆیە ئەوە ئیزافە بكەن بۆ ئەوەی ئەو رەئیە تیكرار نەبێتەوە، كاك جعفر فەرموو.

بەڕێز جعفر مصطفى معروف:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پێشنیار دەكەم، لەو ماددەیە بڕگەیەكی تری بۆ زیادكرێت، كە تەمەن تەحدید بكرێت، یەعنی بەلایەنی كەمەوە لە 25 ساڵ كەمتر نەبێت و لە 60 ساڵ زیاتر نەبێت، نەك تەمەنی 60 ساڵ بێت و تۆ بچی پۆستێكی بدەیتێ، یەعنی ئەگەر بڕگەیەكی بۆ زیادبكرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك سعدالدین فەرموو.

بەڕێز سعدالدین ملا عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من خیلافم لەگەڵ برادەران هەیە، قانون نازانم چ عیلاقەیەكی بە مالیەوە هەیە؟ یەعنی بەكالۆریۆس لە قانون چ عیلاقەیەكی بە مالیەوە هەیە؟ ڕاستە شمولی قانون دەكات و تەعلیماتی قانونی پێویستە، ئەوە شتێكی زۆر لێك جیایە، یەعنی تەماشا بكە كارگێری و ئابووری هێشتا باشە، بەڵام قانون چی؟ هەر لەو دێرەدا دوو ئیشكال هەیە، یەكەم لە خیبرەكەی ئەو (تولی وظیفة) تەحدیدی وەزیفەكەی بكرێت باشە، لەگەڵ رێزم.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كە مواسەفات بۆ رەئیسی دیوان دادەنێی، رەئیسی دیوان محاسب نیە، مودەقیقیش نیە، رەئیسی دیوان واجبی قانونی و ئیداری و مالی هەیە، ئەو هەموو كەسە لە ئەنجومەنەكە هاوكاری دەكەن، شەرت نیە محاسب بێت ئەوجا ببێتە رەئیسی دیوان، عەقلی عامی هەبێت، ئیدارەی جیهازەكەی بۆ ڕاگرتنی ئەدای لیجانەكان و دەوائیرەكان، بۆ ڕەچاوكردنی جانبی قانونی، لەبەرئەوە خیبرەكە لە هەمووی موهیم ترە، خۆ رەئیسی دیوان ناچێت دائیرەكە تەدقیق بكات، بۆیە قانونیش دەبێت، مالی و ئیداریش دەبێت، لەبەرئەوەیە كە ئەو سیفاتانەی هەبێت، بۆ ئەوەی بتوانێت ئەو هەموو لایەنانە ڕەچاوبكات، كاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەركی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لەبەرئەوەی مەرجەكانی سەرۆكی دیوان جێگەیەكی زۆر زۆر حەساسە، من پێم وایە بەلایەنی كەمەوە شەهادەی بەكالۆریۆسی هەبێت، لەبەرئەوەی ئەو بڕگەیەی كە دەڵێت: (كان قد تولى وظیفة بدرجة خاصة) ڕێگا دەدات كە شەهادەی بەكالۆریۆسی نەبێت، چونكە لەوانەیە خەڵكانێك هەبن كرابنە وەزیرو لەوانەیە شەهادەی سەرەتاییان هەبێت، ئەمە بەڕای من ئیشێكی باش نیە، خاڵێكی تر (أن لایكون محكوما علیه

بجريمة تنتقص من مركزه وسمعته)، کێ تەحدیدی دەکات کە کام جەریمەیە، لەبەرئەوە نەیگوتووە جەرائیمی موخالەف بەشەرەف، جەرائیمی موخەیلە لە شەرەف تەحدید کراوە، بەڵام ئەو سیغەیە لە جێگای خۆی نیە، من پێشنیاردەکەم، ئەگەر بگوترێت (أن لایکون محکوما علیه بجنایة أو جنحة) هیچ ئەشکالیەتەکمان نابێت، خاڵێکی ترم، مەرجەکانی جێگر و سەرۆکی دیوان و بەڕێوبەرە گشتیەکان هەمان مەرجیان هەیە، بۆیە دەکرێت بیکەینە یەك سیغە و وای لێ بکەین (یشترط فیمن یعین نائبا للرئیس أو المدراء العامون في مایلی)، لەبڕگەی 3 یش تەنها یەك شت بێت (یعین المدراء العامون بقرار من المجلس الوطنی وبترشیح من رئیس الدیوان)، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ملاحەزەکانت هینن، بەڵام ئەو جوملەی کە دەڵێت(أن یکون حاصلا علی شهادة جامعیة أولیة. وله خبرة في مجال اختصاصاته أو کان..) ئەو (أو کان) مەیە بۆ ئیختیساسەکە دەگەڕێتەوە و ئیلغای شەهادە ناکات، عەرەبیەن وایە، (أن یکون حاصلا) ئەوە شتێکی موتڵەقە، ئەو (وله خبرة في مجال اختصاصه أو کان قد تولی) یەعنی خیبرەکەی نەبوو، شەهادەکە مولزمە ئەوە هیچ، ملاحەزاتەکانی تری جنحەو مەحکوم نەبێت بە جینایەو جونحە، ئەوە دەبێت قانونیەکان جوابی بدەنەوە، بەڵام مەنتقیەن ئەوە موناسبە، کاك غفور فەرموو.

بەڕێز غفور طاهر سعید مەخموری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بە نیسبەت مەرجەکانی سەرۆکی دیوان، بەڕاستی لەبڕگەی 2 منیش لەگەڵ ئەوەدام کە ئەوەی پاشتر یان پێشتر پۆستێکی بە پلەیەکی تایبەت وەرگرتووە لە بواری پسپۆریەکەی دا ئەوە نەمێنێت، لەبەرئەوەی بەخۆت دەزانی ئەمڕۆ جیهان هەمووی بەرەو تایبەتمەندی دەڕوات، خاڵێکی ترم مەسەلەی خیبرەکەشی کە لێرە دیاری بکرێت خزمەتەکەی لە 10 ساڵ کەمتر نەبێت، ئەگەر ئەویش لەو مەجالە ئیشی کردبێت شارەزاییەکی پەیداکردووە، سەرۆکیش حەقە ئەوەی بۆ دیاری بکرێت، منیش لەگەڵ ئەو رەئیە دام کە بڕگەی 2 و3 هەردووکی دەمج بکرێت و بکرێتە یەك بڕگە، وە پێشەکیەکەشی وای لێ بێت (پێویستە ئەوانەی بە جێگری سەرۆکی دیوان و بەڕێوبەرە گشتیەکان دادەمەزرێن ئەم مەرجانەیان تێدابێت: (هەمان شت کە چوار بڕگە بە چوار بڕگەیە) ە، بۆیە ئەگەر ڕێك بخرێت باشتر دەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

گێلاس خان فەرموو.

بەڕێز گێلاس محی الدین محمد غریب:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەسەر ماوەی خزمەتی سەرۆك و جێگرەکەی قسەم نیە، بەڵام لە هی بەڕێوبەرە گشتیەکان بەڕاستی حەقە تۆزێك کەم بکرێتەوە، لەبەرئەوەی مەجالێك بدرێتە خەڵکی گەنج، چونکە گەنجی وا پسپۆرمان هەیە لەو بوارە کە ئەگەر مەجالێکیان پێ بدرێت لە شوێنی وا حەساس بۆ ئەوەی کاربکەین، ئەوا شتێکی

باشە، من پێشنیاردەکەم کە خزمەتی 15 ساڵی هەبێت، بە مەرجێك ئەو 15 ساڵە بکرێتە 10 ساڵ و ئەو 10 ساڵەش بکرێتە 7 ساڵ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عثمان فەرموو.

بەڕێز عثمان عبداللە قادر(بانی مارانی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەربارەی شارەزایی و خزمەت، پشتگیری لیژنەی دارایی دەکەم، بەڵام تەمەنیشی بۆ ئیزافە بکرێت، هەم کاتی دامەزراندنی هەم کاتی دەست لەکارکێشانەوەی، چونکە بەڕاستی ئەوەی باسیان کرد لە تەمەنێکی زۆر گەورە دابمەزرێت لەوانەیە توانای نەشاتی کارکردنی نەبێت، دەربارەی مودیریەتی عامەش، دیوانی چاودێری دارایی، پشتگیری لە بوونی یەك مدیریەی عامە دەکەم، دیوانی چاودێری دارایی باقی ناوچەکانی دیکە فەرمانگە بن یان مدیریەت بن، سەر بە مدیریەتی عامەی چاودێری دارایی بێت، چونکە نابێت لەبیرمان بچێت ئەوە چاودێری داراییەو وەزارەت نیە، ناکرێت 9 مدیریەتی عامی هەبێت یان 8 مدیریەتی عامی هەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك حاتم فەرموو.

بەڕێز حاتم محمد حسن جان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پرسیارێکم هەیە لە لیژنەی یاسایی و ئەو بەڕێزانە، لێرە ئێمە کە دەڵێین سەرۆکی دیوان، مەنسبی وەزیری هەیە، لە وەزارەتەکانی تریش کە هاتووە و داڕێژراوە، وەزیر بۆی هەیە بەڕێوبەرایەتیەکان هەڵوەشێنێتەوە یان بەڕێوبەرایەتی دروست بکات، بەڵام لێرە بۆ تەنها بۆ بەڕێوبەراتیە گشتیەکانی ئەو دیوانە بڕیاری پەرلەمانی دەوێت؟

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك اسماعیل فەرموو.

بەڕێز اسماعیل محمود عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە ئەوە تەجروبەیەکی تازەیە لە کوردستان، ئەو دیوانەش دیوانێکی نوێیە و تەجروبەیەکی تازەیە لە کوردستان، من پێم وایە ئەو دیوانە و ئەو پۆستە گرنگە هیچی لە پۆستە سیاسیەکانی تر کەمتر نیە، بۆیە پێویستە ئەوە ڕەچاونەکرێت 15 ساڵ و 20 ساڵ بۆ سەرۆکی دیوان دابندرێت، کەفائەت و تواناو لێهاتوویی و دڵسۆزی و جەرائەتی ئەو ڕەئیسی دیوانە بەسە، ئێمە زۆر خەڵکمان هەیە، ئەگەر دایان نێین بە ڕەئیسی دیوانیش توانای بڕیاردانی نیە، بۆیە ئەو تەحدیدی ساڵە حەق نیە بۆ ڕەئیسی دیوان دابندرێت، تەنها شەهادەیەکی هەبێت و لە دەرچووی کولیەیەك کەمتر نەبێت، بەڵام ئەو مەرجانەی بۆ

دانەندرێت، چونکە ڕەنگە خەڵکی وا هەبێت 20 ساڵیش لەو بوارەو لەو مەجالە تەجروبەی هەبێت، بەڵام جورئەتی ئەوەی‌نیە تۆ بێی لەو دەزگایەی دانێی، ڕەنگە ئەو خەڵکانەت دەست نەکەوێت، بەڕاستی حەقە بگەڕێینەوە بۆ مەسەلەکان و بە وردی تەماشای بکەین، سەرۆکی دیوان من بە پۆستێکی سیاسی دەزانم، بۆیە با خاوەنی جورئەت و بڕیاردەرێکی زۆر باش بێت ئەوجا دەتوانی ئیجرائات بکات لە کوردستان، بۆیە حەقە مەرجی بۆ دانەنێین، تەنها بەکالۆریۆس بێت و بەس، خاڵێکی تر بۆ نائیب و بۆ مدیر عامەکانیش ئەویش 10 ساڵ زیاتر نەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ملاحەزاتی باشیان دا، موهیم ترین ملاحەزەش ئەوەیە کە 2 و 3 یەکبخرێت، بەڵام لە دانانی جێگری سەرۆك فەرقی هەیە لەگەڵ بەڕێوبەرە گشتیەکان، بۆیە جێگری سەرۆك، ریئاسەتی پەرلەمان دایدەنێت بە تەشاور لەگەڵ رەئیسی دیوان، بەڕێوبەرە گشتیەکانیش بە تەرشیحی ریئاسەتی دیوان، ئەنجومەن دایدەنێت، یەعنی نائیبەکەی نابێت خۆی تەرشیحی بکات و دایبنێت، دەبێت ئێمە دایبنێین، بەڵام رەئی ئەویش وەردەگیردرێت، مودیر عامەکان خۆی دیوان خۆی تەرشیحی دەکات و پەرلەمانیش قەراری بۆ دەردەکات، شروتەکان وەکو یەکن، دەمێنێتەوە مەوزوعی تەمەن، لەڕاستی دا ئەوەڵەن قانونی خدمەی مەدەنیمان هەیە کە تەمەن تەحدید دەکات، دووەمیش ئەو مەنسبە مەنسبێکی تایبەتە، دەسەڵاتێکی تایبەتیشی هەیە، تۆ بیبەستیتەوە بە تەمەن، زۆر کەس هەیە ئێستا تەمەنی 62 و 64 ساڵە، ئێستا سەرۆکی هەردوو دیوانی هەولێرو سلێمانیش تەمەنیان لە 60 ساڵی تێپەڕیوە، کاك ساحیب ئاغا ماشاالله ئێستا وەکو گەنجێك کاردەکات، ئەگەر بەو هینەی بکەین، لەلایەك د. جرجیس وابزانم تەمەنی 60 ساڵە، لەبەرئەوە تەحدید کردنی تەمەن، تۆ خۆت تەقیم دەکەی بەینەما تەحدیدی نەکەی، پاشان لە هەمووی موهیم تر کێ تەعینی دەکات؟ هەر پەرلەمان تەعینی دەکات، ئەگەر زانیمان کەفائەتی لەبەر زیادی تەمەنی ناتوانێت بەو ئیشە هەڵبستێت دەنگی مەدەنێ، لەبەرئەوە پێم وایە تەحدید کردنی ئەو تەمەنە لێرە زیادە، مەوزوعی (أو کان قد تولى بدرجة خاصة) کە زۆر لەبرادەران ئەوەیان ئیزافە کرد، ڕەنگە ئەوە زیاد بێت، مایەوە مەوزوعی خدمە کە بنووسرێت یان نا؟ خۆ خدمە بنووسرێت کە زۆر لە برادەران باسیان کرد لە مابەینی 15 ساڵ و 10 ساڵ، ئەگەر خۆی خاوەنی پرۆژەکە، ئەگەر پێیان باش بێت بنووسرێت 10 ساڵ باشە، کە خزمەتی هەبێت سەرۆکی دیوان ئەوە زۆر لە ئەندامان ئاماژەیان پێی کرد، ئەو (کان قد تولى وظيفة بدرجة خاصة) ئەوە ئەگەر لابېردرێت، ئەو مولاحەزەیەی کاك سەرداریش نامێنێت کە دەڵێت ئەوە مانای وایە مومکینە شەهادەشی نەبێت، ئەگەر موافقن لای دەدەین، ئەگەر موافقیش نین دەیخەینە دەنگدانەوە، کاك د.جرجیس مەبەستم ئێوەیە، شەهادەی جامعی، گوتمان شەهادەی جامعی ئەوەڵی (على الاقل) ئەوەشمان شەرح کرد، کاك سعدالدین گوتمان مانای ئەوە ناگرێتەوە (شهادة الجامعية اولية على الاقل) ئەوە هەر دەبێت، دوایی (وله خبرة في مجال اختصاصه) ئەوەش بڕاوەتەوە، ئەو ئەگەر خیبرەی نەبوو لە مەجالی ئیختساسی لێرە بەدیار دەکەوێت (أو

كان له وظيفة بدرجة خاصة في مجال اختصاصه)، ئينجا كاك كماليش لێره مولاحەزەیەکی هەیە، دەڵێت لەبەرئەوەی ئەوە رەئیسە پێویست ناکات هەتا بڵێی قانون و ئەوانە، کاك شێخ باییز فەرموو.

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من شتێکم لەلا شاراوەیە، ئێستا بە مدیری عام تەسبیت بوو یان بە سەرۆك؟

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێخ بایز، سەرۆکی دائیرە خۆی دەیتوانی دایبنێت، بەڵام ئەگەر دەرەجەی مدیری عامی بداتێ دەبێت خۆی تەرشیحی بکات و قەرار لە ئەنجومەنی نیشتمانی دەربچێت، ئێمە گوتمان (الدائرة يرأسها مدير عام أو محاسب قانونی) ئەگەر دیوان قەراری دا محاسب بێت ئەوا خۆی قەرارەکە دەدات، ئەگەر پلەی مدیری عامی دایە دەبێت تەرشیحی بکات بۆ پەرلەمان و پەرلەمان قەراری نیهائی دەردێنێت، ئاوایە شتەکە، رەئیسی دائیرە ئەگەر محاسبی قانونی بێت پێویست ناکات، کاك شێخ بایز فەرموو.

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی و ئا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەموو دەرەجەیەکی مدیر عام لە دەسەڵاتی وەزیر و دەرەجەی وەزیردا نیە، لەبەرئەوە ئێمە کە باسی فەرمانگە دەکەین، ئەگەر بڵێین مدیری عام ئەوا دێتە پەرلەمان، بەڵام ئەگەر بڵێی سەرۆکی دائیرە، ئەوەش هەر بە دەرەجەی مدیری عامەو دێتە پەرلەمان، ئێستا لە ئەنجومەنی وەزیران خۆ مدیریەتی عام نیە، هەمووی سەرۆکی دائیرەی یاساییە، سەرۆکی ئیدارە، یەعنی ئەوانە هەیە، بەڵام هەمووی مدیری عامە دەرەجەی مدیری عامە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوەندەی من تێی دەگەم، ئەوانەی شارەزان لە رەقابەی مالی لێرەن، بەڵام دائیرە هەیە ڕەنگە بچووکە، دیوان تەکلیفی محاسبێکی قانونی بکات بۆ ریئاسەتی ئەو دائیرەیە، ئەگەر دائیرەکە گەورە بێت پێی وایە دەبێت مدیر عامەك بێت، ئەگەر کردیە مدیری عام دەبێت تەرشیحی بکات بۆ پەرلەمان و پەرلەمان قەراری دەربێنێت بە دانانی ئەو مدیرعامە، بەڵام ئەگەر لە مستەوای محاسبی قانونی بوو وەکو مستەوای مدیر عام بە وەکالەت دەبێت، وەزیر ئەوە ئیختساسی خۆیەتی دەتوانێت خۆی هینی بکات مادام بە وەکالەتە، بەڵام کاك بایز مدیری عام بەوەکالەت دەسەڵاتی وەزیر نیە؟

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی و ئا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

قوربان مدیری عام بەوەکالەت بۆ چەند ڕۆژێك دەبێت، مدیری عام بۆ دائیمی هەموو موخەسەسات و هەموو ئیستحقاقاتی مدیری عامی ئەسیلی بەردەکەوێت، لەبەرئەوە دەبێت لەسەرەوە قەراری لەسەر بدرێت، خۆی ئێستا لە تەسەلسولەکە بە فەرمانگە هاتووە، ئەم فەرمانگانە بە مدیریەتی عام حیساب کراوە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاكە تۆ دەڵێی چەند ڕۆژێك، تۆ دەزانی چەند وەكیلی مدیر عاممان هەبووە بە وەكالەت دوو تا سێ ساڵیش مانەوە. بەڵێ كاك بایز.

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/وەزیری هەرێم بۆ كاروباری دارایی و ئا:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێستا وانیە قوربان، ئێستا پەرلەمان هەیەو حكومەتی موشتەرەكمان هەیە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من ئەوەی تێی گەیشتم لە قسەكانی شێخ بایز، ئەوەی كە بە محاسبی قانونی دادەندرێت، سەرۆكی فەرمانگەیە، ئەگەر فەرمانگەكەشی بچووك بێت، دەبێت هەمان ئیمتیازاتی مدیری عامی هەبێت، هەمان پلەی هەبێت بۆ ئەوەی هەمان راتب و موخەسەساتی بۆ سەرف بكرێت، لەبەرئەوە دەتوانین بڵێین (یعین رؤساء الدوائر بدرجة مدراء عامون بقرار من المجلس الوطنی وبترشیح) .

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

باشە ئەگەر پێتان باشە دەتوانین وای لێ بكەین (یعین المدراء العامون ورؤساء الدوائر بالقرار من رئاسة المجلس الوطنی لكوردستان ـ العراق بترشیح و بترشیح من دیوان رئاسة) ، ئەوا باشە؟ كاك شێخ فەرموو.

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/وەزیری هەرێم بۆ كاروباری دارایی و ئا:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

مەوزوعی محاسبی قانونی ئەمە چەندین جار تیكرارمان كردووەتەوە، ئەم محاسبی قانونیە زۆر زۆر كەمە، محاسبی قانونی ئەگەر هەبێت، بەوەی بگەڕێینەوە سەر ئەسڵی دیوانی رەقابەی مالی مەفروزە هەموو رەئیسی فەرمانگەكان خۆیان محاسبی قانونی بن، ئەم محاسبانەی ئێستا مەوجودن دەرچووی كولیەی ئیدارەو ئیقتسادن، ریئاسەتی ئەم فەرمانگانە دەكەن بە پێی ئەم قانونەش هەروا هاتووە، لە پێشوو تریش دا هەروا هاتووە، ئەسڵەن ئەمە لە شوێنی تر وانیە، چونكە لە عیراق دا دەست ناكەوێت، لە هەموو كوردستان دا باوەڕ ناكەم لە سێ محاسبی قانونی زیاتر هەبێت، یەعنی ئەمە هەروایە، جا لەبەر ئەوە مەوزوعی محاسبی قانونی، كە جەنابت دەفەرمووی دەوائیر، كە باسی دائیرە دەكەی ئیعلامیش دائیرەیەكە لێرە، مەعقول نیە تۆ مەسئولی ئیعلام بنووسێت بۆ پەرلەمان بۆ موافەقەتی لەسەر بكات، ئێمە كە دەڵێین فەرمانگە تەنها فەرمانگە تەدقیقیەكان دەگرێتەوە، كە خۆیان دەرەجەی مدیری عامیان هەیە، ئەو رەئیسی دائیرانە مەفروزە بە موافەقەتی پەرلەمان تەعیین بن.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایەنەسەکە زۆر لە جێگای خۆی هاتووە، چونکە لە پرۆژەکە ئەو دائیرانەی کە تەحدیدکراون مدیری عام سەرپەرشتی دەکات و زۆر بە وازحی هاتووە، کام دائیرە مدیری عام سەرپەرشتی دەکات، بۆیە سیغەی مدیری عام کە هاتووە، بە قەناعەتی من زۆر لە جێگای خۆیەتی، چونکە دەوائیری دیکە بەو سیغەیە نەهاتوونە کە مدیری عامی بۆ دابندرێت، واتە دەرەجەی مدیر وەردەگرێت لە لایەن رەئیسی دیوانەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك خلیل فەرموو.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەگەر ئێمە خاڵی 2 و 3 تەوحید بکەین، بە ئیعتیبار شروتی نائیب لەگەڵ مودەرائی عامون عەینی شروتن، بەس ئەوە دەمێنێتەوە ئایا تەعیینی ئەوان وەکو یەك دەبێت؟ مەبەستم نائیب و مودەرائی عامەیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ببورە، ئێستا من ئەو دوو فەقەرەیە تەوحید دەکەین، کە توحید دەبێت یەك شت دەمێنێتەوە باسی ئەوەم کرد کە زیاتر ئیعتیرازی نەگرن، لەبەر ئەوە نائیبی رەئیس، ریئاسەتی پەرلەمان دایدەنێت بەتەشاور لەگەڵ رەئیسی دیوان، مودەرائی عامون ریئاسەتی پەرلەمان قەراری بۆ دەدات، بە تەرشیحی رەئیسی دیوان، دووشتی جیاوازن، مودەرائی عام تەرشیح دەکرێت لەلایەن دیوانی رەقابەی مالیەوە قەرار لە ریئاسەتی پەرلەمان وەردەگیردرێت، یەعنی نائیبەکەی ناکرێت بڵێت من ئەوەم دەوێت ببێتە نائیب، نائیبەکەی ریئاسەتی پەرلەمان دایدەنێت، دیارە بە تەشاورە، یەعنی ناکرێت یەکێکی بۆ دابندرێت جێگر بێت، وەختی خۆی باس دەکرا، ئێنجا ئەگەر تەوحیدەکەمان کرد سیاغەکە بەو شکلەی من گوتم نائیبەکە ریئاسەتی پەرلەمان بە تەشاور لەگەڵ رەئیسی دیوان، مودەرائی عامون ریئاسەتی پەرلەمان بە تەرشیحی لەلایەن دیوانی رەقابەی مالیەوە، قەرارەکە لە پەرلەمان دەردەچێت دەمێنێتەوە مەسەلەی یەکەم رەئیسی دیوان ئایا وەکو خۆی بمێنێتەوە یان ئەو وەزیفە بە دەرەجەی خاسە بێت، پێم باشە ئەوە بخەمە دەنگدانەوە، بمێنێتەوە یان نەمێنێتەوە؟ کاك دلێر فەرموو.

بەڕێز د. دلێر اسماعیل حقی شاوێس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی ئێمە کاتێك کە دەڵێین بەلای کەمەوە هەڵگری بڕوانامەی بەکالۆریۆس بێت، ئەو مەرجەش لادەبەین کە پۆستێکی پلە تایبەتی هەبووبێت، بێجگە لەوە ئیزافەی بەلای کەمەوە دەبێت خزمەتی فعلی لە 15 ساڵ کەمتر نەبێت، کۆمەڵێك ئیعتیبارمان بەنەزەری ئیعتیبار وەرگرتووە، ئەویش ئەوەیە بەلای

کەمەوە هەڵگری بڕوانامەی بەکالۆیۆس بێت، یەعنی ئەو کەسە کە زانکۆ تەواو دەکات بەلای کەمەوە تەمەنی 24 ساڵە، ئەگەر 15 ساڵی دیکەش بێت، نزیکەی 40 ساڵ دەکات تەمەنی، ئێمە ئیعتیبارمان بۆ تەمەن کردووە، دەبێت ئەو کەسە خیبرەو تەجروبەیەکی هەبێت لە 15 ساڵی، چونکە ئەمە پۆستێکی زۆر زۆر گرنگە لە وەزیر زیاترە، ڕاستە بە پلەی وەزیرە، بەڵام گرنگی و ئەهمیەتی لە وەزیر گەورەترە، ئەمە مراقەبەی حکومەت و چاودێری دارایی دەکات، پارێزگاری لە سەروەت و سامانی گشتی دەکات، بۆچی ئێمە پێمان چاکە بە نەزەری ئیعتیبار وەرنەگیردرێت؟ بە دەرەجەی خاسە کرابێت، بەداخەوە ئێمە زۆرجار دەرچوویەکی زانکۆ کە تازە تەخەروجی کردووە تەعیینی دەکەین بە مدیری عام، تەعیینی دەکەین بە پلەیەکی تایبەت، خیبرەو تەجروبەیەکی نیە، لەسەر ئەساسی ئەوەیە زۆربەیان وەزائفی سیاسین، ئەهمیەتی سیاسی خۆیان هەیە، لەبەرئەوە هەندێك مەسائیلی توانایی و زانستی و پسپۆریان بە نەزەری ئیعتیبار وەرناگیردرێت، ئەم مەسەلەیەی چاودێری دارایی مەسەلەیەکە پسپۆری تەواوی دەوێت، شارەزایی و خیبرەو تەجروبەیەکی زۆری دەوێت، عەقلێکی فراوانی دەوێت، لەگەڵ ڕێزم دا من لەگەڵ ئەوە نیم خەڵکی گەنجی ئێمە کاری پێ نەکەین و دەرگا لەرووی لاوەکان و گەنجەکانمان دابخەین، بە پێچەوانەوە ئێمە دەبێت دەرگایان بۆ بکەینەوە کە پێش بکەون و کاربکەن، خەریجێکی زانکۆ کە خیبرەو تەجروبەی 5 ساڵ و 7 ساڵی هەبێت بەڕاستی بەداخەوە ناتوانێت بەم ئەرکە هەڵبستێت، ئەگەر ئێمە بەنەزەری ئیعتیبار ئەو ئاستە زانستیەی زانکۆکانی خۆشمان وەربگرێن، لەبەرئەوە ئێمە پێمان چاکە ئەو تێبینیانەی لیژنەی دارایی و ئابووری لێرە بەهەند وەربگیردرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوەی کە پێویست دەکات بخەینە دەنگدانەوە، تەبعەن هەمووتان موافق بوون ئەگەر هیچ ئیعترازتان لەسەری نەبێت، (أن یکون من مواطنی الاقلیم ومقیما فیه) لەبەرئەوەی کاك رشاد ئەو هینە لە هەموو قەوانینەکان وا هاتووە، (أن یکون حاصلا علی شهادة جامعیة اولیة علی الاقل في احدی المجالات المالیة والاداریة والاقتصاد والقانون)، رەئیەك هەبوو شەهادەی جامعیەی ئەوەلیە بمێنێتەوە، (وله خبرة في مجال اختصاصه، أو کان قد تولی وظیفة) لێرەدا ئیختلافی لەسەرە ، لیژنەی دارایی دەڵێت پێویست ناکات، وانیە کاك دلێر؟ ئەوە دەڵێت (أو کان قد تولی وظیفة بدرجة خاصة) کێ لەگەڵ موفقتەرەحی لیژنەی داراییە کە ئەوە زیادە؟ تکایە دەستی بڵند بکات؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ ئەو جوملەیە لادەدرێت، دەمێنێتەوە خاڵێکی تر، (وله خبرة في مجال اختصاصه) لیژنەی دارایی دەڵێت 15 ساڵ بنووسرێت، حەزدەکەم رەئی رەقابە وەربگرم، کاك جرجیس فەرموو.

بەڕێز د.جرجیس حسن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بە تەسەوری من ناحیەی مومارەسە زۆر زۆر موهیمە، کە دەڵێت 15 ساڵ، فعلەن دەبێت مومارەسەیەکی زۆری هەبێت چ لە ناحیەی ئیداری چ لە ناحیەی ئیختیساسی خۆی، ئەوە بەتەسەوری من شتێکی باشە و، فعلەن ئەگەر ئەوانە تێدا هەبێت دەتوانێت ئیش و کاری خۆی بەباشی بەرێوە ببات، چونکە هەر

مەبەستمان ئیختیساسی خۆی نیە، قەزیەی ئیدارەش دەبێت بتوانێت ئیدارەی ئەو دەزگا گەورەیە بکات، لەبەرئەوە مومارەسە بەتەسەوری من پێویستە بمێنێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

لێرەدا دوو موقتەرەح هەیە، موقتەرەحی لیژنەی دارایی دەڵێت 15 ساڵ، هەندێکی تریان دەڵێن 10 ساڵ، ئەگەر کاك دلێر وەکو لیژنەی دارایی موافقن موقتەرەحەکەی ئێوە تەعدیل بکەین، (لا تقل عن 10 سنوات) ئەگەر موافقی ئەوا ئەوە دەخەمە دەنگدانەوە؟ کاك دلێر فەرموو.

بەڕێز د.دلێر اسماعیل حقی شاوێس:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەڕاستی لێرە ئێمە تەعامل لەگەڵ کەمیە ناکەین، ئێمە تەعامل لەگەڵ تەراکومێکی نەوعی دەکەین، لە ماوەی ساڵێك دا ئەو شتەی ئینسان فێری دەبێت، ئەو شتەی فەرمانبەرێك فێری دەبێت، لەماوەی ساڵێك دا شتێکی کەم نیە، بۆیە 15 ساڵ دەڵێین کاتێك کە رەقابەی مالی چاودێری دارایی دەدەینە دەست کەسێك ئەم مەسئولیەتە گرنگەی دەدەینێ دەبێت ئەوەندە خیبرەو تەجروبەی هەبێت کە بتوانێت مراقەبەی خەڵك بکات، بتوانێت محاسەبەی خەڵك بکات، شارەزایی هەبێت لە مەسائیلی ئیداری و حیسابی و یاساییدا، ئەمە پێویستی بە کات هەیە، بۆیە 15 ساڵەکە زۆر زەروریە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

کاك شێردڵ رەئی وابوو 10 ساڵ، باشە تەنها تۆ قسە بکە بۆئەوەی بیخەمە دەنگدانەوە.

بەڕێز شێردڵ عبدالله حەوێزی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە هەر ئەوانە دانانێین کە لە کوردستان دەرچوونە، ئیحتیمالە لە دەرەوەی وڵات دەرچوو بێت، ئیشی کردووە، یەعنی بە مودەتێکی کەم خیبرەی لە 20 ساڵی ئێرە زیاترە، لەبەر ئەوە من پێم وایە (لاتقل عن 10 سنوات)، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

دوو موقتەرەح هەیە، یەکێکیان دەڵێت کەمتر نەبێت لە 15 ساڵ، ئەوەی تریش دەڵێت کەمتر نەبێت لە 10 ساڵ، موقتەرەحی لیژنەی داراییش کەمتر نەبێت لە 15 ساڵ، لەبەر ئەوەی کاك د. جرجیس خۆی تەئیدی لیژنەی دارایی کرد، بۆیە ئەسڵی موقتەرەحەکەم نەخستە دەنگدانەوە کە ساڵی تێدانیە، مادام ئەو پشتگیری لە لیژنەی دارایی کرد یەعنی موقتەرەحی خۆیان نەما، کەواتە دوو موقتەرەح هەیە، کێ لەگەڵ ئەو موقتەرەحەیە کەمتر نەبێت لە 15 ساڵ؟ 27 کەس لەگەڵ ئەوەیە، کێ لەگەڵ ئەو موقتەرەحەیە کە 10 ساڵ بێت؟ 32 کەس لەگەڵ ئەوەیە، کەواتە تەوحیدی فەقەرەی 2 و3 کە گوتم نائیبی رەئیس بەقەراری ریئاسەتی پەرلەمان دادەندرێت بە تەشاور لەگەڵ رەئیسی دیوان، مودەرائی عامونیش بە تەرشیحی رەئیسی دیوان بە قەراری ریئاسەتی پەرلەمان دادەندرێت، شروتەکانیش هەن ئەو شروتانە وەکو یەکن تەوحیدی دەکەین، ئەوە هەمووتان موافقن بۆی؟ ئەوەشمان ئیزافە کرد بە جینایەو جونحە، (أن لایکون محکوما علیه) لە جیاتی (بجریمة تنتقص بجنایة أو جنحة تنتقص من مرکزه وسمعته) ئێستا بەم هەموو گۆڕانکاریەوە، بەڵی کاك شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەو جینایەو جونحەیە، لەبۆ هەندێك وەزائیفی عام ئیستعمال دەكرێت، ئەوە لێرە قەیدەكە توندترە هەتا موخالەفەش دەگرێتەوە لە بۆ دەست نیشان كردنی ئەو شەخسە، یەعنی مەحكومی بە موخالەفە یان جینایەیە یان جونحەیە، یەعنی قەیدەكە بە قوەت ترە لەسەر دەست نیشان كردنی رەئیسی دیوان.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك سەردار تۆ خاوەنی موقتەرەحەكەی فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەركی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من رەئیم موخالفە لەگەڵ هاورێم كاك شێروان حەیدەری، لەبەرئەوەی كەس نیە تەحدیدی ئەوە بكات كام جەریمە (ینتقص من مركز وسمعتە) دەبێت، ئەگەر بڵێی موخەیلی شەرف تەعریفی هەیە لە قانون، بەڵام ئەوەیان نیە لە قانون، كەواتە لەوانەیە جەرائیم هەبێت جینایە بێت یان جونحە، ئینتیقاس نەكات لە سومعەتی و لە مەركەزی كابرایەكە، كەواتە لێرەدا ئەو كەسە تاوانی ئەنجام داوەو دەكرێت ببێتە سەرۆكی ئەوە یاخود مدیری عام یان جێگرەكەی، بۆیە لە زۆربەی حالات هەیە، لەوانەیە بەو شێوەیە نەبێت لە وەزائیفی عام ئەوەی كاك شێروان باسی كرد، ئەو شەرتە (أن لایكون محكوما بجنایة أو جنحة)، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەوە مەسەلەیەكی قانونیە، دوو قانونی تر، كاك فرست رەئیەكی تری هەیە، دواتر عەكسەكەی دەخەینەروو.

بەڕێز فرست احمد عبداللە:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ڕاكردن لە عەسكەری لە عیراق جەریمەیەكی موخیلە بە شەرەف، هەر لەبەرئەوە، بەڵام بە نیسبەت ئێمەوە هەر جەریمە نیە، شەرەفە تەنها، جا لەبەرئەوە بە رەئی من نەسەكە خراپ نیە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كێ لەگەڵ كاك سەردارە و دەیەوێت موداخەلەی بكات و دەوڵەمەندی بكات؟ سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پشتگیری لە قسەكانی كاك سەردار دەكەم كێ تەحدیدی دەكات كە ئەمە جەریمەیە؟ (تنتقص من مركزە أو سمعتە)، یەعنی ئەو جەریمەیە چۆن دیاری دەكرێت؟

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

تەئیدی كاك سەردارم پێ ناخۆش نیە، بەڵام بە بێ بنەمایە هینەكە، چونكە ئەگەر بیخوێنیەوە (أن لایكون محكوما) یەعنی قەراری مەحكەمەی هەیە، یەعنی حوكم دراوە، ئەگەر سەحبی ناكەیەوە دەیخەمە دەنگدانەوە؟ باشە ئەسڵی فەقەرەكە دەڵێت (دەبێت حوكم نەدرابێت بە جەریمەیەك كە لە مەركەزو

سومعەتی کەم بکاتەوە) کاك سەردار دەڵێت دەبێت حوکم نەدرابێت بە جینایەیەك یان جونحەیەك، موفتەرەحی کاك سەردار کە سۆزان خانیش پشتگیری لێی کرد دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە تکایە دەستی بڵند بکات؟ 7 کەس لەگەڵ ئەوە بوو، کێ لەگەڵ دانیە؟ ئەوە وەکو خۆی مایەوە، ماددەکە هەمووی بەهەموو گۆڕانکاریەوە کە خوێندمەوە، بە تەوحیدی 2 و3 بەو ئیزافاتانەی کە کردمان، کێ لەگەڵیەتی دەستی بڵند بکات تکایە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ تەنها یەك کەس لەگەڵ دانیە، کەواتە بەکۆی دەنگ پەسەند کرا، پێم وایە هەمووتان ماندوون، جەلسەی دواترمان ڕۆژی یەك شەممە بێت، چونکە بودجە دەست پێ دەکات، بەڵی کاك فرست.

بەڕێز فرست احمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من وەك سکرتێرحەزدەکەم دائیمەن وابین کە بڕیارەکەشمان هەروا بوو، پێش جەلسە ڕۆژێکی فەراغمان هەبێت، لەبەر ئیش و کاری ئەنجومەن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك فرست دەڵێت ڕۆژێك پێشتر فەراغمان هەبێت، سبەی هەمانە هەروەها یەك شەممەش فەراغە، بەڵی کاك جمال.

بەڕێز جمال محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ڕاستیت دەوێت ئێمە هیچ ئیشێکمان بۆ ناکرێت ئەگەر وابێت، چونکە ڕۆژی شەممە دەوائیر نیە، یەعنی زۆر شت هەیە کە ئێمە بچین سەردانی بکەین ڕۆژی یەك شەممە دەتوانین بیکەین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جارێ ئەوەڵەن ئەو هەفتەیە بودجە دەست پێ دەکەین، نە عوتڵە هەیە و نە ئیجازەش هەیە، هەتا تەواوی نەکەین، ئەگەر وەزیر هاتبێتەوە مەفروزە لە یەك شەممەوە دەست پێ بکەین، دەڵێن لە جەریدە نووسیویەتی هاتووەتەوە، بەڵام نازانم، جا لەبەر ئەوە باشە با دوو شەممە بێت، سەعات 30، 10 کۆتایی بە دانیشتنەکەمان دێنین، زۆر سوپاس.

فرست احمد عبدالله	**محمد قادر عبدالله(د.کمال کەرکووکی)**	**عدنان رشاد مفتی**
سکرتێری ئەنجومەنی نیشتمانیی	**جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی**	**سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی**
کوردستان – عێراق	**کوردستان – عێراق**	**کوردستان - عێراق**

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (9)

دوو شەممە رێکەوتی 21\4\2008

خولی دووەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (9)

دوو شەممە ڕێکەوتی 2008/4/21

کاتژمێر (30ر10)ی سەر لە بەیانی ڕۆژی دوو شەممە ڕێکەوتی 2008/4/21 ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق بە سەرۆکایەتی بەڕێز عدنان رشاد مفتی سەرۆکی ئەنجومەن و, بە ئامادەبوونی بەڕێز محمد قادر عبداللە(د.کمال کەرکووکی) جێگری سەرۆك و, بەڕێز فرست أحمد عبداللە سکرتێری ئەنجومەن, دانیشتنی ژمارە (9)ی خولی دووەم, ساڵی (2008) ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی برگە (1)ی ماددە (20) لە پێڕۆی ناوخۆی ژمارە (1)ی هەموارکراوی ساڵی 1992ی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق, دەستەی سەرۆکایەتی ئەنجومەن بڕیاردرا دانیشتنی ژمارەی (9)ی خولی دووەمی هەڵبژاردن لە کات (30ر10)ی پێشنیوەڕۆی ڕۆژی دوو شەممە ڕێکەوتی 2008/4/21 دا بەم شێوەیە بێت:

1- بەردەوام بوون لەسەر خستنەڕوو وگفتوگۆکردنی پرۆژەی یاسای دیوانی چاودێری دارایی هەرێمی کوردستان – عێراق.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بەناوی گەلی کوردستان، دانیشتنەکەمان ئەکەینەوە، بەرنامەی کارمان بەردەوام بوون لەسەر خستنەڕوو وگفتوگۆکردنی پرۆژە یاسای دیوانی چاودێری دارایی لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

داوا لە لیژنەی یاسایی ولیژنەی دارایی ئەکەم، بێن لە شوێنی خۆیان دابنیشن، بەخێرهاتنی بەڕێزان کاك سەرکیس ئاغا جان، وەزیری دارایی و ئابووری هەرێمی کوردستان، کاك بایز تاڵەبانی، وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی لە کوردستان، مامۆستا تاج الدین صاحب ومامۆستا دڵزار بابەکە حنا، مامۆستا جبار عبدالفتاح، مامۆستا احمد، کە هەموویان پسپۆڕ ولێپرسراون، لە هەردوو دیوانی چاودێری، کەبەشدارن لەگەڵماندا بەخێربێن سەرچاوان، بەم موناسەبەتەوە کە کاك سەرکیس گەڕاوەتەوە لەگەڵ وەفدەکەی، ئومێد دەکەین کەسەردانەکەیان باش بووبێت، ئەمرۆ ئەگەر انشاء اللە تەواومان کرد، بەئومێدی خوا ئەوا بەیانی دەست دەکەین، بە موناقەشەی بودجەی هەرێمی کوردستان، بۆ ئیقرار کردنی وەکو خۆتان بڕیارتان دابوو، بەبێ ئامادە بوونی وەزیری دارایی وئابووری موناقەشەکە ڕاگیرا، ئەوە ئێستا هاتووەتەوە، سبەینێ لەگەڵ کاك شێخ بایز تاڵەبانی، هەردووکیان بەشدار ئەبن، ئەویش بەهیمەتی خواو ئێوە تەواوی دەکەین، ئێمە وابزانم ئەو ڕۆژە حەوت ماددەمان تەواو کرد، لە پرۆژەی یەکخستنی هەردوو ئیدارەکە، پرۆژە یاسای دیوانی چاودێری دارایی، تکایە بۆ ماددەی هەشتەم، ئەصڵی ماددەکە بخوێننەوە دوایی ڕەئی لیژنەکان.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەشی دووەم

ئەرکەکانی دیوانو ئەو لایەنانەی دەکەونە ژێر حوکمی چاودێری دارایی

ماددەی هەشتەم :

1- بۆ دڵنیا بوون لە ئەنجامی چالاکیەکانی ژمێریاری و کارگێڕی لە ڕووی یاساو ڕێنماییە داراییە پەیڕەوکراوەکان، دیوان بۆی هەیە:

أ- هەڵسێت بە پشکنین و وردبینی کردنی گشت مامەڵەکانی خەرجیە گشتیەکان بە مووچەو دەرماڵەو پاداشتەوە بۆ دڵنیابوون لە چۆنیەتی خەرجکردنیان.

ب- دڵنیابوون لە نەبەزاندنی سنووری پاڵپشتە داراییەکان لە بودجەی پەسندکراو.

ج- دڵنیابوون لە بەکارهێنانی دارایی گشتی بۆ ئەو مەبەستەی کە بۆی تەرخانکراوە، هەروەها دڵنیا بوون لە بەفیڕۆنەدان و دەست بلاّوی و خراپ ڕەفتار تیادا نەکردن، وهەڵسەنگاندنی سوودەکان.

د- چاودێری و هەڵسەنگاندنی کاروچالاکی بەپێی بەندەکانی ئەم یاسایە.

2- پێشکەوتن و وردبینی مامەڵەکانی خەملاّندن و بەدەستهێنان و وەرگرتنی داهات بۆ دڵنیابوون لە هەڵس وکەوتە پەیڕەوکراوەکان، وچۆنیەتی جێبەجێ کردنیان.

3- پێشکەش کردنی کۆمەکی هونەری لە بوارەکانی ژمێریاری و چاودێری و هەموو کاروبارێکی ڕێکخستنی کارگێڕی کە پەیوەندی بەم بوارەوە هەبێت.

4- ڕێکخستنی خولی فێرکاری بۆ فەرمانبەرانی دیوان و دام و دەزگاکانی حکومەت بۆ بەرزکردنەوەی تواناکانیان، ودیوان بۆی هەیە بەپێی یاسا پەیڕەوکراوەکان دەرماڵەیان بۆ دابین بکات.

5- دیوان رای خۆی دەردەبڕێت لەسەر خشتەو بەیاننامە و ڕاپۆرتە پەیوەندیدارەکان بە ئەنجامی کارو چالاکیە داراییەکان بۆ ئەو لایەنانەی کە خراونەتە ژێر حوکمی چاودێری داراییەوە و، ڕادەربڕین لەسەر شێوازی ڕێکخستن بەپێی یاساو ڕێسا ژمێرییارییە پەیڕەوکراوەکان، کە تا چ ڕادەیەك لەگەڵ ڕاستی و دروستی ناوەندی دارایی و ئەنجامەکان یەك دەگرنەوە.

6- دەرخستنی بەڵگەکانی گەندەڵی و فێڵکردن و بە فیڕۆ دان و خراپ بەکارهێنان و بێ توانایی لە کاروباری وەرگرتن و خەرجکردن و بەکارهێنانی دارایی گشتی لە ئەنجامی وردبینی و هەڵسەنگاندنی کاروچالاکی فەرمانگەکان.

7- لێکۆڵینەوەو ئاگادارکردنەوە لەو کاروبارانەی پەیوەندییان هەیە بە بەدەستهێنان و خەرجکردن و بەکارهێنانی ماڵی گشتی وەك چۆن داواکراوە لەلایەن ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانەوە.

8- بەدواداچوونی پێڕەو و ڕێنمایەیە دارایی و ژمێریارییە پەیڕەوکراوەکان بۆ ساغبوونەوەی جێبەجێ کردنی و شیاوی و گونجانی لەگەڵ ئەو پێشکەوتنانەی ڕوودەدات لە هەرێم و دیاری کردنی کەم و کوڕیەکان

و پێشکەش کردنی پێشنیار بە هەماهەنگی لەگەڵ لایەنی پەیوەندار بەمەبەستی پێشخستن و گۆڕانکاری لەو یاساو ڕێنماییانەدا.

بەڕێز خليل ابراهيم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

الفصل الثاني

مهام ونطاق عمل الديوان والجهات الخاضعة للرقابة المالية

مهام الديوان

المادة الثامنة:

1- للتأكد من نتائج النشاطات الحسابية والادارية من الوجهة القانونبة والتعليمات المالية المطبقة يحقَ للديوان:

أ- فحص وتدقيق معملات الانفاق بالنسبة للرواتب والمخصصات والمكافآت للتأكد من كيفية الصرف.

ب- التأكد من عدم تجاوز حدود الاعتمادات المالية من الميزانية المصدقة.

ج- التأكد من إستعمال المالية العامة للأغراض التي خصصت لها وتقيم فوائدها والتأكد من عدم الاسراف والتبذير مع تقيم فوائدها.

د- رقابة وتقيم الاعمال والنشاطات وفق مواد هذا القانون.

2- تفتيش وتدقيق معاملات التخمين وتحقق وجباية الموارد للتأكد من ملاءمة الاجراءات المعتمدة وكيفية تنفيذها.

3- تقديم العون الفني في المجالات المحاسبية والرقابية وجميع ما يتعلق بها من أمور إداريةوتنظيمية.

4- تنظيم دورات تعليمية لموظفي الديوان والمؤسسات الحكومية لرفع قابلياتهم وللديوان تأمين المخصصات لهم وفقاً للقوانين المرعية.

5- يبدي الديوان رأيه حول الجداول والبيانات والتقارير المتعلقة بنتائج عمل النشاطات المالية للجهات التي وضعت تحت الرقابة المالية مع ابداء الرأي حول اسلوب تنظيمة وفق القانون والقواعد الحسابية المتبعة للتأكد من مدى ملاءمته مع الحقيقة وتوافقه مع المراكز المالية ونتائجها.

6- إظهار وثائق الفساد والاحتيال والتبذير وسوء الاستعمال وعدم الكفاءة في شؤون التسلم والصرف وإستعمال المالية العامة نتيجة التدقيق وتقيم اعمال ونشاطات الدوائر.

7- التحقيق والتبليغ في الامور المتعلقة بكفائة التحصيل والانفاق وإستعمال الاموال العامة كما هو مطلوب رسمياً من قبل المجلس الوطني الكوردستاني.

8- متابعة الانظمة والتعليمات المالية والحسابية النافذة للتحقق من تطبيقها وكفاءتها وملاءمتها للتطورات المستجدة في الاقليم وتوجيه الانظار الى أوجه النقص في ذلك وتقديم الاقتراحات اللازمة بالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة لتطوير أو تعديل في تلك الانظمة والتعليمات.

لیژنەی یاسایی هیچ تێبینیەکی لەسەر ئەم ماددەیە نیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

بەڕێز دكتۆر دلێر سەرۆكی لیژنەی دارایی، ئێوە هیچ تێبینیەكتان هەیە؟

بەڕێز د. دلێر اسماعیل حقی شاویس:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمەش هیچ سەرنج و تێبینیەكمان سەبارەت بەم ماددەیە نیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

لەبەر ئەوەی دكتۆر جەرجیس نەهاتووە، كاك تاج الدین و كاك دڵزار وكاك جەبار و كاك احمد ، هەر تێبینیەكتان هەبوو، بیدەنە وەزیرەكان هەردووكیان، بۆ ئەوەی دەری ببڕن، كەس لەسەر ئەو ماددەیە قسەی هەیە، ناوتان ئەنووسم، فەرموو كاك كەریم بحری.

بەڕێز كریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من دوایی كە بیروڕا دەربڕا ئەو كاتە منیش ڕای خۆم دەڵێم، چونكە خۆت داوات كردووە وەكو لیژنەی یاسایی دەست بڵند بكەم.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

نەمزانی قسەكەی خۆم جێبەجێ ئەكەیت، خاتوو فەخریە فەرموو.

بەڕێز فخریە مصطفى محمد علی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

پشتگیری لە لیژنەی یاسایی و لیژنەی دارایی ئەكەم، بەڵام هەندێك غەڵەتی زمانەوانی تێدایە، كە لیژنەی یاسایش ئاماژەیان پێكرد، لێرەدا هەندێك شتی زیاد هەیە، لە خاڵی أ- فحص وتدقیق معملات، معاملات بە (ا) ئەنووسرێت، ج- التأكد من إستعمال المالیة العامة للأغراض التي خصصت لها وتقیم فوائدها ئەوە لێرەدا زیادەیە، لێرە دووجار دووبارە كراوەتەوە، تەقیمیش بە دوو (یا) ئەنووسرێت، من پێم باشە بڵێین للأغراض التي خصصت لها والتأكد من عدم الاسراف والتبذیر مع تقییم فوائدها. 4- تنظیم دورات تعلیمیة للموظفي لێرەدا ئەو لامەی موەزەفین زیادەیە لموظفي. 7- التحقیق والتبلیغ في الامور المتعلقة بكفائة كەفائەكە وا نانووسرێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك سعدالدین فەرموو.

بەڕێز ملا سعدالدین عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

وەڵڵاهی من نازانم بۆ لەم ماددەی هەشتەدا ئەو(ئەلف وباو جیم)ە هەیە، بەخۆی بەیەك صیاغە باشترە، فحص وتدقیق معاملات الانفاق العام، ئەگەر بڵێین الانفاق العام، ئاوا تەسقیف ناكرێت، نەك بڵێین للرواتب والمخصصات والمكافآت هەر بڵێین فحص وتدقیق معاملات الانفاق العام ئاوا باشترە، لەپاشان للتأكد من كیفیة

الصرف، نا چونكه كيفية الصرف، ڕاسته عايدى ڕەقابەى ماليه، بەس ئيشى ديوانى چاودێرى سەلامەتى صەرفە، كه لەماددەكانى تر ڕوون ئەبێتەوە، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن:

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نورى:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

من چەند خاڵێكم هەيە، ئەگەر بكرێت، ڕەئى خۆتانى لەسەر بدەن، له بڕگەى ب- التأكد من عدم تجاوز حدود الاعتمادات المالية من الميزانية المصدقة. دەست خۆشى لەم خاڵه ئەكەم، بەڵام لەهەندێ جاردا ئەبينين، له ئيعتيماداتى مالى زۆر كەمتر سەرف كراوە، ئەويش هۆيەكە، ئەبێ لێكۆڵينەوەى لێ بكرێت، بۆچى ئەو ئيعتيمادە ماليه بەتەواوەتى سەرف نەكراوە، ئەمه لەكوێدا بەتەواوەتى بۆمان ڕوون ئەبێتەوە، لەخاڵى ج- التأكد من إستعمال المالية العامة للأغراض التي خصصت لها وتقيم فوائدها والتأكد من عدم الاسراف والتبذير، ئێمه دائيمەن، جەخت لەسەر ئەوە ئەكەينەوە، كه الاسراف والتبذير نەكرێت و دەست خۆشى ئەكەين، بەڵام زۆر جاريش هەيه تەقييمه ئەكرێت، ئەو تەقييمه ئەبێته هۆى ئەوەى كه زۆر له پڕۆژەكان، زۆر لەكارى وەزارەتەكان، بەڕاستى دوا ئەكەوێت بەهۆى ئەو تەقييمه و دەستگرتنەوە، ئەويش ئەبێ بگەڕێين بەدوايدا بۆ ئەوەى بزانين هۆكەى چيە؟، بۆ تەقييمه نەكراوە؟ بۆ بودجەيەك دائەندرێت لەكاتى خۆيدا سەرف ناكرێت؟، پارەكەشى كه ئەمێنێتەوە ئەگەڕێتەوە بۆ وەزارەت، ئەمه خاڵێكه، خاڵى سێيەم وچوارەم: من پێم باشه، كه ئەڵێت: 3- تقديم العون الفني من المجالات المحاسبية والرقابية وجميع ما يتعلق بها من أمور إدارية وتنظيمية.

4- تنظيم دورات تعليمية لموظفي الديوان والمؤسسات الحكومية لرفع قابلياتهم، ئەمه دوو شتن هەردووكيان يەك مانايان هەيه، بۆيه وا باشتره بكرێن بەيەك، چونكه هەردووكى يەك مەبەستيان هەيه، ئەويش تەقديمى عەونى فەنيه، له خاڵى شەشدا ئەمه من زۆر دەست خۆشى لێ ئەكەم، بەڵام ئەبێ زياتر ڕوون بێتەوە، 6- إظهار وثائق الفساد والاحتيال والتبذير وسوء الاستعمال وعدم الكفاءة في شؤون التسلم والصرف وإستعمال المالية العامة نتيجة التدقيق وتقييم اعمال ونشاطات الدوائر. إظهار وثائق الفساد ماناى شەفافيەتە، من پێم خۆشه لێرەدا هەركامێك لەو بەڕێزانه، ميكانيزمى ئەم إظهار وثائق الفسادة، چونكه ئێمه ئەزانين ئەو بەڕێزانەى كەوا له چاودێرى دارايى كار ئەكەن، چەندين ساڵه چەندين وەسيقەيان لەلا كۆبووەتەوە، هەتا ئێستا كێشەى هەره گەورەى ئێمه ئەوەيە، كه ئەم وەسائيقانه هيچيان دەرناخرێن، هەمووى ئەمێنێتەوە ياخود ئەدرێت بەلايەنى پەيوەنديدار و هيچ شتێك ناكرێت، ئێمه ئيشمان ئەوێت لەمەودوا، لەبەر ئەوە ئەبێ پێمان بڵێن، چۆن ئيزهارى ئەم وەسائيقه ئەكەن، ئەبێ پێمان بڵێن بۆ ئەوەى ئێمه دەنگى بۆ بدەين، ئەڵێت: 7- التحقيق والتبليغ في الامور المتعلقة بكفائة التحصيل والانفاق وإستعمال الاموال العامة كما هو مطلوب رسمياً من قبل المجلس الوطني الكوردستاني. هەر بڵێين: التحصيل والانفاق داوا ئەكەين ئێمه پێمان بڵێن، ئەوانه ئيشەكەيان زۆر زۆر باش كردووە، كەواته ئەمەش موتەعەليقه

8- بەخاڵی پێشووەوە، هەموو کەموو کوڕییەکیش دەبێ بدرێت، بۆ ئەوەی شتەکان هەمووی ڕوون بێت، متابعة الانظمة والتعليمات المالية والحسابية النافذة للتحقق من تطبيقها وكفاءتها من لێرەدا یەك خاڵی بچووکم هەیە، ئەگەر لێم قبوڵ بکەن، ئێمە تەعلیماتی مالیەمان، خۆمان هەموومان ئەزانین، ئەو کەسەی کەوا لە بواری مالیەدا ئیش ئەکات، ئەزانێ ئەبوابە هەمووی ئەبوابە، زۆر جار هەیە حاڵەتێك دێتە پێشەوە، ئەڵێت ئەمە لەبابی سەرفدا نیە، من نازانم حەقە سەرفی بکەم، بەڵام چونکە بابی مالیە ڕێگام پێ نادات، نازانم چۆن سەرفی بکەم، لەژێر چ بابێکدا سەرفی بکەم، چونکە من ئەزانم سبەی ڕۆژێ ڕەقابەی مالی قسە ئەکات، من بۆ ئەوە پشتیگریان ئەکەم، ئەگەر بتوانن، ئەم تەعلیماتی سەرفەو ئەم تەعلیماتی مالیە، هەر زوو زوو گۆڕانکاری بەسەردا بێت، لەگەڵ ئەو وەزارەتانەدا قسە بکرێت، کە بزانن چ بابێکی تازە هاتووەتە پێشەوە، تەنها ئەو دەقانە نەبێت کەلەلای خۆیان هەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەگەڵ پشتگیریم بۆ قسەکانی سۆزان خان، بەتایبەتی سەبارەت بەوەی شەفافیەت و بڵاوکردنەوەی نەتائیجی ئەو وەسائیق و دیکۆمێنتانە، ئەوە تەبعەن جێگای دەبێتەوە لە ماددەی نۆ بڕگەی یەك، ئەویش بەڕاپۆرتێکی گشتی لە هەموو دەزگاکانی ڕاگەیاندندا، دەتوانین لەوێ جێگای بکەینەوە، دوو تێبینی ترم هەیە، ئەویش لەسەر خاڵی شەشەم، کە باس ئەکات، 6- إظهار وثائق الفساد والاحتيال والتبذير، إظهار خۆی شتێکی لاحیقە، ئەبێ لەپێشەوە بحث عن بێت، من پێم وایە موهیمەی ئەو دیوانە ئەوەیە، البحث عن حالات الفساد والاحتيال والتبذير، تا دوایی، دوایی بڕگەیەکی تری بۆ ئیزافە بکرێت، یاخود ڕستەیەك ئیزافە بکەین، بڵێین: وتبليغ المجلس الوطني لكوردستان بنتائج وتقديم التوصيات اللازمة للمعالجة، ئەوەی بۆ ئیزافە بکەین، هەروەها پێشنیارێکم هەیە، ماددەیەکی تر یان بڕگەیەکی تر ئیزافە بکەین، دیوانی ڕەقابەی مالی صەلاحیەتی ئەوەی هەبێت، زیمەی مالی بەرپرسەکان وەربگیرێت، بەرپرسەکانیش تەبعەن لە گەورەترین پۆستی تا بچووکترین خاوەن پلەی تایبەت بێت، زیمەی مالی مولتەزیم، مندالە قاصرەکانیشی تا خێزانی، وە لە چوار حاڵەتیش بێت، حاڵەتی یەکەم: لە ماوەی شەشت ڕۆژ لە دەست بەکار بوونی، حاڵەتی دووەم: ساڵی جارێك، حاڵەتی سێیەم، لە هەر زیاد بوونێك لە سەروەت و سامانی لەگەڵ دەرخستنی هۆیەکەی، حاڵەتی چوارەم: لە ماوەی شەشت ڕۆژ لە کۆتایی هێنان بە پۆستەکەی، ئێمە پرۆژەیەکمان تەقدیم کردبوو، جەنابی سەرۆك، تەبعەن وەرنەگیرا، بۆیە پێشنیار ئەکەم لێرە جێگای بکرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عەونی فەرموو.

بەڕێز عونی كمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

زۆر سوپاس جەنابی سەرۆك قسەكانی من لەلایەن برادەرانی پێش خۆم كرا، دووبارەی ناكەمەوە زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

سوپاس، كاك تارق فەرموو.

بەڕێز طارق محمد سعید جامباز:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لە هەموو دونیا، ئیستیمارەیەك هەیە، نازانم لەم یاسایەدا بۆ جێگای نابێتەوە، استمارات الذمة المالیة، اموال منقولة وغیر منقولة، ئەوەی پۆستێكی موعەیەن وەردەگرێت، پڕی دەكاتەوە، لە وەختی مەلەكی و جمهوریش هەبوو، چوار لاپەڕە بوو، پڕیان ئەكردەوە، ئەوەی هەیبوو تەسجیل ئەكرا، كە دوایی لە پۆستەكە نەدەما، ئەوجا هەینێ قسە دەكرا، ئایا ئەوەی زیادە كراوە شتێكی تەبیعیە یان نا تەبیعیە، من نموونەیەك دێنمەوە، پێش ئەوەی كە وەزیرەكان لە ئەنجومەنی وەزیرانی ئوردن، پێش ئەوەی سوێندی یاسایی بخۆن دەبوایە ئەو ئیستیمارەیە پڕ بكەنەوە، پێم باشە شوێنی بكرێتەوە لەم یاسایەدا، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێخ جعفەر فەرموو.

بەڕێز جعفر مصطفى معروف:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من لەسەر ماددەی هەشت یەك دوو مولاحەزەم هەیە، بڕگەی أ- هەڵسێت بە پشكنین و وردبینی كردنی گشت مامەڵەكانی ... تا دوایی، بەڕەئی من بۆی زیاد بكرێت، هەركاتێك پێویستی كرد، ئەو كارە ئەنجام ئەدرێت بەبێ ئاگاداری پێشەكی، چونكە زۆر جار ئاگادارییەكی پێشەكی ئەدرێت و ئەو كەسە خۆی ئامادە ئەكات، ئەگەر ئەو تەفتیشە كتوپڕ بێت، باشترە لەڕووی مالییەوە، بڕگەیەكی تر زیاد بكرێت بكرێتە بڕگەی (د) دڵنیا بوون لە چۆنیەتی كڕینی هەموو پێداویستیەكانی فەرمانگەكان، وەكو سەیارات و ئالیات و هەموو ئەجهیزەیەكی ئەلكترۆنی، ئەوەش یەكێكە لە پێویستیەكان، چونكە مەبلەغێكی زۆری پارەی كوردستان لەو بوارەدا سەرف ئەكرێت، لێرەدا هیچ ئیشارەتێكی پێ نەدراوە، بەشی دال لە دوای بڕگەی چوار، ئەگەر بكرێت زیاد بكرێت، یان لەگەڵ ئەو بڕگە بنووسرێت، ناردنە دەرەوەی كادیرانی پسپۆڕ لە بوارەكانی داراییدا بۆ بەشداری كردن لە خولی تایبەت لە بواری داراییدا، ئەوەشی تێدا نەهاتووە، ئەگەر ئەو دوو مولاحەزەیە وەربگیرێت لەوانەیە تۆزێك تێرو تەسەلی بكات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك بارزان فەرموو.

بەڕێز بارزان عبدالله نصرالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پێشنیار ئەكەم بڕگەیەكی بۆ زیاد بكرێت، كە تەواوی گرێبەستەكان بەتایبەتی ئەوانەی كە سەروەی قەومی پێك ئەهێنن، وەك گرێبەستەكانی نەوت، ئەمانە خازعی چاودێری دارایی بن، چونكە ئێمە لە یاسای نەوت وغازی هەرێمی كوردستاندا، هیچ ئالیەتێكمان دیاری نەكردووە، بۆ چۆنیەتی ئیشراف كردنی پەرلەمان، لەسەر ئەو گرێبەستە نەوتیانە، یان تەندەری گرنگ، كە تەندەری ئیستراتیژین و گەورەن، ئەوانە بەبڕگەیەكی سەریح و وازح ئیشارەی پێبدرێت، كە خازعی ڕەقابەی مالی بن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك خەلیل فەرموو.

بەڕێز خليل ابراهيم محمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

خۆی موهیمەی ئەم دیوانە، موهیمەی ڕیقابەی ئیدارییەو هی ڕیقابەی مالیە، ئەنواعی ڕیقابەش هەیە، ڕەقابە لەسەر ئەساسی ئیجرائات، كە چۆنیەتی ئیجرائاتی توند موافقە بۆ ئصولی مالی، بۆ قەواعیدی قانونی و، بۆ ئەنزیمەی مالی عموومەن، لەسەر ئەساسی نەتائیج، یەعنی تەقیمی ئەدا، یەعنی چۆنیەتی ئیستیغلالی ئیمكانیاتی ماددی و ئیمكانیاتی بەشەری، چەند تەحقیقی ئەهداف ئەكەن، چ ئەدائی عامل لە موئەسەساتی حكومەت، ئانیش ئەو پارەی بۆ مەشروعێك دانراوە، ئەو پارە چەند تەحقیقی هەدەف ئەو مەشروعە ئەكات، لێرە پێم باشە، تەوازونێكی باشتر بخەینە بەردەم، هەرچەندە زیاتر فكری ئەوێت، كە ئایا تەوازون هەیە، تكام وایە ئەخیرەن جوابم بدەنەوە، جەماعەت، لازمە ڕیقابەی ئیراداتیش بكەن، هی سەرفیش بكەن، لێرە سەرف زیاترە لە ئیرادات، عادەتەن لە زۆربەی قەوانین تەصنیف ئەكەن، ڕیقابە لەسەر ئیرادات، تەصنیف ئەكەن، ئەڵێن مەسەلەن، تدقيق تحقيق الضرائب بۆ رسومات وهەموو عائیدات، معاملات بيع الاراضي و اموال الدولة، ئەوانە واریداتیش مەسەلەن منح، قەرز، ئەوانە چۆن دێن، مەوزوعی موراقەبەی ئیستیسمارات و هەیئەی ئیستیسمارات، ئەو بڕگەی موهیمە ئەوەشی تێدا بێت، ئەو مەوزوعەی برای بەڕێزم كاك بارزان وتی: نوقتەیەكی زۆر گرنگە، باسی حیساباتی ئیتیفاقیات وعقودو ئەوانەی كرد، لازمە ئەم عقودانە، پێشتر بێنە ئەم دیوانە، تا بتوانێت موتابەعە بكات، مادام موراقەبەی ئیداریش هەیە، قەراراتی موتەعەلیق بە تەعین وتەرقیەو عەلاوات وموخەصەصات وئەو شتانە، یەعنی هەمووی پێویستە وازح تر، لەم مەوزوعەدا ببێت، شتێكی تر هەیە، موتابەعەی هەندێك شەریكات هەیە، ئان هەندێك موئەسەسات هەیە، هەموویان هی حكومەت نین، بەڵكو حكومەت سەهمی تێدا هەیە، ئان ڕوبحی ئەوە بۆ حكومەتە، ئایا ئەوانەش بڕگەیەك موهیمە تێیدا بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

دكتۆرە هالە فەرموو.

بەڕێز د. هالە سهیل وادی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لە خاڵی چوارەم باسی دەورات ئەكات، پێشنیار ئەكەم فەقەرەیەك ئیزافە بكرێت، مع تطبیق العدالة المشمول جمیع درجات الموظفین، یەعنی بۆ نموونە، ئەگەر دەورەیەك هەبێت لەدەرەوەی هەرێم، تەنها مودیری قسمەكان ومودیر عامەكان، تەنها ئەوانە نەگرێتەوە، چونكە تەنها ئەوانە بۆیان هەیە، بچنە ئەو دەورانە، ئەگەر هەموو دەرەجاتی فەرمانبەران مەشمول بێت، زیاتر عەدالەت تەتبیق ئەبێت، لە خاڵی شەشەم پشتگیری كاك جعفر ئەكەم، كە هاتووە، وسوء استعمال دەتوانین ئیزافە بكەین، والتحقیق من قوائم المشتریات، مثل: السیارات والاثاث بۆ ئەوەی، ئەگەر وەزارەتێك بەپێنج سەیارە بەڕێوە بچێت، بیست سەیارەی بۆ نەكڕێت، ئیستیغلال بكرێت پاش دەوامی ڕەسمی یان ڕۆژەكانی هەینی، كە لەسەیرانن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

دكتۆرە شكریە، فەرموو.

بەڕێز د. شكریە رسول ابراهیم:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەڕاستی ڕەقابەی مالیە شتێكی چاكە، ئەگەر بێتو ئەم هەموو ئەركانەی كە ئەكەوێتە سەر شانی، جێبەجێی بكات، لەو باوەڕەدام، هیچ گەندەڵییەك نامێنێت، خاڵێكی تریشم ئەوەیە، كەوا پشتگیری ڕاكانی كاك بارزان ئەكەم لەڕووی ئیتیفاقیات و عقودەكانەوە، خاڵی سێیەمیشم: وەكو برادەران ئاماژەیان پێكرد، هەندێكیان دەست نیشانی شوێنەكەیان نەكردووە، هەندێكیشیان دەست نیشانی ئەو خاڵانەیان كرد لە ڕووی زمانەوانیەوە، جا من هەر لەڕووی زمانەوە، ئیزافاتیشم هەیە، بەنیسبەت خاڵی یەكەم:: أ- فحص وتدقیق معاملات، معاملات نەك معملات، انفاق معاملات العام بما فیها الرواتب، بنسبه للرواتب، ئەوە جوان نەهاتووە، خاڵی ج- التأكد من إستعمال المالیة بكرێت بە الاموال المالیە، ئەوە جوانترە، خاڵی 3- تقدیم العون الفني في المجالات المحاسبیة والرقابیة وجمیع ما یتعلق بها من أمور إداریةوتنظیمیة. ئیزافەی ئەمەشی ئەگەر بۆ بكەن، ومساهمة في وضع وتطویر القواعد والاصول والمعاییر المحاسبیة والرقابیة، خاڵی 5- یبدي الدیوان رأیه حول الجداول والبیانات والتقاریر المتعلقة بنتائج الاعمال ونشاطات الاوضاع المالیة ئەوزاعی بۆ زیاد بكرێت، للجهات التي وضعت تحت الرقابة المالیة ئەگەر بكرێت، الخاضع للرقابه، جوانترە بەڕەئی من، التي وضعت تحت الرقابة المالیة مع ابداء الرأي حول اسلوب تنظیمة وفق القانون بكرێت بە القوانین بەڕەئی من باشترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك كەریم فەرموو.

بەڕێز كريم بحرى عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەڕاستی كاری دیوانی چاودێری دارایی لە ڕووی یاساییەوە لە ئەصڵدا، لەجیاتی پەرلەمان دەسەڵاتی تەشریعی، بەو كارە هەڵدەستێت، بەچاودێری دارایی، بۆیە من بە چاكی ئەزانم وێڕای پشتگیریم لە قسەكانی كاك سەردار، لە بوارێكی تەسكدا، لەبەر ئەوەی ئێمە هەیئەی نەزاهەمان نیە، ڕۆڵی هەیئەی نەزاهە بدرێتە ئەو هەیئەیە، ئەویش بەماددەیەك، من لێرەدا ماددەیەكم ئیزافە كردووە، لە ناو لیژنەی یاسایش ئەوەم وروژاند، بەڵام وەرنەگیرا، ئەویش ئەوەیە ئەڵێت: إحالة المقصر الى السلطة التحقيقية، في حالة ظهور الوثائق الفساد والاحتيال في نتيجة التحقيق في الامور المالية، كما وردت في الفقرة (6) اعلاه من هذه المادة، یەعنی ئەگەر فەقەرەكی وا زیاد بكەن، پێم وایە دەتوانێت دەسەڵاتی نەزاهە ببینێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

زۆربەی تێبینیەكان، زمانەوانی بوو، یان تەوحیدی دوو خاڵ بوو، دەكرێ ئەوانە بدەنە لیژنەی قانونی و لیژنەی مالی بۆ ئەوەی لە ئیعادەكردنی صیاغە چاكی بكەن، مولاحەزەیەك پێش ئەوەی ڕەئی ڕەقابەی مالی وبرادەران وەربگرین، ئەوەی كە دەڵێت إظهار یەعنی كەشف كاك سەردار، هەمووی ئەگرێتەوە ئەو شتەی كە وتت، إظهار مانای وا نیە یەعنی هەر دەری بكات، كەشفی بكات، ڕاپۆرت بنووسێت، تەقدیمی بكات، دواییش ڕەنگە كاك شێخ بایز زیاتر شەرحی بكات، دوو خاڵ باس كرا مەسەلەی گرێبەستەكان، كاك بارزان باسی كرد، بەتەئكید گرێبەستەكانیش و هەموو شتێك كە پارەی حكومەت بێت، موعەرەزە بۆ ڕەقابەی مالی، ئەوە بەدیهیە، هەمووی حەتا پارەی ڕێكخراوەكانیش كە میزانیەیان هەبێت، پارەیان هەبێت لەوەزارەتی مالیە خازعن بۆ ڕەقابەی مالی، یەك نوقتەی گرنگ ئەمێنێ ئەوەی كاك سەردار ئاماژەی پێكرد، مەسەلەی زیمەی مالیە، ڕەقابە ئیشی ئەوەیە، بەدوای ئەو شتانەدا بچێت كەسەرف ئەكرێت، ئەمە نازانم من پشتگیری ئەكەم لەوە، بەس ئەبێت قانون هەبێت، قانونێكی بۆ دەربچێت، قانونێك هەبێت ڕێكی بخات، ئینجا ئەو قانونە سەلاحیەتەكەی ئەدات بەڕەقابەی مالی یان ئەیداتە هەیئەی فەساد، یان ئەیداتە مودەعی عام، بەڵام ئەبێت قانونێكی هەبێت وەكو ئەو پرۆژەیەی كە وەختی خۆی هەر خۆت تەقدیمت كرد، باشە ئێستا وەختی هاتووە، بەتایبەتی كە پرۆژەی دەستورمان لە پێش دەستە، لەپرۆژەی دەستوردا هەیئەی فەساد دادەندرێت، ڕەنگە من پێم وایە، ئەوە ئیشی ئەو هەیئەیە زیاتر، كاك شێخ، برادەرانی ڕەقابە قسەتان هەیە، فەرموون.

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/ وەزیری هەرێم بۆ كاروباری دارایی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

دیارە یەكەم باسی (إظهار) كرا، خۆی إظهار لە نەتیجەی بەحس دێت، ئەگەر ئەو بەحس نەكات، چۆن ئەوان دیار ئەبێت، دووەم: بەنیسبەت وەسائیقەوە، كە باس كرا، هەتاكو ئێستاكە تەقاریری مالی لەلایەن دەستەكانی چاودێرییەوە، لە دیوانی ڕەقابەی مالی بە كاملی ئەدێرە جیهەتی پەیوەندیدار، ئێستا لەمەودوا

جیهەتی پەیوەندیدار، پەرلەمانە، بەتەئکید بە کاملی وەسائیقەکان وتەقریرەکان دێتە ئێرە، لێرەوە جارێکی تر جواب ئەدرێتەوە، تا ئێستا موتەبەع وابوو، لەمەودوا ئەبێتە عائیدی پەرلەمان بەتەئکید، بەنیسبەت ئەوەی کە برادەران هەندێك مولاحەزەیان هەبوو، لێرە لە خاڵی دوودا، ئەڵێت پێشکەوتن، خۆی پشکنینە، تکام وایە ئەگەر ئەوە چاك بکرێتەوە، خاڵێکی تریشیان هەیە برادەرانی ڕەقابەی مالی، لێرەدا بەنیسبەت ئەرکەکانی ڕەقابەی دیوان و ئەو لایەنانەی کە ئەکەونە ژێر حوکمی چاودێری داراییەوە، یەکەم: ئەڵێین ئەرکەکانی دیوان، ئەویش ئەکرێت بەدوو بەشەوە، ئەگەر چاکی بکەن، ئەوە هەر ماددەی هەشتەم، کە ئەڵێت ماددەی هەشتەم بنووسرێت ئەرکەکانی دیوان، لە ماددەی دەیەمدا ئەویش بەشەکەی تریەتی، ئەو تەوصیەی برادەرانە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر ئیجازە هەبێت من ئەوەت بۆ شەرح بکەم.

الفصل الثاني

مهام ونطاق عمل الديوان والجهات الخاضعة للرقابة المالية

مهام الديوان

ماددەی نۆ و دەش، عەمەلی دیوان و جیهاتەکەیە، لەبەرئەوە شتەکە تەبیعی هاتووە، یەعنی ماددەی (هەشت و نۆو دە) عیلاقەی بە فەصڵی دووەمەوە هەیە.

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/ وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی ئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەتی ئەوەی کە ئیرادو مەسروف و خەرجیەکان، ئەوانە تەدقیق کردنی، خۆی کە تۆ کەفائەتی ئەدائت هەبێت، هەموو شتێکی تێدا دەر ئەکەوێت، وە قەت خەرجیەکان تەدقیقی تەواو ناکرێت، ئەگەر بێت وتۆ پێشتر ئیرادات وەرنەگریت، ئەوە شتێکی عەمەلیە لە تەدقیقدا، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کەواتە کاك سەردار موقتەرەحەکەت بەو شەرحەی من ڕازی ئەبیت، سەحبی ئەکەیتەوە یان نا فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من بەس تەوزیحێکم هەیە، ئێمە ئەمڕۆ بەس لێرە ئەو سەلاحیەتەیان بدەینێ، ماددەیەك ئیزافە بکەین صیاغەکەشم نووسیوە، نۆیەم: التأكد من سلامة الذمة المالية للملتزمون(المسؤولين الحكومين) مەبەست چیە لێرەدا، ئێمە وەختی خۆی کە قانونەکەمان داڕشت، کردبوومانە لیژنەیەکی تایبەتمەندی پەرلەمان، لە فراکسیۆنە جیاوازەکان، دوایی پێشنیارەکان زۆر هاتن، وتیان ئەبێ هەیئەیەکی جیاواز بێت، هەیئەی جیاواز، میزانیەیەکی گەورەی ئەوێت، بینایەی ئەوێت، ئێستا ڕیقابەی مالیمان هەیە، یەکسەر سەلاحیەت ئەدرێتە ئەو، بەلام ئەمڕۆ ئێمە ئەگەر تەنها ئەو سەلاحیەتەیان بدەینێ، دوایی قانونەکەشمان حازرە،

قانونەکـە تەقـدیم ئەکـەین، ئەگـەر ئـەمڕۆ ئـەو پێشـنیارە وەربگیرێـت، پێشـکەوتنێکی گەورەیــە لــە چارەسەرکردنی کێشەی گەندەڵی، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ڕەئیتان لیژنەی قانونی و برادەرانی رەقابە لەسەر ئەوە، خۆی ئـەوە لـە ڕاسـتیدا ئەگـەر قانونەکـە هـەبێت، ئەو ماددەیە ئەو دەسەڵاتە دەدرێتە ئەوان، یان ئەدرێتە هەیئەی فەساد مـن نـازانم، بـەڵام مەسـەلەن ئێسـتا ئەوە تەتبیق ئەبێت لەسەر سەفیرەکان، کە دا ئەندرێت، پێش ئەوەی دەست بەکار بن، ئیستیمارەیەك هەیە لـە وەزارەتـی دەرەوە، پـڕی ئەکەنـەوە، زیمـەی مالیـان چیان هەیـە، دەبـێ لـەوێ بنووسـرێت، جـا هەریەکـە ئەنجومەنی وەزیران بەنیسبەت وەزیرەکانی خـۆی، دەبـێ بینووسـێت، ئەگـەر قانونەکـە دەرچـوو، جانـازانم هەیئەی نەزاهە بەو ئیشە هەڵئەسێت، یان ڕەقابە، ئەوە زۆر وازح نیە، بیخەینە ئێـرە دوایـی لەقانونەکـەدا بوو بەمەسئولیەتی هەیئەی نەزاهە، تۆزێك گرانە، ئەگینا من لەگەڵ تۆدام، ئەگەر قانونەکە دەرچوو تێیدا بوو، هەیئەی نەزاهە یەعنی مەوزوعەکە عائیدی هەیئەی نەزاهە بوو، ئەوە پێویست ناکـات، ئەگـەر ڕەبـتی ڕەقابە کرا، ئەو وەختە بەماددەیەك لەوێ ئیلزامی ڕەقابە ئەکرێت، بۆ بەدوادا چوونی، من تەسـەورم وایـە، کاك دکتۆر فوئاد فەرموو.

بەڕێز د. فؤاد احمد محمد بابان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بڕگەی هەشتەم، لە عەرەبیەکەو کوردیەکەشدا جیاوازییەکیان هەیە، بەڕاستی باسی یاسا کراوە لە کوردیەکەدا، لە عەرەبیەکەدا باسی نەکردووە، وا باشە لە بڕگەکەدا بکرێت بە بمتابعة القوانين والانظمة نەك تەنها الانظمة، لە کوردیەکەشدا، ئەگەر تەماشا بکەین، لە دواییەکەدا ئەڵێت، بەمەبەستی پێشخستنی گۆڕانکاری لەو یاساو ڕێنماییانەدا، لەبەر ئەوە باسی یاسا کراوە، بەڵام لە عەرەبیەکەدا ئەڵێت: تعديل في تلك الانظمة والتعليمات باسی یاسا نەکراوە، لەبەر ئەوە ئەگەر یاسا دابندرێت لەپێشەوە، نەك هەر الانظمة والتعليمات، وا باشە لە بڕگەی جیم گۆڕانێکی تێدا بکرێت، ج- التأكد من إستعمال المالية العامة، ئەوە بکرێت بە مالی عام، چونکە تۆزێك لەنگە، دوایش لەجیاتی تقيم فوائدها بکرێت بە ضمان كفائة استخدامە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

پێم باشە ئەوانەی وردە مولاحەزاتیان هەیە، بە وەرەقەیەك بیدەنە لیژنەی قانونی، ئەوە تەبیعیە، لە ئیعادەی صیاغەدا ئەوانە چاك ئەکرێتەوە، تەنها نوقتەی موهیم، چارەسەرمان کرد ئەوەی کاك سەردار، سەحبی پێشنیارەکەی ئەکات و ئیهتیمام بەپرۆژەکە ئەدات، بەنیسبەت زیمەی مالیەکە، کاك جمال و کاك عادل قسە ئەکەن، فەرموو کاك جمال.

بەڕێز جمال محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەحەقیقەت، ئەگەر لە کۆمەڵگای مەدەنی سەیری ئیش وکار و مەهامەکانی ئەم دام و دەزگایە بکەین، تەنها دەوائیری حکومەت ووەزارات ناگرێتەوە، ئێمە بەڕاستی مواجەهەی خەتەرێکی گەورەین، ئەوانەی کە ئیش وکاریان هەیە، ئەوانەی تیجارەت ئەکەن، ئەوانەی بازرگانی ئەکەن، ئەوانەی یەعنی بەشێوەیەك بەهەوەسی خۆیان سعر دائەنێن، بەهەوەسی خۆیان کار ئەکەن، و بەهەوەسی خۆیان شت ئەکەن، نەشوناماکەیان زۆر زۆر فراوان وگەورەیە، لەبەر ئەوە بەڕەئی من مەهامی چاودێری کردنی بازرگانەکان، ئەگەر لە شوێنێکدا جێگای بکرێتەوە، زۆر پێویستە بۆ ئەوەی بتواندرێت، زەبتی بازاڕ بکرێت، ئەمە یەکێکە لە هەرە شوێنە گرنگەکان، یەعنی ئیشوکاری ئەم دائیرەیە تەنها دەوائیرو فەرمانبەران ومەسئولین نەبێت، بازرگانەکان و ئەوانەشی کە تیجارەت ئەکەن، هەر کەسێك لە شوێنێك کار ئەکات، مەفروزە ناوی هەبێت، لە سیستەمی نوێدا، سیستەمێکیان هەیە، پێی ئەڵێن (ئادد) کۆمپیوتەر خۆی هەڵی ئەبژێرێت، ئیمڕۆ (ئەحمەدی مەحمود) هەڵ ئەبژێرێت، مەسەلەن پاش فەترەیەکی تر یەکێکی تر هەڵ ئەبژێرێت، لیژنەیەکی تەدقیقی ئەچێت، ئەم برادەرەی کە ناوی هاتووە، بە ئەوراقەکانیدا ئەچنەوە، چەندی کڕیووە، بە چەندی فرۆشتووە، چەند قازانجی کردووە، بۆ ئەوەی زەبتی بازاڕ بکرێت، چونکە بەحەقیقەت، ئێمە گەورەترین موشکیلەمان ئەمڕۆ لەناو بازاڕدا هەیە، چونکە بەبێ حیساب تاجیرەکانمان دەوری خۆیان ئەبینن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك جەمال ئەوە ڕیقابەی تیجارییە، عیلاقەی بە بازاڕەوە نیە، ڕەقابەی مالیە، ڕەقابەی مالی هی حکومەتە، ئەموالی عامە یەعنی ئەموالێك کە لە وەزارەتی مالیەوە سەرف ئەکرێت، بازاڕ لیژنەی تری هەیە، محافز دەری ئەکات، لیژنەی تیجاری دەری ئەکات، ڕەبتی نیە، نوقتەی نیزام نەبێت، لە نیوەیدا ئەیبڕم سۆزان خان، فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

جەنابت لە میانەی ئەو گۆڕانکارییانەی کە برادەران لەقسەکانیاندا کردیان، سەلاحیەتت دا بەلیژنەی یاسایی کە دوایی، ئێمە تەقدیمیان بکەین، ئێمە قەت وامان نەکردووە، ئەگەر ئەو گۆڕانکاریانە ئەتانەوێت بیخەنە ناو یاساکەوە، یەکسەر خۆیان ئێستا نەصەکە ئەگۆڕن، بۆ ئەوەی ئێمە دەنگی لەسەر بدەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

جارێ ئەوەلەن: ئەو قسانەی کە تۆ کردت، شەرت نیە، ئەوەی کاك سەردار خۆم پێم وت، بۆم شەرح کردو، سەحبی ئیقتراحەکەی ئەکاتەوە، باشە ئێستا ئەیخەمە دەنگەوە، کاك سەردار داوا ئەکات، کەلێرەدا، فەرموو کاك عادل.

بەڕێز عادل محمد امين:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من روونکردنەوەیەك ئەدەم، پشتگیریە لە ڕەئیەکەی تۆ، ئەوەی کاك تارق باسی کرد، کە زیمەی مالیە، لە ئوردن قانونێك هەیە، بەناوی قانون اشهار الذمة المالية، یەعنی ئەوە لێرە جێگای نابێتەوە، پێویستە بە قانونێکی تایبەت پرۆژەیەکی بۆ ئامادە بکرێت و تەقدیم بکرێت، ئەوە یەك: دوو: سەبارەت بە فەسادی ئیداری، دیسان قانون هەیە، قانون هيئة الفساد الاداري، یەعنی ئەبێت بەدوو قانونی جیا، دوایی لەو قانونەشدا هاتووە، ئەشخاصەکان کێن کە شمولیان ئەکات، ئیشهار زیمەی مالی وەزیرەکان، ئەندام پەرلەمان، سەرۆك وەزیران، دیاری کراوە، ئینجا ئیجرائاتێکی دوورو درێژی هەیە، ئەوەی کاك تارق باسی کرد، تەنها فۆڕمەکەیە پڕ ئەکرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك زانا فەرموو.

بەڕێز قادر سعيد خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەکاتێکدا کە زۆر بەجدی پشتیوانی کاك سەردار ئەکەم، لەسەر مەسەلەی ئیشهاری زیمەی مالی، بەڵام پێم وایە هیچ پەیوەندی بەدیوانی چاودێری داراییەوە نیە، چونکە ئەو دیوانە تایبەتە بە مالی عام، پەیوەندی بە دەزگای نەزاهەوە هەیە، جێی خۆشیەتی پەلەی لێ بکرێت، پرۆژە یاسایەك پێشکەش بکرێت ودەنگی بۆ بدرێت، یەك خاڵی تریشم هەبوو، ئەگەر لێم وەربگرن، ئەویش سەبارەت بە خاڵی ب- التأكد من عدم تجاوز حدود الاعتمادات المالية من الميزانية المصدقة. لەبەر ئەوەی ئێمە تەقریبەن بێ ئومێد بووین لە حکومەتی هەرێم، حساباتی خیتامی خۆی بنێرێت بۆ پەرلەمانی کوردستان، با ئەم دیوانی چاودێرییە ڕاپۆرتێکی ساڵانە بداتە پەرلەمان، لەسەر چۆنیەتی سەرف کردنی میزانیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس، بەڵام ئەوە ئەو قانونە خۆ بۆ یەك ساڵ نیە، ئەم ساڵ تەقدیمیان نەکردووە، ئەو قانونە بۆ بیست ساڵی تریشە، کاك شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناصح حيدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیارە زۆر بەی زۆری بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان لەگەڵ ئەوەدان کە ئەوەی کاك سەردار وتی لەم یاسایەدا جێگای نابێتەوە، منیش پشتگیری ئەو ڕەئیە ئەکەم، ئەوەی کاك سەردار ئەڵێت، نزیکی ئیشوکاری هەیئەی نەزاهەیە، چونکە عیلاقەی بەزەوابتێك هەیە، ئەو زەوابتەش پێویستە بەیاسایەك بکرێت، ئەوەی کە لەهەیئەی دیوانی ڕەقابە هاتووە، هەمووی عیلاقەی بەموازەنەوە هەیە، ئەوەی کاك سەردار دەڵێت هەندێ خاڵ دەگرێتەوە خارجی موازەنەیە، چۆن موراقەبە ئەکرێت، جا لەبەر ئەوە دەبێ یاسایەکی تایبەتی هەبێت، ئەو یاسایەش لە پەرلەمان دەبێ پەسەند بکرێت، ئێمە لەپرۆژەی دەستوری هەرێمی کوردستانیش

هەیئەی نەزاهەمان داناوە، بەهەیئەیەکی موستەقیل، بۆیە بەقەناعەتی من، ئەوە جێگای لێرە نابێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک دکتۆر کەمال فەرموو.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کاری ئەم بەڕێزانە لیژنەی چاودێری دارایی، چاودێری ماڵی میللەت ئەکەن، ئەو بودجەیە ئەو میزانیەی کە هەمانە، کە ئەو وەزارەتانە، پەرلەمان، سەرۆکایەتی هەرێم، حکومەت چۆن سەرفی ئەکات، بەوە ئەو مومتەلەکاتەشی کە هەیە، هەمووی هی میللەتە، پەرلەمان هی میللەتە، سەرۆکایەتی هەرێم هی میللەتە، حکومەت هی میللەتە، دائیرەکانیش هەمووی ماڵی میللەتە، ئەمان بەپێی یاسا لێی ئەکۆڵنەوە بزانن لەکوێ ئیستیفادە ئەکەن، ئەوانەی کە بەڕێزان کاک سەردار و هەندێك لە برادەران باسیان کرد، ئەوە بەیاسایەکی تایبەت دەرئەچێت، ئیشی ئەم بەڕێزانە نیە، کە یاسای پێ دەرچوو ئەوجا ئەم بەڕێزانە ئیستینادەن بەو یاسایە بەدوادا چوون ئەکەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک سەردار دوا ڕەئیت، فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من وەکو قانونیەك هیچ قانونێکم نەدیووەو هیچ ماددەیەکیشم نەدیووە، بڵێن ئەو سەلاحیەتە هی هەیئەی نەزاهەیە یاخود هی دیوانی چاودێرییە، وەکو موشەریع تۆ چ قانونێك دا ئەنێیت ئیتر ئەوەیە قانونەکە، لێرە حەز ئەکەم ئاماژە بەیەك خاڵ بکەم، 6- إظهار وثائق الفساد والاحتيال والتبذير، ئەوە ئالیاتی ناوێت، یەعنی چۆن کەشفی ئەکات، چۆن ئیحتیال کەشف ئەکات، ئەگەر ئالیاتی بۆ دانەنێین، یەك لەو ئالیاتانە مەسەلەی زیمەی مالییە، من تەبعەن ئەزانم، قانونەکانی هەموو وڵاتەکانم خوێندووە، زۆربەیان پێی ئەڵێت، قانون من اين لك هذا، لەگەڵ هەندێك لەبرادەران قانونەکەشمان ئامادە کردبوو، یەعنی پێی وەرنەگیرا، بەهەر حاڵ بۆیە ئەوەی کە داوا ئەکەین، تەنها ئەمڕۆ سەلاحیاتەکەی بدەینە دیوانی چاودێری ودوایی قانونەکە تەقدیم ئەکەین، دوا ڕەئیش هی ئێوەی بەڕێزە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

موفتەرەحی کاک سەردار، فەرموو یا شێخ.

بەڕێز فتاح عبدالله نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە ئەو ماددەیە زۆر قسەی لەسەر کرا، ئەگەر چی تەعاروزێك دروست ئەکات لەگەڵ ماددەی یازدەم، جا بۆیە من داوا ئەکەم لێرە ئەو ماددەیە هەڵبگیرێت، چونکە ماددەی یازدەم ئەگەر چاوێکی پێدا بخشێنی.

المادة الحادية عشرة:

للديوان حق الاطلاع على الوثائق وملفات المعاملات العلنية والسرية ذات العلاقة بالاعمال المالية،..... تا كۆتایی، ئەو ماددەیە، چارەسەری هەموو ئەو شتانە ئەكات، بۆیە من داوا ئەكەم یان ماددەی هەشت هەڵبگیرێت، یان ماددەی یازدە كە هات ئەبێ هەڵبگیرێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەوە دوو شتی جیاوازە یا شێخ، ماددەی یازدە شتێكی تایبەتی تری تێدایە، ئێستا قسەی زۆرمان كرد، باشە دەی فەرمووو كاك بارزان.

بەڕێز بارزان عبدالله نصرالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

یەك: تۆ ئیشارەتت بەوەدا كە گرێبەستە نەوتیەكان ئەوە شتێكی بەدیهیە، ئەركی دیوانی چاودێری داراییە، من پرسیارێك لە دیوانی چاودێری دارایی ئەكەم، بزانم ئاگایان لە هیچ هەیە، كردوویانە ئەو كارە؟ دوو: لەماددەی دوازدەدا ئیشارەت بەوە دراوە، كە گرێبەستە گشتیەكان بۆ منح، قەرز، تەسهیلاتی حكومی، ئیشارەت بەهیچ شێوەیەك بەوە نەدراوە، لەبەر ئەوە حەقە بەبڕگەیەكی سەریح و وازح وەك خاص ئەوە ئیشارەتی پێبدرێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

دوا كەس قسە ئەكات، ئیتر ڕێ بەكەس نادەم، فەرمووو دكتۆر ناصح.

بەڕێز د. ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەو پێشنیارەی كاك سەردارو كاك تارق كردیان، یان ئەوە كاك عادل كردی هیچیان موعارزی یەكتری نین، ئەتواندرێت بەتەنها ئەو یاسایە دەربكرێت، وە ئەتواندرێت لێرەش جێگای بكرێتەوە، یەعنی تەعاروز ناكات، كاك سەردار راست ئەكات، ئێمە موشەرعین، ئێمە ئەتوانین لێرە بڵێین كە لێرە ئەكرێت، یان بەیاسایەكی تر دەربچێت، لەبەر ئەوە ئەمێنێتەوە سەر بڕیاری ئەندامانی پەرلەمان، لێرە ئەوە جێگای بكرێتەوە، یان لەیاسایەكی تردا بێت؟ سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

فەرمووو كاك سعدالدین، بەناوی نوقتەی نیزامی قسە ئەكەن و واش نیە.

بەڕێز ملا سعدالدین عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

وەكو نوقتەی نیزامی، كە دەڵێت رەقابەی مالی لە تەهیوئەی خوتەی سەنەوی، لە مەجالی كەشف و تەدقیقات، ئەوەیە، دەڵێت فی مجال التعاون مع هیئە التزاهە، لەو تەقریرانەی كەوا تەقدیمی ئەكات، كە بۆ ئەنجومەنی وەزیران و ئەنجومەنی نیشتمانییە، یەكێك لەو تەقریرانەی كەوا تەقدیمی ئەكات، تەقدیمی نەزاهەی عامیشی ئەكات، بۆ روونكردنەوە بوو، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئێستا موقتەرەحی كاك سەردار كە سێ، چوار ئەندام پشتگیرییان لێ كرد، دەڵێت فەقەرەیەك زیاد بكرێت، كە دیاری زیمەی مالی بكات، ڕەئیەكەی موقابیلیش ئەڵێت، ئەوە ئەبێ بەقانونێكی جیاواز دەربچێت، واتە لەسەر مەبدەئەكە كەس خیلافی نیە، كە دەبێت زیمەی مالی هەبێت، قانونی هەبێت و رەقابەی مالی لەسەر هەبێت، كەس لەسەر ئەوە خیلافی نیە، بەڵام موقتەرەحی كاك سەردار ئەوەیە ئەڵێت، لێرە با بەفەقەرەیەك زیاد بكرێت، ئەوەی تریش ئەڵێن، نەخێر ئەبێ قانونی بۆ دەربچێت، ئێستا ئەوە دەخەمە دەنگەوە كێی لەگەڵدایە؟ كەئەو فەقەرەیە لێرەدا زیاد بكرێت، بادەستی بڵند بكات تكایە، فەرموون دەیژمێرم، 28 دەنگی هێنا، كێی لەگەڵدا نیە؟ واتە بەتەنها قانونی بۆ دەربچێت، 37 كەواتە لێرە داناندرێت، سۆزان خان تۆ تەحدیدەن چیت پێ باش بوو كە زمانەوانی چاك بكرێت و وەرمان نەگرتووە، فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

كە ئەڵێین ب- التأكد من عدم تجاوز حدود الاعتمادات المالیة من المیزانیة المصدقة. وتم لەگەڵ جیمدا، خۆ ئێمە هەر باسی ئەوە ئەكەین، كە ئیسراف و تەبزیرە تەقصیریش بخرێتە سەری، چونكە تەقییمیش بەشێكە لەوانەی كە ئەبێت، تۆ ئاگاداری بیت، سەبارەت بەخاڵی شەشەمیش، باسی ئەوەم كرد، كە میكانزم اضهار وثائق الفساد، باسی بكەن بۆمان، من پرسیارەكانم لەوەزیری مالیە بوو، بەڵام هیچیان جوابیان نەدامەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

لێرە ئەو قانونەی كە موناقەشەی ئەكەین، عیلاقەی بەهەردوو وەزیری مالیەوە نیە، بەڵام وەكو وەزیر تەمسیلی حكومەت ئەكەن لێرەدا، ئەگینا وەزیری مالیە فەقەت ناحیەی مەعنەوی حەز ئەكەن یاساكە بەقوەت بێت، چونكە كاریان ئاسانتر ئەبێت، بۆ ئەوەی باشتر ئەو پارەیە سەرف ببێت، من نازانم ئەو پارەیە، با جواب بدەنەوە، مەسئولیەتیان لەسەرفە، مەسئولیەتیان لە عەدەم سەرف نیە، جیهەتی تر هەیە، لە عەدەم سەرف، مەسئولیەت ئەگەر عدم سرف بێت، ئەوە مەسئولیەتیانە، مەحاسەبە دەكرێت، فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من باس لەوە ئەكەم، چونكە ڕۆژانە خەڵك دێت گلەیی لەلای ئێمە ئەكات، لەوانەیە نەگاتە لای جەنابت، بەڵام گلەیی لە ئێمە ئەكات، یەكێك لەسەرۆكی زانكۆكان، كەداوای تانكیەكی كردووە، بۆ زانكۆكەی پارەی بۆڕییەكەی بۆ سەرف كراوە، بەڵام هی تانكیەكەی بۆ سەرف نەكراوە، ئەوە مەئساتە، ئەی ئەوە نابێ موحاسەبە بكرێت، خۆ قەیناكە دەستی خۆش بێت، دڵی بەپارەی حكومەتەوە ئەلەرزێ، بەڵام خۆ ئەبێت، بیر لەوەش بكاتەوە، ئەو سەرۆكی زانكۆیە پێویستی بەو تانكیە هەیە، بۆیە داوای كردووە، لەبەر ئەوە تەقصیریش ڕجا ئەكەم بەهەموو نەوعێك باسی تێدا بكرێت لەناو ئەم یاسایەدا، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

فەرموو برادەران ڕەئیتان چیە لەسەر ئەوە، هیچ ڕەئیتان نیە؟ سۆزان خان با من جوابت بدەمەوە، ئەوان جوابیان نەدایتەوە، ئەوەلەن: ئەو فەقەرەی كەهاتووە، تأكد لە ئیستعمال پارەكەیە، لە حدودی میزانیە، ئەوە ئەركێكی حیسابی سرفە، تەجاوز نەكردنی تەخصیصات، ئەوە بڕاوەتەوە، بەڵام لە فەقەرەی حەوتدا، دەڵێت: 7- التحقیق والتبلیغ في الامور المتعلقة بكفاءة التحصیل والانفاق وإستعمال الاموال العامة، لێرەدا ئینفاقەكە ئەو مەوزوعەی كە تۆ دەیڵێیت دەیگرێتەوە، یەعنی ئەوەی تۆ دەیڵێیت ئینفاقەكە بۆ نەكراوە، كما هو مكتوب من قبل المجلس الوطني، یەعنی ئەنجومەنی نیشتمانیی داوای جێبەجێكردنی قانونەكان دەكات، داوای پێداویستی خەڵك ئەكات، ئەوەی تۆ دەیڵێیت لێرەدایە، نازناز خان فەرموو.

بەڕێز نازناز محمد عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

وابزانم ئەوەی كە سۆزان خان داوای ئەكات، لەماددەی سیازدەهەمدا هاتووە، لە فەقەرەی ب- پشتگوێ خستن و كەم تەرخەمی كە دەبنە هۆی ون بوون و بەفیڕۆدانی دارایی گشتی یاخود گەیاندنی زیان بە ئابووری نیشتمانی. ئەو كەمتەرخەمییە بۆ ڕەچاونەكردنی ئەو شتانە ئەبێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

وابزانم كاك سەركیسیش ئەیویست هەمان شت بڵێت، فەرموو.

بەڕێز سركیس ئاغا جان/وەزیری دارایی وئابووری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەگەر سەیری خاڵی یەكەم فەقەرەی (دال) بكرێت، هاتووە، د- چاودێری و هەڵسەنگاندنی كاروچالاكی بەپێی بەندەكانی ئەم یاسایە. دیوانی چاودێری دارایی دێت تەقیم ئەكات، ئەوەی بەڕێز سۆزان خان فەرمووی لەو حاڵەتەدا، چاودێری دارایی كە بودجەكە سەرف ناكات، وەكو كەموكوڕییەك، لە ڕاپۆرتەكەی خۆی دەینووسێت و داوای ئیجرائات ئەكات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

من زۆر ڕاپۆرتی ڕەقابەی مالیم دیوە، كە ڕەخنە ئەگرێت، كە هەڵنەساوە بەدابین كردنی مەسەلەن زۆپا بۆ فەرمانبەرەكان، با وادابنێین، دیومە كە مولاحەزەیان كردووە، زستان هاتووە سەرۆكی دائیرەكە زۆپای نەكڕیوە، ئەدائی فەرمانبەران كەم بووەتەوە، وەكو مولاحەزەیەك نووسیویەتی، ئەو شتە لە سێ جێگادا، لەماددەی حەوت وهەم ئەوەی جەنابی وەزیری دارایی ئیشارەتی پێدا، هەم ئەوەی نازناز خان ئیشارەتی پێدا، بەوانە جوابی تۆ دراوەتەوە، ئێستا ماددەكە دەخەمە دەنگەوە، بە تەعدیلاتی زمانەوانی و بەوەرگرتنی مولاحەزەی بەڕێزتانیش، كێی لەگەڵدایە؟ با دەستی بڵند بكات تكاتە، كێی لەگەڵدا نیە؟ بەكۆی دەنگ ماددەكە قبوڵكرا، داوا لە لیژنەی یاسایی ئەكەم، كە ئیعادەی صیاغەی فەقەرەكان بكەنەوە، بەپێی ئەو مولاحەزاتانەی كەوا دران، بۆ ماددەی نۆیەم تكایە.

بەڕێز دلێر محمد شريف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی نۆیەم:

یەکەم: دیوان راپۆرتێکی ساڵانە دەدات بە سەرۆکایەتی هەرێم و ئەنجومەنی نیشتمانیی و ئەنجومەنی وەزیران کە تیایدا بۆچوون و تێبینیەکانی تایبەت بە بارودۆخی دارایی وکارگێڕی و ئابووری لە بواری چاودێری دارایی لەسەر وەزارەت و ئەو لایەنانەی دەکەونە ژێر حوکمی چاودێریەوە، هەروەها ڕاپۆرتەکە کورتەیەك لە کارو چالاکیەکانی دیوان لە ماوەی ئەو ساڵەدا لەخۆ دەگرێت.

دووەم: دیوان بۆی هەیە راپۆرت بدات بە سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتمانی و سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران کاتێك بابەتێکی گرنگ لە بواری چاودێری و هەڵسەنگاندنی کاروچالاکی دارایی و کارگێڕی و ئابووری دێتە پێشەوە.

بەڕێز خليل ابراهيم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة التاسعة:

أولاً: يقدم الديوان تقريراً سنوياً الى رئاسة الاقليم والمجلس الوطني ومجلس الوزراء، يبين فيه ملاحظاته عن الوضع المالي والاداري والاقتصادي في مجال الرقابة المالية عن الوزارات والجهات الخاضعة للرقابة ويحوي التقرير ملخصاً عن اعمال الديوان ونشاطاته خلال تلك السنة.

ثانياً: للديوان الحق في تقديم تقرير الى رئاسة المجلس الوطني ورئاسة مجلس الوزراء عن اي موضوع مهم يظهر في مجال الرقابة وتقييم الاعمال والنشاطات الماليةوالادارية والاقتصادية. لیژنەی یاسایی هیچ تێبینی نیە، لەسەر ئەم ماددەیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دکتۆر دلێر ئەی لیژنەی دارایی تێبینی نیە؟

بەڕێز د. دلێر اسماعيل حقی شاويس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لیژنەی دارایش هیچ تێبینیەکی سەبارەت بەو ماددەیە نیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ڕەچاوی ئەوە بکەن، کە ئێمە ئومێد ئەکەین ئەم قانونە ئەمڕۆ تەواو ببێت، بۆ ئەوەی سبەی بچینە سەر یاسای بودجە، لەبەر ئەوەی تکام وایە ئەوەی زمانەوانیە یان شتی بەسیتە، لەسەری مەوەستن، لەبەر ئەوەی ئیعادەی صیاغە ئەکرێتەوە، ئێستا ناوتان ئەنووسم، فەرموو دکتۆر رەمەزان.

بەڕێز د. رمضان عبدالرحمن محمد رضا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە ئەوەی کەدیوان ڕاپۆرتی ساڵانە بدات، مەفروزە ئەو ئەیداتە پەرلەمان، پەرلەمان بیداتە سەرۆکایەتی هەرێم وئەنجومەنی وەزیران، چونکە ئەمە ئۆرگانێکی سەر بە ئەنجومەنی نیشتمانییە، لە دووەمیشدا، کە ئەڵێت: دیوان بۆی هەیە راپۆرت بدات، وابزانم نەك بۆی هەیە، بەڵکو پێویستە لەو کاتانەی کەگۆڕان دێت، بە ئیلزامی بیدات، نەك بە بۆی هەیە، مەجازی نەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

عەرەبیەکەی ڕاست ترە، ئەڵێت: ثانیاً: للدیوان الحق في تقدیم تقریر، یەعنی پێشکەشی ئەکات، نەك بۆی هەیە، ڕاپۆرتەکە لە عەینی وەختدا دەدرێتە پەرلەمان، دەدرێتە سەرۆکی هەرێم وئەنجومەنی وەزیرانیش، ئەوە شتێکی موتەبەعە لە هەموو دونیادا وایە، بەڵام هی ئەوان بۆ ئاگادارییە، بەڵام هی پەرلەمان بۆ موتابەعەیە، فەرموو کاك ڕەشاد.

بەڕێز ڕشاد احمد ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پشتیوانی لە بۆچوونەکەی کاك دکتۆر ڕەمەزان ئەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خاتوو چرۆ فەرموو.

بەڕێز چرۆ علی حمە امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵڵاهی من لەخاڵی یەکەمدا تێبینیەکم هەیە، باسی ئەوە ئەکات، کە تەقریری سەنەوی تەقدیم بکرێت، بەڵام من حەزەکەم ئەو تەقریرە سەنەوییە تحدید بکرێت، لە چ مانگێکدا ئەو تەقریرە ئەنێردرێت، بەتایبەتی بۆ ئەنجومەنی نیشتمانیی کە ئەنێردرێت، لە چ مانگێدا ئەنێردرێت، بۆ ئەوەی بەڕاستی وەکو میزانیەکەی لێ نەیەت، ساڵێك مانگی شەش ئەنێردرێت، ساڵێك مانگی چوار ئەنێردرێت، با کاتەکەی تەحدید بکرێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ڕەقابەی مالی ساڵ دوانزە مانگە ئیش ئەکات، بەڵام تەقیمی بۆ ساڵێکە، ئیلا لە حاڵەتی تایبەت نەبێت، کە وەزیر یان سەرۆکی وەزیران یان پەرلەمان داوای ئەکات، کە ئەچێتە شوێنێك، ئەگینا ئۆتۆماتیکیەن دەبێ تەقیمی ساڵێك تەقریری ساڵانەی هەبێت، لەسەر هەر فەرمانگەیەك، تەنها تەعلیق لەسەر قسەی کاك ڕەشاد وئەوان، سەرۆکی هەرێم وسەرۆکی وەزیران و وەزیرەکان، ئۆتۆماتیکی ئەبێ ئاگادار بن، لەڕاپۆرتەکە، چونکە ئەوانە زیاد پێویست دەکات، تا سەحبی یەدی یەکێك بکەنەوە، تەقدیمی محاکەمەی بکەن، ئیجرائات وەربگرن، ئاگاداری وەزعی عام بن، چۆن ئەبێت؟ ئەگەر ئیجرائات وەرنەگرن، دێت ئەو وەختە پەرلەمان موتابەعەی ئەکات، کە بۆ ئیجرائات وەرنەگیراوە، ئەوە موتەبەعە لەهەموو دونیا، لەبەغداش وایە لەهەموو شوێنێك وایە، کاك شەوقی فەرموو.

بەڕێز شوقی حسین ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەسەر فەترەی زەمەنی تەقریرەکە قسەم هەیە، من پێم باشە، لەجیاتی ئەوەی ساڵانە شەش مانگ جارێك بێت، شەش مانگیش فەترەیەکی باشە، بۆ ئەوەی کە ڕیقابەی مالی مولاحەزاتی خۆی بدات لەسەر ئیش وکارەکان، کە ئیلزامیش بێت، پێویستی بەوە هەیە، کە موتابەعە بکرێت، پێم باشە، کە ئەو فەترە زەمەنیە بۆ ئیش وکارەکان وبۆ بەدوادا چوونەکانیش کارێکی باشە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێخ بایز فەرموو.

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تەقاریر بەنیسبەت رەقابەی مالیەوە، بۆ هەر دائیرەیەك ئەڕوات، لەسەر ئەو دائیرەیە تەقریرێکی تایبەت ئەنووسێت، ئەنووسێت بۆ پەرلەمان و وێنەشی ئەداتەوە بە دائیرەکە خۆی، ئەبێ دائیرەکەش جواب بداتەوە، چونکە ئەوەی رەقابەی مالی ئەینووسێت، مومکینە غەڵەتی تێدا هەبێت، مومکینە لە ڕەقەمێکدا غەڵەتی کردووە، مومکینە داوای وەسیقەیەکی کردبێ، ئەو وەختە دەستی نەکەوتبێت، ئەوە چەندەها جار دێت وئەڕوات، لە نەتیجەدا ئەم موخاتەباتانە هەمووی گەلاڵە ئەبێت، تەقریرێکی سەنەوی لێ دروست ئەبێت، تەقریرە سەنەوییەکە بەهیچ شێوەیەك ناتواندرێت، بنووسرێت، ئەگەر حیساباتی خیتامی نەبێت، ئەوە بەنیسبەت تەقارير، بەڵام بەنیسبەت ئیختیلاس وتەقسیر ومەوزوعێکی مەوعەیەن کە دێتە گۆڕێ، پەرلەمان داوا ئەکات، یان ئەنجومەنی وەزیران بێت، یەکسەر ڕەقابەی مالی ئەچێتە ئەوێ، تەقریرێکی تایبەت ئەنووسێت، ئەو ئەینێرێت بۆ جیهاتی مەعنی، دوایی ئەوە ڕەقابە هەم دیسان داوا ئەکات، لە وەزارەتەکان لە دائیرەکان، کەوا ئەگەر لەو جۆرە شتانە هەبێت، بیانداتە مەحکەمە، دوای تەحقیق، لەهەمان کاتیشدا خۆی دەسەڵاتی ئەوەی هەیە، بیانداتە مەحکەمە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

وەڵڵا هەر تەئکید بۆ جەنابت، سەرۆکایەتی پەرلەمان ئەوە دووەم ساڵە داوای ڕەقابەمان کردووە، هاتوون پێرێ ڕاپۆرتیان لەسەر پەرلەمان نووسیوە، کە هاتەوە لای ئێمە، یەکسەر دامە دیوان لەگەڵ حسابات، بۆ ئەوەی دیراسەتی بکەن، ڕەدی بدەنەوە، ئەو خاڵانەی کەڕاستن باسی بکەن، ئەو خاڵانەشی کە پێویست بەشەرح ئەکات، شەرحی بکەن، ئەوە لەهەموو شوێنێك ئەبێت، ئەبێ بدرێتە فەرمانگەکە، ئەبێ بدرێتە وەزیرەکە، بۆ ئەوەی موتابەعەی بکات، جا ئەگەر جوابی دایەوەو ڕەقابە هەر موسڕ بوو، لەسەر ڕاکەی ئەو وەختە، ئەگەر خەلەلێك هەبوو، فەسادێك هەبوو، دەبێ پێش هەموو شتێك سەرۆکی دائیرەکە، وەزیرەکە سەحبی یەدی بکات، بەتەحریری بگاتە مەحکەمە، ئەگەر ئیجرائاتی وەرنەگرت، پەرلەمان ئێستا شتێکی تازەیە، موتابەعەی ئەکات، بۆ چی ئیجرائات وەرنەگیراوە، قوەتێکی تازەی دراوەتێ، دکتۆرە شوکریە فەرموو.

بەڕێز د. شکریە رسول ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منيش هەمان ڕای كاك شەوقيم هەبوو، بەڕاستی شەش مانگ باشە ئەگەر ڕاپۆرت بنێردرێت، چونكە تۆ سەيری ڤوتابخانە بكە، هی زانكۆ بكە، ئەبينی دوو جۆرە تاقی كردنەوە هەيە، بۆ چی لێرەشدا ئەو ڕاپۆرتە نەبێتە هەر شەش مانگ جارێك، كە بەرز بكرێتەوە، ئەمە خاڵێك، خاڵی دووەميشم: تەسەلسول زۆر گرنگە، بەڕاستی لێرەشدا زۆر پێويستە، لەپێشدا بۆ ئەنجومەنی نيشتمانيی، دوايی بۆ سەرۆكايەتی هەرێم، پاشان بۆ ئەنجومەنی وەزيران، كە ئەو ڕاپۆرتە بەرز بكرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من ئەو شەرحەی كە بەڕێزت دات، كافی بوو بۆ من، بەڵام من لێرە يەك قسە ئەكەم، هيوادارم برادەرانی وەزير لێم تێبگەن، كە من هيچ مەبەستێكم نيە، كاتێك كە باسی توندو تۆڵی چاودێری ئەكەم، چاودێری دارايی لە خزمەتی بەرژەوەندی گشتيدايە، بۆ هيچ كەسێك نيە، ئەگەر قسە بكەم لەسەر ئەو مەوزوعە، بەڵام من لێرەدا يەك شتم هەيە، ئەڵێت: أولاً: يقدم الديوان تقريراً سنوياً الى رئاسة الاقليم والمجلس الوطني ومجلس الوزراء، خۆشی بەئێمەوە بەندە، يەعنی چاودێری دارايی, مەفروز بوو، بڵێ الى المجلس الوطني ورئاسة الاقليم، يەعنی پاش و پێش خستن هيچ لە مەوزوع كەم ناكاتەوە، بەڵام تۆ دەزگاكەت بە ئەنجومەنی نيشتمانييەوە بەندە، لەبەر ئەوە خۆ ئەمە ئەتەكێت و ئەو شتانە نيە، بڵێی وا ئەبێت لەپێشدا، بۆ سەرۆكايەتی هەرێم بێت، دوايی بۆ ئەوان، بەڵام كەئەڵێت: يبين فيه ملاحظاته عن الوضع المالي والاداري والاقتصادي في مجال الرقابة المالية عن الوزارات، تكا ئەكەم، يەعنی شەفافيەت زۆر زۆر گرنگە، بۆچی نەشر نەكرێت، لەوەسائيلی ئيعلامدا، بۆ من هەتا ئێستا ئەوە حەڤدە ساڵە نەمبينيوە، حەڤدە ساڵە چاودێری دارايی هەيە، پێم وابێ، تا ئێستا ڕۆژێك لەڕۆژان نەم بينی محاسەبەی يەكێك بكرێت، خەمەكەی ئێمە ئەوەيە، هەر بەردەوام بێت، ئەوەيە خەمەكەی ئێمە، ئەگەر ئەيكەن بەو شێوەی كە جاران كردووتانە، با خۆمان هيلاك نەكەين، ئەگەر موحاسەبەی تێدايە وبەجدی موحاسەبەی خەڵك ئەكەن، موديرعامێك ياخود كەسێك، ياخود هەر فەرمانبەرێك، دەست درێژی ئەكاتە سەر ماڵ وپارەی دەوڵەت، لە بەرزترين پلەوە بيگرە هەتا بچووكترين پلە، ئەبێ خازع بێت بۆ ئەم ڤانونە، لەبەر ئەوە من زۆر سوپاستان ئەكەم، بەس پێم بڵێن چەند كەستان تا ئێستا داوە بە مەحكەمە وهيچ تر، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

من هەرخۆم چەند حاڵەتێكم لەبيرە، نابێت واش بين، خۆ زۆريش هەيە هەر نەدراوە، ئێمە دانەنيشتووين تەعقيب بكەين لێرەدا، بەس من يەك شت ئەڵێم، ڕەقابە لە دوانزە مانگ كەمتر نابێت، چونكە هەتا ميزانيەی ساڵەكە سەرف نەكرێت نابێت، بەڵام هەر حاڵەتێكی تايبەت بێت، ڕەقابە بۆی هەيە بچێت، خۆی هەست پێبكات، يان تەڤريرێكی بۆ بێت، بۆی هەيە بچێت، يان لەسەر داوای ئەنجومەنی نيشتمانيی بێت، يان لەسەر داوای ئەنجومەنی وەزيران بێت، يان لەسەر داوای سەرۆكی هەرێم بێت، بۆ حاڵەتێكی تايبەتی

دەتوانێت بچێت، بەڵام ناتوانێ هەموو ڕۆژێك بچێت تەقریرێك بدات، كێ ئەتوانێ و كێ فریا ئەكەوێت، كاك سعدالدین فەرموو.

بەڕێز ملا سعدالدین عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

تەقریرەكە موتەزەمینە بۆ سێ شت، یەكەم: كەشفی تەدقیقات، دووەم: تەقیمات، سێیەم: الاعمال المتصلە بالدیوان، یەعنی ئەو سێ شتەی تێدایە، بەڵام كەئەڵێت ملاحظاتە حول الوضع المالي، ئەو تەقریرە ئەبێ زۆر موفەصەل بێت، ئەبێ ئەو سێ شتە موتەزەمین بێت تێیدا، كە تازە باسم كرد، چونكە ملاحظاتە عن الوضع المالي برێك غموزی تێدایە، لەپاشان هەروەكو برادەران باس ئەكەن، ئەو تەقریرە، تەقریرێكی موفەصەلە، بەڵام ئەو ڕەقابەیە نەتائیجی ئەعمالی هەیە، ئەوە لابد ئێمە لێرەدا داومانەتە دیوان، للدیوان حق، بۆیە دەبێ تەقریری فەصڵی هەبێت، بۆ نەتیجەی كارەكان، چونكە ئەگەر لە كۆتایی ساڵ ڕەقابەی مالی تەقاریری خۆی تەقدیم كرد، ئەوە ناتوانی تۆ زۆر خازع بیت بۆ تەقیم كردن، دوایش كە ئێمە ئەڵێین للدیوان حق عن اي موضوع مهم، باشە ئەی ئەگەر دیوان تەقریرەكەی رەفع نەكرد؟ رەئیشم لەگەڵ ئەوەدایە كە سەرۆكایەتی هەرێم زیاد بكرێت، كە جەنابت باست كرد، لە كوردیەكەی نەنووسراوە بەس لە عەرەبیەكەی نووسراوە للدیوان، یەعنی لە حق ان لایرفع التقریر، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئەوە دوو شتی جیاوازە كاك سعدالدین، بۆیە دەڵێم تێنەگەشتی، یەكەم: دەبێ دیوان واتە جەبرە، دەبێ تەقدیمی بكات ڕاپۆرتی ساڵانەی خۆی، دووەم: دەڵێت دیوان حەقی هەیە، بیروبۆچوونێكی تایبەتی خۆی هەیە، مەوزوعێكی خاص هەیە، خارجی ئەو واجبەی كە بۆی دیاری كراوە، ئەوە ئەگەر نەشنووسرێت، تەحصیل حاصلە هەر حەقی هەیە، مەبەستم فەقەرەی دووەمە، ئەگەر نەشنووسرێت ئەو حەقەی هەر هەیە، بەڵام لێرە فەرقی هەیە ئەوەیان موقتەرەحێكی هەیە، بۆچوونێكی هەیە، شتێكی تایبەتی خارجی ئەو ڕاپۆرتە ساڵانەی كە ئیعتیادی دێت، موقتەرەحێكی هەیە، ئەڵێت من پێم وایە، یان پێم باشە، قانونی دیوان تەعدیل بكرێت بەو شێوەیە، حەقی ئەوەی هەیە، موقتەرەحێكی تری هەیە، تەقریرێكی تایبەتی هەیە، بەڕێگایەكی تر مەعلوماتی بۆ هاتووە، تەدقیقی كردووە، بۆیە پێویست ئەكات، ڕانەوەستێت لەسەر ڕاپۆرتی ساڵانە، یەكسەر تەقدیمی بكات، ئەگەر نەشی نووسیت ئەو حەقەی بەبەدیهی هەیە، بەڵام لێرەش نووسراوە، ئێستا با بۆت ڕوون بكەمەوە، ڕاپۆرتی ساڵانە دەنووسێت، لە كۆتایی ساڵ لەمانگی یەكەوە دەست پێدەكات، بە تەدقیقی ساڵی پێشووی ئەو وەزارەتە، با بڵێین وەزارەتی عەدل، چونكە ئەو موشكیلەی كەمتر هەیە، وەزارەتی عەدل تەقریری نووسی، لە مانگی چواردا تەقریرەكە تەقدیم كرا، لەمانگی شەش مەعلوماتێكی بۆ هات، كە لەوەزارەتی عەدلدا خەلەلێك هەیە، چوو زانی یاخود وەزارەتەكە ڕێگایان نەدا، هەر شتێك یەعنی بۆ هەیە، ڕانەوەستێت لەسەر ئەوەی تا كۆتایی ساڵ ئینجا بچێت، تەدقیق بكات، بۆی هەیە، نامەیەك بنووسێت بۆ ئەنجومەنی وەزیران، بڵێت ئێمە پێمان باشە ئەو وەزارەتە خەلەلێكیان هەیە بۆیە با ئیجرائات وەربگیرێت، یان بۆی هەیە، وەكو باسم كرد داوا بكات، قانونەكەی خۆیان تەعدیل بكات،

یان بۆی هەیە، داوا بكات كە خەڵكێك ئەنێرێتە دەرەوە میزانیەی خۆیان بەشیان ناكات، پارە تەخصیص بكەن، بۆ هەموو شتێك، یەعنی ئەو حەقە تەبیعیە، لێرە بنووسرێت یان نەنووسرێت، بەڕاستی لێرە هەر زیادە نووسراوە، ئەو حەقە هەموو كەسێك هەیەتی، هەموو فەرمانگەیەك هەیەتی، بۆیە فەقەرەی دووەم هەر بەزیاد هاتووە، كاك عادل فەرموو.

بەڕێز عادل محمد امین:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من تێبینیەكانم وترا، نامەوێت دووبارەی بكەمەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك غەفور نوقتەی نیزامیت هەیە، فەرموو.

بەڕێز غفور طاهر سعید مەخموری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من بەڕاستی بەڕێوەچوونی دانیشتنەكان خارجی نیزامی داخلی پەرلەمان ئەبینم، لەبەر ئەوەی زۆر جار لە ماددەی پێشتوو تریش و ئەو ماددەیەش من تێبینی ئەكەم، ئەوەشی كەناوی نەنووسراوە حەقی قسە كردنی پێ ئەدرێت، ئەوە یەك: دوو: زۆر جار موناقەشە دەكەوێتە نێوان سەرۆكایەتی وئەندامێكی تری پەرلەمانی كوردستان، یەعنی ئەوانە هەمووی لەدەرەوەی نیزامی داخلی پەرلەمانن، حەقە سەرۆكایەتی پەرلەمانی كوردستان، ئەو ناوانەی كە دەینووسێت، دوای ئەوەی كەقسەی خۆی كرد، لیژنەی یاسایی و جەنابتان دەتوانن لەوێ وەڵامی بدەنەوە، پاش ئەوە مەجالی ئەوە نەدرێت، هەر كەسێك كەبیرو بۆچوونی بۆ هات، دەستی بڵند بكاتەوەو دووبارە حەقی قسەی پێبدرێت، ئەگەر بەو شێوە بڕوات، تەواو نابێت، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

تۆ نوقتەی نیزامیەكەت ڕاستە، لەگەڵتدام بۆ ئەو شتانە، بەڵام ئەوەی ڕاستیشە نوقتەی تازە كەئەهاتە پێشەوە ناكرێت، لەبەر ئەوەی كە نیزامی داخلی موقەیەدمان ئەكات، پشتگوێی بخەین، ئەوەی كاك سەردار لە ماددەی پێشوودا عەرزی كرد، شتێكی تازە بوو، ئیختیلافی لەسەر هەبوو، هەست كرا كە دوو بۆچوونی جیاواز هەیە، ناكرێت هەروا سەرۆكایەتی پشتگوێی بخات، 28 كەس دەنگی بۆ دا، بڵێت مەجال نادەم، دەبێت ئەوە بەتێری قسەی لەسەر بكرێت، ئەندامان هەموویان تێبگەن هەردوو وجهە نەزەر، ئینجا دەخرێتە دەنگدانەوە، ئەوە گرنگ ترە لەوەی كە نەصی شتێك ئیلتیزامی پێوە دەكرێت، ئەگەینا قسەكەت وەكو نیزامی داخلی شتێكی ڕاستە، بەس كە شتێكی وا گرنگ بێتە پێشەوە، ئەندامانی پەرلەمان تەفسیم بوون، بەئاسانی سەرۆكایەتی ئەو حەقە ناداتە خۆی، لەبەر ئەوەی ئەو حەقەی هەیە، بڵێت نابێ تۆ قسە بكەیت، دەبێ ڕوون بێتەوە بۆچی ئەو 28 كەسە دەنگی بۆ داوە؟ دكتۆرە هالە فەرموو.

بەڕێز د. هالە سهیل وادی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پرسيار ئەكەم بۆ چی ڕۆتين و موخاتەباتی وەزارەت بە شەش مانگ جێبەجێ نەكرێت؟ يەعنی ئەبێ ئيلا ساڵێك بێت، ئينجا جێبەجێ بكرێت، يەعنی ئەو دەزگايە دەسەڵاتدارە، ئەگەر جوابی ئەو نەدەنەوە، مانای وايە چۆن ئاوا ئيش ئەڕوات، ئەگەر جەنابی وەزير ڕوونی بكاتەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

فەرموو ياشێخ قسەيەك بكە، ديارە بەمن باوەڕ ناكەن.

بەڕێز شێخ بايز تاڵەبانی/وەزيری هەرێم بۆ كاروباری دارايی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەگەر قانون و نيزامەكانی قانونی ڕيقابەی كۆن بخوێنيتەوە، هەردوو نيزامی ئێرەو ئەوێ بخوێنيتەوە، ئەصڵەن ئەمانە ڕەقابەی بەعدە سەرفە، ئەوەی ديوانی چاودێری دارايی ئەيكات، ڕەقابەی دوايی سەرفە، چونكە ڕەقابەی پێش سەرف لەهەموو دائيرەيەكدا، تەدقيقی ئەكەن، بێجگە لەڕەقابەی مالی زۆربەی دائيرەكان، مەربووتن بە خەزێنەوە، ئەچێتە خەزێنەو لەوێ تەدقيق ئەكرێت، ئەوجا سەرف ئەكرێت، ڕەقابەی مالی دێت، ڕەقابە لەسەر ئەو ڕەقابانە ئەكات، ئێستا تازە لێرە وا فەقەرەيەك هاتووە، ئەڵێت بۆی هەيە، ڕەقابە پيشی سەرفيش بكات، لەبەر ئەوە لەهەموو حاڵەتێكدا، لەدەوائيری دەوڵەتدا حساباتی خيتامی هەيە، كە تۆ هەر تەدقيقێكت نارد، هەر تەقريرێك رۆشت، تۆ ناتوانيت، ئيراد وسەرف وئيراداتی حيسابی تەسبيت بكەيت، چونكە حساباتی خيتامی نەكراوە، حساباتی خيتامی ئەصڵەن تەسويە وخيتامەكانی هەڵەكان، هەڵەی تەزوير نا ئەختائی حسابی ئەنواع وئەشكال مەشاكيلی حسابی هەيە، ئەو برادەرانەی كە حيسابين باشتر ئەزانن، ئەو تەصويانەی كەوا تێيدا ئەكرێت، دوای ئەوە تەقريری ساڵانە و هی مانگانەو هی سێ مانگی دێت، يەعنی ڕەقابەی مالی بەهيچ شێوەيەك، لە هيچ وەختێكدا لە شوێنی خۆيدا ڕانەوەستاوە، ئێستا حاليەن لەلای ئێمە ڕەقابەی مالی هەيە، تەدقيق ئەكات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك محمد رفعت فەرموو.

بەڕێز محمد رفعت عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لەبەر ئەوەی دەزگای ديوانی چاودێری بە ياسا بەستراوەتەوە بە ئەنجومەنی نيشتمانيی كوردستانەوە، بۆيە دەبێ ئەو ڕاپۆرتانەی كەوا دەيدات، بيدات بەسەرۆكايەتی ئەنجومەن پێشەكی، سەرۆكايەتی ئەنجومەنی ئەگەر بەباشی زانی ئاگاداری سەرۆكايەتی هەرێم وسەرۆكايەتی وەزيران ئەكات، لە ماددەی دووشدا لەو بابەتە گرنگانەی كە دێتە پێشەوە، لە بواری چاودێری دارايی وكارگێڕی وئابووريدا، هەر پێويستە سەرۆكايەتی ئەنجومەنی لێ ئاگادار بكات، سەرۆكايەتی ئەنجومەن لەڕێگای خۆيەوە، ئەگەر بەباشی زانی سەرۆكايەتی ئەنجومەنی وەزيرانی لێ ئاگادار بكاتەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك ديلمان فەرموو.

بەڕێز محمد احمد صالح(دیلمان ئامێدی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پشتگیری ئەو بەڕێزانە ئەکەم کە لەسەر دووەم بۆی هەیە، قسەیان کرد، کە بابەتی زۆر گرنگ ئەبێت، دەبێت مولزم بێت ڕەقابە، کەڕاپۆرتەکە بنووسێت، لەبەر ئەوە یان دووەکە نەمێنێت یان ئەو بۆی هەیە، نەمێنێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کەژاڵ خان فەرموو.

بەڕێز کەژاڵ مجید قادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تێبینیەکانم وترا، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس، کاك رۆمیۆ فەرموو.

بەڕێز رۆمیۆ حزیران نیسان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سوپاستان ئەکەم، پێشنیارەکەی من کرا، بەڵام بۆ تەئکید کردن، بڕگەی دووەم منیش تەئکیدی ئەکەمەوە سەر، ئەگەر دیوان حاڵەتەکەی بەگرنگ ئەزانێت، با مولزەم بێت، نەك بۆی هەبێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك زرار فەرموو.

بەڕێز زرار طاهر امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تێبینیەکانی منیش وترا، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئیتر ئەوانەی کەوا ناویان نووسی تەواو، ئیلتیزام بەنیزامی داخلی ئەکەم، قسە نادەم بەکەس، لەسەر دووەم زۆر موناقەشە کرا، موقتەرەحێك هات دەڵێت زیادە کە دوو کەس وتیان، منیش ئەڵێم هەر زیادە، کێ لەگەڵ ئەوەیە کەدووەم زیادە، ئەوە خۆی تەحصیل حاصلە، بەدیهیە، کاك خەلیل شەرحی ئەکات، فەرموو.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

زۆر سوپاس، یەکەم: جەماعەت باسی تەسەلسولەکەیان کرد، لە عەرەبی ئەو واوە بۆ جەمعە، بۆ تەرتیب نیە، ئەنجومەنی نیشتمانیی یەعنی پەرلەمان، پێش بێت یان پاش گرنگ نیە، لە قانونی سابقیش بۆ شەش

مانگ هاتبوو، ئێستا ئەو موقتەرەحە هەبوو، تەقریرەکە سەنەوی نەبوو، بۆ شەش مانگ بوو، لە قانونی ژمارە(14) هی ساڵی 2000 لەو مەشروعەدا وابوو، لێرە باسی زیادە دەکرێت بۆ دووەم، دووەم زۆر گرنگە کە هەبێت، مەسئەلەیەکی جەوهەرییە، مەسەلەکە دیوان هەست ئەکات، شتێکی گرنگ هەیە، خەلەلێك هەیە، شتێکی موئثیر هەیە، بۆیە رجائەن دووەمەکە زیاد نیە، زۆر گرنگە هەبێت، چونکە جەوهەری مەوزوعەکەیە، بەلاَم: بلێیت (علی) چونکە خۆی مەسەلەیەکی ئیجتیهادیە، خۆیان ئەزانن (علی) کێ ئیلزام ئەکات، خۆیان ئیلزام ئەکات، یەعنی ئەوە حەقی ئەوانەو واجبی ئەوانیشە، بۆیە گرنگە بمێنێت، من لە نزیکەی دە قانون ئیتلاعم لەسەر کرد، لەهەموویان ئەوە هەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

یەعنی تۆ بەموختەسەری لەگەڵ ئەوەدایت کە بمێنێت وەکو خۆی، باشە، کێ بوو وتی با شەتب بێت؟ باشە ماددەکە وەکو خۆی دەیخەمە دەنگەوە، کێی لەگەڵدایە؟ بادەستی بڵند بکات، کێی لەگەڵدا نیە؟ بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا، خاتوو چرۆی لەگەڵدا نیە و کاك زراریش، تکایە بۆ ماددەی دواتر.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی دەیەم: ئەم لایەنانەی خوارەوە دەکەونە ژێر حوکمی چاودێری داراییەوە:

أ- هەر فەرمانگەیەك لە فەرمانگەکانی هەرێم یاهەر لایەنێکی دیکە مامەڵە بە دارایی گشتی بکات.

ب- هەموو ئەو سەندیکا و کۆمەڵە و یەکێتی و ڕێکخراوانەی مۆڵەتی کارکردنیان لەلایەن حکومەتەوە پێدراوە.

ج- هەر لایەنێکی تر کە ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان بڕیار دەدات بخرێتە ژێر حوکمی چاودێریەوە یان لە یاسای دامەزراندنیاندا هاتووە.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة العاشرة: تخضع الجهات التالية للرقابة المالية:

أ- كل دائرة من دوائر الاقليم أو الجهات الاخرى التي تتعامل بالمالية العامة.

ب- جميع النقابات والجمعيات والاتحادات والمنظمات المجازة من قبل الحكومة .

ج- أية جهة اخرى يقرر المجلس الوطني الكوردستاني إضافتها الى رقابتها من قبل الرقابة المالية أو التي وردت في قوانين تأسيسها. تێبینیمان لەسەر ئەو ماددەیە نیە، وەکو لیژنە زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك دکتۆر دلێر فەرموو.

بەڕێز د. دلێر اسماعیل حقی شاویس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لیژنەی دارایی پێی چاکە، لەبڕگەی (ب)دا کە ئەڵێت: ب- هەموو ئەو سەندیکا و کۆمەڵە و یەکێتی و ڕێکخراوانەی مۆڵەتی کارکردنیان لەلایەن حکومەتەوە پێدراوە. دەستەواژەیەکی تری بۆ زیاد بکرێت، یان هاوکاری دەکرێن، لەلایەن حکومەتەوە ئەمەش زیاتر ئەو بڕگەیە تۆکمەتر و بەهێز تر ئەکات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کوێستان خان.

بەڕێز کوێستان محمد عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەسەر بڕگەی (أ) ئەو هەرە بکرێت بەهەموو فەرمانگەو دامەزراوەیەکی هەرێم، چونکە هەموو فەرمانگەیەك مامەڵە بەدارایی گشتیەوە ئەکات، یەعنی هەرەکە بکرێت بەهەموو فەرمانگەو دامەزراوەیەکی هەرێم، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

باشە، هەر فەرمانگەیەك هەمووی ناگرێتەوە لێرەدا، وەکو لە عەرەبیەکەدا واو هاتووە، یەعنی کل الدوائر، کەژاڵ خان فەرموو.

بەڕێز کەژاڵ مجید قادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش پشتگیری لەلیژنەی دارایی ئەکەم، بەوەی هەموو ئەو سەندیکا و کۆمەڵە و یەکێتی و ڕێکخراوانەی مۆڵەتی کارکردنیان لەلایەن حکومەتەوە پێدراوەو بودجەی تایبەتیان بۆ تەرخانکراوە، چونکە ڕێکخراو هەیە مۆڵەتی پێدراوە، بەڵام بودجەی تایبەتی نیە، یان داهاتی نیە لەلایەن حکومەتەوە، بۆیە پشتگیری ئەکەم، کە بودجەی تایبەتیان هەیە، لەلایەن حکومەتەوە، ئەوەی بۆ زیاد بکرێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك محمد حکیم فەرموو.

بەڕێز محمد حکیم جبار:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێشنیار ئەکەم، ئەوەیان لە ئەلف بڵێین، یان هەر لایەنێکی دیکە کەمامەڵە بە دارایی گشتی بکات، ئایا ئەوە سێ دەسەڵاتەکە ئەگرێتەوە، یان نا؟ ئەگەر نایگرێتەوە، با بۆی زیاد بکەین، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە تەحصیل حاصلە هەمووی ئەگرێتەوە، وەکو دائیرە هەموویان ئەگرێتەوە، کاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من تەنها تێبینیم لەسەر پێشنیارەکەی لیژنەی ئابووریە، کە ئەڵێن ئەوانەی هاوکاری وەردەگرن لە حکومەت، پێم وایە کە ئەڵێن المجازة من قبل الحکومة، فراوانترە، ئەوەی هاوکاری وەردەگرێت، ئەوەی وەری

ناگرێت، زمنی موجازەکەیە، نەمزانیوە حکومەت هاوکاری بداتە، رێکخراوێك یان سەندیکایەك، کە ئیجازەی پێنەدابێ، پێم وایە زیادە ئەوە، سوپاس.

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن:

كاك سعدالدين فەرموو.

بەرێز ملا سعدالدين عبدالله مولود:

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێش ئەوەی قسەکان بکەم، پێم خۆشە جەنابت ئیعتیبار بەیەك شت بکەیت، کە جەنابت ئەڵێت تێنەگەشتی یان ئەوە لەقانوندا نیە، سەرەتا رەئێکمان پێ بڵێیت باشترە، کە ئەڵێت ج- أية جهة اخرى يقرر المجلس الوطني الكوردستاني، باشە بۆ ئێمە نەڵێین اي جهة اخرى يعتبيرە ديوان الرقابة، بۆ ئەنجومەنی نیشتمانیی، کە ئەوان قەرارەکەشیان لەدەستە نەك ئەنجومەنی نیشتمانیی، ئەوان ئیعتیباری پێ ئەکەن، سوپاس.

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سۆزان خان فەرموو.

بەرێز سۆزان شهاب نوری:

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەبەر ئەوەی مالی عام بەڕاستی ئەبێت هەموو کەسێك ئاگاداری بێت، ڕەقابەی مالی، ئێمە ئەمساڵ گوێمان لێ بوو، کە وا پەرلەمانی عێراقیش هەستا کۆمەڵێك پارەی داوە بەو رێکخراوانەی کەوا لە ناو هەرێمی کوردستاندان، پارەکەش خەیاڵی بوو، هەمووی سەد ملیۆن، سەدو پەنجا ملیۆن، کە وەریانگرتووە، لەپەرلەمانی عێراقی، لەسەرۆکایەتی پەرلەمانی عێراقەوە، هەمووشیان هێناویانە کەوا لێرە پرۆژەی پێ بکەن، ئایا چاودێری دارایی ئەم مالی عامە، وەکو بودجە، وەکو منحە وەری نەگرتووە؟ لە شوێنێکی ترەوە بۆی هاتووە، مەفروزە ئەو لایەنە، کە ئەو منحەیەی وەرگرتووە، ئاگاداری حکومەت بکاتەوە، یاخود لایەنی پەیوەندیدار بڵێت، من ئەو منحەیەم وەرگرتووە، فەرموون وەرن بزانن من چۆنم سەرف کردووە، یاخود ئەمان ئەبێت ئاگادار بن، بزانن ئەو رێکخراوانە چۆن پارە وەر ئەگرن، لەگەڵ ڕەئیەکەی بەرێزانی لیژنەی دارایم وپشتگیریشی لێ ئەکەم، سوپاس.

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوەندەی من بزانم لەو مەوزوعەدا، ئەگەر فەرمانگەکە سەر بەدەوڵەتی عێراقی فیدراڵ بێت، یەعنی میزانیەو یارمەتیەکەی لە عێراقەوە وەرگرتبێت، ئەوە خازعی ڕقابەی مالی عێراقە، ئەو دێت تەدقیقی ئەکات، ئەگەر لێرەش هەبێت، یەعنی موشتەرەك بێت، لەوێ موساعەدەیەکی وەرگرتبێت، ئەوە تۆماتیکی کە ئەو پارەیە وەردەگرێت، خۆ نایشارێتەوە، دەبێت تۆماری بکات لە سجیلاتی خۆی، کە تۆماری کرد، ڕەقابەی مالی کە ئەچێت، یەکەمجار سجلاتی بزانێت واریداتی چیە، پارەکەی چیە؟ تەماشا ئەکات،

تەدقیقی ئەکات، ئەو کاتە خازعە بۆ ڕەقابە، ڕێکخراوەکانیش هەروەها، ئێمە مەسەلەن یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستان، ئیجازەیان وەرگرت، ئێستا ئێمە منحەیەکیان ئەدەینێ، خازعە بۆ ڕەقابە، دەچێت ڕەقابە تەدقیق ئەکات، ڕێکخراوێك هەیە لێرە، یارمەتی لە بەغدا وەر ئەگرێت، ئەو ڕێکخراوە لە کوردستانیش وەری ئەگرێت، بەڵام سجلاتی هەیە، ئەو پارەی لێرەش وەری ئەگرێت ولە بەغدادیش وەری ئەگرێت، تۆماری ئەکات، بەغدا بۆی هەیە، ئەگەر ئەو جیهەتە ڕەقابەی مالی مەسەلەن، مەجلسی نوابە، ئەو مەجلسە ڕەقابەی مالی دەچێت، تەماشا ئەکات، 100 ملیۆنی داوەتە ڕێکخراوێك لە کوردستاندایە، بۆی هەیە، بێت بزانێت ئەو سەد ملیۆنە چۆن سەرف کراوە، ڕاستە وەرگیراوە، بەڵام بۆی هەیە، پارەیەکی ئیتیحادیە، فەرموو یا شێخ ئەگەر قسەت هەیە لەسەر ئەوە.

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەموو ڕێکخراوێکی موجاز بەپێی قانونی جەمعیات ژمارە(18) وە بەپێی قانونی ڕێکخراوەکان ژمارە (297) خازعە بۆ ڕەقابە، جا ئەگەر پارەی وەرگرتبێت یان وەری نەگرتبێت، ئەوا دەوائیری ڕەقابەی مالی تەدقیقی ئەکات، ئەگەر ڕێکخراوێك ئیجازەی نەبێت، چۆن ئەتوانێت ئیش بکات لەکوردستاندا؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بۆ تەئکیدی قسەکانت، ڕەنگە ڕێکخراوێك تەنها ئیجازەی وەرگرتبێت، هیچ پارەش لە حکومەتەوە وەر نەگرێت، بەڵام پارەی خۆی هەیە، ئیشتراکاتی هەیە، مادام وایە خازعە بۆ ڕەقابە، یەعنی قانونیە، ئەو پارەیەش لە ئیشتراکاتیش بێت هەر خازعە بۆ ڕەقابە، لێرە یەك نوقتە ئەمێنێت ئەوەی کاك دلێر وتی هی لیژنەی مالی، ئەوەی کاك سەرداریش ئەڵێت، ئەوەی نووسراوە فراوانترە، کاك دلێر تۆ پێت چۆنە؟ فەرموو.

بەڕێز د. دلێر اسماعیل حقی شاویس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی باوەڕ ناکەم ئەوەی هاتووە لەدەقی یاساکەدا، فراوانتر بێت لەوەی کە ئێمە پێشنیازمان کرد، بەڵام دیارە هەر کۆمەڵەو سەندیکاو ڕێکخراوێك لە هەرێمی کوردستاندا کار بکات، ئیجازەی لە حکومەتی هەرێم وەرگرتووە، ئێمە تەنها بۆ بەدگومانی ئەوانەی کە بەچاوی گومانەوەن، بەڕاستی ئەمانەوێت، ئەوە ئیزافە بکرێت، بەهێزتری ئەکات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

برادەرانی ڕەقابە هیچ قسەتان هەیە لەسەر ئەو قسەیە بۆ ئەوەی زیاد بکرێت، ئەگەر بیخوێنیتەوە کاك خەلیل بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەسەر برگەی یەکەمیش قسە هەبوو، یەعنی ئەگەر ئێوە ئیجازە بدەن، ئێمە ئەلفیش ئەگۆڕین، هەیئاتی سەربەخۆمان هەیە، وەزارات و ئیداراتی تابع بەوە، وە میزانیەی موستەقل هەیە، مولحەق هەیە، ئەوانە هەیە، ئەوی تریش ب- جميع النقابات والجمعيات والاتحادات والمنظمات المجازة من قبل الحكومة، اي مدعومة من قبل الحكومة.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە کاك دلێر برێك لەنگی ئەکات، ب- جميع النقابات والجمعيات والاتحادات والمنظمات المجازة من قبل الحكومة، اي مدعومة، کە ئینەهو غير مجازە، کاك رەشاد فەرمووو.

بەڕێز رشاد احمد ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەموو ئیتیحادات و نەقابات میزانیەیان موستەقیلە، موستەقیلە ئیدارییەن و مالییەن، بۆ خۆی ئیشتراکاتی هەیە، خۆی کۆی دەکاتەوە، ئەگەر بیخەینە ژێر ئەو بارەوە دوایی تەعاروز ئەکات، هیچ میزانیەکیان نیە لە لایەن حکومەتەوە، هەتا ئێستا ئەوە مەفتوحە، ئەوەی بە مینحە دەیاندرێتێ ئەوە شتێکی ترە، بەڵام خازعی ڕەقابەی مالیە، هەموو ساڵ کە حساباتی ختامیان دەکرێت، نوسخەی دەدەن بە دیوانی ڕەقابەی مالی، دیوانیش لە سەر ڕۆشنایی ئەو حیساباتی خیتامیە، ئەچێت تەدقیقی حساباتیان دەکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

نازانم من پێم وایە، ئەوە زیادە نووسینەکەی، کاك دلێر تەحصیل حاصلە ئەگەر نەشنووسرێت.

بەڕێز د. دلێر اسماعیل حقی شاویس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە تەنها بۆ تەئکید کردن، نووسیومانە، بەبێ ئەوەش کە بنووسرێت لەڕاستیدا ئەوە هەر ئەگەیەنێت، ئێمە وەکو تەئکیدێك نووسیمان، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کەواتە سەحبی بکەنەوە، ماددەکە بەو موقتەرەحەی کاك خەلیل و بەوەش کە کوێستان خان وتی، دەیخەمە دەنگەوە کێی لەگەڵدایە؟ بادەستی بڵند بکات، تکایە، کێی لەگەڵدا نیە؟ بەزۆرینەی دەنگ وەرگیرا، بۆ ماددەی دواتر تکایە.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەشی سێیەم

پسپۆڕیو دەسەڵاتەکانی دیوان

ماددەی یازدەم:

ديوان مافى بينينى هەموو ئەو بەڵگە نامانە و دۆسیەی مامەڵە ئاشکرا و نهێنیانەی هەیە کە پەیوەندیان بە کاری داراییەوە هەیە تەنها ئەوانەی سەرۆکی هەرێم بە هەماهەنگی لەگەڵ سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانی بە دەری دەکەن، بۆ ئەمانەش پێویستە سەرۆکی دیوان ئاگادار بکرێت و زانیاری و رای خۆی لەسەریان بدات.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

الفصل الثالث

اختصاصات وصلاحيات الديوان

المادة الحادية عشرة: للديوان حق الاطلاع على الوثائق وملفات المعاملات العلنية والسرية ذات العلاقة بالاعمال المالية، عدا الوثائق التي يستثنيها رئيس الاقليم بالتنسيق مع رئيس المجلس الوطني، على أن يخبر رئيس الديوان للاطلاع على المعلومات وإبداء الرأي فيها. لیژنەی یاسایش هیچ تێبینیەکی لەسەر ئەم ماددەیە نیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لیژنەی دارایی ئێوە تێبینیتان هەیە؟

بەڕێز د. دلێر اسماعیل حقی شاویس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لیژنەی داراییش هیچ تێبینیەکی نیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك محمد رفعت فەرمووو.

بەڕێز محمد رفعت عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی یازدەم من پێشنیار ئەکەم، ئەمەی لێ بهێندرێتە دەرەوە، کە ئەڵێت: تەنها ئەوانەی سەرۆکی هەرێم بە هەماهەنگی لەگەڵ سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانی بە دەری دەکەن، چونکە ئەم مەسەلەیە، مەسەلەی پارەیە بەڕاستی، نابێ هیچ کەسێك و هیچ دەزگایەك، لە مەسەلەی حساباتی پارە دەربهێندرێتە دەرەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك تەلعەت فەرمووو.

بەڕێز طلعت خضر سیف الدین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

فەرمانبەرانی دیوانی ڕەقابەی مالی، خەڵکی کوردستانن، دوایی لە سیفەتە هەرە بارزەکانی ئەوانە، ئەوەیە کە نهێنی بپارێزن و ئەمینیش بن، لەبەر ئەوە حەقی ئەوەیان هەیە، ئیتیلاع لەسەر هەموو وەسائیقێکی مالی کە هەیە بکەن، شەرت نیە ئەو وەسائیقانەشی کەئەوان ئیتیلاعی لەسەر ئەکەن، بلاو بکرێتەوە، چونکە هەندێ جار بلاو ناکرێتەوە، بەس دەبێ حەقی ئەوەیان هەبێت، ئەو فەقەرەشی کە هاتووە، عدا الوثائق التي يستثنيها رئيس الاقليم بالتنسيق مع رئيس المجلس الوطني، ئەوە لابرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بۆ ئەوەی تۆزێك ئەوە شەرح بکرێت وشتەکە بە عاتفی وەرنەگیرێت، لە هەموو دونیادا ئەو جۆرە سەرفە هەیە، گەورەترین دەوڵەت کە ئەمەریکایە، ئەو جۆرە مەسرەفە هەیە، لە ژێر دەسەلاتی سەرۆکی ولاتدایە، کە خۆی تەحەمولی مەسئولیەت ئەکات، بۆ ئەوە نیە کەوا لە موستەقبەلدا کەشف نەکرێت، ئەگەر تۆ لێرە ئەوە لابەریت کەواتە تۆ دەستی هەرێم دەبەستی، کەوا ئەنواع و ئەشکال مەساریف هەیە، با بەسەریح تر بڵێین، لەوانەیە بۆ دژە تیرۆر شتێك سەرف بکات نابێ کەس بیزانێت، بۆ پشتگیری کردن لەهەندێك ڕێکخراو، کە ئەمڕۆ هی ئەوە نیە باسی بکەین، ناکرێت بەو شێوەیە هەموو شتێك باس بکرێت، بەلام من موفتەرەحی خۆم ئەوەیە، لێرە دەبێ سێ کەس ئاگادار بکرێتەوە، سەرۆکی هەرێم، سەرۆکی پەرلەمان، سەرۆکی وەزیران، دەبێ ئەو سێ کەسە ئاگادار بن، تەنسیق لەو مەسرەفەدا هەبێت، بە سەرۆکی دیوانیش بڵێین ئەو شتە نهێنیە، بۆیە خازع نیە بۆ ڕەقابە، ئەوە تەبیعیە، کاك محمد حکیم فەرموو.

بەڕێز محمد حکیم جبار:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵڵا من پشتگیری ڕاکەی کاك ڕەفعەت ئەکەم، بەلام یەك تێبینیم هەیە، دژە تیرۆر وەك یاسا دەزگا نیە تاکو ئێستا لە کوردستان، ئێمە ئاسایشی گشتیمان هەیە، پێم وابێ بەپێی یاساش دەزگای پاراستن یاسای بۆ دەرکراوە، دژە تیرۆر تەسمیەیەکی تازەیە، لەگەڵ ئەمریکادا هاتووە، پێم وایە یاسای لە پەرلەمانی کوردستان بۆ دەرنەچووە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

نازناز خان فەرموو.

بەڕێز نازناز محمد عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەمووومان لەمەسەلەی ئەمنی قەومی تێئەگەین، بەلام وا بزانم ئەم ئیستیسنائە، کۆمەڵێ کێشەمان بۆ دروست ئەکات لەداهاتوودا، دووریشمان ئەخاتەوە لە شەفافیەت، بۆیە من پێم وایە لە دوای تەنها نەمێنێت، تەنها نیوەی ڕستەکە بمێنێ کافیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

گێلاس خان فەرموو.

بەڕێز گێلاس محی الدین محمد غریب:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش هەمان ڕای کاك رفعت و کاك تەلعەتم هەیە، ئەوەی نازناز خانیش کە بەڕاستی، ئەوە لە شەفافیەتمان دوور ئەخاتەوە، بۆیە منیش پێم باشە لابرێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەزیلە خان فەرموو.

بەڕێز فضیلة رمضان سعدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی مادەیەکی زۆر گرنگە، پشتگیری لێ ئەکەم، بەس منیش لەگەڵ ئەو برادەرانە تەئکیدی لێ ئەکەم، هیچ ئیستسنایەك نەبێت باشترە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کەژاڵ خان فەرموو.

بەڕێز کەژال مجید قادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش پێم باشە، ئەو ئیستیسنائە نەمێنێت، چونکە تەنها لە چوارچێوەیەکی تەسکدا ئەبێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش پشتگیری برادەرانم ئەکەم، لەوەی ئەو ئیستسنائە لابرێت، لەبەر ئەوەی یەکەم: بەو شێوەی کە هاتووە، زۆر بەموتڵەقی هاتووە، ئەڵێت: عدا الوثائق التي يستثنيها رئيس الاقليم بالتنسيق مع رئيس المجلس الوطني، یەعنی هەرکام وەسائیق بێت، بۆیان هەیە ئیستسنائی بکەن، ئاشکراو نهێنی، دوو: کەسمان مانعمان نیە، هەندێك سەرفی لابەلا هەبێت، مەسەلەی دژە تیرۆرە، ئاسایشە، هەر جۆرێك سەرف بێت، بەڵام بۆ ئەو مەسرەفانە، خازعی ئەوە نەبن، کە بەحسی لێ بکرێت، لەسەر فەساد و گەندەڵی، ئەوەی مەسەلەن لە برگەی شەش هاتووە، 6- إظهار وثائق الفساد والاحتيال والتبذير وسوء الاستعمال، با هەموویان خازعی ئەوە بن، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سعدالدین فەرموو.

بەڕێز ملا سعدالدین عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵڵا من لەگەڵ ئەوەدام کە ئەو ئیستسنایە بمێنێت، التي يستثنيها رئيس الاقليم، لەبەر ئەوەی وەکو جەنابت باست کرد، یەعنی وەسائیقی سڕی هەیە، مەوقیعی جوگرافی ئێمە مەوقیعێکی خەتەرە، لەمابەینی دوەلی مجاور، زۆر شت هەیە، قابیلی ئەوە نیە، کە عەرز بکرێت، لەبەر ئەو برادەرانە با سەرۆکایەتی پەرلەمانیش زیاد بکرێت، ئیحتیمالی هەیە، ئەوانیش ڕازی ئەبن، من پێم باشە فەقەرەیەکی تر زیاد بکرێت، بۆ ئەوەی مساعد بێت بۆ ئەو فەقەرەیە، لديوان صلاحية تحقيق الملفات اي(الوثائق السرية) وصلاحية اصدار التقرير السري او المدقق حاصل على تخويل الامني، یەعنی تەخویلی ئەمنی بکرێت، ئەوەی کە تەدقیق ئەکات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک ڕەمەزان فەرموو.

بەڕێز د. رمضان عبدالرحمن محمد رضا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پشتگیری لە هاوکارانم ئەکەم، چونکە ئەمە دژی یاسای شەفافیەتە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک جوتیار فەرموو.

بەڕێز کريم مجيد شريف(جوتيار):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش پشتگیری ئەو ڕەئیە ئەکەم کە نەمێنێت، چونکە لەڕاستیدا ئاسایشی نەتەوەیی لایەنێکی گرنگ وئەهمیەتدارە، بەڵام ئەو کەسەی سەرۆکی ئەو دیوانەیە، بەڕاستی بە پلەی وەزیرە، یەعنی فەرمانبەرێکی ئاسایی نیە، ئەوە لەلایەك، لەلایەکی تریشەوە، بەپێشنیاری پەرلەمان وبەڕەزامەندی سەرۆکی هەرێم لەوێ دائەندرێت، یەعنی کەسێکی ئاسایی نابێت، ئەگەر ئەو دۆسیانە ئەو ببینێت، هەندێك دۆسیە هەیە، ڕاستە دۆسیەی ئەهەمیەت دار نابێت ئەو ببینێت، بەڵام سەرۆکی دیوان کەسێکی بەرپرس و مەسئول و ئەو شتانەیە، ئەوە لەلایەك، لەلایەکی تریشەوە، گرنگی وبایەخی ئەم دەزگایە لەوەدایە، کە شەفافیەتی هەیە، گرنگی وبایەخی زۆرە، ئەمە لەدەسەڵات و سەڵاحیاتی کەم ئەکاتەوە، بەڕاستی فەقەرەیەکی تریش هەیە، جگە لەوە من ئەمەوێت، قسەی لەسەر بکەم، زۆر قسە لەسەر ئەلف ولام ویائی بڕگەکان کرا، ئەم پڕۆژە یاسایە جەنابی سەرۆك بە کوردی هاتووە، کە بەکوردیش هاتووە، بۆ ئێمە تەرکیزی نەکەینە سەرو ئیشی لەسەر نەکەین، جارێکی تر بگەڕێینەوە بۆ سەر عەرەبیەکە، بەڕاستی بۆ ئێمە تەرکیز نەکەینە سەر زمانەکەی خۆمان، کەبەڕاستی لەم دەزگا گرنگ و ئەهەمیەتدارەدا، ئیش لەسەر زمانەکەی خۆمان نەکەین، لە کوێ ئیشی لەسەر بکەین؟ بەتایبەتی زۆر گرنگی هەیە، من پێم وایە ئەمە مەسئولەیەتێکی گەورەیە بەرامبەر بە نەتەوەکەمان، بەرامبەر بە زمانەکەمان، حەقە لێرە ئیشی بۆ بکەین، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک ڕەشاد فەرموو.

بەڕێز رشاد احمد ابراهیم:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

فەلسەفەی ئەو یاسایە حیمایەی ئەموالی عامە، مومتەلەكاتی عامە، هەر ئیستسنایەكی تێدا بێت، بەڕەئی من كێشەمان بۆ دروست ئەكات، بۆ بەڕێزیشتان وازحە ئێستا سەرۆكایەتی هەرێم، سەرۆكایەتی پەرلەمان، سەرۆكایەتی ئەنجومەنی وەزیران، ئێمە شیعاری ئەوەمان هەڵگرتووە، موحارەبەی گەندەڵی بەهەموو شێوەیەك، بەقەناعەتی من ئەو جۆرە ئیستسنائانە، دەبێتە یەكێك لەهۆكارەكان، كە موبەڕیڕ بداتە هەندێك كەس كە تەجاوز بكاتە سەر حەقی عام، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك دكتۆر كەمال فەرموو.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د. كەمال كەركووكی):

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لە حەقیقەتدا لە هەموو دونیادا هەیە، مەسەلەن لە ئەڵمانیا، ئێمە لەوان پێشكەوتوو تر نین، ئەم بابەتەیان هەیە، ئەگەر موتابەعەیان بكەن، زۆر جار سەرۆكی ئەنجومەنی وەزیرانیان، دوای ماوەیەكی زۆر بە سەر حوكمەكەی رەت ئەبێت، ئینجا ئەچن ئەوراقەكانی دەرئەكەن، تەدقیق ئەكەن، تا بزانن پاككاری كردووە، یان نا دوایی بۆ خەڵكی وڵاتەكەیان بڵاوی ئەكەنەوە، لەبەر ئەوە هەندێك لەو بەڕێزانە ئیشارەتیان پێدا، ئێمە لە مەوقعێكی حەساسین، ئێمە لەگەڵ شەفافیەتین، مادام سەرۆكی هەرێم خەڵكی كوردستان دەنگیان پێدا، مادام سەرۆكی پەرلەمان، لە كەسانی نەزیهە ئەبێت، سەرۆكی حكومەتیش، هیچ سرێكی گەورە لە مابەین ئەو سێ كوچكەیە بزر نابێت، سەرۆكی دیوانیشی پێ ئاگادار ئەكرێتەوە، لەبەر ئەوە من لەبەرژەوەندی كوردستانی ئەبینم، كە ئەمە وەكو خۆی بمێنێتەوە، ماددەكە ڕێك وپێك هاتووە، چونكە نەك ئێمە بەتەنها لە ئەڵمانیا، كە دەوڵەتێكە لە قیمەی دیموكراتیەتدایە، ئەو شتە هەیە، لە دەستورەكەیان هەیە، لە قانونی ڕەقابەی مالیان هەیە، كە سەرۆكیان بۆی هەیە، هەندێك شت نهێنی بهێڵێتەوە، لە ئەمریكاش هەیە، ئینجا نازانم ئەگەر، ئێمە لەوان پێشكەوتووتر بین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئێوە حكومەت ڕەئیتان لەسەر ئەوە؟

بەڕێز سەركیس ئاغا جان/وەزیری دارایی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەڕەئی ئێمە نەصەكە باشە، كە هاتووە، چونكە ئەوە بەمانای ئەوە نیە، سەرۆكی دیوانی چاودێری ئاگادار نیە، سەرۆكی دیوان ئاگادار ئەكرێتەوە، حەتا ئیحتیمالە لە نیتاقێكی مەحدود، تەدقیقیش بكرێت، بەڵام دانابەزێت بۆ ستاف خوارەوەی دیوانی چاودێری دارایی، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك شێخ بایز جەنابت، قسەت هەیە.

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی وئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تا ئێستا ئەمانە، هەر مەوجود بووە، لەقانونەکانی تریشدا، تەدقیق کراوە، ڕەنگە جەنابت ئاگات لەوە بێت، کە بەعزێك مەوازیع تەدقیق کراوە، بەڵام تەدقیق مومکینە تەنها لەلایەن سەرۆکی دیوانی چاودێرییەوە تەدقیق کرابێ، (او من یخوله) ئەمە خۆی تایبەتمەندی هەیە، بەعزێك وەسائیق هەیە، بەهیچ جۆرێك نابێ پیشان بدرێت، ئەو مەوازیعانە مەشاکیلی زیاتر لەدواوە ئەبێت، لەبەر ئەوە ئێستاکە ئەوە سێ جیهەت ئەیبینێ، لەگەڵ ئەوەشدا سەرۆکی دیوانی چاودێری داراییش ئەی بینێ، پێم وایە، هەمووی هەڵبژێردراون، بۆیە پێویست ناکات هەموو شتێك بێتە خوارەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

وەڵڵا ئیتر گوێتان لەڕەئی و، لەو قسانە بوو، فەرموو کاك جەمال.

بەڕێز جمال محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من حەزەکەم بەحەقیقەت هەموو شتێك شەفاف بێت، بەڵام لەم مەوزوعەدا بەعزێك واقیع هەیە، ئەبێ بەنەزەری ئیعتیبار وەری بگرین، ئێمە پێویستیمان پێ هەیە، واتە دیعایە کردن وپشتیوانی، یەعنی پشتیوانی کردن بۆ قەزیەی ئێمە، مەسەلەن بۆ نموونە سەرۆکی هەرێم ئەتوانێت، لە قەزیەی ئینتیخاباتی ئەمریکیدا، لەگەڵ یەکێك لەم تەرەفانەدا، هاوکارییەك بکات، ئەگەر ئەو تەرەفە، مەسەلەن ئەو شەخصەی کە سەرۆکی هەرێم هاوکاری ئەکات، ئەگەر بزانێت لەقانونەکەدا شتێکی هەیە، هەموو کەسێك ئەتوانێت سەیری بکات، کە سەرۆکی هەرێم چی داوە بەم کەمپینەی ئەم، مەعنای وایە بەهیچ شێوەیەك تۆ ناتوانیت نە دۆست نە هاوکاری بکەیت، لەعالەمدا هیچ شتێك ناکرێت بەبێ پارە، بەبێ ئیمکانیات، ئێمە ئەگەر بمانەوێت بۆ قەزیەی خۆمان پشتیوانی پەیدا بکەین، لەناو کۆنگرێس، لەناو سینات، لەدەرەوە، لە ئەوروپا، بەحەقیقەت ئێمە ئەبێت پارە سەرف بکەین، چونکە هیچ شتێك لەسەر ئەم سەر زەمینە بەبێ پارە ناڕوات، لەبەر ئەوە ئەمە زۆر زۆر واریدە، وەکو ئەوەی خۆی هاتووە، چونکە باوەڕت هەبێت، دۆست پەیدا ناکەیت، ئەگەر گۆڕانکاری لەمەدا بکەیت، بۆ پشتیوانی قەزییەی خۆت لەداهاتوودا، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، وەڵڵا خۆ تۆ بەسەراحەت قسەت کرد، من وتم دژە تیرۆر، کاك محمد حکیم وایزانی مەبەستم جیهازی دژە تیرۆرە کە هەیە، مەبەستم ئەو نەوعە نەشاتانەیە کە سیاسیە، بەڵام خەباتە بۆ دژی تیرۆر، کاك شێروان ئاخر کەس قسە ئەکات.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کەس نیە، لەم پەرلەمانە لەگەڵ ئەوەدا نەبێت، کە بەرەنگاری گەندەڵی نەکات لەکوردستاندا، بەڵام لەهەموو وڵاتێك نەفەقاتی سڕی هەیە، بۆ خزمەتکردنی ئاسایشی نەتەوەیی، بۆیە زۆر تەبیعیە سەرۆکی

هەرێم لەم پەرلەمانە هەڵبژێردراوە، سەرۆكی پەرلەمان كێیە، لەم پەرلەمانە هەڵبژێردراوە، سەرۆكی حكومەت لەم پەرلەمانە سیقەی دراوەتێ، حەق نیە، ئێمە گومان بخەینە سەر ئەو سێ سەرۆكەو ئیستسنای بەعزە فەقەراتێك بكەین، لە ڕیقابەدا، دیوانی ڕەقابەی مالی و سەرۆكی دیوانی ڕەقابە، هەر ئێمە دەنگی پێدەدەین، كەلە ئایندەدا دادەندرێت، حەق نیە ئەو مەسەلەیە بەو شكلە ئینعیكاز بكاتە سەر ئەم ماددەیە، بۆیە من لەگەڵ دەقی ماددەكەم، پێم باشە ئەو ماددەیە پەسەند بكرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

زۆر قسە كرا، باشە دەی با كوێستان خانیش قسە بكات.

بەڕێز كوێستان محمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

وەكو هەموو ڤاڵەكانم پێشتر ئیشارەتیان پێدا وتیان سەرۆكی دیوان كەسێكە سیقە پێدراوە، لەلایەن پەرلەمانەوە هەڵدەبژێردرێت وكەسێكە سەرۆكایەتی هەرێم دەست نیشانی بۆیە دەكات، ئەگەر هەندێك لەو ئەسرارانە كەباس ئەكرێت لەبەینی ئەو سیانەدا ئەویش بیزانێت ، ،ئێمە پێمان وایە پێویستە هەموو داراییەك بكەوێتە ژێر دیوانی چاودێریەوە، بۆئەمە كە ئەو ئەیبینێو تەتقیقی تێدا دەكا، مەسەلە ئەوە نیە ئیعلان ئەكرێت و خەڵك ئەیبینێت، بەلأم مەفروزە دیوانی چاودێری ببینێ وتەدقیقی تێدا بكات ، سوپاس .

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

لە موقتەرەحەكەدا كە لەئەصڵی پرۆژەكەدا هاتووە، دەڵێت: حەقی ئاگاداری بوونی هەیە، لەسەر ئەو وەسائیق و مەلەفاتانەی كە هەیە، چ نهێنی چ ئاشكرا، كە پەیوەندیان بەكاروباری داراییەوە هەبێت، تەنها ئەو بەڵگەنامانەی كەوا لەلایەن سەرۆكی هەرێمەوە، ئیستسنا ئەكرێت، بە تەنسیق لەگەڵ سەرۆكی پەرلەمان، ئیزافەش كرا، سەرۆكی ئەنجومەنی وەزیرانیش، چونكە ئەویش تەرەفە تێیدا، دەبێ ئاگاداری سەرۆكی دیوانی ڕەقابەش بكرێت، بۆ زانینی مەعلوماتەكەو ڕەئی دان لەسەری، واتە دەبێتە چوار كەس، موقتەرەحێكیش هەیە، لەلایەن چەند ئەندامێكەوە هاتووە، دەڵێت، ئەو ئیستسنائە نەمێنێت، دیوان حەقی هەیە، ئاگاداری هەموو مەلەفاتی نهێنی وئاشكراش بێت، كەپەوەندیان بەكاروباری داراییەوە هەبێت، یەعنی ژمارەیەك لەئەندامان داوا ئەكەن، ئەو بڕگەیەی دواتر لابرێت، ئەوە دەخەمە دەنگەوە، فەرموو كاك عوسمان ئەگەر نیزامیش نەبوو، قسەت پێ دەبڕم.

بەڕێز عثمان عبدالله قادر(بانی مارانی):

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

دەسەڵاتت هەیە ببیڕیت، بەلأم پێم وایە، دوو ڕەئیە، بۆیە دەبێ یەكێكیش موخالفی ئەوە قسە بكات، واتە یەك تەئید بێت و یەكێكیش دژ بێت، مەبەستم ئەوە بوو، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

قسەیان کرد، برام چەند کەسێك قسەیان کرد، ئەمانە ڕایان وایە لاببرێت، بەهەرحاڵ هەشت کەس لەوانەی کەوا قسەیان کرد وتیان با لابرێت، ژمارەیەکیش قسەیان کرد وتیان با بمێنێتەوە، فەقەت ئەوەندەیە، سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران ئیزافە بکرێت، ئەوەی کە دەڵێت با لابرێت ئێستا دەیخەمە دەنگەوە، کێی لەگەڵدایە؟ بادەستی بڵند بکات تکایە، واتە ئیستساکە لابرێت، ئەیژمێرم، 30 کەس، فەرموون کێی لەگەڵدا نیە؟ 31 کەس، بەس سەرۆکی وەزیران ئیزافە ئەکرێت، ئێستا ماددەی 12 فەرموون.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی دوانزدەم: دیوان دەسەلاتی هەڵسەنگاندنی دارایی کاروباری گرێبەستە گشتیەکانی هەیە، بۆ دڵنیابوون لەوەی کە هەموو کۆمەك و بەخشین و قەرزو ئاسانکارییەکانی حکومەت، بۆ مەبەستی دیاری کراو بەکارهێنراوە.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثانية عشرة: للديوان صلاحية القيام بعمليات التقييم المالي، لشؤون العقود العامة للتأكد من أن المعونات والمنح والقروض والتسهيلات الحكومية، مخصصة للاغراض المحددة. لیژنەی یاسایش هیچ تێبینیەکی نیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لیژنەی دارایی ئێوە هیچتان هەیە لەسەر ئەم ماددەیە؟

بەڕێز د. دلێر اسماعیل حقی شاویس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمەش هیچ تێبینیەکمان لەسەر ئەم ماددەیە نیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێستا کێ قسەی هەیە، ناوتان ئەنووسم، فەرموو کاك بارزان.

بەڕێز بارزان محمد عبالقادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵڵا من پێم وایە، عقودی تایبەتیشی بۆ زیاد بکرێت، لەم وڵاتەدا کەسێك نیە، جیهەتێك نیە، موراقەبەی عقود بکات، موراجەعەی بکات، تەنها لە قانونی ئیستسماردا نیمانە، لە هی نەوتدا نیمانە، حەقە عقودی تایبەتیش لە ژێر سەلاحیەتی ئەماندا بێت موراجەعە کردنی، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نازانم موفتەرەحەکەی کاک بارزان هەورامی کە ئێستا خۆی لێرە نیە، لێرەدا جێگای ئەبێتەوە، کە ئەڵێت: العقود العامە، یەعنی من ئەو پرسیارە کە ئەڵێت: العقود العامە، عقودی نەوتیش ئەگرێتەوە، چونکە ئێمە زۆر زۆر کێشەی ئەوەمان هەیە، زۆر لەو عقودانەی کە ئێمە ئەزانین، زۆر گرێبەست هەیە، کەکراوە، لایەنی بەرامبەر کارەکەی تەواو نەکردووەو پارەشی بۆ سەرف کراوە، ڕۆشتووەو وڵاتی بەجێ هێشتووە، ئایا ئەمە ئیتر نابێت جیهەتێك هەبێت، تەحەمولی ئەو مەسئولیەتە بکات؟ جیهەتێکیش هەبێت، لێی بکۆڵێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ماددەی 12 خوێندرایەوە، کاك بارزان قسەی کرد و سۆزان خان قسەی کرد، د. نوری.

بەڕێز د. نوری جمیل تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵلا من پێشنیاز دەکەم ئەو ماددەیە بە شێوەیەکی جیاوازتر دابڕێژرێتەوە، من عەرەبیەکەم لە بەر دەستدایە و پێشنیاز دەکەم کە بنووسرێت: للديوان صلاحية القيام بعمليات التقييم المالي لشؤون العقود العامة و كذلك القروض و المساعدات و المنح التي تقدمها الدول و المنظمات الدولية للتاكد من انها قد صرفت للاغراض المحددة لها، چونکە کۆمەڵێك ڕێکخراوی نێودەوڵەتی هەن کە دێن لە هەرێمی کوردستاندا پارە سەرف ئەکەن، بەداخەوە هیچ لایەنێك نیە کە چاودێری شێوەی سەرف کردنی ئەو پارانە ئاگادار بێت، زۆر جاران بۆ مەبەستی سیاسی ئەو پارانە سەرف ئەبێت، بۆیە پێویستە کەوا ئەم دەزگایە ئاگاداری شێوەی سەرف کردنی ئەو پارانە بێت، چونکە ئەوانە بۆ بەرژەوەندی خەڵکی کوردستان تەرخان کراون، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سعدالدین.

بەڕێز سعدالدین عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵلا من یەك پرسیارم هەیە لە جەنابی وەزیر، مینەح و قروز لە جانیبی حکومەتی مەرکەزی نیە؟ صەلاحیەتی ئێمەیە، هەتا لە مەوزوعی کارەبای کە بۆ صیانەی دوکان، ئەوەکە لەلای ئەوان بوو، تەقیمەکە و تەوزیفەکە و ئیمتیازەکە هەر لەوێندەرێ کرا، نەك لێرە، هێشتا پاشان کە ئەو ئەغرازی موحەددەدە ئەوها نا(للغرض الذي اعطيت او اقرضت لاجله) ئەوها باشترە، لەگەڵ ڕێزم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لێژنەی قانونی لەسەر ئەو تێبینیانە هیچ قسەتان هەیە؟

بەڕێز فرست احمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەللا من ئێستا تەفکیر لێ ئەکەم، مەفروز لە مەهام با ئەو مەوزوعە، یەعنی رەبتە بە مەهام بەس من موقتەرەحێکم هەیە کە لێم وەربگرن، من ئەڵێم وای لێبەکەین(يجب على مؤسسات الاقليم ان ترسل بيانات جميع العقودو القروض و المنح التي تحصل عليها للديوان خلال 10 ايام من تاريخ توقيعها لغرض متابعتها و ابداء الملاحظات في شانها)، من ئەو موقتەرەحەم هەیە و شتێکی جەدیدی تێدایە و هەمو عقودیش دەگرێت و قروز و مینەحیش دەگرێت، وا بزانم شتێکە زۆر خزمەت دەکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک سەرکیس.

بەڕێز سەرکیس ئاغا جان/وەزیری دارایی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەر قروز و مینەحێك کە وەردەگیرێت و کە داخیلی میزانیەی ئێمە دەبێت ئێستا 17٪، یەعنی خازیع دەبێ بۆ چاودێری دارایی، ئینجا بۆیە دەبێ داخیل بکرێ، بۆیە پشتگیری لە رەئی لێژنەی یاسایی و ئەوانە و بەڕێز د.نوری دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو موقتەرەحەی د.نوری ئیزافەی موعامەلاتی دەولیت کردیە، ئەگەر بە نووسین هەتا کاك د.نوری بێنە موصادەقەی بکەین بزانین چیە؟ لێژنەی قانونی فەرقی بەینی عقودی عامە و خاصە چیە تکایە؟

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵا من خۆم مەعلوماتم نیە بەراستی، عقود عامە ئەوەیە ئەوەی نەوت و ئەوانە دەگرێت و ئەوەی تریش چ دەگرێت؟، ئەگەر جەماعەت بۆمان تەوزیح بکەن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێخ بایز.

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/ وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆی عادەتەن عقودی عامە هەمووی دەگرێتەوە و عقودی خاصەشی لەگەڵدایە، بەڵام بۆ دڵنیایی حەقە بنووسن (جمیع العقود).

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك د.نوری ئەگەر شەرحێکت هەبێ بۆ عقودەکەت؟

بەڕێز د. نوری جمیل تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

عقودی عامە ئەو عەقدانەیە کەوا حکومەتی هەرێم(ئێمە مەبەستمان کوردستانە) حکومەتی هەرێم تەرەفێك بێت، لایەنێك بێت لەوانە، بەڵام ئەگەر بێت و تەرەف نەبێت ئەوە بە عەقدێکی تایبەتی و بە رێکەوتنێکی تایبەتی ئەدرێتە قەڵەم، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێستا ئەو مولاحەزاتانەی کە درا بە مولاحەزاتی کاك خەلیلیشەوە کە دای، بە مولاحەزاتی د.نوریشەوە و بە مولاحەزاتی تریش کە دران، صیغەیەك دەخوێنمەوە بزانن ئەگەر هەموو لایەك پێی رازی بوون دەیخەمە دەنگدانەوە: للديوان صلاحيات التقييم المالي لشؤون العقود العامة و كذلك المساعدات و المنح و المؤنات و القروض الداخلية و الخارجية و التسهيلات الحكومية للتاكد من صرفها للاغراض المخصصة لها، و على مؤسسات الاقليم ارسال نسخة من بيانات جميع العقود و القروض و المنح التي تحصل عليها للديوان خلال شهر لغرض المتابعة و ابداء الملاحظات، باشە ئەوە؟ کاك رەشاد چیت هەیە؟

بەڕێز رشاد احمد ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت هەر عقودەك کە باسی دەکەین، عقودی نەوت بە قانونێکی تایبەت رێکخرا و ئەو جیهاتانە دیار کران و دەست نیشان کران کە موافەقەی لەسەر دەکەن لە حاڵەتێك ئەگەر ئەو جیهەتی مەعنی بە پێی قانون موافەقەی لەسەر ئەو عەقدانەی کرد بە قەناعەتی من زیادە دیوانی رەقابەی مالی تەداخولی ئیشی ئەوان بکاتن، چونکە ئەگەر مولاحەزەیەکی بوو، ناتوانێ ئەو مولاحەزەی ئیبراز بکات، ئەوە عقودە و کرایە بە پێی قانون، جیهەتێك کردیتی لەوەی فەوقی ترە و لەوەی ئەعلا ترە، جەنابتان ئیشارەتتان پێدا لە قانونی نەوت مەجلیسەکی زۆر فراوان دروست کرا و گەورە کە بەعەقدەکان دا بچنەوە، بۆیە پێم باشە ئەگەر باسی عقود دەکرێ ئیشارەتی پێ بدرێ عەدا عقودی نەوت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سەرکیس.

بەڕێز سەرکیس ئاغا جان/وەزیری دارایی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو عقودانەی نەوت کە پێشتریش کرابوون، ئێستا هەر خۆمان وەکو حکومەت پێداچوونەوەمان کردووە لەسەریان و گۆڕانکاریمان لەسەر کردووە، لێرەش باس لە هەڵسەنگاندنی دارایی ئەو عقودانە دەکرێ، بۆیە بە رەئی ئێمە بمێنێ و دیوانی چاودێری دارایی ئەو مافەی هەبێت، بزانێت ئایا ئەو عقودانەی کە بەستراون لە بەرژەوەندی هەرێمن؟ لە بەرژەوەندی گشتینە؟ یان کەم و کورتیان هەیە، لەو بابەتەوە ئێمەش وەکو حکومەتی هەرێم دەمانەوێ شەفاف بین، حەتا هەموو عقوداتیش لەسەر ئینتەرنێت و ئەوانە دابەزێنین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

باشه کەواتە لەسەر موفقتەرەحەکە حکومەتیش موافیقە، کاك فرسەتیش دەڵێت ببێتە یەك و دوو، یەکەم وەکو خۆی بمینێتەوە بە تەعدیلەکە واتا: للديوان صلاحيات التقييم المالي للعقود العامة و كذلك المساعدات و المعونات و المنح و القروض الداخلية والخارجية و التسهيلات الحكومية للتأكد من صرفها للاغراض المخصصة لها، ئەوە فەقەرەی یەکەم، فەقەرەی دووەم: يجب على مؤسسات الاقليم ارسال نسخة من بيانات جميع العقود و القروض و المنح التي تحصل عليها للديوان خلال 10 ايام من تاريخ توقيعها لغرض متابعتها و ابداء الملاحظات الفورية)، هەردوو فەقەرە دەیخەمە دەنگەوە ماددەی 10، کێ قبوڵیەتی دەستی بڵند بکات تکایە؟ کێ قبوڵی نیە؟ بە کۆی دەنگ قبول کرا، زۆر سوپاس، ماددەی دواتر.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەشی چوارەم

سەرپێچیە دارایی و کارگێریەکان

ماددەی سێزدەم:

1- ئەم کار و رەفتارانە بە سەرپێچی دارایی و کارگێڕی دادەنرێ بە پێی ئەم یاسایە:

أ_ پابەند نەبوون بە یاسا و بڕیار و سیستەم و ڕێنماییە داراییەکانەوە.

ب_ پشت گوێ خستن و کەم تەرخەمی کە دەبنە هۆی بەفێڕۆدانی دارایی گشتی و گەیاندنی زیان بە ئابووری نیشتمانیی.

ج- سەرپێچی کردنی یاسای (بەرزەفتکردنی فەرمانبەرانی دەوڵەت) یاخود هەر یاسایەکی دیکە کە کاری پێ بکرێت.

د- شاردنەوەو نەخستنەڕووی مستەنەدات و تۆمارگاو بەڵگەنامەکانی پێویست بۆ کاری چاودێری بەبێ بوونی پاساوی گونجاو.

هـ- وەڵام نەدانەوەی نووسراوەکانی دیوان و لەبەر چاو نەگرتنی سەرنج و تێبینیەکان.

و- هەڵنەستان بەکاری پێویست سەبارەت بەکۆتایی نەهێنان بەو سەرپێچیە داراییانەی لە ڕاپۆرتەکانی دیواندا هاتوون.

دووەم: پێویستە لەسەر ئەو لایەنانەی دەخرێتە ژێر حوکمی دیوانی چاودێری داراییەوە ئاگاداری دیوان بکەنەوە لەکاتی روودانی (تەزویر) و (ئیختلاس) هەروەها لەو سەرپێچیانەی لە پێشەوە لە بڕگەکانی (أ ، ب) لە خاڵی یەکەمی ئەم ماددەیە ئاماژەی بۆ کراوە. لەکاتی ئاشکرابوونی بەبێ ئەوەی ئەو ئاگادارکردنەوەیە ببێتە هۆی هەڵنەسانی ئەو لایەنانە بەکاری پێویست، هەروەها پێویستە دیوان ئاگادار بکەنەوە لە ئەنجامی لێکۆڵینەوە لەو سەرپێچیانە، بە پێچەوانەوە بە سەرپێچی ئەم یاسایە دادەنرێت.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثالثة عشرة:

أولاً: تعتبر مخالفة مالية لاغراض هذا القانون الافعال والتصرفات الآتية:-

أ- عدم الالتزام بالقوانين والقرارات والانظمة والتعليمات والبيانات المالية.

ب- الاهمال والتقصير الذي يؤدي الى الضياع أو الهدر في الاموال العامة أو الاضرار في الاقتصاد الوطني.

ج- انتهاك قانون انضباط موظفي الدولة أو أي قانون آخر معمول به.

د- اخفاء سلطة الرقابة بغير عذر مشروع عن الاوراق والمستندات والسجلات المطلوب لعمل الرقابة والتدقيق.

هـ- الامتناع عن الرد على كتب سلطة الرقابة واعتراضاتها وملاحظاتها وعدم اخذه بنظر الاعتبار.

و- عدم اتخاذ الاجراءات اللازمة بشأن تصفية المخالفات الواردة في تقارير الديوان.

ثانياً: على الجهات الخاضعة لرقابة الديوان ابلاغه عن حالات (التزوير) و(الاختلاس) والمخالفات المالية المذكورة في الفقرتين (أ)و(ب) من البند اولا من هذه المادة التي تقع فيها، وذلك حال أكتشافها دون الاخلال بما يجب أن تتخذه تلك الجهات من الاجراءات وعليها ابلاغ الديوان بنتائج التحقيق في تلك المخالفات وبالعكس تعتبر مخالفة لهذا القانون.

لێژنەی یاسایی هیچ تێبینیەکی لەسەر ئەو ماددەیە نیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك د. دلێر.

بەڕێز د. دلێر اسماعیل حقی شاوێس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمەش هیچ تێبینیەکمان نیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

چرۆ خان فەرموو.

بەڕێز چرۆ علی حمە امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەللا من ئەو خاڵانە کە ئەبینم، ئەم خاڵانە هەموو باشن کە بەرامبەر بە رەقابەی مالی ئەکرێ، بەڵام ئایا ئەگەر هات و رەقابە خۆیان موخالەفەیان کرد؟ حەز دەکەم وەڵامی ئەو پرسیارەم بدەنەوە، بۆ نموونە ئەگەر هات و لە ماددەی پێشتردا باسم کرد تەقریرەکە بۆ نموونە ، ببورە لە 2008 نەبی بۆ 2009، یەعنی هەندێك موخالەفات بکات، حەز دەکەم وەڵامم بدەنەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە دەبێ عقوبەکەیان دوو قات بێ، خۆیان رەقابەنە و خۆیان ئەوە بکەن، دەبێ عقوبەکەیان دوو قات بێتەوە، کاك جعفەر.

بەڕێز جعفر مصطفی معروف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی سێزدە بەشی یەکەم: ئەگەر بڕگەیەکی بۆ زیاد بکرێت، ئەبێتە بڕگەی (ی) بە کار نەهێنانی وەسائیلی تەکنەلۆجی لە فەرمانگە گشتیەکان بە سەر پێچی حیساب دەکرێ، لەبەر ئەوەی زۆر جار لە بوارەکانی داراییدا، ون بوونی یەك وەرقە یان هەڵەیەکی ژمارەیی بوویتە موشکیلەیەکی گەورە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە نەصە عەرەبیەکەدا ئەڵێ: تعتبر مخالفة مالية، باسی ئیداریەکەی نەکردووە، لاغراض هذا القانون الافعال والتصرفات الآتية: تکایە برادەرانی لێژنەی یاسایی ئاگادار بن، سەبارەت بە خاڵی (د)یش زۆر سەقەتە، چونکە ئەڵێ : اخفاء سلطة الرقابة بغير عذر مشروع ، ئەوە نابێ، ئەبێ بوترێ: اخفاء الاوراق والمستندات والسجلات المطلوبة لعمل الرقابة والتدقيق بغير عذر مشروع، ئەوە ئەبێ چاك بکرێ، بەڵام پرسیارەکەی من لێرە ئەوەیە:الامتناع عن الرد على كتب سلطة الرقابة واعتراضاتها وملاحظاتها وعدم اخذه بنظر الاعتبار.ئەوە تەنانەت لە قانونی عقوباتیشدا هیچ عقوبەیەکی نیە، من ئەمەوێ تێبگەم لێرە چۆن ئەوە بە موخالەفەی مالی و ئیداری حیساب ئەکرێ، چی ئەکرێ بەرامبەر بەو کەسەی کە یاخود بەرامبەر بەو جیهەتەی یاخود ئەو دائیرەی کە وەڵامی کیتابەکانی سوڵتەی رەقابە ناداتەوە؟ چونکە ئەوە راستە موخالەفەیە، بەڵام لە قانونی عقوباتدا وازیح نیە و تێدا نیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێخ چی لێئەکەین؟

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/ وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیارە موخالەفە هەیە و موخالەفە هەیە، ئیعتیرازی حیسابی هەیە و ئیختیلاس هەیە و تەزویر هەیە، قانونی ئینزیباتی دەوڵەتیش هەیە، بە پێی قانونی ئینزیباتی دەوڵەت موحاسەبە دەکرێ.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سەردار.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تێبینیەکەی من لەسەر بڕگەی (ج)، ئەوەی سەرپێچی یاسای ئینزیباتی دەوڵەتە، من پێم وایە هەموو سەرپێچیەك ناکەوتە قاڵبی موخالەفەی مالی، هەندێ شت هەیە پەیوەندی هەیە بەدەوام و بە ئەو شتانە

ئەوە موخالەفەی مالی ئیعتیبار ناکرێ، بۆیە لێرە پێم وایە ئەگەر تەوزیح بکرێ یاخود بڕگەیەکی بۆ ئیزافە بکرێ یاخود رستەیەك: اذا کان الانتهاك یلحق الضرر او یسبب تبذیراً بالمال العام، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عبد الرحمان.

بەڕێز عبدالرحمن اسماعیل سلیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من تێبینیم لەسەر بڕگەی (د)هەیە: اخفاء الاوراق با بنووسرێت باشترە بە رەئی من:اخفاء الاوراق والمستندات والسجلات المطلوب لعمل الرقابة والتدقیق عن سلطة الرقابة بغیر عذر مشروع، بەرای من ئەوها باشترە ئەگەر بنووسرێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سعدالدین.

بەڕێز سعد الدین عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لعدم الالتزام بالقوانین والقرارات و الانظمة و التعلیمات و البیانات المالیة، بەیاناتی مالی یان قوانینی مالی ئەوە زمنی صەلاحیاتی وەزیرە، پێم باشە ئەوە زیاد بکرێ: المخالفات الخاصة بقانون الموازنة، ئەوە زۆر زەرووره لێرە هەبێ، و هەر لەگەڵ رەئی برادەرانیشم کە انتهاك قانون انظباط موظفي الدولة، دەبێ لە پاشان عەرزەکی بۆ زیاد بکرێ، راستە لە قانونی مەجلیسی شورای ئیقلیم باسی ئەوەی کرا، باسی موەزەفینی دەولە و شتەکە پەیوەندی بە مالی هەبێ، نەك بە ئیداری.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك خەلیل چ وەڵامتان هەیە بۆ ئەو مولاحەزاتانە؟

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی خوشکە سۆزان گوتی بۆ بڕگەی (د) ئەو صیاغە باشترە، ئەوە عیبارەتە ئەگەر تەئیدی ئەوە دەکەم، دووەم ئەوەی برای بەڕێز کاك سعدالدین گوتی، ئەویش نوقتەکی موهیمە بەراستی : لعدم الالتزام بالقوانین والقرارات و الانظمة و التعلیمات و البیانات المالیة: ئەوە وازیحترە و یەکێك لەوانە، ئیحتیمالە ئەو شاملتریش بێ، بەس پێم باشترە چ ببێتە بڕگەیەکی موستەقیل یان ئیزافە بکرێ ئەوەی یەکەم، هەروەسا شتێکی تریشمان پێ باشە مادام پێشتر ئەوەمان گوت: ارسال نسخ بیانات العقود، بەڵام لێرە ئەگەر تەئخیر ئیرسال کرد لەو مودە لە مانگێك نەنارد، ئەویش دەبێتە موخالەفە، ئەوەی تر لە هەندێ ئیتیفاقات هەیە، مەشروع ئینجاز بێت لە مودەیەکی موحەدەد، التاخر فی انجاز المشروعات الانمائیە عن مواعیدها المحددە، ئەوەش بڕگەیەك زیاد بکرێت ، ئیقتیراح دەکەم ئەوەش باشە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو ئیقتیراحە تازەیە، هیچ ئیقتیراحتان لەسەر هەیە رەقابەی مالی؟

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/ وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

موازەنــە خــۆی بــە قــانون دەردەچــێ، ئێــوە لێرەشــدا هــاتووە کــە موخالەفــەی قانونەکــەی بکــرێ ئــەوە موخالەفەیە و قانون موحاسەبەی دەکات، هەموو ساڵێك موازەنە بە قانون دەردەچێ.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك شێروان.

بەڕێز شێروان ناصح حیدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەر وەکو کاك بایز ئیشارەتی پێدا ، کە ئەگەر فەقەرە یەك تەماشا بکەی قوانینی مالیە دەگرێتەوە، قانونی موازەنـەش قـانونێکی مالیـە، ئـەوە یـەك، دوو، عـدم الالتـزام بـە نیسـبەت فەقـەرەی یـەك و ئـەوەی سـوزان خانیش ئیشارەتی پێدا لە قانونی عقوبات، عقوباتی تایبەتیان بۆ هەیە، یـەکێکیان (عـدم الامتـثال بقـوانین الدولة)، دووەمینیشیان الاحجام عن الاخبار، ئەگەر شـتێکی وا هەیـە دەچـێتە قـانونی عقوبـات، عیقـابی بـۆ داندرایە، بەڵام ئەوەی من تێناگەم بەراستی، سوئالەکەشم موەجەهی جەنابی وەزیرە: بـۆ ئـەوەی ئینزیبـات بکرێت، من قانونی ئینزیبـات بکرێـت ئیعتیبـار دەکرێـت موخالەفـەی مالییـە، مـن ئـەوەی تێناگـەم، ئەگـەر تەوزیحێك بدەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

یەعنی ئەوەی پرسیارەکەی جەنابت، ئەگەر مولاحەزەکەی کاك سەرداری ئیزافە بکەین، کـە دەڵێین هـەر (التحاق قانون انضباط موظفي الدولة او اي قانون اخـر اذا کـان ذلـك یلحق ضـرر بالمـال العـام)، ئەگـەر ئـەوە ئیزافە بکرێت، ئیزافـەی بکـەن، شـتەکە مـەعقول دەبێـت، چونکە ئـەوەی تـر مـەفهوم نییـە، یـەکێك دەوام نەکاتن زائیدە، چە زەرەرێکی نییـەو چ عیلاقـەی بـە رەقابـەوە هەیـە، ئەگـەر غائیـب بوونەکـە بـووە هـۆی ئەوەی هەدرێك بێت لە پارەکە، یان ئیسائە بکات ئەوە هین دەبێت، ئەوەی سۆزان خانیش ئاماژەی پـێ کرد، ئەو چاك کردنـی فەقـەرە (د) (بغـیر عـذر مشـروع) بچـێتە ئـەخیرەوە (اخفـاء الاوراق والمسـتندات السجلات المطلوبــة لعــرض الرقابــة والتــدقیق بغــیر عــذر مشــروع) ئــەوهای لــێ دێــتن، کوردیەکــەی شــاردنەوەو نەخستنەڕووی موستەنەداتی تۆمارگاو بەڵگەنامەکانی پێویست بۆ کاری پێویست پێی، کوردیەکـە زۆر بـاش هاتووە، بەبێ بوونی پاساوی گونجاو، کوردیەکە عەیبی نییەو موزبوتەو عەرەبیەکە لەنگە، ئەو فەقەرەیـەی کە ئیقتیراح کرا ئیزافە بکرێتن، جەنابی وەزیر، هیچی تر هـەبوو کـاك خـەلیل، کـاك جـەمال داوای قسـەت نەکرد بوو، فەرموو جەنابت.

بەڕێز جمال محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بۆ وەلأمەکەی خوشکە چرۆ ماددەی (21) دەڵێت (تنفذ قوانين الخدمة المدنية والملاك وانضباط الموظفين بحق موظفي الديوان شريطة ان لا يكون مخالفا لهذا القانون)، وەلأمەکە بۆ ئەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك خەلیل ئەو شتەی ئیزافەت کرد بوو، چی بوو؟

بەڕێز خليل ابراهيم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێستا هەرچەندە جەنابی یا شێخ وەلأمی دایەوە، راستە ئەوە قەوانینی عامە دەگرێت، بەلأم جەوهەری ئەو مەوزوعە زیاتر باسی میزانیەیە، بگوترێت بە ئەحکامی میزانیە، ئەوە یەعنی پێم باشترە، یەعنی یەکێك لە موخالەفات بڕگەیەك زیاد بکرێت، ئان ئیزافەی بکەیت بە (أ) بڵێی موخالەفەی ئەحکامی میزانیە عامە، ئەوە موخالەفەیە. دووەم/ ئیقتیراحێك دەکەم مادام ماددەی پێشتر بۆ بڕگەی دووەم مەگوت (على مؤسسات الاقليم ارسال نسخ بيانات العقود) لێرە (عدم ارسال صور من العقود خلال شهر) ئەویش دەبێتە موخالەفە.

سێیەم/ (انجازالمشروعات الانمائية في مواعيدها المحددة) ئێستا مەسەلەن مەشروعی ساڵی پار زۆربەی ئیحالە بووینە بۆ ئێستاو تەکالیف زۆر دەبن و زەرەرێکی مالی دروست دەبێت، ئایا کێ موقەصیرە، 20٪ لە مەشاریعی پار نسبەیەك لە سەد دەر سەد دەقیق نیم لەوە، تەتبیق نەبووە لە وەختی خۆی، ئێ باشە کێ مەسئولە؟ موقەسرە یان موقەسر نیە؟ چۆن دەبێت ئەوە؟ کێ مەحاسەبەی ئەوە دەکات، زیاتر لە30٪ لە میزانیەی ئەمساڵ وەردەگیردرێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆی کاك خلیل، ئەی موخالەفەی قانونی عامە، ئەی ئەوە چیە؟ ئەو هەموو تەفسیلاتەی باسمان کرد چی بوو؟ لە (أ) ەوە تا (ی) ئەوانەی تێدایە، (عدم التزام) بە قەوانین ئیلتیزام نەکردنە بە ئەحکامی میزانیەی عامە، زیادە سەرف کردن هەر عەدەم ئیلتیزامە، ئەبواب گۆڕین بێ موافەقەتی مالیە عەدەم ئیلتیزامە، لێرە نووسینەکان هەمووی تیکرارە، یەعنی موبەرری نیە، هەمووی هەر هاتووە، ئەو تەفسیلاتەشی داوە، زۆری لە ئەحکامی میزانیەی عامەی دەرهێناوە، هەروەها لە قانونی تریش دەریهێناوە، بەرێز کاك شێخ فەرموو.

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی/وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئیزافە بکرێت یان نەکرێت موشکیلە نیە، چونکە زیاتر ئیجتیهادی ئێرەیە، بەلأم کە باسی مەشاریع دەکرێت کە دواکەتووەو دەمێنێتەوە، کە ئەویش قانونی خۆی هەیە، شروتی عامەی موقاولات هەیە، کە تەئخیر دەبێت، ئیجرائات هەیە، شروتی عامەی موقاولات ئیجرائاتی بۆ دادەنێت، سەحبی عەمەلی لێ دەکەین، لیژنەی بۆ دادەنێین، بە تەنفیزی موباشر دەیکەین، جاری وا هەیە دەیدەینەوە خەڵکی تر، یەعنی یەك و دوو و سێ و.........هەیە بۆ ئەو ئیجرائاتانە، بۆیە ئەویش هەر قانون و شەرت و شروتی خۆی هەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو ماددەیە بەو دوو تەغیرەی کە هاتە سەری، واتە (ج) ەکە کە دەڵێت: سەرپێچی کردن لە یاسای بەرزەفت کردنی فەرمانبەرانی دەوڵەت یاخود هەر یاسایەکی دیکە کە کاری پێبکرێت، ئەگەر لە نەتیجەی ئەوە زەرەری بە ماڵی گشتی گەیاند، واتە ئەوەی ئیزافە دەکرێت، (د) یش چاك دەکرێتەوە و دەبێتە (شاردنەوەو نەخستنە رووی موستەنەدات و تۆمارگای بەڵگە نامەکانی پێویست بۆ کاری چاودێری بە پێی بوونی پاساوی گونجاو)، ئەوە دەخەمە دەنگدانەوە کێ لەگەڵیەتی دەستی بڵند بکات تکایە؟ بە کۆی دەنگ ماددەکە بەو دوو گۆڕانکاریە قەبوڵ کرا، کە دەنگمان دا بۆ دووەمیشە، چونکە دووەم هیچ خیلافی لەسەر نەبوو، بۆ ماددەی 14، کاك دلێر فەرموو.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەشی پێنجەم: دەسەڵات و کارەکانی ئەنجومەنی چاودێری دارایی.

ماددەی 14:

ئەنجومەنی چاودێری ئەم کارانە دەکات:

یەکەم:

دانان و پەسندکردنی پلانی کارکردنی دیوان.

دووەم:

دانانی بنەمای کارکردن لە دیوان و شێوازی جێبەجێ کردنی.

سێیەم:

دابین کردنی پێداویستیە بنچینەییەکانی کاری چاودێری و وردبینی.

چوارەم:

دیاری کردنی چوارچێوەی کاری فەرمانگە و بەڕێوەبەرایەتیەکانی دیوان و ڕێکخستنیان بە پەیڕەوێکی ناوخۆیی.

پێنجەم:

دیاری کردنی چوارچێوەی گشتی ڕاپۆرتەکانی دیوان.

شەشەم:

تاوتووکردن و بڕیاردان لەسەر ئەو تێبینی و پێشنیارو داواکاری و بۆچوونانەی کە لە ڕاپۆرتی ساڵانەی دیواندا هاتوون پێش دەرکردنی، و بۆ ئەنجومەن هەیە هەر ئەندامێك یاخود فەرمانبەرێکی دیوان لەو کارە بەشداری پێ بکات.

حەوتەم:

ڕێکخستنی خولی ڕاهێنانی پراکتیکی بۆ فەرمانبەران، و بۆ ئەنجومەن هەیە دەرماڵە بدات بە وانەی بەشداری دەکەن.

هەشتەم:

توێژینەوەی هەموو ئەو کێشانەی کە سەرۆکی دیوان یان هەر ئەندامێکی ئەنجومەن دەیخاتە ڕوو و بڕیاردان لەسەری.

نۆیەم:

ئامادەکردنی بودجەی ساڵانەی دیوان و ناردنی بۆ وەزارەتی دارایی بە مەبەستی یەکخستنی لە بودجەی هەرێمدا.

دەیەم:

ئەنجومەن بۆی هەیە بەڕێوەبەرایەتی یان بەش لە پێکهاتەی دیوان بکاتەوە یاخود هەڵیوەشێنێتەوە.

یازدەم:

ئەنجومەن بۆی هەیە چاودێری مامەڵە داراییەکان بکات پێش کۆتایی هاتنی قۆناغەکانی خەرج کردن.

دوازدەم:

ئەنجومەن بۆی هەیە گۆڕانکاری بکات لە چالاکی فەرمانگەکانی وردبینی و دووبارە دابەشیان بکاتەوە بەپێی پێویستی کارەکان.

سێزدەم:

لێکۆلینەوەی هەموو ئەو ڕاپۆرت و بابەتانەی لەلایەن سەرۆکی هەرێم و سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانی و سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەخرێتە بەردەم ئەنجومەن و بڕیار و ڕاسپاردەو پێشنیاری پێویستیان لەسەر بدات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك خليل فەرموو.

بەڕێز خليل ابراهيم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

الماده 14

يختص مجلس الرقابة بالمهام الآتية :

أولاً: وضع وتصديق خطط العمل في الديوان.

ثانياً: وضع أسس العمل في الديوان وأساليب تنفيذها.

ثالثاً: توفير المستلزمات الاساسية التي تقتضيها مهام الرقابة والتدقيق.

رابعاً: تحديد نقاط عمل دوائر ومديريات الديوان وقواعد تنظيمها بنظام داخلي.

خامساً: تحديد الاطار العام لتقارير الديوان.

سادساً: مناقشة واقرار الملاحظات والتوجيهات والمقترحات والآراء الواردة في تقارير الديوان السنوية قبل اصدارها وله في ذلك تخويل أي من أعضائه أو موظفي الديوان من هذا الاختصاص.

سابعاً: تنظيم دورات دراسة تطبيقية للموظفين وللمجلس منح الملتحقين بها المخصصات التي يقررها.

ثامناً: دراسة كل ما يعرضه عليه رئيس الديوان أو أي من أعضاء المجلس من قضايا وأتخاذ القرارات والتوصيات بشأنها.

تاسعاً: إعداد الميزانية السنوية للديوان وارسالها الى وزارة المالية لدرجها ضمن الموازنة العامة للاقليم.

عاشراً: للمجلس استحداث أو الغاء مديريات وأقسام ضمن تشكيلات الديوان حسب ضرورات العمل.

حادي عشر: للمجلس اجراء الرقابة على المعاملات قبل بلوغها مراحلها النهائية.

ثاني عشر: للمجلس اجراء تعديل في انشطه الدوائر التدقيقية واعادة توزيعها حسب ضرورات العمل.

ثالث عشر: التحقيق في كل التقارير والمواضع المحالة الى الديوان من قبل رئيس الاقليم أو رئيس المجلس الوطني أو رئيس مجلس الوزراء، لأتخاذ القرارات والتوصيات والمقترحات اللازمة بشأنها.

ليژنەی یاسایی هیچ تێبینیەكی لەسەر ئەو ماددەیە نیە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

لیژنەی دارایی هیچ تێبینیتان هەیە؟ فەرموو كاك د. دلێر.

بەڕێز د.دلێر اسماعیل حقی شاوێس:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لیژنەی دارایش هیچ تێبینیەكی نیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

تەنها كاك محمد قسەی هەیە؟ كاك سعدالدینیش باشە.

بەڕێز محمد رفعت عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پێشنیار دەكەم لە ماددەی 1 بڕگەی 1و 2 ی ببێت بەیەك بڕگەو بەو شێوەیەی لێ بێت   (دانان و پەسەندكردنی پلانی كاركردنی دیوان و بنەماو شێوازی جێبەجێكردنی).

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك سعدالدین فەرموو.

بەڕێزملا سعدالدین ملا عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لە (وضع وتصديق خطط العمل الديوان) ببێتە (وضع والاقرار)، چونكە ئیقرارەكەش هەر لە كن ئەوانە، بۆیە پێم باشە ئیقرار بێت باشترە لە تەسدیق، لە بڕگەی 6 (مناقشة واقرار الملاحظات والتوجيهات والمقترحات والآراء الواردة في تقارير الديوان قبل اصدارها وله في ذلك تخويل أي من أعضائه أو موظفي الديوان من هذا الاختصاص. (السنوية) ی بۆچیە؟ با هەموو تەقریرێكی بگرێتەوە، نەك تەقاریری ئەخیری ساڵ.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ملاحەزەی سەنەوی، خۆی تەقاریرەکە سەنەویە، ملاحەزەی کاك محمد ڕاستە دەکرێت بڕگەی 1 و 2 بکرێتە یەك بڕگە، پێم وایە ئەگەر مولاحەزەتان نەبێت، منیش ملاحەزەیەکم هەیە، مواقع چیە لە عەرەبیەکەی کە لە خاڵی 13 هاتووە، لە کوردیەکەی چۆن هاتووە؟ کەواتە (مواضع)ە (مواقع) نیە، کوردیەکە ئەساسە، ئەگەر مانعتان نیە 1 و 2 تەوحید بکەن، بە وەرگرتنی ئەو دوو مولاحەزەیە کە تەوحیدی یەکەم ودووەم و (مواقع لە عەرەبیەکەی دەبێتە مواضع)، دەیخەمە دەنگدانەوە کێ لەگەڵیەتی دەستی بڵند بکات تکایە؟ بە کۆی دەنگ قەبوڵ کرا، بۆ ماددەی دواتر، کاك دلێر فەرموو.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی 15

یەکەم :

ئەنجومەن بۆی هەیە ئەم دەرماڵانە بدات بە فەرمانبەرانی دیوان:-

أ- دەرماڵەی چاودێری لەڕێژەی (50٪)ی مووچەی فەرمانبەران زیاتر نەبێت.

ب – دەرماڵەی ترسناکیو ئەرکەکانی تایبەت لە ڕێژەی (75٪)ی مووچەی فەرمانبەران زیاتر نەبێت.

ج- دەرماڵەی شوێنی جوگرافی لە ڕێژەی (30٪)ی مووچەی فەرمانبەران زیاتر نەبێت.

دووەم :

ئەو دەرماڵانەی سەرەوە پەیوەندی نیە بەو دەرماڵانەوە کە بەشێوەی گشتی دەدرێت بە فەرمانبەران .

سێیەم: ئەنجومەن بۆی هەیە پێشخستن بدات بەو فەرمانبەرانەی دیوان کە لە کارەکانیاندا سەرکەوتوو دەبنو کارێکی دیار جێبەجێ دەکەن بە مەبەستی سەرمووچەو پلە بەرزکردنەوە لە هەرپلەیەك دا بە مەرجێ لە یەك ساڵ زیاتر نەبێت بە پێی ئەو ڕێنماییەی دەریدەکات بۆ ئەم مەبەستە .

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك خلیل فەرموو.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادە 15

أولاً: للمجلس منح موظفي الديوان المخصصات الآتية:-

أ- مخصصات رقابية لاتتجاوز نسبتها عن (50٪) من راتب الموظفين.

ب- مخصصات خطورة ومهام خاصة لاتتجاوز نسبتها (75٪) من الراتب للموظفين الذين يقومون بمهام الرقابة والتدقيق ويتعرضون للمخاطر أثناء عملهم.

ج- مخصصات الموقع الجغرافي لاتتجاوز (30٪) من الراتب.

ثانياً: المخصصات أعلاه ليست لها علاقة بالمخصصات الممنوحة لباقي الموظفين بشكل عام.

ثالثاً: للمجلس حق منح قدم لاتتجاوز سنة واحدة في كل درجة لأغراض العلاوة والترفيع لموظفي الديوان ممن يتميزون بكفاءة عالية أو يبذلون جهوداً استثنائية وفق تعليمات يصدرها لهذا الغرض.

بەڕێز خليل ابراهيم محمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەڕاستی ئەو ماددەیە بیدایەت بە موعەلەقی مابوو لە لیژنەی قانونی، كە تەقریرمان نووسی، ئەسڵی ماددەكە ئەوە نیە وەكو خوێندمانەوە، ئەوە دوای ئیستیشارە لەگەڵ نوێنەری مالیە و چەند جار دانیشتن لەگەڵ برادەرانی رەقابەی مالی لە هەولێرو لە سلێمانی، ئێمە گەیشتینە ئەو نەتیجەیە، ئەمانە لە گەڵ هی بەغدا كەمترە زۆر زۆر، هەرچەندە وەكو بڵێی سەقفێكە یان لەبیرمان چووە، نەوعە دەرماڵەیەكی تریان هەیە، (مخصصات منع مزاولة المهنة خارج أوقات الدوام الرسمی)، ئەوەش نەوعە موخەسەساتێكی دیكەیە، چونكە ئەوە لە لای ئێمە نەهاتووە، فەلسەفەی موخەسەسات بۆ ئەو دەزگایە، ئێمە وەكو لیژنەی یاسایی زۆر باش لەگەڵین وەكو ئێستا نووسیومانە بە ئیزافەی (مزاولة المهنة)،چونكە ڕا ستی ئیشی ئەوان ئیشێكی زۆر گرنگ و موهیمە ختوڕەی تێدایە، لە مەجالی مالی تا بتوانن ئەوانە موستەغنی ببن، حاجەیان نەبێت، حیسابی ختورەیان بۆ بكەین، ئەمە شتێكی زۆر باشە، شتێكی تریش هەیە بۆ ئەوانە نابێت دوای دەوام ئەوانە هیچ ئیشێك بكەن بۆ خۆیان، تەنها ئەگەر موحازەرە بڵێن لە شوێنێك، ئەگەرنا مەمنوعە عەمەلێكی تر بكەن، چونكە ئەوان مەتەخەسسن بۆ ئەوە، لەبەر ئەوە چەند ریعایەتیان بكەن لە مەجالی موخەسەسات و ئیمتیازاتی مالی، ئەوا باشتر خزمەت بەو دەزگایە و ئیشی ئەوان دەكات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

لیژنەی دارایی چ مولاحەزەیەكتان هەیە؟ كاك د. دلێر فەرموو.

بەڕێز د. دلێر اسماعیل حقی شاوێس:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بەڕاستی فەرمانبەرانی چاودێری دارایی دەبێت فەرمانبەری تایبەتی بن، بە حوكمی ئەوەی پارێزگاری لە ماڵی گشتی و سەروەت و سامانی نیشتمانی دەكەن، دەبێت ئەمنیەت تێروتەسەل بن، بۆیە ئێمە پشتگیری هەموو ئەو موخەسەسات و ئەو ئیمتیازاتانە دەكەین كە پێیان بدرێت، هەروەها پشتگیری ئەو بۆچوونانەش دەكەین كە برایان لە لیژنەی یاسایی دایان، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پشتگیری له هەردوو لیژنەی یاسایی و دارایی دەکەم، له عیراقیش له ماددەی 18 دا هاتووه دەرماڵەی (عدم مزاوله المهنه خارج أوقات الدوام الرسمی)، لەبەرئەوەی ئێمه ئیمانمان بەوه هەیه که ئەو دەزگایەو هەموو فەرمانبەرێکی که لەو دەزگایه کار دەکەن دەبێت به شێوازێکی وا ئێمه دەعمێکی مالی وای بکەین که نەتوانێت هیچ کەسێك یاخود هیچ لایەنێك بتوانێت تەئسیری لێی بکات و موخالفی کارەکانی خۆی لەوێ کار بکات، لەبەر ئەوەمن لێرەوه داوا له جەنابت دەکەم که ئەوه ئیزافه بکرێت، (مخصصات منع مزاولة المهنة خارج أوقات الدوام الرسمی والتی لا تتجاوز نسبتها عن 50٪ من الراتب والاجر)، وەکو ئەوەی عیراقی لێ بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

باشه هەر جارێك دیفاعیان لێ بکه، ئەوه کاك خلیلیش ئاماژەی پێ کرد، حەقه ئەوه هەبێت، چونکه پشتگیریەکه بۆ ئەوانەی رەقابه ئیش دەکەن ئازاتر بن و بێ منەت تریش بن، جا نازانم ئەوەی عیراق چۆنه ئاوای لێ بکەن، جەنابی وەزیر رەئیت چیه؟ فەرموو.

بەڕێز سرکیس اغا جان/وەزیری دارایی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمه پشتگیری له هەموو هەنگاوێك دەکەین، که بۆ به قوەت کردنی کەوادیری دیوانی چاودێری بێت، به رەئی من باشتره که ئەو دەرمالآنەی که دادەندرێت له دیوانی چاودێری عیراقی لەگەڵ ئەوەی ئێمه وەك یەك بن، وەکو هەموو جار بیدایەت کێشەیەکی گەوره بۆ ئێمه دروست دەبێت، که ئێمه دەرماڵەیەك لێره دەدەین ئەوان مەجبورن یاساکانی خۆیان دەستکاری بکەن، لەبەر ئەوەی ئێمه دەرماڵەمان له ئەوان زیاتر داناوه، ئەوان که زیاتر دابنێن ئێمه مەجبور دەبین یاساکانی خۆمان کاری تیا بکەین، بۆیه به رەئی من مادام یەك شت هەیه و هەردووکیشیان ئیشیان دوانی چاودێریه داراییه، بەو شێوەی که له بەغدا پێشنیار کراوه با بەو شێوەیەش ئێمه لێره با پیادەی بکەین، تاوەکو لەو کێێشەیەش رزگارمان دەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

باشه مادام موافقه با ئەوەش ئیزافه بکرێت، (مخصصات منع ممارسة المهنة خارج أوقات الدوام الرسمی والتی لا تتجاوز نسبتها عن 50٪ من الراتب والاجر)، نوقتەی نیزامت هەیه کاك زانا؟ فەرموو.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

(مزاولة المهنة) یان (مزاولة العمل)؟ مهنه جیاوازه.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مزاولەی میهنه له هەمووی باشتره، چونکه ناتوانی هەندێك عەمەلی زراعی یان هەر ئیشێکی تر بۆ مەنعی بکەی، دەچێت موحازەره دەدات، باشه دەیخەمه دەنگدانەوه به وەرگرتنی ئەو دوو مولاحەزەیه، کێ له گەڵی دایه دەستی بڵند بکات تکایه؟ به کۆی دەنگ قەبوڵ کرا، بۆ ماددەی دواتر، کاك دلێر فەرموو.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەشی شەشەم

دەسەڵاتەکانی سەرۆکی دیوان

ماددەی 16: بەمەبەستی جێبەجێ کردنی ئەم یاسایەو دڵنیابوون لە ڕاستی ئەو هەڵس وکەوتانەی کە دەکرێت لە سەر ئەنجامی کاری چاودێری دارایی سەرۆکی دیوان ئەم دەسەڵاتانەی هەیە :-

1- لێکۆڵینەوە لە سەرپێچیە داراییەکان و داوای پێشکەش کردنی هەر روون کردنەوەو زانیاریەك لەو کەسانەی کە هەست بکرێت دیاری کردنی سەر پێچیەکەی لە سەر راوەستاوە لە فەرمانبەرانی فەرمانگە بێت یاخود دەرەوەی.

2- لە کارخستنی فەرمانبەر بە شێوەی کاتی یاخود(دەست کێشانەوە)ی ئەگەر راستی و دروستی لێکۆڵینەوە و کاری چاودێری پێویستی کرد ، یاخود لەکاتی دەرکەوتنی سە رپێچی هەر تاوانێکی دارایی یاخودهەر رەفتارێکی دژ بە بڕگەکانی ئەم یاسایەو هەر یاساو پەیڕەو و ڕێنماییە داراییە کارپێکراوەکان.

3- سەرۆك بۆی هەیە داوا لە وەزیری تایبەتمەند بکات کە سەرپێچیکار (مخالف) رەوانەی لێژنەی لێکۆڵینەوە بکات ، یاخود سپاردنی سزای کارگێری بە سەریدا.

4- سەرۆك بۆی هەیە لەو کێشانەی لێکۆڵینەوەی تێدا کۆتایی هاتووە ، داوا لە وەزیری تایبەت بکات فەرمانبەر غرامە بکات بەو زیانەی بە فەرمانگەکە گەیشتووە بە هۆی کەمتەرخەمی یاخود سەرپێچی کردنی یاساو پەیڕەو و ڕێنمایەکانەوە .

5- داوا لە وەزارەتی تایبەتمەند یاخود لایەنی پەیوەندیدار بکات بۆ تۆمارکردنی داوای مەدەنی بەو سەرپێچیە داراییانەو بە دوا داچوونی لە دادگای تایبەت ، دیوانیش هەڵبستێ بە دانی زانیاری بە لایەنی پەیوەندیدار لە سەر ئەو سەرپێچیە لە کاتی جێبەجێ کردنی، بە سەرپێچی دارایی دادەنرێت و سەرۆکی دیوان بۆی هەیە سەرۆکایەتی ئە نجومەنی نیشتمانی لێ ئاگادار بکاتەوە.

6- سەرۆکی دیوان بۆی هەیە داوای یاسایی تۆماربکات لای داواکاری گشتی ڕاستەوخۆ لە سەر ئەو کەسانەی تاوانی داراییان ئەنجامداوە ، ئەگەر وەزارەت ولایەنی پەیوەندیدار هەڵنەستان بەو کارە.

7- سەرۆکی دیوان بۆی هەیە لە کاتی پێویستدا بانگێشت یاخود میوانداری هەر لایەنێکی ژێر حوکمی چاودێری دارایی بکات بۆ ئامادە بوون لە کۆبوونەوەکانی ئە نجومەن سە بارەت بەو بابەتانەی پیوەندی هەیە بە کاری فەرمانگەکەیەوە.

8- سەرۆکی دیوان بۆی هەیە لە کاتی پێویست و بەو شێوەیەی بڕیاری لە سەر دەدات فەرمانبەرانی حکومەت و شارەزا بە شداری پێ بکات لە کاری چاودێریداو پاداشت و کرێیان بۆ خەرج بکات بەرامبەر بەو خزمەتانەی پێشکەشی دەکەن بە پێی یاساو ڕێنماییە پەیڕەو کراوەکان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کاك خليل فەرموو.

بەڕێز خليل ابراهيم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

الفصل السادس

صلاحيات رئيس الديوان

الماده 16: لغرض تنفيذ هذا القانون ولضمان سلامة الاجراءات التي تترتب على نتائج أعمال الرقابة المالية، لرئيس الديوان الاختصاصات والصلاحيات الآتية:

أولاً: التحقيق في المخالفات المالية وطلب تقديم أية ايضاحات أو معلومات ممن ترى أكتشاف المخالفة متوقفاً على التحقيق معه سواء كان من العاملين في الدائرة أو غيرهم.

ثانياً: تنحية الموظف عن وظيفته مؤقتاً أو سحب يده كلما اقتضت ذلك سلامة التحقيق والرقابة أو عند ظهور مخالفة أو جريمة مالية أو تصرفات مخالفة لأحكام هذا القانون أو القوانين والانظمة أو التعليمات المالية النافذة.

ثالثاً: للرئيس أن يطلب من الوزير المختص إحالة المخالف (مخالفة مالية) الى لجنة تحقيقية تشكل في وزارته أو فرض العقوبات الادارية عليه.

رابعاً: للرئيس في القضايا التي ينتهي التحقيق فيها، أن يطلب من الوزير المختص تضمين الموظف بالأضرار التي تكبدتها الدائرة بسبب أهماله أو مخالفته للقوانين والانظمة والتعليمات المرعية.

خامساً: الطلب من الوزارة المختصة أو الجهات المعنية إقامة الدعاوى المدنية بالمخالفات المالية ومتابعتها لدى المحاكم المختصة على أن يقوم الديوان بتزويد الجهة المعنية بما لديه من معلومات عن تلك المخالفات وفي حالة عدم تنفيذ ذلك من قبل الوزارة المختصة يعتبر مخالفة مالية على الوزارة المعنية ولرئيس الديوان اعلام رئاسة مجلس الوطني بذلك.

سادساً: لرئيس الديوان إقامة دعوى قانونية على القائمين بجرائم مالية لدى الادعاء العام مباشرةً.

سابعاً: لرئيس الديوان دعوة أو إستضافة أية جهة خاضعة لرقابة الديوان لحضور اجتماعات المجلس في الامور المتعلقة بها.

ثامناً: لرئيس الديوان الاستعانة بموظفي الحكومة أو الخبراء عند الحاجة وبالصورة التي يرتئيها لاشراكهم في العمل الرقابي وله صرف المكافأت والاجور لهم لقاء الخدمات التي يقدمونها وفق القانون والتعليمات المعمول بها.

ليژنەی یاسایی هیچ تێبینیەکی لەسەر ئەو ماددەیە نیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك د. دلێر ڕای لیژنەی دارایی چیە؟ فەرموو.

بەڕێز د.دلێر اسماعیل حقی شاوێس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لیژنەی دارایی پێی چاکە لە ماددەی 16 دا بڕگەکانی 4 و 5 و 6 ، هەرچی(بۆی هەیە) هەیە بکرێت بە (پێویستە)، چونکە سەرۆکی دیوان پێویستە لەو کێشانەی لێکۆڵینەوەی تێدا کۆتایی هاتووە، داوا لە وەزیر بکات، نەك بۆی هەبێت، بە ڕاستی پێویستە ئیلزام بکرێت ئەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک محمد فەرموو.

بەڕێز محمد رفعت عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێشنیار دەکەم لە بڕگەی 4 دا کە هاتووە (سەرۆك بۆی هەیە لەو کێشانەی لێکۆڵینەوەی تێدا کۆتایی هاتووە ، داوا لە وەزیری تایبەت بکات فەرمانبەر غرامە بکات بەو زیانەی بە فەرمانگەکە گەیشتووە بە هۆی کەمتەرخەمی یاخود سەرپێچی کردنی یاساو پەیڕەو و ڕێنمایەکانەوە)، باشە کە کۆبوونەوە تەواو بوو ئەو فەرمانبەرە لەسەری ئیسپات بوو، کە سەرپێچی یاسای کردووە، بۆ نەدرێت بە قەزا، بۆ ئەوەی بە گوێرەی یاسا سزای خۆی وەربگرێت؟ نەك بە تەنها بە غەرامە بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کاک فرست فەرموو.

بەڕێز فرست احمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە فەقەرەی 2 لە نوسخەی عەرەبی کە دەڵێت (تنحية الموظف عن وظيفته مؤقتاً أو سحب يده). (سحب يده) بەخۆی تەنحیەی موەزەفە، لە قەوانینی نەوافز نەهاتووە، داوا دەکەم هەر سەحبی یەدەکە بمێنێت باشترە، خاڵێکی تر لە فەقەرەی 6 ئیقامەی دەعوا لای مودەعی عام ناکرێت، یان داوا لە مودەعی عام دەکرێت ئیقامەی دەعوا بکات یان ئیقامەی دەعوا لای حاکمی تەحقیق موباشر دەکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کاک کریم فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی ئەوەی منیش هەر تەئیدی کاک فرسەتە لە بڕگەی 6 کە دەبێت بەو شێوەیە بێت (لرئيس الديوان تحريك دعوى جزائية على مرتكب الجرائم المالية لدى المحاكم المختصة مباشرة) دەبێت بەو شێوەیە بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مولاحەزەی ئەوە بکەن لە عەرەبیەکە وەکو کوردیەکە نەهاتووە، چونکە ئەوەڵ جار واجبی وەزیرە ئەگەر نەیان کرد.

کاک سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەڵڵا تێبینی ئەوەی منیش هەر قسەکانی کاك فرست بوو، بەڵام دووبارەی دەکەمەوە لەبەرئەوەی فکرەی تری تێدایە، یەکەم شت ئەوە ڕاستە لای ئیدعای عام تەحریکی دەعوا ناکرێت لای قەزا دەکرێت، دەکرێت بگوترێت (بواسطة الادعاء العام)، خاڵێکی تر (قائمين بجرائم مالى) نيە، بڵێ (مرتكب جرائم)، پێشنیاری من ئەوەیە دەبێت، مودەعی عامێك یان ئەندامێکی داوکاری گشتی ئینتیداب بکرێت بۆ دیوانی ڕەقابەی مالی، بۆ هەستان بەو ئەرکانە ، ئەویش تەحریکی بکات، بۆیە من پێشنیار دەکەم، لە بڕگەی 6 بگوترێت (لرئيس الديوان اقامة دعوى قانونية على المتهمين بارتكاب الجرائم المالية بواسطة عضو الادعاء العام الذى ينتدب الى الديوان لدى المحاكم المختصة)، زۆر سوپاس

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش پشتگیری لە بۆچوونەکانی لیژنەی دارایی دەکەم، با هەرنەڵێین (لرئيس) و (بۆی هەیە) و ئەم شتانە، ئێمە دەبێت تەواوی سوڵتە بدەینە دەست ڕەقابەی مالی، لەبەر ئەوە دەبێت بڵێین پێویستە ئەو وەزیرە بەڕێزەی کە لیژنەی ڕەقابەی مالیە، ئەگەر موخالەفەی مالی هەبوو با ئەوە بکات، یەعنی زۆر تەشدید بکەین لەسەر ئەوەی کە ئەمان دەبێت حەسانەیان هەبێت و سوڵتەی تەواویشیان هەبێت، لە هەموو شوێنێك دا کە دەڵێت (بۆی) هاتووە ئەو (بۆی هەیە) لابردرێت، با ئیلزام بکرێت.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من نازانم با تێگەیشتنەکەی زمانەزانیەو بڕێکیش حەساسە (يجب) و (بۆی هەیە) فەرقی زۆریان هەیە، (بۆی هەیە) بۆ ئەو دەسەڵاتە دەبێت کە خەڵکی تریش هەمان دەسەڵاتیان هەیە، تۆ کە گوتت (يجب) حەسرت کرد بەو، کەچی ئەمە ئیشی وەزیرە، ئیشی جیهەی موختەسی ترە بۆیە دەڵێت بۆی هەیە ئەگەر وەزیرەکە پێی هەڵنەستێت، لێرە بۆی هەیە زۆر دەقیق هاتووە، ئەگەر بڵێی (يجب) لەنگ دەبێت ئەوە، لە بۆ مەعلومات لەبەر ئەوەی دوو کەس مولاحەزەی دا، ناز ناز خان فەرموو.

بەڕێز نازناز محمد عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەکو من دەیبینم لەو فەقەراتانە دەیبینم، زیاتر باس لە فەرمانبەر دەکردرێت، ئەی ئەگەر هاتوو لە حاڵەتێك دا خودی وەزیر یان ئەوانەی بە پلەی وەزیرن شتیان لەسەر ئیسپات بوو لەو حاڵەتانە دا چی دەکرێت؟ سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەی جەنابت چی دەکەی؟ ئەندامی پەرلەمان ئیشی چیە؟ ڤیان خان فەرموو.

بەڕێز ڤیان سلێمان حاجی بشار:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من تێبینیم لەسەر خاڵی 6 هەیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

زۆر سوپاس، کەواتە ئەو ماددەیە بڕگەی 6ی دەگۆڕێت، (لرئس الديوان اقامة دعوى قانونية على مرتكبي على متهمي الجرائم المالية بواسطة الادعاء العالم اذا لم تقوم الوزارة او الجهة المختصة بذلك)، بە کوردییەکە ئەو جوملەیە باش هاتووە، ئەوەی کاک فرست وتی، سحب اليد، بەتەنها تنحیە، نە لەبەر ئەوەی تنحیە نیە لەقانوندا، با تنحیە لابدرێت، دەیخەمە دەنگدانەوە ئەو دوو گۆڕانکارییە، کێ لەگەڵێتی؟ بادەستی بڵندکات، کێ لەگەڵدانیە؟فەرموون، بەکۆی دەنگ قەبوڵ کرا، بۆ مادەی دواتر.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی حەڤدەم: ئەگەر ناکۆکیەك کەوتە نێوان دیوان و لایەنێك کە کەوتبێتە ژێر حوکمی دیوانی چاودێری داراییەوە خۆیان بۆیان یەکلانەکرایەوە، سەرۆکی دیوان بۆی هەیە کێشەکە بخاتە بەر دەم ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان بۆ یەکلا کردنەوەی.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السابعة عشرة: إذا وقع خلاف بين الديوان واحدى الجهات الخاضعة للرقابة ولم يتم حسمه بينهما مباشرة فلرئيس الديوان عرض الموضوع على رئاسة المجلس الوطني.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە تەبیعیە کەس قسەی لەسەر هەیە؟ کاک رشاد فەرموو.

بەڕێز رشاد احمد ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێشنیار دەکەم لەگەڵی ئیزافە بکرێت، لاحالتە الى مجلش شورى الاقليم للبت فيە، چونکە قەزیەکە هەواڵەی مەجلیسی وەتەنی دەکرێت، ئێرە خۆ جیهەی قەزائی نیە تەماشای ئەو مەوزوعەبکات هەر دەبێت جیهەیەکی قەزائی کوتایی بەمەوزوعەکە بێنێت، ئێمە مەجلیسی شورای هەرێمان هەیە، دەکرێت ئەو مەسەلە ئیحالەی مەجلیسی شورای ئیقلیم بکرێت لەبەر ئەوەی قەراری نیهائی بدات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مەجلیسی شوراو ئیستیشاری رەبتیان هەیە، یەکەم: ئێمە وتمان ئەو رەقابە رەبتی بەپەرلەمانەوە هەیە مەرحەلەیەکە ئەگەر پەرلەمان و رێئاسەتی پەرلەمان توانی حەسمی بکات ئیتر بۆ بچێتە مەجلیسی ئیستیشاری، شکات نیە، تەرەفێك نیە شکاتی کردبێت، خیلافێکی قانونیە، خیلافێکی ئیداریە ئەگەر لێرە

چارەسەر بکرێت مەحکەمەی ناوێت، ئەگەر نەکرا ئەو وەختە مەوزوعەکە دەبرێتە ئەوێ، غێر مەفروزە بکرێت، کاك کریم فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەمادەکانی پێشوو ئێمە وا دەنگی لەسەر درا کە دیوانی رەقابە بەئەنجومەنی نیشتمانیەوە رەبت بکرێت، لێرەدایش بەهەمان شێوە بۆ ئەوەی عەرز بکرێت لەسەر ئەنجومەنی ئیشتمانیی و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە فەرقی هەیە کاك کریم، تۆ ئەگەر لێرە بڵێیت مەجلیس، مەعنای ئەوەیە دەبێت بێنە جەلسەی کۆبوونەوە، ئەگەر بڵێین ریئاسە، یەعنی هەیئەتی ریئاسە حەسمی خیلافەکە رەنگە بکات وپێویست بەجەلسە ناکات، رەئیەکە دەیدات وتەواو، زۆر فەرقی هەیە لەگەڵ ئەوەی تر، تەواو، موناقەشە تەواو دەیخەمە دەنگەوە کێ لەگەڵێتی؟ دەستی بڵندکات، فەرموون، کێ لەگەڵێدا نیە؟ بەئەکسەریەت وەرگیرا، بۆ مادەی دواتر.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

حوکمە کۆتاییەکان

ماددەی هەژدەم:

1- **پێش ئەوەی سەرۆکی دیوان کارو دە سەلاَتەکانی ئەم یاسایە پیادە بکات، پێویستە لە بەردەم ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستاندا سوێندی یاسایی بخوات.**

2- **هەردوو جێگرەکانی سەرۆك و بەرێوەبەرە گشتیەکان و یاریدەدەرەکانیان و سەرۆکی دەستەی چاودێری و ئەوانەی بەو پلەیە دێن پێۆیستە ئەو سوێندە یاساییە بخۆن لە بەر دەم ئەنجومەنی چاودێریدا کە لەلایەن ئەنجومەنی چاودێریەوە بۆ ئەم مە بەستە ئامادە دەکرێت و تیایدا پابەند بوونیان بە پرنسیپەکانی پیشەی چاودێری و ئەنجامدانی بە شێوە یەکی بێ لایەنانەو دەرخستنی هەموو ئەوانەی کە بە پێویستی دەزانن بۆ بەرز راگرتنی ئاستی چاودێری دارایی لە هەرێم.**

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

الاحكام الختامية

المادة الثامنة عشرة:

1- **قبل أن يتولى رئيس الديوان اعماله وصلاحياته المقررة بهذا القانون يؤدى امام المجلس الوطني الكوردسانى اليمين القانونية.**

2- يؤدى نائب رئيس الديوان والمدراء العامون ومعاونوهم ومن هم بدرجتهم ورؤساء الهيئات الرقابية يميناً قانونياً أمام مجلس الرقابة تعد من قبل المجلس لهذا الغرض قبل ممارستهم أعمالهم وتتضمن الالتزام بمبادئ مهنة الرقابة وأدائها بحيادية والكشف عن كل ما يراه ضرورياً لرفعة ومكانة الرقابة في الاقليم.

هيچ تێبینیمان نیه.

بەڕێز د. دلێر اسماعیل حقی شاویس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمەیش هیچ تێبینیەکمان نیە جەنابی سەرۆك.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ناوەکان دەخوێنمەوە، د. شکریە فەرموو.

بەڕێز شکریە رسول ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەم خاڵەدا من تێبینیەکم هەیە، دەڵێت سەرۆکی دیوان لەبەردەم پەرلەماندا دەبێت سوێند بخوات، ئەی نائیبەکەی، بۆیە من پێشنیار دەکەم ئەگەر ئەم دوو خاڵەی بۆ زیادبکرێت، یەکەم: یخول هیئة المجلس الوطني صلاحیة تعیین نائب الرئیس او المدراء العامون في الدیوان، دووهەم: یخول رئیس الدیوان صلاحیە منتسبی الدیوان، ئەگەر ئەو پێشنیارانەم کاری پێ بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

د. نوری فەرموو.

بەڕێز د. نوری جمیل تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێویستە دەقی سوێندەکە لەم ماددەیەدا دەست نیشان بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

نازناز خان فەرموو.

بەڕێز نازناز محمد عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش بەهەمان شێوە رەئی د. نوریم هەبوو، کە دەبێت دەقی سوێندەکە هەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش هەمان ڕەئی ئەوانم هەبوو، بەئیزافەی یەك شتیشەوە، لەخاڵی دووهەمدا کاتێك کە جێگری سەرۆکی دیوان لەگەڵ بەڕێوەبەرە گشتیەکاندا سوێند دەخۆن، دەبێت بەئاگاداری پەرلەمان بێت، یەعنی سەرۆکایەتی پەرلەمان یەکێك دەکاتە نوێنەری خۆی لەو ڕۆژی سوێند خۆاردنەدا ئامادە دەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

د. ناصح فەرموو.

بەڕێز د. ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش هەمان تێبینیم هەبوو دەربارەی سوێندە یاسایەکە، کە مەفروزە هەبێت، ناکرێت ئەوە موبهەم بمێنێتەوە، چونکە سوێندی یاساییە، کە سوێندی یاسایش ئەبێت دەقەکەی هەبێت لێرە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش هەمان تێبینی برادەرانم هەبوو، ئەوەی د. نوری و برادەرانی تریش، من پێشنیارێکم هەیە بۆ قەسەمەکە، یەعنی یەکەم: چونکە وتیەتی لەپێش پەرلەمان سوێندەکە دەخوات، دەبێت قەسەمەکە دیاربێت، یەعنی لە نهایەتی بڵێین: یؤدي اليمين القانونية التالية، یەعنی بۆ نموونە دەتوانین بڵێین: اقسم بالله العظيم وبكل مبادئي ان اؤدي مهامي بكل اخلاص ونزاهة واستقلال، دەکرێت ئیزافەیەکی تریش بکرێت بڵێت: والتزم بكل القوانين، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك سعد الدين فەرموو.

بەڕێز ملاسعد الدين ملاعبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەفەقەرەی دووهەم دەڵێت: وتتضمن، یعني ماذا يتضمن الالتزام بمبادئ مهنة الرقابة وادائها بحيادية والكشف عن كل ما يراه ضروريا، ئەوە لێرە دەتوانی هەر ئەوە لەفەقەرەی یەکەمیشدا بێت لەزمنی ئەو دوو سەترەی قەسەمەکە دەردێت، وە ڕەئی دووهەم ئەوەیە کە دەڵێت: ومعاونوهم، یەعنی موعاوینەکان ئیجاب ناکات، تەنها رئيس الديوان والمدراء العامون ورؤساء الهيئات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوەی لەریقابە بێت دەبێت سوێند بخوات، چونکە مەسئولیەتە، سوێندەکە وەکو ئاماژەی پێ کرا راستە دەبێت لەنەصەکەدا هەبێت، دەکرێت نەفس نەصی سوێندی وەزیر لێرە دابنرێت، کاك خلیل فەرموو.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی مەشریعی پرۆژەی عێراقی 2007/2006، ئەوە بەو شێوەیە: یؤدي موظفوا الدیوان عند اول تعینهم الیمین التالیة: اقسم بالله العظیم ان اقوم بمهام وظیفتي بصدق وامانة واخلاص وان اطبق القوانین والانظمة والتعلیمات بامانة ونزاهة وحیاد واحافظ علی استقلال الدیوان وحیادته وکرامته واحافظ علی اسرار العمل واحترام القواعد والاخلاقیة والمهنیة التي تنظم شؤون الوظیفة والمهنة والتزم بها والله علی ما اقول شهید.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەراستی ئەمە درێژە، من شتێکم نووسیوە غەیری ئەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

درێژبێت زۆر باشترە، با هەروا بمێنێت، درێژ بێت، کاکە ئەوە مادەکە وای لێدێت، ئەو سوێندەیش داخیل دەکرێت: قبل ان یتولی رئیس الدیون اعماله وصلاحیاته المقررة في هذا القانون یؤدي القسم القانوني امام المجلس الوطني الکوردستاني – العراق، الیمین القانونیة التالیة، یەکەم: سەیریکە خوێنرایەوە، دەخوێنرێت، فەرموو کاك بارزان.

بەڕێز بارزان عبدالله نصرالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بڕگەیەك زیادبکرێت بۆ ئەم مادەیە کە سەرۆکی دیوانی چاودێری دارایی تەرشیح دەکرێت سەر بەکوتلەی رئیس وزراء نەبێت هەمیشە، بکرێت بە بڕگەیەك، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

عیلاقەی بەئەوەوە نیە، ئیختیاری شەخسی رەئیسی دیوان کە باسمان کرد مواسەفاتی هەیە، دواجار لەم کوتلەیە بێت یان لەو کوتلەیە بێت، کە بووە رئیسی دیوان دەبێت موستەقل بێت، دەبێت سەر بەخۆیش بێت، رەچاوی کۆمەڵێك سنوور دەکرێت، فەرموو کاك ناصح.

بەڕێز د. ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تەبعەن ئەو سوێندەی کەوا مامۆستا خلیل خوێندەوە، شتێکی باشە، بەڵام ئەگەر وشەی عەدالەتیشی بۆ زیاد بکرێ، پێم وایە باشتر دەبێت، چونکە زەروریە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خۆ حاکم نیە کاکە ئەوە، ئەرقامە ئەوە هەمووی، دەیخەمە دەنگەوە ئەو گۆڕانکاریانەی کە موافەقەتان بۆ کرد، لەگەڵ تەزمین کردنی، کێ لەگەڵێتی؟ دەستی بڵندکات، کێ لەگەڵدانیە؟ فەرموون، بەکۆی دەنگ

وەرگیرا، تەبعەن ئەگەر خیلاف بوو کوردییەکە ئەصلە، تکایە چونکە لەعەرەبییەکە هەندێك نەهاتووە، هەندێك کەلیمە لەبیرچووە، بۆیە یەکەمین جارە کوردێکە دەبێتە ئەصل، انشاءالله هەموو پڕۆژەکانمان وای لێ دێت لەئایندەدا، بۆ مادەی دواتر.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی نۆزدەم: سەرۆکی دیوان و هەردوو جێگرەکەی و سەرۆکی فەرمانگەکان و سەرۆك و ئەندامانی دەستەکانی چاودێری خۆیان بۆ ئەرك و کاری فرمانەکەیان تەرخان دەکەن، بۆیان نیە هیچ کارو پیشەیەکی دیکە بکەن، جگە لە دانان و بلاّوکردنەوەی پەرتووك و وتنەوەی وانەو پێشکەش کردنی ڕاوێژ لە دوای دەوامی ڕسمی.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة التاسعة عشرة: يخصص كل من رئيس الديوان ونائبيه ورئيس الدوائر ورئيس وأعضاء هيئات الرقابة جهودهم لمهمات وأعمال وظائفهم ولايجوز لهم الاشتغال في أي عمل ومهنة اخرى عدا تأليف ونشر الكتب والقاء المحاضرات وتقديم الاستشارات بعد الدوام الرسمي.

لیژنەی یاسایی هیچ تێبینیەکی نیە، بەلاّم ئەو ونائبیە، دەبێتە نائبە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە زیاد نیە ئەو مادەیە، دەیخەمە دەنگەوە بۆ لابردنی، د. دلێر فەرمووو.

بەڕێز د. دلێر اسماعیل حقی شاوێس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەراستی ئێمە وەکو لیژنەی دارایی وئابووری، پێمان چاکە ئەم مادەیە بمێنێتەوە، چونکە یەکەم: ئێمە ئەم دەزگایە دیوانی چاودێری دارایی دیوانێك و دەزکایەکی زۆر زۆر گرنگە، دەزگایەکە ئەبێت فەرمانبەرەکانی بەتایبەتی، سەرۆکی دیوان و جێگرەکەی و بەڕیوەبەرە گشتییەکانی ئەبێت موتەفەریغ بن بۆ ئەم کارە، لەبەر ئەوە ئەبێت ئەمە وەکو مادەیەکی یاسایی لەیاساکەدا هەبیت، ئێمە بەزەروری دەزانین، جگە لەوەیش ئێمە لەمادەی پازدەدا ئەو دەر مالاّنەمان تەرخان کرد بۆ فەرمانبەرەکانی ئەم دەزگایە، بۆیە ئێمە پێشنیاز دەکەین وەکو لیژنەی دارایی کە لە کۆتایی مادەکەدا بڕگەیەکی تێدایە دەڵێت، پێشکەش کردنی راوێژ لەدوای دەوامی رەسمی، دەبێت ئەمە لابدرێت، چونکە ئەو موزەفانەی، ئەوکادیرانەی چاودێری دارایی ئەگەر هاتو راوێژکاری دارایی و ژمێریاریان کرد ئەو وەختە مامەڵە لەگەڵ کۆمپانیاو لەگەڵ کۆمەڵە خەڵکێکدا دەکەن کەلە موستەقبەلدا ئەمان موحاسەبەیان نەکەن و ئەمان چاودێری مەسەلە داراییەکانیان دەکەن، ئەبێت ئەم مادەیە بمێنێت و ئەوبڕگەیەیشی لێ لابدرێت، ئێمە زۆر زۆر پێمان چاکە، زۆر زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر ئەو مادەیە بمێنیت، ئەو فەقەرەیە هەر دەبێت لابدرێت، چونکە تەئکیدمان لەسەر کردوەتەوە، کاك شێخ بایز فەرموو.

بەڕێز شێخ بایز تاڵەبانی /وەزیری هەرێم بۆ کاروباری دارایی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش هەمان تێبینی لیژنەی داراییم هەیە، بەڵام لێرە لە نەصەکەیدا هاتووە دەڵێت، یخصص، خۆی تەفەرغ باشترە، یتفرغ، لەبەر ئەوەی خۆی دەبێت تەفەروغ بکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەکوردییەکەی زۆر باشتر هاتووە، دەیخوێنمەوە بەکوردی، لەگەڵ ئەو موقتەرەحەی لیژنەی دارایی پێم وایە موشکیلەتان نامێنێت لەموناقەشە، با بیخوێنمەوە بەکوردییەکە کە دەڵێت: سەرۆکی دیوان و جێگرەکەی وسەرۆکی فەرمانگاکان و سەرۆك و ئەندامانی دەستەکانی چاودێری خۆیان بۆ ئەرك و فەرمانگەکەیان تەرخان دەکەن، بۆیان نیە هیچ کارو پیشەیەکی دیکە بکەن جگە لەدانان و بڵاوکردنەوەی پەرتووك و وتنەوەی وانە، ئەوەی تر لادەبرێت؟ وتنەوەی وانە بۆ لابدرێت؟ موحازەرات دەدات لەزانکو، بۆ لابدرێت؟ فەرموو کوێستان خان.

بەڕێز کوێستان محمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە وتنەوەی موحازەراتیش لابدرێت، لەبەر ئەوەی یەك: دەتوانێت لەموقابیلی موحازەرەدا پارە وەرگرێت کە لەپێشتر لەسەدا پەنجا موخەسەساتمان بۆی داناوە، دەکرێت لەرێگای ئەو موحازەراتەوە زۆر مەعلوماتی نهێنی وگرنگ بە خوێندکارەکانی بدات لەزانکۆ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەزانی چۆنە، ئەوە ئەسرار نیە زۆر جار پێویستیمان هەیە بەخیبرەو ئەزموونی ئەوانەی کە لەوێ ئیش دەکەن، جامیعە پێویستیەتی، لێرە پێویستیمان پێیەتی، ئەگەر لێرە بەقانون مەنعیان بکەین دوایی خۆت داوای ئیستیشارەتێکیان لێبکەی نابێت، قورسە بەراستی، ئەوەندەیە، ئەوەی تر یەعنی پێشکەش کردنی راوێژ لەدواییدا ئەوە زیادە، پێم وایە زۆر قسەمان کرد لەسەر ئەوە، ئەوە کوردییەکە دەخوێنمەوە بەشەتب کردنی ئەوە، فەرموو کاك کریم.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەراستی من ئەوەی لامە هەر ئیستیسنائێکە هەمووی لابدرێت لەبەر ئەوەی تەئلیفی کتب، مەسەلەی ئەوە، الاشتغال في اية مهنة اخرى، ئەگەر باسیش نەکرێت دەتوانێت کتاب دانێت مەنعی تێدا نیە، بەڵام مەسەلەی القاء المحاضرات و مەسەلەی دانانی ئیستیشارات بەراستی ئەوە مەترسی تێدایە، لابدرێت باشترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كوردییەكـەی موتـابیقی عەرەبیەكـە دەكـەم ودەخوێنمـەوە: سـەرۆكی دیـوان وجێگرەكـەی و سـەرۆكی فەرمانگاكان و سەرۆك و ئەندامانی دەستەكانی چاودێری خۆیان بۆ ئەرك و كاری فەرمانگەكـەیان تـەرخان دەكەن، بۆیان نیە هیچ كارو پیشـەیەكی دیكـە بكـەن جگـە لـەدانان و بڵاوكردنـەوەی پـەرتووك و وتنـەوەی وانە، ئێستا دەیخەمـە دەنگـەوە، موقتـەرەحی لیژنـەی قـانونی و لیژنـەی دارایـی، هـی لیژنـەی دارایـی بـوو، لیژنەی یاسایش تەئیدی كرد، وە كاك فرسەتیش تەئیدی كرد، جەنابی وەزیریش تەئیدی كـرد، بـەو شـێوە دەخوێنمەوە، دەبێتە ئەساس، كێی لەگەڵدایە؟ بادەستی بڵند بكات تكایـە، فـەرموون كێـی لەگەڵـدا نیـە؟ بـە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا، تكایە بۆ ماددەی دوایی.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ماددەی بیست:

1- بە دواداچوونی یاسایی ناكرێت بەرامبەر سەرۆكی دیوان پێش وەرگرتنی ڕەزامەندی سەرۆكی ئە نجومەنی نیشتمانیی كوردستان سەبارەت بەو ڕەفتارە ڕەسمیانەی ئەنجامی دەدات لە كاری چاودێری و وردبینیدا.

2- لێ پێچینەوەی یاسایی ناكرێت بەرامبەر هەردوو جێگری سەرۆكی دیوان و سەرۆكی فەرمانگەكان پێش وەرگرتنی ڕەزامەندی سەرۆكی دیوان و بە ئاگاداری سەرۆكی ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستان سەبارەت بەو ڕەفتارە ڕەسمیانەی ئەنجامی دەدەن بۆ جێ بەجی كردنی كاری چاودێری ووردبینی.

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

المادة العشرون:

1- لايجوز اتخاذ التعقيبات القانونية بحق رئيس الديوان ألا بعد الحصول على إذنٍ من رئيس المجلس الوطني الكوردستانی فيما يتعلق بتصرفاته الرسمية في أداء مهام الرقابة والتدقيق.

2- لايجوز اتخاذ التعقيبات القانونية بحق نائب رئيس الديوان ورؤساء الدوائر التدقيقية فيما يتعلق بتصرفاتهم الرسمية في مجال الرقابة والتدقيق إلاّ بعد الحصول على إذن من رئيس الديوان وبعلم رئاسة المجلس الوطني الكوردستاني، هیچ تێبینیەكمان نیە، لەسەر ئەو ماددەیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك دكتۆر دلێر فەرمور.

بەڕێز د. دلێر اسماعیل حقی شاویس:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمەش هیچ تێبینیەكمان نیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

کاك دکتۆر نوری فەرموو.

بەڕێز د. نوری جميل تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سەبارەت بە بڕگەیە یەکەم، من ئەمەوێت، ئێمە حەسانەیەکی تەواو بەسەرۆکی دیوان بدەین، بەو جۆرە بنووسرێت، يتمتع رئيس الديوان، بالحصانة القضائية التي يتمتع بها اعضاء البرلمان، وەکو ئەندام پەرلەمانێك، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك دکتۆر نوری، نیەتەکەت پاکە وساغیشەو سەلیمیشە، بەڵام حەسانەی پەرلەمانی فەقەت، بۆ ئەندامانی پەرلەمانە، بۆ جیهاتی تر نیە، بۆ وەزیر نیە، بۆ حاکم نیە، بۆ ئەوان نەوعێکی ترە، لەبەر ئەوە ناکرێت، بەقانون ئەو حەسانەی ئەدەینێ، وەکو ئەوەی کە مەسئولیەتەکەی جێگایەتی، ناکرێت حەسانەی پەرلەمانی بدەینێ، کاك کەریم فەرموو.

بەڕێز كريم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی من پێشنیار ئەکەم، هەر دوو بڕگەکە بکرێت بەیەك وموافەقەش لەلایەن سەرۆکایەتی پەرلەمانەوە بێت، هەردوو بڕگەش بکرێت بەیەك، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

وەکو خۆی دەیخوێنمەوە، کوردیەکەش ئەساسە، عەرەبیەکەش وەکو کاك خلیل گوتی، دەیخەمە دەنگەوە، کێی لەگەڵدایە؟ بادەستی بڵند بکات، کێی لەگەڵدا نیە؟ بەکۆی دەنگ وەرگیرا، تکایە بۆ ماددەی دواتر.

بەڕێز دلێر محمد شريف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی بیست و یەك: یاساکانی راژەی شارستانی و میلاك و بەر زەفتی فەرمانبەران بە سەر فەرمانبەرانی دیوان جێ بەجێ دەکرێت، بەمەرجێك پێچەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە نەبێت.

بەڕێز خليل ابراهيم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الحادية والعشرين: تنفذ قوانين الخدمة المدنية والملاك وانضباط الموظفين بحق موظفي الديوان، شريطه أن لايكون مخالفاً لهذا القانون. لیژنەی قانونی هیچ تێبینیەکی لەسەر ئەو ماددەیە نیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاك دکتۆر دلێر.

بەڕێز د. دلێر اسماعيل حقی شاويس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمەش هیچ تێبینیەکمان لەسەر ئەو ماددەی نیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو ماددەیە دەیخەمە دەنگەوە، بەو تەعدیلاتەی کەتێیدا کراوە، دەیخەمە دەنگەوە، کێی لەگەڵدایە؟ بادەستی بڵند بکات، کێی لەگەڵدا نیە؟ بەکۆی دەنگ وەرگیرا، تکایە بۆ ماددەی دواتر.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی بیست و دووەم:

یەکەم: پێکهاتەو فەرمانگەکانی دیوان و ئەرك و پسپۆڕیان بە پەیرەوێکی ناوخۆیی دیاری دەکرێن کە لەلایەن دیوانەوە دەردەچێ.

دووەم: سەرۆکی دیوان بۆی هەیە بە ڕەزامەندی ئەنجومەن ڕێنمایی دەر بکات بۆ ئاسان کاری جێبەجێ کردنی ئە م یاسایە.

سێیەم: یاسای دیوانی چاودێری دارایی ژمارە (14) ی ساڵی /2000و پێڕەوی دیوانی چاودێری دارایی ژمارە (212) ی ساڵی /1999 هەڵدەوەشێتەوە .

بەڕێز خلیل ابراهیم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثانية والعشرين:

أولاً: تحدد تشكيلات ودوائر الديوان ومهامها وأختصاصاتها بنظام داخلي يصدر عن الديوان.

ثانياً: لرئيس الديوان بموافقة المجلس اصدار التعليمات لتسهيل تنفيذ هذا القانون.

ثالثاً: يُلغي قانون ديوان الرقابة المالية رقم (14) لسنة 2000 ونظام ديوان الرقابة المالية رقم (212) لسنة 1999. لیژنەی قانونی هیچ تێبینیەکی لەسەر ئەو ماددەیە نیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك عادل فەرموو.

بەڕێز عادل محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من ئەڵێم بڕگەیەکی تر زیاد بکەین، بەهیچ یاساو دەقێك کار ناکرێت، پێچەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە بێت، ئەگەر ئەمەش بنووسین ئەوەی ماددەی بیست ویەکیش پێویست ناکات، بینووسین، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاك دکتۆر ناصح فەرموو.

بەڕێز د. ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێم وایە، ماددەی بیست ویەك یەکەم ودووەم جیابکرێتەوە لە سێیەم، سێیەم ماددەیەکی تایبەتی بێت، باشترە لەوەی کەوا تێکەڵاو بکرێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

كاك كەریم فەرموو.

بەرێز کریم بحری عبدالله:

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی من پێم وایە، اصداری ئەنزیمە لە سەلاحیاتی، ئەنجومەنی وەزیرانە، یان پەرلەمانە، دیوانێك ناتوانێت نیزامێك دەربکات، بۆی هەیە، تەعلیمات دەربکات، بەڵام نیزام ناتوانێت، سوپاس.

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەزگایەکی سەربەخۆیە، حەقی خۆیەتی و حەقیشە نیزامی داخلی بۆ خۆی دەربکات، ئەو ماددەیە دەیخەمە دەنگەوە، کێی لەگەڵدایە؟ بادەستی بڵند بکات، کێی لەگەڵدا نیە؟ بەزۆرینەی دەنگ وەرگیرا، تکایە بۆ ماددەی دواتر.

بەرێز دلێر محمد شریف:

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی بیست و سێیەم :

ئەم یاسایە لە ڕۆژی بلاوکردنەوەی لە وە قایعی کوردستان دا جێبە جێ دەکرێ.

بەرێز خلیل ابراهیم محمد:

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثالثة والعشرين:

ينفذ هذا القانون من تأريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لێرە ماددەیەك نیە، لەهەموو قانونەکانی تردا هەیە، على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون، کێ لەگەڵ ئەو موفتەرەحە تازەدایە، بادەستی بڵند بکات؟ کێی لەگەڵدا نیە؟ بەکۆی دەنگ وەرگیرا، ماددەی دواتر کە خوێندیەوە، ينفذ هذا القانون من تأريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان). دەیخەمە دەنگەوە، کێی لەگەڵدایە؟ بادەستی بڵند بکات، کێی لەگەڵدا نیە؟ بەکۆی دەنگ وەرگیرا، تکایە بۆ هۆکاری دانانی ئەم یاسایە.

بەرێز دلێر محمد شریف:

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هۆکاری دانانی ئەم یاسایە

لەپێناوی پاراستنی، دارایی گشتی وپتەوکردنی بنەمای بەرچاو ڕوونی، (الشفافيه)، کاراکردنی رۆڵی ڕیقابەکاری ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عێراق و بۆ زامن کردنی سەلامەتی سیستەمی دارایی وبۆ ئەمەش کە هەموو، ئەرك ومەسرەفێك لەبواری دروستی خۆیدا خەرج بکرێت، ئەم یاسایە داندرا.

بەڕێز خليل ابراهيم محمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

الاسباب الموجبة

حفاظآ على الاموال العامة وترسيخأ لمبدأ الشفافية وتفعيلآ للدور الرقابي للمجلس الوطني لكوردستان العراق وضمانآ لسلامة النظام المالي وصرف النفقات في الاوجه المخصصة لها فقد شرع هذا القانون .

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کەواتە پرۆژەکە هەمووی، لەگەڵ ئەسبابی موجیبە دەیخەمە دەنگەوە، کێی لەگەڵدایە؟ بادەستی بڵند بکات، کێی لەگەڵدا نیە؟ بەکۆی دەنگ یاسای دیوانی چاودێری پەسەند کرا، زۆر سوپاس. دەستەکانتان خۆش بێت، بەخێر هاتنی، جەنابی وەزیر و هەردوو وەزیری دارایی وبرادەرانی میوان ئەکەین، کە ماندوو بوون لەگەڵمان، زۆر سوپاس، سبەینێ سەعات 11 بودجە یە بە ئامادە بوونی هەردوو وەزیری دارایی و ئابووری، زۆر بەخێر بێن سەرچاو.

فرست احمد عبدالله	**محمد قادر عبدالله(د.کمال کەرکووکی)**	**عدنان رشاد مفتی**
سکرتێری ئەنجومەنی نیشتمانیی	**جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی**	**سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی**
کوردستان – عێراق	**کوردستان – عێراق**	**کوردستان - عێراق**